

DE quinque plagis D.N. Iesu Christi.
-- Romae : Ex Typographia Gulielmi
Facciotti, 1616

[24], 246, [21] p., *-3*4, A-Z4,
2A-2I4, 2K6 ; 4°

Pie de imp. tomado de colofón, con
marca de imp. -- Texto fileteado, con
apostillas marginales. -- Capitales
grab. xil.

1. Jesucristo 2. Jesukristo

R-6228 Ejemp. falto de port., de 6 p.
del cuaderno de [24] p. y de enc. --
Datos tomados de colofón

DE
CHRISTI IESV
VVLNERIBVS.

CARMEN.

1 **D**Um subterpositas tellus violenta fauillas
Continet, & flāmis soluere vincla negat:
Mille vias ignis fugiendi quærit, & artes,
Sin minus horrifico murmure soluit onus.
Talis in ardenti luctatur pectore flamma,
Aestuat, & functo corpore diuus Amor.
Quòd si non aditum faciat per viscera ferrum,
Erumpet fracto è corpore pressus Amor.

2 Vulnera sant pacis fœdus, cū sanguine it unda,
Effossum Iesus pro Iride pectus habet.

3 Vulnera sunt oculi, nam sunt hi lumina Amoris,
Cæcus erit, qui audet dicere cæcus Amor.

4 Hæc vexilla vides, & magni fulmina Amoris,
Si sapiis è tantis concide fulminibus.

5 *Ampla sagittiferi sunt tecta hæc vulnera Echini,
Sunt sinus, in cuius stramine dormit Amor.*

6 *Alituum subterfugiens per inane columba
Agmina maiorum, turris in antra subit.
In me dum Stygij concurrant monstra Tyranni,
Vulnera erunt antrum, vulnera turris erunt.*

7 *Purpurei vitæ fontes, sat dona dedistis
Sanguinis, ò tandem flammea dona date.*

8 *Sunt quinque Amoris vulnera officinula;
Exuge: sunt Amoris hæc medullula.*

9 *Carpere opes quicunque cupis mercator opimas,
Hæc cape purpureis sculpta metalla modis.
Vulnera diuino sunt pretiosa cruore,
Hinc vitæ pretium percipe: dives eris,*

10 *Diuinis sæcunda opibus tua vulnera, Christe
Indeliberati flumina lactis habent.
Vos hinc terrigenæ Diuini sanguinis imbrem
Imbibite, hoc undat flumine Diuus Amor.*

11 *Crimina quātū oderit superūq; hominūq; Repertor,
Nato influcta suo vulnera quina docent.*

12 *Lancea ne ferias, quæ lancea punget Iesum,
Infixum, ecce mei cordis acumen erit.*

13 *Dic æge quid Iesu, quid respondebis Amori?
Dilige: non à te plura requirit Amor.*

14 *Vulnera dum cernis clauo patefacta trabali,
Crede rosas, dius quas tibi fecit Amor.
Nec fluxas has crede rosas, quas vana creauit
Spina, cupidineæ sanguine tincta Deæ.
Quin tibi si tradet proprio Cythereia natas
Sanguine, tunc poteris dicere, malo meas.*

15 *En ignis, moritur Iesus, ex igne fit unda,
Sic parit unda faces, sic parit ignis aquas.*

16 *Vulnera Calicolum sunt guttæ & laurea laudū,
Laurea purpureo nobilitata lacu.*

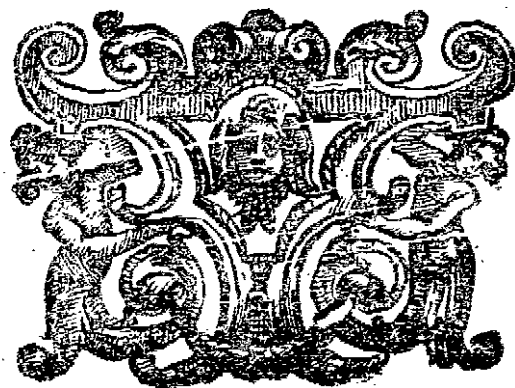
17 *Vulnera pacati sunt hæc caelestia Amoris
Signa operum: clama, cedit, vicit Amor.*

18 *Flumine quid roseo magni fluit Unda Tonantis
Corpore, diuinæ ei aculata faces?
Cordis, Christe, tui cupiens tentare latebras
Vulnera pandit Amor, cordaq; pandit Amor.*

*Proh mirum, totas populatur flamma medullas,
Sic Christi in flammam corda soluta fluunt.
Sistat Amor, sistat, sed quis frenabit amorem?
Nescit Amor finem, semper amabit Amor.*

19 Vicit Io Iesus, Iesu iam dicite Paan:

*Vulnere de quino, quina trophæa refert.
Triste gemunt hostes, Stygiæ ferus accola noctis
Triste gemit, Mundi culmina triste gemunt.
Cor hominis paret, domitus quoq; paret Olympus,
Vulnere de quino, quina trophæa micant.*

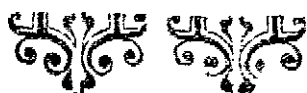

NICOLAI MARIAE

SACRAE THEOLOGIAE

DOCTORIS

Reſtoris S. Thomæ in Parione .

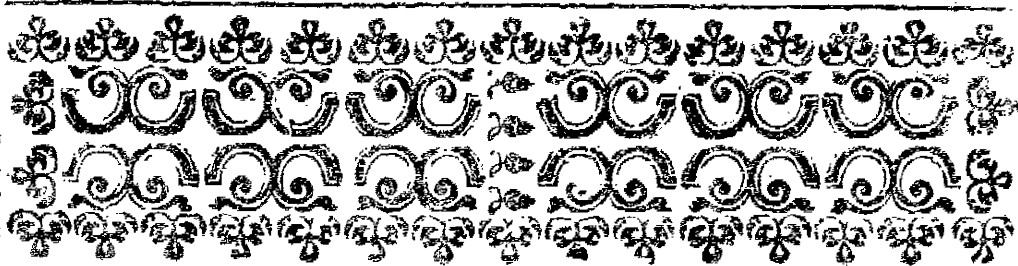
CARMEN.

Quidquid ſtelliferi condit penus aurea cæli,
Quidquid inexhausta æterni penetralia Patris
Theſauri, & gaze ſervant, cæleſtia quidquid
Peſtora diuinis, æternisq; haustibus explet,
Concilijs quidquid ſuperum mortalia iungit
Agmina, & humanos attollit in æthera cætus
Caliculum, quino fluxit de vnlvere Regis.
Hinc homines, ſontis quos iam ſclerata parentis
Precipites Erebi voluebat noxia in umbras,
Sanguine luſtrati, æthereo, & fœlicibus undis
Euadunt ſuperas mundi melioris ad auras:
Hinc viduata ſuis complentur mœnia cæli
Ciuiibus: hinc vitæ fontes, laticeſq. perennes:
Fluminibus cælo, terraq; hinc gaudia plenis
Letitiæq; fluunt: Patris hinc æterna voluptas.
Mortales tamen (heu facinus) ſitis anxia mentes
Dum carpit miſeras, & inertia corda fatigat,
Arentes puteos, limoſaq; flumina quarunt.

Quin

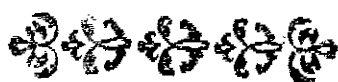
Quin magè largifluis, liuidisq; his fontibus, agri,
Solliciti releuare sitim properatis anhelam?
Tātalem, ah miseri, rabiē, quos quæritis haustus
Impuri putei, flammis maioribus augent.
Nee sitis est extincta prius, quàm vita, bidendo.
Sola tuam Christi restinguere vulnera possunt
Quina sitim, fontesq; sacri, salientia in astra,
Haustoresq; astris quondam illatura, polisq;
Hinc potare licet diuina munera lymphæ.
Quòd si sacrati latices, fontesq; beati
Ut sapiant, quo rore fluant, ut in astra bibentes
Transcribant, totum ut repleant votūq;, sitimq;
Noscere quæris adhuc; euolue qđ auspice PAVLO
PAVLO Pontificum Summo, vigiliq; polorum
Clauigero, tibi condidit arte volumen
Lux UGOLINVS patriæ, columēq; Triquetra.
Ispanæ decus eximium, specimenq; Minerva.
His etiam eloquijs ter pura mente relectis,
Explebis sitientem animū, & super æthera tolles.

INTERPRES

LECTORI BENEVOLO.

VLCHERRIMUM
opus à multis iamdiu optatum, pingui Minerua latinitate donauimus, & quia detracta pleraq; reperies, nostri consilij ratio reddenda est. Auctori integrum seruari honorem putauimus, tametsi in compendium ejus tractatum redigerimus, pleraq; sæpe repetita præciderimus, ac tot capita in pauciora contraxerimus; quis etenim violari alterius labores opinetur, quoties lectissima quæque colligentes, ac nihil ex utilioribus omittentes, diffusiora tractatus in Epitomen restringimus, ac ob id sententijs atque auctoritatibus, paulo verbosius ante dispersis, cum viciniore factæ fuerint; vis maior ad

Bronitas auctoris.

per

*Responsio au-
toris cuidam
tacita obie-
ctioni.*

*Motivum Au-
toris ad hoc
opus scriben-
dum.*

persuadendum adijcitur, Cum itaque in quo-
libet doctrinæ genere quorumcunq; auctorum
lucubrationes, in arctiorem formam contra-
here semper licuerit, nemo mihi vitio vertet,
quod publico iure usus sim: ego certe utilitati
legentium consulere volens, librum, cuius ar-
gumentum gravissimum est, de verbo ad ver-
bum interpretari nolui, arbitratus, fore, ut acu-
tior ad permouendos animos ob breuitatem
esse reperiatur: omnia itaque pie lector æqui,
boniq; consule, ac nostros conatus Deo com-
menda.

Pio, ac beneuolo lectori admonitio.

NE te, lector beneuole, multis, in limine re-
morer, paucis admonebo, ut oculos corpo-
ris atq;, mētis, diutius figas in propositā Cruci-
fixi Domini imaginem, simulq; in mentē reuo-
ces, quod Apoc. 7. sæpius iteratur, cælestes ni-
mirū signatos esse, quod iuxta glos. intelligitur
de signo Crucis. Quamuis aut impij suā quoq;
ferre crucem dicātur, quoniam apud Salomo-
nem Sap. 5. aiūt: Lassati sumus in via iniquita-
ris, & perditionis, & ambulauimus vias diffici-
les; viam autem Domini ignorauimus: quia ta-
men propter vitium patiuntur, idcirco in nu-
mero signatorum non sunt. Illi vero signati sūt
in signo, à reliqua reproborum multitudine di-
creti, qui Christi Discipuli sunt, iuxta illud
Matth. 16. *Qui vult venire post me, abneget seme-
ipsum, & tollat crucē suā, & sequatur me.* Quare
non satis est acerba, ac dura pati, nisi quis sit
in Christi sequela, adeo ut acerbiora ob vir-
tutis studium experiri cogatur. Talem fuisse
Paulum Apostolū certò scimus, qui toties glo-
riam nostram in Christi cruce ponendam esse
statuit, qui se crucifixum esse memorat, & ad
Gal. 6. ait, *Ego in corpore meo stigmata Iesu Chri-
sti porto.* Quoniā vero mentis deliberationibus
facultates sensus aduersantur, nec haud facile
ad imitationem Crucifixi accingimur, nisi in-

Apoc. 7.

*Impij Crucem
portant.
Sap. c. 5.*

*Impij à signa-
torum nume-
ro exclusi.*

Matth. c. 16.

1. ad Gal. 6.

* *

terius

terius persuasi simus, non aliam nobis ad Cēlū
viam patere ab ea, quam Christus sanguine
suo cruentavit. Idcirco iugi meditatione vul-
nerum, ac passionum Christi obfirmandus est
animus in desiderio patiendi, ac portandi cru-
cem ob eius amorem. Id certe præstant, qui
quotidie stans horis coram Imagine visibili
Saluatoris in Cruce pendentis, sibi mœrores,
dolores, cruciatus, ac supplicia illius viuaciore
recordatione, ac profunda intelligentia repræ-
sentant. Vix enim fieri potest, ut quis recog-
itans amarissimas passionum vndas, tormenta,
ac opprobria, quibus Sanctissima illa anima
saturata est, totus non perhorrescat, ac in inte-
riori cordis non concutiat; præsertim si per
plagas tanquam per portas ingrediatur ad pe-
netrandam Dei Patris implacabilem aduersus
peccatum indignationem, quod tanto furore
in Filio suo innocentissimo ultus est, adeo ut
de illo se tanta seueritate aduersus Sacratissi-
mam Christi humanitatē gerente, illa Ieremię
Thren. 2. dici possint: *Et dissipauit quasi hortum
tentorium suum, demolitus est tabernaculum suum:*
de Corpore Christi hæc dicta existimemus.
Obluioni tradidit Dominus in Sion festiuita-
tem, & Sabbathū: perinde enim Christus de-
relictus est, ac si non esset Deus, ac beatus etiā
ut homo, & in opprobrium, & indignationem

*Ira Patris in
Filium suum.*

Ierem. c. 2.

furores

furoris sui Regem, & Sacerdotem, ipsum nimirum, qui cum Rex esset, inauditis modis illusus est, cum summus Sacerdos, iussus est nō aliam victimam offerre, quā seipsum. Hæc mente arida, duro corde, pectore inflexo, siccis oculis cogitare quis possit? at non potius tabescat anima nostra, si medullitus rem totam cū mysterijs perspexerimus? Cum Christi prolixorem agoniam, sudorem sanguineum, Iudæ proditoris osculum, iniuriosam agni immaculati capturam, violentas per tot iniqua tribunalia tractiones, ignominiam a conspuentibus diuinam faciem, & ob alapam incussam, crudelissimam flagellationem, coronam cum Spinis, ludibria, ac subsannationes, condemnationem denique, & crucifixionē acerbissimā, non ingemisces, non dolebis, non clamabis, non dices cum eodem Propheta Ieremia: Fecit Dominus, quæ cogitauit, compleuit sermonē suū, quem præceperat à diebus antiquis? Ne forte casu tot acerba accidisse in fonti existimes, ab æterno post præuisam humani generis ruinā, de illa per Crucē instauranda in Sacrosanctæ Trinit. Consistoro deliberatū fuisse cōperies. Id quod etiam primi illi Ecclesiæ Discipuli dixere, Act. 4. Cōuenerunt enim vere in Ciuitate ista aduersus sanctū puerū suum Iesum, quē vnixisti, Herodes & Pilatus, cum Gentilibus, &

*Confessorium
Trinitatis pro
rutna generis
humani.*

Act. c. 4.

*Ruina Angelorum per Christum repara-
ta.*

populis Israël facere, quæ manus tua, & consilium tuum decreuerant fieri, destruxit, & non pepercit, & Iustificauit super te inimicum, & exaltauit cornu hostium tuorum : iratus Pater templum destruxit, quod tamen post triduum reedificatum est . Sic videbis per Christi Corporis ruinas, Angelorum ruinas restauratas, atque in quinque illis vulneribus pulcherrima, ac pretiosissima quæque recondidisse. Considera itaque, Lector, qualis & quantus ad hæc, & alia id genus multa consideranda accedas, pio, ac religioso animo adsis, ut cupias accipere, quæ Christus per manus, ac pedes foratos, atque latus apertum tibi donare vult. Debebis, antequam mella in quinque aluearibus plagarum recondita degustes, amarâ potionem sumere, ut, quæ re ipsa supplicia Deum tuum cruciauerunt, cor tuum dolore acerbissimo compungant. Accedas attenta mente, & collecto deuotionis spiritu (diuisa enim in plura cogitatio ad singula est imbecillis) accedas, ut vere sapiens aduersus ignorantiam morbum efficiaris, ut vere fortis fias contra infirmitatem carnis, ut denique omnium honorum particeps esse possis, quæ per tot plagarum agnominationes, hoc commentario tibi scripsi, insinuata esse vides. Insuper contemplare gladium, qui Beatiss. Virginis Matris Christi animam pertransijt, quæ iuxta Crucem stetit lachrymosa.

INDEX CAPITVM

TOTIVS OPERIS.

Proœmium in Capita quatuor diuifum.

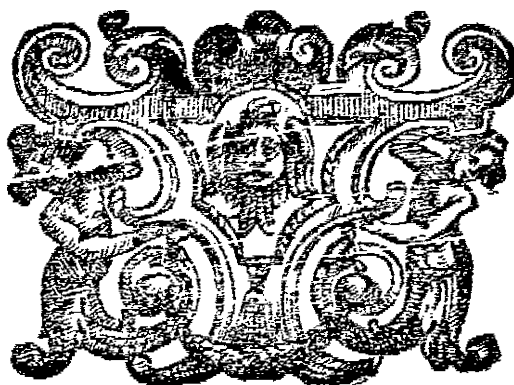

*Q*UOD doctrina de vulneribus Christi
utilissima fit humiliter contem-
planti. Cap. I.

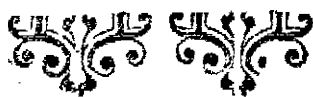
De tribus cæteris animalibus quorum
sapientiam Salomon laudat .
Cap. II.

De quæstione, seu interrogatione, quæ est veluti com-
pendium totius huius libri. Cap. III.

Quòd præfens quæstio, seu interrogatio declaratur.
Cap. IV.

DE QVINQVE PLAGIS D. N. IESV CHRISTI.

- D**E prima responsione, quam Saluator dat
Interrogationi proposita. Cap. I.
De milite qui diro ferro latus D. N. Iesu
Christi aperuit. Cap. II.
Quod vulnus lateris Christi magnū est
erga nos indicium amoris. Cap. III.
De alijs indicijs amoris, quæ nobis Christus per cor suum
præbet. Cap. IV.
Quod Christus questionī propositæ respondens, ait, Vul-
nera sua esse, veluti apothecas, ac officinas, è quibus
medicamenta, ac remedia ad curandos mente infir-
mos peti possunt. Cap. V.
Quod plagæ Christi sunt canales aquæ ad quos oves ra-
tionales inuitantur. Cap. VI.
Respondet Christus quod eius plagæ sunt veluti colum-
baria amoris, in quibus gementes, ac flentes in fine læ-
zantur. Cap. VII.
Quod quinque vulnera sunt exemplar altiorum operum
ab ardentissimo amore proficiscentium. Cap. VIII.
Questioni propositæ respondet Dominus, plagas suas esse
Euangelium viuum. Cap. IX.
Quod vulnera Christi sunt fontes salutaris amoris.
Cap. X.
Respondet Christus, vulnera sua esse guttas gloriæ, & fe-
nestras amoris. Cap. XI.

Quod

Quòd plagæ Christi sunt abyssus inuocantes abyssum .

Cap. XII

*Respondet Dominius , quod vulnera sua sunt hyacinthi,
quos emit diuinus amor.*

Cap. XIII.

Quòd plagæ Christi sunt clauæ , & vexillum amoris .

Cap. XIV.

Christo vulnera esse vexilla .

Cap. XV.

*Quòd plagæ Corporis Christi sunt moneta aurea, impoesse
immagine diuini amoris.*

Cap. XVI.

*Christi vulnera nidos esse , & aquilarum domicilia, sinus
præterea amoris.*

Cap. XVII.

*Quòd plagæ Christi sunt oblationes plenæ, quas offert di-
uinus amor .*

Cap. XVIII.

*Quòd plagæ Christi sunt filices viui, è quibus amor aquam
educit, & ignem excutit .*

Cap. XIX.

*Quòd plaga sunt lamentationes aduersus obliuionem
amoris Dei.*

Cap. XX.

*Quòd plagæ suæ sunt rosæ, emittentes odorem suauitatis,
amoris, & consolationis.*

Cap. XXI.

*Quòd plagæ suæ sunt signa experientiæ , & exercitatio-
nis amoris.*

Cap. XXII.

*Quòd per vulnera Christus insinuat. Corpus suum
mysticum offendi in seruorum suorum afflictionibus.*

Cap. XXIII.

*Respondet Christus, quòd plagæ sunt indices odij, quo
Deus peccatum insequitur .*

Cap. XXIV.

*Quòd plagæ suæ sunt discordiæ, ac diuisiones, quæ in eius
corpore mystico gliscunt .*

Cap. XXV.

*Quòd plagæ Christi non tam sunt clauorum , quàm
amoris vehementis.*

Cap. XXVI.

*Quòd plagæ sunt effectus indignationis benignæ paterni
amoris .*

Cap. XXVII.

Quæ , & qualia Christus per vulnera ab homine

exigat .

Cap. XXVIII.

*Quod plagæ Christi sunt supplementum diuini amoris ,
ac multorum aliorum defectuum , qui recensentur .*

Cap. XXIX.

*Quod plagæ Christi bonis Angelis utiles fuere , prauis
autem valide restiterunt .*

Cap. XXX.

*De Quinque Christi triumphis ab eo per vulnera obten-
tis vincendo inimicos , infernum , & demones , uni-
uersum orbem , Cælum , & animam deuotam .*

Cap. XXXI.

P R O O E M I I

IN QVATVOR CAPITA

D I V I S I.

*Quod doctrina de vulneribus Christi utilissima
sit humiliter contemplant. Cap. I.*

DIVVS Paulus ab omni doctrina noxia, & à quæstionibus inutilibus vt sedulò abstineamus, nobis seriò præcipit, quâdoquidem & sciendi immoderatio quædam auiditas ex Senecæ sententia, vt & cæterarum rerum, cohiberi debet: & idem Paulus opportunè nos admonet, *Non plus sapere, quàm oportet sapere, sed sapere ad sobrietatem.* Ait verò, ne quæramus scire nisi necessaria, & hæc cum modo, ac certa mensura; tendunt enim humanæ mentes in infinitum, cum semper aliquid vltius inuestigare pergant, nisi ratio metam statuatur, ac intemperantiam istam studiorum cohibeat; præsertim cum facilè intelligi possit, innumera mala, quibus hominum genus vndique vallatur, ex illa primorū parētum acriore cupiditate sciendi emanasse. Porriò à quadam animi elatione crebriùs oritur curiositas, cum ex aduerso, qui

1. Ad Tim. 3.

Seneca sententia.

Rom. 12.

Necessaria tantum scientia.

Peccati Adam, & Eua origo.

Curiositatis origo.

1. Cor. 2.

Crucis vir-
tus.Fructus Cru-
cis perpe-
tuus.Prouerb. 30.
Minima ter-
re quatuor,
sapientiora
sapientibus.
Formica.

simplici corde sunt, & humilia sapiunt, Paulum malint imitari, hæc de ipso dicentem : *Non enim iudicaui, me scire aliquid inter vos, nisi Iesum Christum, & hunc crucifixum.* Tam excellentiam notitiam sapientes sæculi, quia valdè exiguum opinantur, aliarum rerum quæstionibus immorantur, quas magni ponderis esse putant. De his verendum est, ne similia ijs scrutentur, quæ diabolus de ligno scientiæ boni, ac mali in dubium adduxit; è cuius curiosa suggestionem omnes proculdubio errores orbis terrarum prodierunt. A tanto sanè discrimine tuti erimus, si magna animi demissione ad Crucis arborem accesserimus, quam Deus non in Paradiso voluptatis, sed in Monte Caluario plantauit, ad confundendas superbiorum mentes, & ut humiles veram sapientiam doceret. Quàm pulchra est arbor Crucis, è qua ipsemet Dominus fructum carpere elegit, qui nunquam putrescit, sed perpetuò manet? Accedant ad hanc arborem homines, & veram sapientiam nosse cupiunt. Audiamus Salomonem, quid de quodam Sapientum genere scribat. *Quatuor sunt minima terre, & ipsa sunt sapientiora sapientibus. Formicæ populus infirmus, qui preparat in messe cibum sibi, Lepusculus, plebs inualida, qui collocat in petra cubile suum. Regem locusta non habet, & egreditur uniuersa per turmas suas. Stellio manibus ni-*

titur,

titur, & moratur in edibus Regis. Hæc quatuor animalia Salomon non sine mysteriò cæteris sapienciae esse affirmat; quoniam sunt symbolū hominum, quatuor Crucis brachia incolentiū; arboris scilicet Christianæ sapientiæ, cuius fructus sunt vulnera Domini nostri Iesu Christi. Formica verò sedula, est anima fidelis, quæ ætatis tempore, cum fruges colliguntur, arborem istam conscendit, ac percurrit. Quàm ergo auidos nos esse cōuenit tritici nostri, quod est cor Christi, per plagam lateris ostensi, ut illud intra cellarium cogitationum nostrarum recondentes, nobis cibum solidum paremus, quo hyemis tempore, tentationum scilicet, & laborum prouidē vescamur. Non est autem, cur mireris, si vel istius tritici granum annum integrum, quin verò toto vitæ tuæ curriculo, te alere, ac sustentare possit: tantæ enim est substantiæ, ut quædam mulier, quæ illud comederat, ac suis in visceribus retinebat, palam diceret: *Venter tuus, sicut æceruus tritici, vallatus lilijs*. Quippe iam in eius corde istud triticum amoris radices egerat, ac in superficie per bona opera germinabat. Sicut ergo formicæ industriam imitamur, in tam salutari tritico comparando, sic eius prudentiam sequimur, dum bona conscientia intus contenti bonis operibus, ne ob vanam gloriam pereant, sic consuli-

Fructus Crucis.

Vulnera Christi.

Anima fidelis, similis formica.

Cor Christi triticum.

Cant. 7.

*Laus extrin-
seca bona o-
pera aeterna
mercede euacuat.*

Matth. 6.

*Deus inremu-
nerator ope-
rum, qui pu-
rè non sunt.*

Ioan. 19.

Psal. 60.

mus, vt solet formica tritico (eo scilicèt corro-
sione in viride germen euadat, obstare. Qui
enim hominum laudem foris quærunt, bona
opera aeterna mercede euacuant. Sic enim Do-
minus cauet in Euangelio : *Tu autem cum ieiu-
nas, unge caput tuum, & faciem tuam laua, ne
videaris hominibus ieiunans, sed patri tuo, qui
est in abscondito, & pater tuus, qui videt in ab-
scondito, reddet tibi.* Quibus verbis Dominus
protellatur, se non remuneraturum opera, quæ
homines, recta, ac pura intentione, non faciunt;
qui etenim intuentibus pro inanis laudis fumo
vendit, quod se in Dei gratiam facere ostentat,
& ignorans, & prauus est. Nostri itaque mu-
neris fuerit, in secretiore cordis domicilio, per
iugem meditationem, frumēto electo vesci, quo
anima saginetur, & lateri aperto Saluatoris, è
quo manauit aqua, os ad mouere, vt sitim sua-
uiter restinguamus. Quòd si formica, cum ala-
ta esse cæperit, reconditum triticum fastidians,
animalcula circumuolitans quærit, & in passerē
incurrit, à quo deglutitur; caueat quisquis, inte-
riore pastu deuotionis iam reperto, si Deū gu-
stare cæpit, ne humanæ laudis amore se capi
patiat, ne, si in publicum prodeat, virtutis o-
stentandæ causa, in manus incidat venatorum,
de quibus scriptum est : *Quoniam ipse liberabit
me de laqueo venantium.* Sufficiat tibi anima

mea,

mea, dicam ego, Deus tuus, ipse enim est cibus tuus, triticum tuum, & panis tuus. Quid vagaris per tot mundi curas, & vanitates, quæ famem non explent, & cupiditatem magis augment? Laboriosum vitæ genus libenter amplectere, ne otio, & ignavia torpeas, quandoquidem Salomon admonet: *Vade ad formicam, & piger*: & quia se ipsum tibi in triticum purgatum præbuit Dominus, mundo abscondita, ac Patri cælesti cognita, ut formica sub terra, sic tu in secreto humilitatis, spreta mundi gloria, pretioso cibo vescere, quem è plagis, veluti è promptuario sumpstisti, ut refectio tua plena sit, & saturato ventre diuiniore esca, terrena quoque constanter asperneris.

Labor libenter amplectendus.

De tribus ceteris animalibus, quorum sapientiam Salomon laudat. Cap. 11.

EOST formicam sequitur lepisculus, aut, quod alij vertunt, erinaceus, qui in petra collocans cubile suum, pœnitentes admonet, duritiem in vestitu, ac leaulo retinere. Erinacei tegumen asperrimum est, ac symbolum cilicei, quo Sancti viri carnem domant, ob id plagarum Christi magis memores futuri. Quis enim ignorat Cæciliam

Erinacei natura, & cuius rei symbolum.

Psal. 34.

Aristoteles.

Virginem clarissimam, sub pretiosa veste ciliciū gestasse, instar fortis armaturæ, aduersus mundi delicias, & sensuum illecebras? Muniuit natura Erinaceum aculeato tegmine, ita vt non facilè lædi queat: & qui cilicio vestitur, ab innumeris hostibus tutior fit, simulq; illud Psalmi in mentem reuocat: *Cum mihi molesti essent, induebar cilicio*. quod perindè est, ac si diceret, iugem aduersariorum vexationem, vice cilicij asperrimi, patienter induebam. Porro istud animal, quod iuxta Aristotelem, quinque tantum dentes habet, ac ventrem in quinque veluti receptacula diuisum, quinque prætereà oua parit, ac singulis dentium distinctis comestionibus correspondentes sinus gestat, eos facile repræsentat, qui quinque Domini vulnera fructuosè meditantur, singulorum mysteria varijs, ac distinctis affectionibus ruminantes, à quibus deindè illustriores virtutum actus prodeunt, vnde solidior apud Deum laus paratur.

Locusta natura, & cuius rei symbolū.

Tertiū animal, cui Salomon sapientiam tribuit, locusta est, propterea quòd, cum ducem non habeat, per suas nihilominus turmas incedit. Et Glossa quidē veteres illos Anachoretas, qui sub nullius Præfecti obedientia, in solitudine agentes, ad perfectionem tamen rectè tendebant, quoniam Deum suarum mentiū

rectorem habebant, per locustas designatos fuisse scribit. Quid porro miremur, istos, tametsi duce, ac magistro carere viderentur, tantos in virtute progressus fecisse, ut Ioannis Baptistæ imitatores (quem locustis, ac melle tantum syluestri victitare Euangelium narrat) & austerissimū vitæ genus seruantes, hilares ac læti sæper essent? Aspiciebant nimirū, fore, ut ad cōsummatores fidei Iesum, eiusq; plagarum profunda contemplatione, mirificè recrearentur.

Quantum deniq; animal Stellio dicitur, quod manibus suis nititur, ac in domibus Regum moratur. Vox Hebraica ob ampliorem significatum, includit lacertæ genus, veneni expers, atque homini tam amicum, ut in eius habitaculis libētissimè degat. Erit ergo animal istud, quod manibus nititur, typus hominis iusti, ac Deum ex toto corde inquirentis. Meritò de animalculo dicitur: manibus nititur, quoniam ad Deum non tam pedibus, quàm manibus proficiscimur. Si nescis, audi illum, qui in Psalmo dicebat: *Deum exquisivi, manibus meis nocte contra eum, & non sum deceptus.* Vides itaque in modum lacertæ, suis manibus nitētis, posse nos ad Deum per lignum Crucis ascendere, & in vulneribus, veluti in regijs Iesu Christi ædibus, versari. Sapienter itaque quatuor animalculorum sapientiam Salomon spectandā

*Ioannis Baptistæ
cibus,
mel, & locusta.*

*Stellionis natura,
& cuius rei
symbolum.*

Psal. 76.

*Vulnera Christi
si ades regia.*

nobis

Baruch. 3.

Filij Agar à
Deo inuisti.Casus primo-
rum paren-
tum.

nobis proponit ; quoniam humilium , non superborum sapientia Deo accepta est , eorum , qui per piam contemplationem , ac laboriosum vitæ institutum , Crucis sapientiam amplectuntur , ac per quinque vulnera , (quæ instar amplissimorum palatiorum sunt) euntes per angustam viam , continuò immorantur . Deo itaque sunt inuisti Filij Agar , qui exquirunt prudèriam , quæ de terra est , negotiatores terræ & Theman , & fabulatores , & exquisitores prudentiæ , & intelligentiæ carnalis : viam autem sapientiæ nescierunt , neque commemorati sunt semitas eius . Qui verò , omisso terrenarum rerum studio , domum Dei quærunt , ij Deo maximè probantur . *O Israel* , clamat idem Propheta , *quàm magna est domus Dei , & ingens locus possessionis eius ?* Hæc domus Dei , in qua sapientia verè inuenitur , Crux Christi est , in qua silent inutiles quæstiones quorundam arcanorum altiorum , & addiscunt homines imitari humilitatem Dei incarnati , & pulchritudinem Dei Crucifixi . Primi parentes nostri , dum callido serpenti , superbiæ magistro aures commodant , è gradu fælicitatis exciderūt . Nos verò à formica , ac cæteris minimis animantibus , quæ Salomon commemorat , arborem Crucis conscendere addiscentes , propter Iesu Christi humilitatem salui erimus .

De Quaestione, seu Interrogatione, quæ est veluti compendium totius huius libri. Cap. III.

TOTIVS huius libri veluti basis, existimanda est interrogatio præcipua, quam anima religiosa, & quæ, spreto sæculo, eiusq; pompis, ac sui etiam corporis oblita, ardentissimo amore correpta, facit, dum Christum, tanquam præsentem, sic alloquitur: Quæ sunt plagæ istæ, o Domine, bone Iesu, dulcis Iesu? Quæ sunt plagæ, quas in corpore tuo video? Quis verò non observat omnes interrogationes, quæ de re magni momēti sunt, admirationem annexā habere? Virgo sanè admirabunda, sic Angelum percotanta est: *Quomodo fiet istud, quoniam virum non cognosco?* Similiter Elisabeth ad eandem Virginem: *Et unde hoc mihi, ut veniat mater Domini mei ad me?* Non sinè admiratione, qui missi fuerant ad Ioannem Baptistam, illum sic interrogauerūt: *Tu quis es?* videntes enim Præcursoris vitam austerissimam, opera longè clarissima, vehemēter admirabantur, ac tantæ novitatis causas vestigabant. Itaque etiam nos, quod ad præsens attinet, quatuor considerabimus. Primo novitatem, deinde admirationem, tertio quæstio-

Interrogatio basis huius libri.

Anima Religiosa Christū alloquitur.

Luc. I.

Quatuor in hoc opere consideranda.

*1. Novitas.
2. Admiratio*

B nem,

3. Quæstio.
4. Responsio.

Isai. 11.

Iesse donum
significat.

2. Cor. 3.

nem, postremo responsionem. Nouitas sanè admirationis radix, est admiratio, veluti caulis, qui in altum subrigitur: quæstio loco floris est, sicuti responsio fructus. Hæc quatuor insinuat Isaias vates c. 11. his verbis: *Egredietur virga de radice Iesse, & flos de radice eius ascendet, & requiescet super eum Spiritus Domini; Spiritus sapientiae, & intellectus; Spiritus consilij, & fortitudinis; Spiritus scientiae, & pietatis, & replebit eum Spiritus timoris Domini.* Iesse verò, ut hanc sententiam explicemus, donum significat, & est nouitas, quam in contemplatione Deus nobis suppeditat, dum nos excitat ad inuestigationem eorū, quæ animæ nostræ saluti conferūt. Iesse itaque, donum scilicet Dei, radix est, vnde surgunt admirationes pij, & religiosi cordis: quoniam, ut ait D. Paulus: *Non sumus sufficientes cogitare aliquid ex nobis, tanquam ex nobis, sed omnis nostra sufficientia ex Deo est.* Et ideo ipse est, qui nos ad secreta colloquia, ac sanctas cogitationes excitat, mysteriorum nobilitate, quæ radix est; & admiratione, veluti virga, ad res sublimes mentes nostras sustollit. Ex hac virga flos prodit inflammata, ac inflammantis interrogationis, per quam, respondente Deo, participes fimus spirituum illorum, à Propheta recensitorum, qui sunt, veluti fructus suauissimi diuinorum colloquiorum. Nec enim ab re Sapientia

hæc

hæc de se ipsa ait: *Ego eruditus inter sum cogitationibus.* Arbor itaque ista Isaie quatuor continet, radicem, caudicem, florem, & fructum; & quo maior radix fuerit, eo præstatiores reliqua erunt. Nam si nouitas maior extiterit, ampliorem admirationem gignet: indè interrogatio viuacior erit. ac fructus copiosior. Nouitas autem in nostro themate, ex vulneribus Iesu Christi est: hæc verò vetera non sunt, nec veterascunt; quoniam, qui illa impressa habet, non senex, sed est vir perfectæ ætatis, & qui nunquam senescit: quin verò innouandi cætera potestatem habet. Pro rei itaque obiectæ magnitudine, ac nouitate, insurgit admiratio, quæ tanta gignitur ex aspectu vulnerum, ut Angeli Christo ascendenti dicerent: *Quæ sunt plagæ istæ in medio manuum tuarum?* Admiratio porro Angelos in die Ascensionis Domini usque adeò permouit, (quod Sanctus Dionysius Arcopagita ait) ut inter se ipsos quærerent, dicentes: *Quis est hic, qui de mundo inferiori huc ascendit?* Spectabant Domini triumphum, & ad spectaculi nouitatem commoti, dicebant: *Quis est iste, qui venit tinctis vestibus, formosus in stola sua?* Cumque proprius accessissent, & Regem Dominum intuerentur, sic percontabatur: *Quare rubrum est vestimentum tuum?* Cum verò manus eius osculari vellent, inspectis vulneribus, tanto magis admirati sunt, atq;

Prouerb.

Zacch. 13.
Angeli Christi
interrogant.

Dionys. Areopag.

dixerunt : *Quæ sunt plagæ istæ in medio manuum tuarum?* Hos imitemur & nos, admirabundi, ac dicamus : *Quid sunt plagæ tuæ, o Domine?* Quàm ingens nouitas est, non minor admiratio; sed & quæstio admodum sublimis, sicuti responsio, quæ multis modis necessariò declaranda erit. Enimvero responsio de rebus profundis vna esse non potest, cum quæstio multiplex existat, & Deus animarum ardens amator, qui illas excitat, per varia symbola, ac figuras de re vna in sacris literis edisserat, in hoc etiam diuitias suas ostendens, vt per multiplicem rerum intelligentiam, mentem plenè instruat, & affectum multo vehementius moueat.

Declaratur præsens quæstio, seu interrogatio.

Cap. IIII.

*Bonitas Dei
erga affectus
hominum.*

D ante omnia scire oportet, Deum (quæ illius est immensa bonitas) serpentes nostras animi affectiones ad se vt attrahat, & blandè rapiat, varijs rerum speciebus, ac similitudinibus mortalium mētes excitare voluisse, & vt multitudine piarum cogitationum animus erga diuina magis incalcescat, vnā, ac eandem rem varijs nominibus, ac multiplicibus diuersarum formarum inte-

gumen-

mentis inculcari curasse . Itaque interdum se-
ipsum fontem appellat, vt nos sitis illius admo-
near, qua ad ipsum eundum est. Nam & vates
aiebat: *Sitiuit anima mea ad Deum fontem viuū.*
Interdum Deus arbor dicitur, vt intelligamus
beatitudinis fructum suauissimum ex eo dun-
taxat capi posse. Idcirco Sponsa in Cātica: *Sub*
umbra illius, quem desideraueram, inquit, sedi, &
fructus eius dulcis gutturi meo. Gallinæ se Chri-
stus quandoque comparauit: an vt imbecilli-
tatem nostram fateamur, & sub alarum eius
tegmine tutū præsidiū quæramus? Aquilæ se in
modū volare ait, pullos suos scilicet prouocās
ad volandum, altiora virtutum exercitamenta
aggredi nos admonens. Interdum alijs animā-
tibus Deus similis perhibetur, ouī, ceruo, leoni;
vt eorum proprietatibus innotescat, quid de
eius bonitate, iusta indignatione, ac pietate, er-
ga nos sentiendum sit . In id verò tendit hæc
multiplex sacrarum litterarum instructio, vt pro
cuiusvis captu, ac etiam ministerio, interior a
nimi motus, & affectio excitetur. In oratione
Dominicali septem affectus, pro numero peti-
tionum viri pij, deprehenduntur Affectum filij
habeat, qui dicit, *Pater noster, qui es in cælis.*
Affectū Evangelici Concionatoris, qui sequen-
tem pronunciat: *Sanctificetur nomen tuum,*
Affectum Sponsæ, quæ dicit: *Adueniat regnum*

Deus fon., &
quare.

Psal. 41.
Deus arbor
& quare.

Cant. 2.

Christus Gal-
lina, & qua-
re.

Christus A-
quila, &
quare.

Christus cur
similis mul-
tis animan-
tibus.

Quare septē
petitiones in
oratione Do-
minicali.
Affectus filij.
Affectus Con-
cionatoris.

Affectus Spō-
sa.

Affectus ser-
ui fidelis.

Affectus E-
geni.

Affectus Pec-
catoris.

Affectus Tri-
bulati.

Affectus dā-
nati ad pœ-
nam.

Maius est
vnum ardē-
ter facere,
quam plura,
& frigide.

Triplex sta-
tus hominū.

Incipientes.

Proficientes.

tuum, vt tecum scilicet regnem. Affectum serui
fidelis, dum ait: *Fiat voluntas tua, sicut in celo,
& in terra.* Affectum egeni, ac mendici, pronun-
cian: *Panem nostrum quotidianum da nobis hodie.*
Affectum hominis obærat, qui dicit: *Et dimit-
te nobis debita nostra.* Affectū hominis in pugna,
ac tribulatione positi, si dicat: *Et ne nos inducas
in tentationem.* Affectum hominis ad pœnam
damnati, qui profert vltimam petitionem: *Sed
libera nos à malo.* Tanti verò refert magno cor-
dis affectu preces fundere, vt prosit magis, vnā
vel alteram petitionem ardentem facere, quàm
omnes septem frigide, & oscitanter exponere.
Cum itaque ex allato exemplo constet, animi
affectus permouendos esse ijs, quibus in via Do-
mini progredi curæ sit; idcirco hanc interro-
gationem, Quæ sunt plagæ istæ, o Domine Iesu,
dulcis Iesu, tribus affectibus inflammati facie-
mus. Primum affectum excitat vox, Domine.
nam qui Deum ex corde Dominum vocat, is
ostendit, se paratum esse ad seruiendum, ac se
subditum eius esse profiteatur, quem Dominum
appellat. Tali affectu, & animi voto in Deum
feruntur Incipientes, qui cum sæculo terga
dederint, Christi vestigia sequi conantur. Se-
cundus affectus ad Proficiētes pertinet, & eli-
citur ex hac voce, Dulcis. Ijs etenim dulcis est
Dominus, qui in virtute progrediuntur, Partæ

enim

enim virtutes veluti præmium est, delectabili-
 ter operari. Quare qui ad hunc gradum perue-
 nit, Deo famulatur, non tam quia Dominus
 est, quàm quòd optimus, atque amabilissimus
 cognoscitur ob innumera beneficia, quæ plena
 manu in nos effundit. Hoc in ordine consiste-
 bant illi, ad quos dicebat Dominus: *Iam non*
dicam vos servos, sed amicos. Capti iam erant
 dulcedine Domini Iesu, qui dicebant: *Domine,*
ad quem ibimus, verba vite æternæ habes. Vox
 itaque dulcis, proficientibus in ore fit, qui ad
 secundum virtutis gradum processerunt, atque
 ob præclaræ servitutis obsequia, Deum ex Do-
 mino amicum sibi reddiderunt. Hi cum Sam-
 pson dicere possunt: *De forti egressa est dulcedo.*
 Multum in eo Sampson gloriabatur, ac pro re
 ardua reputabat, dulcedinem ex ore leonis ef-
 fluere. Fortissimus leo Deus est, omnium vi-
 ventium Rex, quoties se Dominum ostendit:
 post diutiorem tamen, & accuratiorem famu-
 latum, sese in tantam familiaritatem insinuat,
 ut eius domestici efficiamur, ac fauum mellis
 dulcissimum de ore eius degustemus. Tertius
 virtutis status heroicus, est perfectorum, quia
 tertiam illam vocem pronunciare queunt,
Amor. In memoriam sanè reuocabimus Iusti
 animam, quæ aliquanto tempore Servorum in
 ordine mansit, aucta virtute, amicos à Deo ita

Ioan. 11.

Ioan. 6.

Iud. 14.

Deus Leo.

Perfecti.

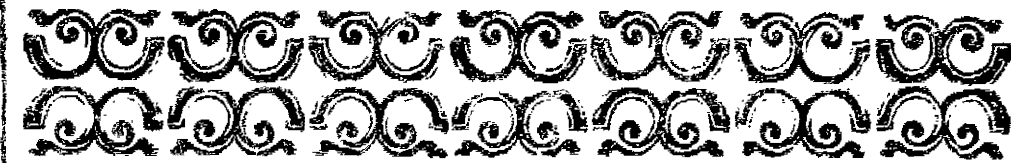
*Salomonis
tres tractatus
ex quare.*

centeri, vt cum de numero perfectorum fuerit, ipsi tanquam sponsa, per purissimum simul, & ardentissimum amorem copuletur. Iuxta trium statuum diuisionem, Salomon tres tractatus scripsit, Prouerbiorum librum, qui ad Incipientes pertinet. Ecclesiastem, cuius doctrina amicis Dei, atque Proficientibus utilis est. Cantica Canticorum, in quibus castæ amantiū Deum affectiones scribuntur, ac suis veluti coloribus depinguntur.

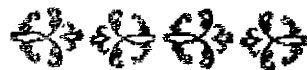
Erunt itaque in verbis interrogationis propositæ voces notandæ, Domine, Dulcis, & Amor, vt tres affectus descriptos ex illis. Nominis quoque Iesu repetitio, duas naturas in Christo significat, humanam, & diuinam: quoniam de illo interdum, vt de homine loquemur, interdum vt Deus est.

*Iesu duo di-
cit.*

DE QVINQVE PLAGIS D. N. IESV CHRISTI.

DE PRIMA RESPONSIONE,
quam Saluator dat Interrogationi pro-
posita. Caput I.

MORIS est apud omnes, interrogationibus respondere, ne quis aut superbus, aut rusticus, aut inciuilis habeatur. Quare & ipsemet mundi Saluator, discipulis interrogantibus, aut aliquid ab eo intelligere cupientibus, magna comitate respondebat. Phariseis, qui artificiosè suas quæstiones proponebant, multo sapientiora responsa dedit, ac grammaticorum more, per eundem casum, vt est in prouerbio, obturauit os. Fuit verò Christus, dum inter mortales versaretur, non secus atque manna, quod pro cuiusque desiderio in varium sapore

Christus mā-
na similis.

Exod. 16.

*Donna Christi
ad mensurā.*

*Vulnus lateris
Christi
præcipuus amor.*

*Vulnus Christi
singularis
amor.*

vertebatur, quodque suauissimus cibus cum
esset, nonnullis tamen parum sapere videba-
tur. Sic etiam Christus pro cuiusque capto sese
accommodat, ac iuxta præuiam dispositionē,
maiores, vel minores donorum suorum co-
piam facit. Decet itaque nos magno affectu ab
eo postulare, ut propositæ interrogationi re-
spondeat. Idcirco geminato nomine Iesu, lau-
dabili quadam importunitate, ab eo petimus,
ut plagarum suarum mysterium nobis patefa-
ciat: quod certè facit per varias responsiones.
Inquit igitur Dominus: Amor eximius signum
est amoris. Quo responso duo nobis Dominus
significat. Alterum est, vulnus lateris esse amo-
rem præcipuum, de quo responsum intelligi
debet; quoniam ex abundantia cordis os lo-
quitur, & sapientia diuina nihil potētius ad cor
nostrum mouendum adinuenit, corde suo; &
corde nostra causa vulnerato, ut & nos cor no-
strum Deo aperiamus, & in corde carneo locū
demus visceribus Christi, quæ ipse ob ingētem
amorem effudit. Parum forte erat dicere, vul-
nus, suum amorem, nisi adijceret, esse amorem
singularem; quicquid enim Deus erga nos agit,
& operaturus est, amor existit; quoniam ab a-
more procedit. Etiam illud extremum Iudiciū,
quod tametsi terribilissimum futurū sit, amore
præside peragetur: quoniam cum auersio cul-

pæ, atque actus inordinatio pœnæ inflictione, ordini, à Deo posito, subijciatur, amoris est, humana sic dirigere, vt ostendatur, Deum præ omnibus diligere oportere: quem affectum anima inducens, dicit cum Sponsa: *Introduxit me Rex in Cellam vinariam, ordinavit in me charitatem.* Quidquid igitur Deus circa nos disponit, tametsi pœnam irroget, ex amore facit; quoniam & seipsum amore infinito diligit, & nos, atque omnia propter seipsū. Quòd si omne opus Dei amor est, multo magis plaga cordis dicetur amor singularis, ipsa beatitudine, quam nobis daturus est, beneficium maius. Plus enim Dominum diligo, propter id, quod in eius vulneris impressione pro me passus est, (quod antequàm exciperet, præsensit, ac libenti animo excepit) quàm ob fœlicitatis gradum, ad quem me perducet. Et ne videamur hic inaudita afferre, viri sapientes nouerunt, totam beatitudinem, quam iusti in Regno cælorū possidebunt, immensum illud amoris pondus non æquare, quem Christi cor in Cruce nobis ostendit; quique adeò magnus, ac intensus fuit, vt latus sinistrum lancea militis aperiri oportuerit; respirare nimirum vt ille posset à tanto incendio, quod mors minimè restinxerat: quandoquidem & post beatissimæ illius animæ discessum. aqua, & sanguis è latere ma-

Cant. 2.

Nota.

Cur sanguis
& aqua ex
latere Christi
monavit.

Ioan. 19.

Vulnus Chri-
sti apertura
SS. Patrum
ad claram
Visionem Dei.

narunt, vt significaret in ipso voluntatem mul-
to plura pro nobis patiēdi, haud defuisse, si nō-
dum fortē inimicorum rabies exsaturata erat.
Quām ergo verum est, quod Dominus dicit,
vulnus scilicet lateris sui, amorem esse singula-
rem, cuius signum est apertura à crudelis lan-
ceæ ferro facta? Phrasim verò Euangelistę Ioā-
nis an mysterio carere existimemus? Sed unus,
inquit, *militum lancea latus eius aperuit*, vt infi-
nuaret, neminē tam procul abesse, cui per istā
lateris aperti ianuam, ad mysteria diuina non
pateat aditus. Hæc verò tunc manifestata fuis-
se, vel id ostendit, quòd velum Templi in
duas partes scissum est, ac sol iterum effulsit,
tenebris pulsus, in signum, quòd & diuinitas
se ipsam Sāctis Patribus Lymbi patefecit, qui-
bus per istam vulnerati lateris aperturam ad
claram visionem Dei via parabatur. Quare
anima mea, non aliam tibi ad cælum portam
aperiendā putes, præter eā, quam miles aperuit,
ipsum cor Christi transfunderaturum se ratus.
Sed quisnam est ille miles, Christiani, qui per
Christum mortuum viam facit ad diuinitatē?
& ianuam paradisi aperit, nisi amor, & Fides?
nisi fidelis amator, qui sperat se ingressurum
regnum Cælorum propter merita istius pretiosi
vulneris lateris Christi crucifixi? Vide ergo
mysteriū, quod audacis militis manus patefe-

cit,

cit, cuius lancea multorum corda aperiet, si vulnus, quod Christi lateri inflixit, meditatione profunda cogitetur.

De Milite, qui diro ferro latus Domini nostri Iesu Christi aperuit. Cap. II.

IN passione Domini Saluatoris videas, improbos vicē Prophetarum subire, nec certē mirabimur, si quæ aliàs in figura præcesserunt, commemoremus. In historia Regum legitur, Saul Regem misisse lictores, qui comprehenderent Daud, qui cū venissent *Ad cuneum Prophetarum*, prophetauerunt & ipsi, *Missi*: & alij fuerunt, quos idē Spiritus Prophetarum infiliuit: ipse denique Saul, cum accessisset, prophetauit. Vnde & vulgò præ rei nouitate dicebatur: *Nunquid Saul inter Prophetas?* Tam magna profecto est Dei sapientia, ut improborum & verbis, & factis utatur ad aliquid designandum, quod illi nec mente intelligant, nec animo intendant. Caiphā in prauo illo aduersus Christum coacto consilio, quia Pontifex erat, prophetasse Ioannes testatur, cū diceret: *Expedisse, ut unus moreretur, ne tota gens periret*, Milites verò, cum Domini crura, fractis latronum cruribus, nō fregerunt, confirmarūt,

1. Reg. 19.

Ioan 11.

Exod. 12.

Longinus plu-
ra fecit cum
Lancea quàm
nosset.

Christus etiã
mortuus ad-
miranda fa-
cit.

Psal. 50.

Ioan. 22.

Primum &
ultimũ Chri-
sti prodigium
in aqua.

Christum in agno illo paschali præfiguratum fuisse, de quo antiquitus cautum erat: *Os non comminuetis ex eo*. Haud dissimiliter dico, Longinum cum lancea Domini latus aperuit, plura vno ictu fecisse, quàm nosset. Vulnus crudele is Domino inflixit, vt Iudæis gratificaretur, inter quos reperiri sciebat, qui nec mortuis quidem pepercissent. Fluxit è vulnere sanguis, & cū eo aqua, vt cæcitatem oculorū in obdurata, ac miraculo incredula plebe abstergeret, vt intelligerent impij, non desistere Christum, tametsi mortuum, admiranda facere, quæ solebat; qui ex sicco fonte sui corporis sanguinem & aquam manare fecit. In lege antiqua aquam in sanguinem vertit, duos ac pertinaces vt ad fidem inflecteret; hic cōtra ex suo sanguine, aquā facit, ad abstergenda peccata, de quibus Psaltes ait: *Libera me de sanguinibus Deus, &c.* Primū ac vltimum prodigium Christus in aqua perfecit, illud inuitatus ad nuptias in Cana Galileæ: hoc vero, antequam sepulchræ traderetur: illic aquam in hydria vertit in vinum, quo sobrie conuiuæ recrearentur: hic vero aquam cum sanguine è sui cordis hydria fudit, vt qui tā pretiosum liquorem è plaga lateris hauserit, diuino amore inebriet, Longino sane latus Domini aperiente, Matri Sanctissimæ Filius significauit horam venisse, de qua in nuptijs dixerat,

Non.

Nondum venit hora mea. Et olim quidem dictum fuerat: *Cadent à latere tuo mille, & decem millia à dextris tuis.* Sed vulnere lateris Christi significatur, ipsum venisse, ut lapsos erigat, at per sanguinem, & aquam reparet, quia neminē cadere vult, ac ruina perire. Habet vterque populus ex eodem vulnere donū. Offeritur Iudæis sanguis, qui sanguinis varia fusione gaudebat: offertur gentibus aqua, ad quas iamiam Baptismi salutaris vnda deriuanda erat. Aperuit miles arcam clausam redemptionis nostrę, tametsi ignoraret, quā ingens illius thesaurus esset. Vulneravit iste Christum, ut Iudæis fidem faceret, nihil amplius timendum esse; quod omnis eius vis, atque virtus intercessisset, quanquā Deus nouo prodigio eius intentionem prauam elusit. Quia tamen Sacrarum literarum sensus multiplex est, Literalis, Allegoricus, Moralis, & Anagogicus. in facto militis alia mysteria contemplari possumus. Quotquot sane ad Christi mortem concurreunt, quamuis id non intenderent; in hominum genus maximum beneficium contulerunt. Fecerunt omnes vario tormento, quod miles lancea, viam scilicet strauerunt in cælum per Christi mortem. Quare sicut Moyse cum populo ex Aegypto in terrā promissā migraturus, secum tulit Ioseph Patriarchæ ossa, ita & nos iugi meditatione ossa mini-

Plal. 91.

Deus neminē
vult perire.Quadruplex
sensus Sacr.
literarum.

Potius fundendus est Sanguis, quàm Lex Dei violanda.

me fracta, sed tamen cum carne Cruci suffixa, Christi Iesu portabimus, ut tuto itinere ad patriam perueniamus: & quia nostra scelera lanceam militis in latus Christi iam demortui, adegerunt, à nobismetipsis vindictam exposcentes, acriore pœnitudine, & acerba tristitia ob immanem iniuriam, numini irrogatam, sinistrū latus, ubi cor repositum est, veluti lancea confodiamus, & mittamus & nos, iusto dolore confossi, sanguinem, & aquam; ut per lachrymas profiteamur, malle nos sanguinem fundere, quàm vlllo vnquam modo legem Dei violare. At qui ardenti amore sauciati sunt, æternam patriam suspirantes, zelo, velut lancea armati, admiranda in Corpore Christi mystico perfecterint, malorum conspiratione, ac maiorum negligentia fere exanimato.

A D D I T I O.

Prophetia octo significat.

Prophetiæ, ac prophetandi voce, octo in sacris literis significari, multi observant, inter quos Cornel. Ians. in Commenta. ad suam Concordi. Euangelic. c. 47. Quare licet aliqui putent hoc loco non agi de vi præfagiendi futura, ut Cardin. Caieta. in c. 10. l. 1. Reg. facit tamen ad thema propositum, & quidem longè antea in facto delineare mysterium, & prophetare largissimo significato accipit.

Quæ

Quæ auctor de illuminatione Militis, qui latus Domini vulneravit, scribit, omittere volui; sunt enim incertæ fidei, nec probantur Criticis, inter quos Cardin. Baron. Tom. 1. Ann. c. 111. Daniel Mallo. in Comm. ad Stigmata Christi impressa Sindoni, explicata ab Alph. Pal. Arch. Bon. c. 21. Alij veram narrationem putant, & aiunt se auctores habere Gregor. Nazianzen. aut qui verior est scriptor illius Tragediæ in Christi Patient. Sanctus Isidor. Hisp. Ex recentioribus Petr. de Natal. l. 3. c. 102. Bapti. Mantua. l. de dieb. festi. Pined. l. 10. de Monarc. c. 43. Dida. Morigl. in suo Quadra. in Cõc. de Plag later. Arbitror tamẽ, in prodigium factum non fuisse, ob eam scilicet rationem; quia licet locus ab auctoritate negatiuè, etiam in sacris literis, sit infirmus; cõsetur nihilominus factis validus ex circumstantijs. Esto, non omnia Christi miracula scripta sunt. Io. c. ult. Attamen cum illa, quæ circa mortem acciderunt, diligentissime scripserint Euangelistæ, non puto omisurum fuisse Ioannem, si Longinus cæcus simul & illuminatus fuisset: nam cum tanta asseueratione narret prodigium de Sanguine, & Aqua, an fileret Cæci illuminationem, tunc hostis accerrimi?

*Longinus non
probatum esse
cæcus, neque
illuminatus.*

*Quod vulnus lateris Christi magnum est
erga nos indicium amoris.*

Cap. III.

*Vita Christi,
instructio no-
stra.*

IOTA Christi vita, quod S. Gre-
gorius ait, plena est instructio
eorum, quæ à nobis agēda sunt.
Quis verò passionem nobis altè
loqui an quis possit dubitare? at
plaga lateris eius singulari modo à nobis amo-
rem deposcit. Mandatum illud magnum, vt ac-
curate seruemus, imperat Deus, vt eum scilicet
ex toto corde diligamus. Dilige me, inquit, o
homo, ex toto corde, ex tota anima, ex omni-
bus viribus tuis. Verba hæc ab illius corde pro-
ferēda fuerunt, qui sic se diligere mādabat. Qua-
re ex toto corde præcipit Deus, vt nos illum
ex toto corde diligamus, quia nos ex toto corde
diligit. Sit itaque inter Dei cor, & nostrum af-
fectionis similitudo; vt si nos percontetur, sicuti
Rex Israël interrogauit Ionadab; appositum
responsum dantes, vt ille dedit; simile quoque
præmium mereamur: & sicut ille sublatus est in
currum à Rege, ac iuxta illum loco tam honori-
fico sedit; ita & nos cum vero Rege Israël, in
curru triumphali crucis sedere valeamus. In
quarto libro Regum legimus, quòd cum Rex

4. Reg. 10.

Israël

Israël Samariam peteret, ut illic falsos Prophetas interfici iuberet; inuenit Ionadab filium Rhecab in occursum sibi; & benedixit ei, & ait ad eum: *Nunquid est cor tuum rectum cum corde meo, sicut cor meum cum corde tuo?* Et ait Ionadab: *Est. Si est, inquit, da manum tuam.* Qui dedit ei manum suam, ac ille leuauit eum ad se in currum. Ionadab interpretatur votum Domini, & significat qualemcumque ei consecratum. Is, si cupit Crucis curru cum summo Rege Christo vehi, necesse est, ut corde intimo, ac voluntate perfecta, Dei beneplacito subijciatur; & ad extirpandas prauas animi propensiones tam in seipso, quam in reliquis, zelo armetur. Eo corde in Deum nos affici conuenit, quo ille erga nos affectus est. Quod vero omnium primum fecit, cor suum mutauit, cum scilicet cor humanum, cor tenerum, ac cor blandum pro nobis assumpsit; cor, de quo in Psalm. dicitur: *Factum est cor meum tanquam cera liquefscens in medio ventris mei.* Sicuti enim ad modicum calorem cera soluitur, sic & Christi cor exiguo licet igne charitatis, facile liquefcit, atque mollitur. Vultisne intelligere, quam blandum, quam tenerum sit cor Christi? attendite quæ sponsæ dicat in Canticis: *Vulnerasti cor meum, vulnerasti cor meum in uno oculorum meorum, & in uno crine colli tui?* Quam tenerum cor est, quod solo aspectu vul-

*Primum à
Deo factum.*

Psalm. 25.

Cant. 4.

*Cor Christi
forte, amor
tamen cadit.*

Iud. c. 6.

2. Reg. 24.

*Culpa homi-
num gravis.*

neratur & quàm facile feriat, cur instar iacu-
lorum oculi sunt? Quàm est & ille infirmus, qui
crine vulneratur? Quamvis certe cor Christi
aduersus omnia forte sit, amor tamen cedit, à
quo eneruatur, vt quondam Sampson ab amo-
re victus est. Et à sancto animæ desiderio, ac su-
spirio vulneratur. Facili vero negotio ab vno
crine, quem sanctum cogitatum interpreteris;
Christus capitur, cum ab oculo, id est, amore
celestium quo aliquis ardeat, plagatus extiterit.
Si itaque cor Christi tam mite, tam blandum
est, cur non illum imitamur? quare cor saxeum
non deponimus? quod ex sententia Salomonis,
in nouissimo malè habebit? Sapienti ausculta,
qui nobis consulit, cor nouum parare, cor car-
neum, quodq; in iuges lachrymas resoluatur.
Christus præterea cor suum pro nobis vulnera-
uit, non secus ac legimus de Rege David, quòd
percussit cor suum, eo quòd abscidisset oram
chlamydis Saul silenter. Nam carnis particulā,
qua se ille in secretiore Virginitatis vtero induer-
at, sic absciderat, vt omnium expers esset im-
perfectionum, quibus humana caro obnoxia
est. Nam cum abscidisset, & assumpsisset, per-
cussit cor suum; quia nostra causa vehementer
doluit. Tam grauis hominum culpa fuit, vt sine
vltione dimittenda non esset: tam grauis iniu-
ria, numini irrogata est, vt eius causa tritari

Deum

Deus tristatur in aliena natura.

Gen. 6.

2. Reg. 24.

Christus ab instanti sua Conceptionis de hominum salute cogitat.

Ecccl. 35.

Ioan. 19.

Deum in aliena natura deceret. Et quia cum delinquentium poena, diuinæ iustitiæ satisfieri oportebat, ipse, qui misericors est, valde doluit, se ad supplicium de transgressoribus sumendū cogi. Hæc omnia in Genesi facile animaduertes, vbi diluuij causa narratur: *Et precauens in futurum Deus, Et tactus dolore cordis intrinsecus, delebo, inquit, hominem, quem creavi, à facie terra.* Cū etenim hominum scelus seuerius castigandum esse iudicasset, eorum tamē vicem doluit, quòd exterminare noluisset. Tu vero, qui vulnera hæc audis, te ipsum percutere illum Regem imitare per cordis contritionem, de quo scriptum est: *Percussit autem cor Dauidem, postquam numeratus est populus; Et dixit Dauid ad Dominum: Peccavi valde in hoc facto; sed precor Domine, ut transferas iniquitatem serui tui, quia stulte egi nimis.* At illud vltius attende, quid nostra causa Christus in corde suo egerit. Iam inde ab instanti Conceptionis suæ de nostra salute cogitauit, & cum ad redimendos homines venisset, cōtinuo mente versabat, quibus remedijs collapsam Adæ propaginem restauraret. Quare de Christi corde prædictum fuerat: *Dabit cor suum in consummationem operum.* Omnes igitur cogitationes, atque conatus suos redimendi hominis causa, cum perpetuo vsque ad vltimum spiritū cōtulisset, meritò expiraturus dixit: *Consumma-*

1. Efd. 7.

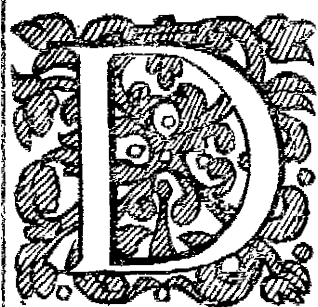
In Cruce
Christus inue-
niendus.Cruce quies
Christi.

2. Paralip. II

Cruce pax in-
ter Deum &
hominem.

tum est. Cur itaque cor anxium de Deo quæren-
do, ac inueniendo, non geramus, quando ille de
nobis tam sollicitus est? Simili diligentia, nec
minore studio cor excitemus, vt ille vir ma-
gnus, de quo scriptum est: *Esdras autem parauit*
cor suum, vt inuestigaret legem Domini, & faceret,
& doceret in Israël præceptum, & iudicium. Subla-
ta cordium, sese inuicem amantium, conformi-
tate, quis non timeat tanti boni iacturam? Vigi-
lemus itaque, ne Sponsum amittamus, & amif-
sum illic quæramus, vbi moratur: illic eum in-
ueniemus, vbi ipse inuenit nos, in Cruce scili-
cet, quam sibi in habitaculum, ac locum quietis
elegit. Illuc in spiritu profecti sunt, de quibus
scribitur in hæc verba: *Quicumque dederunt cor*
suum, vt quærent Dominum Deum Israël, vene-
runt in Hierusalem ad immolandum victimas suas,
coram Domino Deo patrum suorum. Vrbs pacifica
Hierusalem, Cruce certe fuerit, in qua pax inter
Deum, & hominum genus sancita est. In Cruce
Christus seipsum, & sacra vulnera Patri obtu-
lit. In ea & nos opera nostra offeramus, vt per
ipsam nos recipiat, (libenter S. Andreæ verbis
vtar) qui per illam nos redemit.

De alijs indicijs amoris, quæ nobis Christus per cor suum præbet. Cap. 1111.

DISCAMVS & alia, quæ Dominus de corde suo fecit nostra causa. Cor suum beneuole nobis aperuit, arcana sua manifestando, vt vel hoc argumento ostenderet, nos ab eo inter amicos recenseri. Sic vero ad Apostolos locutus est: *Iam non dicam vos seruos, &c.* vos autem dixi amicos, quia omnia quæcunque audiui à Patre meo, nota feci vobis. De ista cordis apertura, meritò intelliguntur illa Dalilæ: *Ascendite adhuc semel, quia nunc mihi aperuit cor suum.* Iacebant homines in imo, nec diuinorum cōsiliorum participes fiebant; post amissam à primo parente arctiorem illam cum Deo familiaritatem, qua in deliciarum Paradiso perfruebatur. Quare singularis prærogatiuæ loco scribitur introitus ille Moysi in nubecula, quando in montis summitate, cum Deo, quasi cum domestico colloquebatur. At postquam Dei Filius cor suum aperuit, in quo patris sui secreta recondita habebat: omnes amici vocantur, & ad illorum communionē admittuntur. Ecclesia verba Dalilæ vsurpans, sic fideles compellat: *Ascendite rursus, quia mihi*

Cor Christi, causa amicitia hominum cum Deo.

Ioan. 15.

Iud. 16.

Exod. 33.

Ecclesia compellit fideles & quomodo.

2. Paralip. 9.

Moyſes vel-
at velato.
Exod. 34.

Cant. 5.

cor ſuum aperuit : ſimulq; admonet, vt cor ſuum viciffim Chriſto aperiat. Hæc verò cordis manifeſtatio non ſolum per confeſſionem peccatorum facienda eſt, ſed per actus intenſiores amoris. Sic enim Regina Sabæ confidentiam imitamur, de qua legitur : *Cumque veniſſet ad Solomonem, loquuta eſt quæcumque erant in corde ſuo.* Quis etenim ambigat, animam à remotiſſimis mundi finibus, ingentes opes ſecum ferre, meritorum ſcilicet, ac partarum virtutum; & in Regiam Dei per contemplationem commigrare, ibique omnia ſua deſideria atque cogitatus illi exponere, munera offerre, ac multo maiora accipere? Oportet vero eum, qui in hunc modum cor Deo manifeſtare inſtituerit, illud cunctis creaturis claudere. Nam & Moyſes cum populo loquens, velatum vultû habebat; quod tamen velum deponebat, quoties cum Deo loqueretur. Cuius etenim cor eodem ſe modo habet, & cum Deo, & cum hominibus non videtur apertum, ac ignorat; quid ſit Deo aperire cor? quare cum veluti lethargo abſorptum obdormiſcat, lancea timoris feriendum eſt. Quid mirum cum clauem amoris non habeat? quæ ſi claudit, nemo aperit: ſi aperit, nemo claudit. Et quoniam Sponſus ſtat ad oſtiû, ac ſæpè pulſat, pulſanti cito aperiamus, ne animæ accidat

illud

illud infortunij, vt abijſſe frustra ſponſum quærat, cum aperuerit. Iam verò, & illud commemorandum puto, quòd Chriſtus in corde ſuo pro animabus fecit, in quo vt nobis habitaculum pararet, memoriam peccatorum noſtrorum expunxit, aqua miſericordiæ illud abluens, vt ibi ſecurius maneamus: propterea in Cruce pendens, inſiſto vulnere, ſanguinem, & aquam è latere emiſit, vt locum habitatio- nis expeditum eſſe intelligeremus, ac aditum aperiri ad viſcera miſericordiæ eius, de quibus loquitur Zacharias in Cantico: ea certe viſcera, quæ vt eſſent in pignus amoris, ſanguine toties effuſo, reliqua erant. Nonne vides, quàm ardentem ſuis viſceribus non parcat, quæ à lancea crudeli diſrumpi patitur, te atque omnibus veraciter amantibus impleri, ac ſuis in viſceribus habere omnes deſiderans? Magna ſunt, quæ dicimus, ſed tamen vera. An phraſis nouitatem admiraris? an Pauli charitatem ignoramus? an ſapientiam? Quale verò votum animi circa filios ſuos? *Sicuti eſt mihi iuſtū* Philip. i. *hoc ſentire pro omnibus vobis, ait, eo quòd habeam vos in corde, & in vinculis meis, & in deſenſione, & confirmatione Euangelij, ſocios gaudiij mei omnes vos eſſe. Teſtis enim eſt mihi Deus, quomodo cupiā vos omnes in viſceribus Ieſu Chriſti: & hoc oro, vt charitas veſtra magis ac magis abundet in ſcientia,*

Inſiſto vulnere Chriſtus ſanguinem & aquam emiſit.

Vulnus Chriſti habitatio noſtra

Et in omni sensu : Scilicet Paulus vehementius filios suos per Euangelium regeneratos, quàm Christus fideles suos, diligeret: eos tamen eum in corde suo haberet, Christi visceribus foueri cupiebat, quorum calore roboratus, tantus & ipse Apostolus euaserat. Tu verò qui hæc cogitas, cor tuum ab omni non modo peccati labbe, sed à quacūque vitiosa ac lubrica affectione mundum summo studio conseruare non studeas? iuxta Ieremiæ vatis admonitionem, dum Ciuitatem alloquitur : *Laua cor tuum ab omni malitia Hierusalem, ut saluas fias? non sanguinem, et aquam similiter emittes in tunculari doloris, et amoris sponte pressus?* Illud tandem contemplare profundius, Christum cor suum, & inclinasse peccatoribus, & liberaliter donasse iustis : de primo, nos certissimos reddit fitis illa in Cruce pendentis, salutem scilicet animarum, ac impiorum conuersionem vehementer optantis, affectum repræsentans. Quàm porrò inclinato corde Deus in peccatores est, qui eos ad pœnitentiam hortatur, quibus dat locum, ac tempus resipiscendi? ac ob id eorum peccata dissimulat, qui eos blande rogat, vt accedant, *Conuertimini*, inquit, *ad me in toto corde vestro*. Quàm fit ad parcendum propensus, vel ex eo perspicuum fit, quòd toties offensus, ac à nobis per summum scelus

Ierem. 4.

Cor Christus
inclinatur
peccatoribus
pro pœnitentia
iustis autem
liberaliter do-
nat.

Deus dissimu-
lat peccata
et quare

Ioel.

Christus ad-
ueniam pro-
pensus

spretus, perinde ac si nobis opus haberet, eni-
xius rogat, vt in eius gratiam redire propere-
mus. Quis vnquam tam immensam, ac effusam
bonitatem, & clementiam satis pro dignitate
laudare, & admirari possit? Cordis tam pro-
pensi ad veniam dandam in Regum histo-
ria typum habes, vbi legis, Cor Dauid fuisse
versum ad Absalonem, cui merito iratus fue-
rat ob facinus. Patrem tãdem inclinare ad in-
dulgendum filio, sanguinis coniunctio multo
magis præcellens virtus sanè potuit; vt intelli-
gamus ob flagitia Deum auersari nos, ab eius
tamen natura, quæ bonitas est, ad veniam tri-
buendam inclinari, si tamen nos sollicitè cu-
remus ei reconciliari, vti Absalon strenuum se
gessit, in patris gratia procuranda. Quòd au-
tem Deus ipsumet cor iustis libentissimè præ-
beat, ex eo facile nosces, quòd incredulum Di-
scipulum Thomam ad cor attrectandum hor-
tabatur, cum diceret: *Infer digitum tuum huc,*
& asser manum tuam, mitte in latus meum.
ad quid? nisi vt cor inde sumeret, sicuti Ange-
lus Tobiaë quondam præceperat, vt exentera-
ti piscis cor apud se retineret. Ad idè nos Do-
minus prouocat verbis illis, quibus ad popu-
lum Rex Dauid vsus est: *Si pacificè venistis ad*
me, vt auxiliemini mihi, cor meum iungatur
vobis. Cordis tam ardenter amantis affectum

*Christus ro-
gat homines
ad gratiam*

2. Reg. 13. &
14.

*D. Thomas in-
credulus à
Christo inui-
tatur.*
Ioan. 20.

Tob. 62.

1. Paralip. 12

erga homines, verba sermonis à Christo in Coena facti, quæ vix quinque capitibus S. Ioan. claudit, facile monstrant, tum & insignis illa precatio, quæ non solum pro Discipulis, sed pro ijs, qui in eum credituri erant. Patrem rogavit. Ea quisquis attente considerat, clamare cogitur cum B. Iob: *Quid est homo, quia magnificas eum, aut quid apponis erga eum cor tuum?* Tã immenso amorì quoniã respõdere tenemur, quod suũ est poscẽti, ac reposcẽti, promptè reddamus: *Fili, inquit, præbe mihi cur tuum.* Danti cor suum Domino, nostrum cur dare cunctemur? Sed in eo omnis nostra sollicitudo elaborabit, vt cor purum, ac magnum, atque cor ardens offeramus. Præbeamus poscenti Domino cor nostrum, quod sanè tot titulis, tanquam rem suam, vëdicare potest: cor, quod tam sancta importunitate repetit; tam amanter ab eo concupitum, pro quo tam ingens precium numeravit: quod cordi suo coniungere, quin verò vnire cupit, vt eodẽ spiritu viuificet, simili calore ferueant, ac amore vulneratum nihil appetat, nisi quod Deo placitum est; de nulla re doleat, aut quæratur, cum sibi in cruce moriendum esse cum Christo intelligat. Utinam tam sublimem doctrinam, quam latus Christi vulneratum per signa loquitur, intelligamus.

Iob. 7.

Prou. 23.

A D D I T I O .

POteris & affectum magnū, quo Deus pen-
sum amoris ab hominibus exigit, ex l. Deu-
teron. multis locis cognoscere : paucos hic af-
fero. cap. 5. *Quæ cum audisset Dominus, ait ad
me : Audiui vocem verborum populi huius quæ lo-
cuti sunt tibi ; bene omnia sunt locuti . Quis dat ta-
lem eos habere mentem, ut timeant me, & custo-
diant uniuersa mandata mea in omni tempore, ut
bene sit eis, & filiis eorum in sempiternum. c. 10. Et
nunc Israël quid Dominus Deus tuus petit à te, nisi
ut timeas Dominum Deum tuum, & ambules
in vijs eius, & diligas eum, & seruias Domino
Deo in toto corde tuo, & in tota anima tua. cap. 26.
En Dominus elegit te, ut hodie sis ei populus pe-
culiaris, sicut locutus est tibi, & custodias om-
nia precepta illius, & faciat te excelsiorem
cunctis gentibus, quas creauit in laudem,
& nomen, & gloriam suam, ut
sis populus Sanctus Domi-
ni Dei tui.*

*Quod Christus quæstioni proposita respondens, ait,
Vulnera sua esse, veluti apothecas, ac officinās,
e quibus medicamenta, ac remedia ad cu-
randos mente infirmos, peti possunt.*

Caput. V.

*Natura do-
cet remedia
aduersus mor-
bos.*

DOCVIT homines naturæ lex, atque artis industria, necessariū esse, vt aduersus tot morborum genera, quibus humana corpora continuò vexantur, & conflictantur, parata remedia multiplicia habeamus; quorum compositio à medicis præscribatur, à pharmacopolis verò conficiatur, ministreturque. Morbis verò animi quid in hominum societate frequentius? quid grauius, quid periculosius? an perturbationum multiplices pugnas, an scelerum crebras infirmitates, quarum aliæ alijs continuo succedunt malo nostro experimur? Quid porriò Oseas vates de hac re censuit? *Sanguis sanguinem tetigit, & umbra protegunt umbram.* Tunc sanguis sanguinem tangit, quando peccatum mortale aliud post se trahit, quòd sanguis dicitur, quoniam & sanguinem fundit, & occidit. Eadem verò vox repetitur; quia culpa mortalis corpus simul, & animam mactat: nunc animā, suo verò tem-

Ose. 4.

*Culpa mor-
talis animā
& corpus ma-
ctat.*

pore corpus . Propterea Deus, cum primo parenti mortem minaretur , mortis bis mentionē fecit , vt binas mortes , quæ scelus atque flagitium consequuntur, insinuaret. In eadem auctoritate, vmbra cogitationes dicuntur, quæ peccatum , quod exteriori actu perficitur, præcedunt, & comitantur; quæ plerumque tam multæ sunt, vt cor hominis flagitiosi scelerum aceruus existat, continuo praua desideria repullulans , quæ coram Deo perinde ac perperam acta reputantur . Idcirco Isai. i. aduersus populum peruersum sic protestatur : *Cum multiplicaueritis orationes vestras , non exaudiam vos , quoniam manus vestrae plene sunt sanguine.* Intelligent, qui varijs culpis contaminant cor, quoniam cum seipsos occidunt , eum rursus in seipsis Christum crucifigunt , quod ait D. Paulus, manus sanguine plenas habet. Cum itaque tanta in miseria versentur, remedium nihilominus habent in vulneribus Christi : iacent ægroti , in promptu tamen medicus est : quid cunctantur ad eum accedere ? cur magis non properant tam ingenti beneficio vti ? *Mandatum hoc, quod ego præcipio tibi hodie, ait Dominus, non supra te est , neque procul positum, neque in cælo situm , vt possis dicere ; Quis nostrum valet ad cælum ascendere, vt deferat illud ad nos, vt audiamus, atque opere compleamus? Neque trans mare positum,*

*Bis Deus minatus mortē
Adā & quare.*

Isai. i.

*Peccator seipsum occidit,
& Christum
in seipso crucifigit.*

Deuter. 30.

ut causeris, & dicas : Quis è nobis poterit transfre-
 tare mare , & illud ad nos usque deferre , ut possi-
 mus audire, & facere, quod præceptum est ? Sed iux-
 ta te est sermo valde in ore tuo , & in corde tuo, ut
 facias illud . Considera , quòd hodie proposuerim in
 conspectu tuo vitam & bonum, & è contrario mor-
 tem & malum, ut diligas Dominum Deum tuum,
 & ambules in vijs eius. Hæc verba ad aures cor-
 dis cuiusvis peccatoris Christus insonat, osten-
 dens, illum in proximo salutem habere, quam
 ipsemet offert, ac in ore, & corde ponit . Quem
 ergo scelerum non pœniteat, dum considerat ,
 sui causa cor Christi vulneratum esse ? Quis ex
 animo dolens , & anteaetæ vitæ flagitia exe-
 crans , illa integre non confiteatur ; ut effica-
 ciam quinque vulnerum in se ipso sentiat , ac
 experiatur ? Considera ò homo , quòd , si per
 quinque sēsus deliquisti, ad manus habes quin-
 que vulnera Christi, vnde possis remedia pete-
 re : intellige , quid medicus pius ac misericors
 de illis prædicat , officinās esse, ait , intra quas
 non iustitia, sed amor admodum blandus te ci-
 to , ac perfecte curat : non aliam mercedem
 petit , quàm ut te ipsum peccatorem & agno-
 scas, & profitearis. An verò hanc deneges, qui
 criminum tuorum impressa vestigia in Christi
 corpore cernis ? Quinam sunt , qui crudelia
 vulnera animarum sponso inflixerunt, nisi mea

Quinque vul-
 nera Christi
 remedia quin-
 que sensuum
 quibus pecca-
 tur .

Vulnera Chri-
 sti officina A-
 moris .

scelera? nonne morum nostrorum improbitas libertatis auctorem, tãquã seruũ constrinxit? si multi infirmi, & vulnerati nō iacerent, medicamēta, ac pharmaca Deus nō parasset: si nunquã scelera erupissent, in Dei filio vulnera nō videres. Præstat verò nostri medici medēdi rationē inspicere. nã & cæterorũ quisq; suam methodũ ac inuentionē sequitur: cūcti certe quoad fieri potest, ne graues, ne molesti ægrotantibus sint, valde laborant, medicinam leniorem adhibent, præsertim delicatiori, & amico, & cuius curationi tempus aduersus nō sit. An Christus aliter faceret? de quo scriptum est apud Vatem: *Spiritus Domini super me, eo quòd unxerit Dominus me, ut mederer contritis corde.* Christus his sane verbis loquitur, qui ad Infirmos curandos se venisse testatur, contritos scilicet corde. Quàm sit ille de nostra valetudine anxius, vel hoc simili cõpertum fiet: languenti puero mater amantissima, vt valde tenero ac imbecillo, amaram potionem, cuius vi morbus pellatur, propinare non potest, quia nec ille sumere: illam itaque ipsa sumit alacriter, vt lacte postmodum, vt ita dicam, medicato, filio opem afferat. Sic Christus amarissima quæque tormēta perpeßus est, vt in remedium nostrorum morborũ transirēt, subministratis Sacramentis, quæ, vt ait D. August. ex eius latere aperto manauerunt Quare

Isai: 61.
Christus pro
infirmis cu-
randis venit.

Simile.

Sacramenta
ex latere
Christi.

Isa. 66.

id tantum restat, ut Dominus ad nos illa verba Isaiaë dicat: *Ad vbera portabimini, & super genua blandientur vobis. Quomodo si cui mater blandiatur, ita ego consolabor vos.*

Psal. 68.

Pertulit ille violenti medicaminis acerbitem, quæ singula eius membra torfit, atque conuulsit: nobis verò & lenem curationem adhibet, & præceptis minime grauib, vim morbi leuat. Quàm magnus, ac pius medicus, qui officinas tot, tantisque pharmacis abundare voluit, benè nimirum vsus inimicorum crudelitate, de quibus quæritur Psal.

Magnus Amor matrum in filios.

68. *Super dolorem vulnerum meorum addiderunt. Quàm dura, & quàm atrocia, præter quinque vulnera, amator hominum tolerauit, quorum in se vestigia, quinque plagis relictis, voluit remanere, ut apertius intelligamus, quàm sit apud eum copiosa redemptio. Magnus amor matrum in filios, dum Iacob vereretur patre Isaac, Rebeccam compulit dicere: Super me sit hæc maledictio, fili mi.*

Gal. 3.

at de Christo S. Paulus hæc scribit: *Christus nos redem: de maledicto legis, factus pro nobis maledictum, quia scriptum est; Maledictus omnis qui pendet in cruce. Vim sui amoris effudit, tot pœnis, & approbrijs obnoxius, quis dubitet? Idcirco ait Ioannes Euangelista: Cum dilexisset suos, qui erant in mundo, in finem dilexit eos.* Quibus verbis significat, Christum, summi, & incomparabilis amoris specimen erga

Ioan. 13.
Deus non secundum merita diligit.

suos

suos præbuisse ; non enim iuxta eorum merita dilexit eos , sed secundum infinitam suam charitatem , quæ nullum modum statuit ijs , quæ pro nobis fecit , ac pertulit . Id quinque suis plagis palàm facit , quorum dolor , ut acerbissimus fuit , sic & amor profundissimus est : nunc quidem beatæ , & æquè potentes in cœlo , atque fuerunt in terra , dum ille penderet in Cruce . Quàm potens tūc Christus erat per illa vulnera ad impetrandum , cum Patrem rogans diceret latroni : *Hodie mecum eris in Paradiso* ? Quid verò nunc eadē non impetrent in cœlo , quandoquidē solæ , Patri æterno quicquid libet , suadere valent . Cum verò in sacris literis aliæ infirmitates recenseantur , profunt & quinque vulnera ad earum curationem . Lex infirma vocatur , cum viribus propter inobseruantiam nō subsistit . Quare Christus Dominus legis veteris infirmitatem curauit , quia multitudinem admodum grauem sacrificiorum vnica sui Corporis immolatione sustulit : imperfectionem verò suppleuit , sui Corporis instituto sacrificio , id quod Paulus insinuat his verbis : *Vna enim oblatione , consummauit in sempiternum sanctificatos* . Et quia alibi Paulus in eadem Epistola Christū consummatorem appellat , ut ibi : *In auctorem fidei , & consummatorem Iesum* , constat , illum per plagas , ac dolores , non so-

Dolor plagarum Christi acerbissimus.

Valor vulnerum Christi.

Vulnera Christi, cura omnium infirmitatum.

Hebr. 10.

Hebr. 12.

*Vulnera Christi
sive legis anti-
que perfectio.*

*Virtus non ci-
tra pugnas.*

1. Reg. 6.

Simile.

*Missam cele-
brare de pla-
gis Christi v-
tilissimam.*

Rom. 14.

lum legem veterem perfecisse, sed ostendisse præterea nouę legis perfectionem, ad quam nisi per constantem malorum perpersionem non peruenitur. Quare, qui vulnera, ac liuores respuit, perfectioni minimè studet; vix enim fieri potest, vt citra pugnas, & ingētes molestias præcellens virtutis gradus radicetur: quemadmodum crudior illa herba, quam linum dicimus, nunquam in pulchram ac vtilem telā transferit, nisi per varios labores, ac torsiones. Corporis verò infirmitates, quibus etiā ad tolerantiam exercemur, spiritualibus remedijs plerūque curantur. Philistæi id sanè intellexerunt, cum graui plaga à Deo percussi, quinque similitudines morborū, à quibus vexabantur, ex auro fieri curauerunt, & in Arca fœderis posuerunt. Sicut enim religiosum est, à Sanctis opem implorare, eis vota nuncupare, ad eorum statuas, vel Icones, tabellas ac similitudines è cera appendere valetudinis causa, sic & ægrotantibus interdum profuerit, pro ipsis pias aliquot preces ad honorem quinque plagarum fundere: certe Sacrificium offerri, Missam celebrari de quinque plagis vtilissimum sit, ad infirmos curandos, & vsu recepta est. Infirmitas præterea fidei, de qua loquitur D. Paulus: *Infirmitatem autem in fide assumite*; à quinque plagis remediū petere, ac sperare quærat: sic ille, qui lunaticum

curandum Domino obtulit, dicebat: *Credo Domine, adiuua incredulitatem meam*. Thomæ quoque incredulitas, & reliquorum Apostolorum titubatio, ostensis vulneribus, fugata est, ac ita fugata, vt ingenti amoris flamma cor eorum accenderetur. Vt itaque præcedentia repetamus, sapienter propositæ quæstioni Christus respondit, plagas suas esse officinas, ac repositoria medicamentorum animæ. Et quia Sacramentis nouæ legis magna vis indita est ad curandos languidos; considera, ò homo, quia si natus es infirmus ob culpā originalem; ecce medicamē ad sanandum per batismum: si es debilis, & inermis, ecce Sacramentum Chrismatis: si relapsus per actuale peccatū, ecce remediū in Sacramēto penitentiæ: si fame illa canina laboras rerū terrenarum, ecce Sacramentum Eucharistiæ: si per infirmitatem incontinentiæ lubricus es, ecce in remedium concupiscentiæ institutum matrimonium. Quòd si imbecillus es ad regēdum, atque alios curandos, ecce Sacramentum Ordinis: at quia longa via, & periculosa iturus es, habes remedium roborās in fine vitæ, Sacramentum Extremæ vnctionis.

Mar. 9.

*Incredulitas
D. Thom. per
vulnera
Christi fugata.*

*Vulnera
Christi officina
medicamentorum.*

*Baptismus tollit culpam originalem.
Confirmatio.*

Pœnitentia.

Eucharistia.

Matrimonium

Ordo.

Extrema Vnctio.

A D D I T I O.

Locus hic ex Deuteron. c. 30. menti perpetuò tenendus est, quia ostendit Deum ob-

fer-

*Leges factas
possibiles con-
denda.*

*Providentia
Dei morbos
anima.*

seruasse, quod omnis legislator sapiens imitari debet, ut nimirum leges condant factu possibiles, c. erit autem lex. 8. d. Quare licet lex vetus esset onerosa, & tot præceptis prægrauaret, fuit tamen possibilis, tamen si D. Petr. in 1. Concil. Aët. 15. descripto, vocauerit legis veteris obseruationem iugum, quod neque patres nostri, inquit, neque nos portare potuimus. Cæterum hic locus opportunè præsentī argumēto accommodatur: ostendit enim auctor, ad Dei bonitatem pertinuisse, aduersus tot morbos animæ, non solum parare remedia, sed prouidere, ut ad manus sint, & parata facilia; quod prouidentia genus, tum in Vniuerso, tum in Ecclesia cernere est. In orbe terrarum videas, quod ubi vis noxia præualet, illic & contrarium positum est, à quo illa reprimatur, ac separetur, ut de leonibus Mesopotamiæ scribit Amian. Marcell. lib. 18. histor. certe ubi venena nascuntur, illic & antidota, ac remedia, ad quæ etiam animalia instinctu naturæ confugiunt, ut Tertulli. & Pacian. Barchinon. vterq; in tractat. de Pœnit. afferunt. Hinc ipsis nocentibus vis indita ad sananda vulnera: ob id etiam institutum, ut ex obuijs, ac valde vulgaribus valētia remedia aduersus morbos, vulnera, ac vlcera petātur; quod inter cæteros obseruat Mirald. in suo Tracta. Quotid. Simili modo decuit diuinā bonitatem

in Ecclesia sua aduersus animi morbos, non solum remedia instituere, sed & multa, & quæ sint in promptu: atqui hæc est ratio, cur Sacramenta Ecclesiæ in materijs vulgaribus, & quæ ubique reperiuntur, instituta fuerint, de qua videndi sunt Scholastici in 4. Sentent. & in Tertiam part. sum. S. Thom.

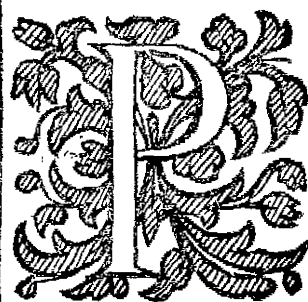
*Sacramenta
Ecclesia in
materia Vul-
gari institu-
ta & quare.*

Quod auctor ait, ad infirmitates expellendas, Missam quinque vulnerum magnas vires habere, intellige, ex vi impetrandi, qua sacrificium pollet eiusdem valoris, in quacunque Missa, quod quidem semper in Ecclesia Dei offerri consuevit, pro incolumitate hominum, ac cæteris bonis temporalibus.

Possumus tamen dicere, pro valetudine recuperanda, multo couenientius Missam quinque vulnerum celebrari, ad honorem illarum manuū scilicet, quas Christus tanta facilitate, ac humanitate super egrotis imponebat: de qua re non semel apud Euangelistas. Luc. tamen c. 4. signanter: Cum autem sol occidisset, omnes qui habebant infirmos varijs languoribus, ducebant illos ad eum. At ille singulis manus imponens, curabat eos. Ad honorem pedum sanctissimorum, quos curandorum infirmorum causa tam promptè mouebat. quare Centurioni pro seruo intercedenti: *Ego veniam*, inquit, *& curabo eum.* Matth. 8. Vocatus verò à Tairo,

vt filiam suscitaret : *Et surgens Iesus*, ait text. *sequebantur eum*. Matth. 9. Marc. 5. ad honorem cordis illius dulcissimi, ac clementissimi, quod agrotis ostendebat. nam paralytico per regulas demisso : *Confide fili, remittuntur tibi peccata tua*. Hac religione, atque animi affectione quinque Vulnerū Missa multò utilior infirmis. etenim semper apud Deum profuit ad noua beneficia consequenda, veteris largitatis commemoratio, nihilque gratius sacrosanctę Trinitati repręsentare possumus, quàm Christi in terris res gestas.

Quod plagę Christi sunt canales aque, ad quos oues rationales inuitantur. Cap. VI.

PASTORES terreni suis ouibus, citò perituris, aquas corruptibiles in potum ministrant; at Pastor cęlestis ouibus ratione vtentibus, quę illum sequuntur, prohibet aquas mundi bibere, quę sunt carnis delectamenta, offert verò salutare vndas gratię suę. Tanta enim maiestas est Christi Domini, vt eius comparatione, ipsi etiam Angeli in sacris literis oues appellentur. Possumus id intelligere ex vulgata parabola, quę ab Euangelista describitur: *Quis ex vobis homo*, ait, Do-

Missæ Vulnerum Christi causa nouorū beneficiorum.

Christi gesta in terra gratissima Trinitati.

Differt Pastor terrenus a cęlesti.

Aqua Dei, ę gratia.

Angeli oues dicuntur.

Luc. 15.

Dominus , *quis habet centum oves, & si perdiderit unam ex illis, non te dimittit nonaginta nouem in deserto, & vadit ad illam quæ perierat, donec inueniat eam?* Hoc simili vsus est Dominus aduersus calumniatores, à quibus accusabatur, quòd cum facinorosis consuetudinem haberet, ac cibum sumeret. In hanc Parabolâ dicit S. Ambrosius . *Dives est iste pastor, cuius ovis centesima nos sumus :* Ex quo fit, nonaginta nouem ouium nomine naturam Angelicam designari; qua relicta in cœlo, Dominus descendit in terram; vt speciem humanam, tota via aberrantem inueniret, atque reduceret. Quantum ille laboris subierit in oue ista recuperanda, lógum est dicere ; sed longè vtilissimum sit attentius meditari. Quantum verò gaudium collapsæ naturæ nostræ reparatio in cœlo peperit, hoc sanè simili discemus . Si enim duos annulos inter se conferas, quorum alter nunquam lætus fuerit, alter verè adeo disruptus sit, vt nulli vsui esse queat, artificis tamen peritia sic reficiatur, vt non solum præcedens deformitas in eo nō appareat, sed & adiecto adamãte, aut alio quocūque lapillo commodiore, ingens eius pretium reddatur; quis dubitat, posteriorem longè præstantiorem esse illo, qui nunquam vllam vim sensit? Haud dissimili modo naturâ Angelicam cum hominum genere si compares, facilè inue-

Exponitur parabola .
Luc. 15.

Simile.

Natura Angelica humana comparata .

Christi Humanitas gemma infiniti pretij.

Vulnera Christi Canales gratia.

Gen. 30.

Iacob Interpretatur supplanter.

via in Christo.

Platanus figura Diuinitas. Per Populum albam Animam Christi significat.

nies; annulo reſecto, ac ingentis pretij gemma auctuo, conditionem noſtram aſſimilari poſſe; quam Deus è tartari faucibus nō modò liberauit, ſed & ampliffimis inſuper donis locupletauit: inter quæ ſummum locum obtinet, Chriſti humanitas, quæ gemma eſt infiniti pretij ad vniōē hypſtaticam ineffabili modo ſublimata. Gratulantur itaque Angeli beneficium adeò ſingulare, ac valdè mirantur, quòd Chriſtus in quærenda, ac reducenda oue centeſima, tantum laboris ſubire, tot ſupplicia pati dignatus ſit. Nos verò in benedicta illa eiufdem Chriſti vulnera oculos, animumque intendere oportet: quoniam, vt dicebamus, ſunt canales fluentis gratiæ, & manantis ſanguinis Domini, quem è calice haurimus: & fortasſe figurati in canalibus, ad quos Iacob Patriarcha virgas populeas virides, & amygdalinas, & ex platanis ex parte decorticatas poſuit, vt pro varij coloris ſpecie illic potum haurientes oues, maculoſos foetus conciperent. Iacob certè idem ſonat, quod ſupplantator, qualem Chriſtianum eſſe neceſſe eſt aduerſus dæmonem. Itaque per piā meditationē tria, quæ ſunt in Chriſto, coram ſe ſtatuit: diuinitatem, cuius ob celſitudinem platanus figura eſt: de qua & ſapiēs: *Quaſi platanus exaltata ſum iuxta aquas*. Animam præterea ſāctiſſimam, quæ per albam populum

ſigni-

significatur ; cum sine macula peccati semper fuerit : carnem denique, amygdalina in virga designatam, quia crudeliter contusa, succum vitalem mundo languenti suppeditauit, non secus atque amygdali fructus substantiam illam salutarem ægrotantibus præbet. Tres itaque istas substantias in Christo sic contemplari debemus, ut virgas tamen decorticatas ob oculos magno cum dolore, atque grato amore habeamus ; membra scilicet Christi lucentia, ac contusa, eiusdem animæ mœroribus confectam : eius denique gloriam tot opprobrijs, ac contumelijs obumbratam. Hæc quisquis profundè meditatur, varios affectus sic animo concipit, ut timore suorum scelerum concutiat, spe veniæ ob tam copiosam redemptionem eleuetur ; nunc doleat ob tam acerbos infantis dolores, nunc gaudeat ob multiplices Passionis fructus. Quis non igitur assuescat ad istos canales aquam sapientiæ haurire ? illi etenim sunt, de quibus dicitur in Cânti. Sal. *Caput tuum, ut Carmelus, & cornu capitis tui, purpura Regis, iuncta canalibus.* Canales profectio sunt quinque vulnera Christi principalia, quibus piæ cogitationes mētium iungi debent, quæ sunt Capilli sponsæ Christi, quæ etiã ad similitudinem purpuræ regiæ rubere debent : rubescant autem cogitationes nostræ, quando piè contem-

Per Virgam amygdalinam Caro Christi designatur.

Cant. 7.

Piæ cogitationes capilli sponsæ Christi

plamur carnem Christi proprio sanguine, quem ille ex omnibus suis membris copiose versauit purpuratam; quæ dicitur purpura Regis, eiusdem scilicet Domini in Cruce pendentis, ac spinis coronati. Accedat itaque anima ad videndam purpuram, canalibus iunctam, Christi scilicet carnem cum vulneribus: in his veluti in canalibus virgas decorticas intueatur, iuxta modum expositum, ac concipiat animo digna Christiano homine desideria, atque aqua consolationis refrigerata, terrena appetere desinat. Optet & ipse esse de numero ouium Iacob, quæ ad virgarum intuitum agnos varij coloris concipiebant, de quibus dicebat Iesus: *Nō sum missus nisi ad oues, quæ perierunt de domo Israël*. Vis enim quinque vulnerum magna est, & ad omnes extenditur, efficacia tamē eorum ad electos duntaxat pertingit.

Matth. 15.

A D D I T I O.

Magna vis imaginatricis facultatis, quæ tam potenter à virgis decorticatis impressa est, vt foetus ouium vario colore inficeret; vt intelligamus, eum qui in seipso magnam mutationem videre velit, oportere, vt sæpè profunde, ac sine interruptione, dolores Chri-

sti meditetur, cum omni acerbitate earum, sibi historicè passionem repræsentando, ac carnis Christi perpeſsiones cum omnibus circumstantijs. Hoc enim est virgas decorticatas præ oculis habere, idest, meditari dolorem, ac deformitatem carnis Christi, iuxta id, quod vaticinatus est Isaias cap. 53. *Vidimus eum, & non erat aspectus, & desiderauimus despectum, & nouissimum virorum, virum dolorum, & scientem infirmitatem; & quasi absconditus vultus eius, & despectus; unde nec reputauimus eum.* Tot igitur virgæ sunt decorticatæ, quot Christi membra contusa, cruentata, tumentia, liuida, exco-riata, conuulsa, sordida. Hæc qui profunde meditatur, tametsi parum pius, ausim dicere, interdum & impius, mentem mutat, & mores, omnia iucunda respuens, quæcunque sunt gra-ua, molesta, & amara alacriter acceptans. Ita-que Caluariæ locus, vbi iuxta canales positæ sunt virgæ, comparari potest cum Naioth, & Ramatha, ad quem cum lictores missi David comprehendere peruenissent, statim mutati sunt, ac prophetare ceperunt. Ipsemet Saul, ait tex. 1. Reg. cap. 19. *abijt in Naioth, & Ramatha, & factus est etiam Spiritus Domini super eum. Et expoliavit etiam ipse se vestimentis suis, & prophe-tauit cum ceteris coram Samuele, & cecinit nudus tota die illa, & nocte: magnum prodigium, insa-*

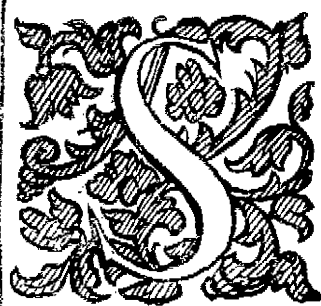
Isai. 53.

Christi mem-
bra Virga de-
corticata.

1. Reg. 19.

nixæ genus fuit, regem nudū tota nocte ac die cecinisse.
 Tanta vulnerum Christi est potentia, ut qui ad illa proficiscitur intuenda in monte Caluario, sancto quodam furore corripiatur, ac omnibus sæculi pompis, ac commodis spretis, nudus nudum Christum sequatur, & arrepta Cruce vitæ arctioris, seipsum cædit, ac vulnerat, nihil se dedisse putans, nisi sanguinem pro sanguine Domino reddat. Hæc mutatio Dei excelsi, cuius species in Saulo apparuit, qui mox Paulus factus, à Domino Crucis doctrinam egregie didicit, cuiusvis nimirum generis æumnas constantissime pati.

Respondet Christus, quòd eius plagæ sunt veluti columbaria amoris, in quibus gementes, ac flentes in fine letantur. Cap. VII.

SOLENT homines opulenti in superiore parte ædium colūbariū, pulcherrimis colūbis refertum, habere, quas illi interdum animi gratia iaculis impetunt, ac feriunt. At Dominus noster Iesus Christus usque adeo columbis gementibus delectatur, ut ob id in proprio corpore columbarium parauerit, ad quod illæ, ut à miluis, & accipitribus tutæ sint, perfugium habeant. Nec sit aliquis,

Christus Columbis gementibus delectatur.

qui

qui colūbarium angustum esse quærat; quoniam amor Christi illud dilatauit, de quo scriptum est apud Vatem: *Latum mandatum tuum nimis*. Ipse Christus Patris mandatū adimplens, corpus suū in Cruce libenter extendit, brachia expandens, ut omnes exciperet, ut inimicos æquē, atque amicos amplecteretur. Tam ardēs etenim Christi charitas extitit, ut tot irritatus iniurijs, tot prouocatus offensis, infestos suo nomini excusaret potius, quàm reos ageret; haud inimicos appellans, à quibus odio habitus est, ac dirissima quæque perpeffus. apud Zachariam Vatem cum aliqui quærerent: *Quid sunt plagæ istæ in medio manuum tuarum?* respondit: *His plagatus sum in domo eorum, qui diligebant me*. Quid porrò ait Dominus? cum multos haberet amicos in Synagoga, pro quibus passus est, & a quibus eius aduentus vehementer expetebatur, inimicos haud nominat, amicos memorat, ut omnes intelligant, ab eius vulneribus amorem petendum esse. Nonne vides toto hoc libro amoris indicia sæpè Christi vulnera dici, nunquam crudelitatis inimicorum vestigia? Hæc sanè Christus retinuit, & intuetur, non ut ad sumendam de hostibus vindictam inflammaretur, quod faciunt mortales miseri, ac cordis angusti, suspirantes ob appetitum vindictæ, quoties sua vulnera sentiunt. Redem-

Pass. 118.

Zach. 13.

*Vulnera
Christi indi-
cia Amoris &
nō crudelitas*

*Christus reti-
nuit sibi pla-
gas, & quare.*

ptor verò noster suas plagas sic dispositas habet, vt obliuionem cuiusuis iniuriæ magis inducant, quàm vt ad iracundiam commoueant, eas verò sic ille intuetur, vt inde potius ad pacis studia incitetur. Ait enim Deus per Isaiam Prophetam : *Non enim cogitationes meæ ; cogitationes vestræ : neque viæ vestræ , viæ meæ, dicit Dominus : Quoniam sicut exaltantur celi à terra, sic exaltate sunt viæ meæ à vijs vestris , & cogitationes meæ à cogitationibus vestris .* Verè ait Dominus , cogitationes suas à nostris distare , quantum cœli à terra absunt: illi etenim peregrinarum impressionum expertes prorsus existunt, neque colorem, aliamuè innatam qualitatem mutant: ad se nubes aqueas propius accedere nō patiuntur, quin verò luce sua dissipant, & dispergunt . Quemadmodum & Deus sce-
 lum nostrorum molem lucis suæ vi dissoluit, & ritè pœnitentibus frontem serenam suæ beneuolentiæ ostendit ; sic illustriorum virtutum clarum exemplar, Ioseph Patriarcha, in tanto potestatis culmine positus , fratres cum posset vlcisci, noluit, tamen si ab eis toties proditus fuisset; quin blandis verbis eos alloquutus, hortatus est, vt bono animo essent, quoniam eorū crudelitate Deus benè fuerat vsus Christus verò Iesus amator inimicorum suorum , per singulos dies peccatores consolatur, ipsis ob ocu-

Isai. cap. 55.

Differētia cogitationū Dei, à cogitationibus hominū .

Pœnitentibus Christus frontem serenam ostendit .

Gen. 50.

Christus amator inimicorū suorum .

los ponens grandia bona, quæ à suis plagis fluxerunt, vt confidenti animo veniam petant, ac sperent, vt intra illas sese reperiant, ibique permaneant, vbi corui naturam mutât, ac transeunt in columbas, simplicitatem morum columbæ induentes, quam Dominus nobis mandauit, cum diceret: *Estote prudentes sicut serpentes, & simplices sicut columbæ*. Columba verò cum nesciat de suis inimicis vindictam sumere, neque toties læsa, columbarij obliuiscatur, tametsi pullos illi auferant, ad id semper reuertens, symbolum est animæ piæ, ac gemebundæ. Hæc si quereat, vbi columbarium istud inuenire queat, ipsi respondebitur. Omnis fidelis desiderans, vt columba gemere, & flere, præparet se armis spiritualibus, & sic munitus, trãseat securus per medium hostium agmen: & ad Ecclesiam pergens, in eius introitu eleuet oculos in altum, & figuram Crucifixi mortui videbit, quæ in omni æde collocari solet, tanquàm columbarium; illud ingressa, ingemiscat abundantius ob peccata sua, ob totius generis humani flagitia, ingemiscat cum Christo Crucifixo, ac eius dolorum per compassionem particeps, doleat se in causa fuisse, vt tam dure mitissimus filius à Pater iustissimo castigaretur.

*Peccatores
Coruis similes.*

Columba nescit Vindictã.

Colūba Symbolum animæ piæ.

A D D I T I O .

IN altiore ædium parte columbaria extrui solent, quibus comparari possunt vulnera Christi, siue ut repræsentantur in aliqua Imagine grandiore Christi crucifixi, siue ut nunc sunt in cœlo gloriosa. Quæ certe distinxerim, non quòd dubitem, an vnico intuitu, qui crucifixum contemplatur, in Imaginem, ac imaginatum feratur; sed quia sæpius aliquis Christum gloriosum sibi per imaginationem præsentem facit, interdum verò coram Crucifixo orat. Censerem itaque, id quod in Sacellis, Oratorijsque variarum Confraternitatum usu receptum est, ut paulo grandior Imago Crucifixi collocetur super altari; sic etiam in superiore aliqua parte ædium, loco tamen antea conuenienter exornato, ampliorem statui, vtilissimum esse, atque illis liberius ingemiscere, lamentari, suspiria edere. Porro orationis locus altior eligendus est, Iudith. cap. 8. *Et in superioribus domus suæ fecit sibi secretum cubiculum, in quo cum puellis suis clausa morabatur.* Act. 10. *Ascendit Petrus in superiora, ut oraret circa horam sextam.* Pulchra itaq. & magna Christi crucifixi Imago altius collocata, contemplantis animæ columbarium est. Quòd si libet plagas Christi

Locus Oratio-
nis.
Iud. c. 8.

Act. 10.

Imago Cruci-
fixi columba-
rium anima.

gloriosas meditari, adhuc Columbarium est in altiore domus parte. nam si Mūdus domus Dei est, quod ait Ioan. Chrysost. in Psal. Dixit insipiens in corde suo, cum Christus gloriosus super omnes cœlos ascenderit, corpus eius quinque vulneribus insignitum, columbarium est, editissimo loco positum, ad quod columbæ, animæ scilicet puræ, multipharum exagitatae confugiant.

Io. Chrysost.

Anima columbe comparata.

Quod quinque vulnera sunt exemplar altiorum operum ab ardentissimo amore proficiscentium.

Cap. VIII.

VI rationes ad persuadendum accommodatas afferunt, exemplis susceptum argumentum cōfirmant, siue Rhetorum modo perorent, siue de re quacunque disceptent. Est verò eorum, quæ aliàs euenerunt, aut quæ à claro viro dicta, factaque sunt, commemoratio perutilis: quoniam doctrina, seu præceptio exemplis declarata, vel comprobata, commodius in audientium sensa influit, firmitusque retinetur. Eorum porro, qui docent clariores actiones; magno adiumento sunt ad persuadendum. Id quod insinuauit Deus, cum Principi præciperet accipere exemplar legis à

*Exempla à
Sacerdotibus
immaculatis
accipienda.
Leuit. 21.*

*Nota pro Sa-
cerdotibus.*

Sacerdotibus leuiticæ tribus. Propterea cum à munere Sacerdotali, altarisque ministerio, varij generis maculatos homines repelleret, significauit legis seruandæ exactum exemplar à Sacerdote immaculato, & omnis vitij prorsus experte non immerito postulari. Populi sane mores minus reprehensibiles fuere, quandiu Sacerdotes munere suo rite perfuncti sunt, quibus paulatim ab antiqua illa disciplina, ac religione desciscētibus, haud mirum fuit eum in omnem licentiam prolabi. Quantum verò spiritualis detrimenti Hebræorum Respublica accepisset sub id tempus, quo Saluator in terris apparuit, Euangelium palam facit. Nam cum Anna, & Caïphas Sūmi Sacerdotis dignitatem maculassent, eò ventum erat, vt Templum tot sæculis venerabile, ob vānalitatem, latronum spelunca fieret. Labefactatos itaq. tam Sacerdotum, quàm populi mores Deus opportune instauraturus, humanam formam assumpsit; vt qui legē daturus erat, nullo vnquam deinceps tempore antiquandam, omnium virtutum illustriora exempla in se ipso repræsentans, obedientiam in populis inueniret: qui legislatorem dum cernerent prius facere, quàm docere, ac multo altiora operari ijs, quæ præciperet, multo alacrius ad cuncta diuina mandata implenda accingerentur. Christus itaque perfectissi-

mus Sacerdos, legis, quam prædicauit, cum se in terris viuum exemplar præbuiſſet, Plagas altissimorum operum, quæ perfecerat, exemplaria in perpetuum retinuit. Ipse quidē, vt Deus, exemplar Angelis expositum erat, cuius diuinitatem imitātes, filij Dei nuncupati sunt, cum nihil tam naturale sit, quàm vt filij patres imitentur. At non Angeli tantum, sed omnes creaturæ, aliquid exprimunt eius exemplaris, quod in Deo fulget. Illas verò, quæ intelligentia, ac libero arbitrio præditæ sunt non solum naturæ similitudine, sed & morum conuenientia illud referre operæ precium fuerit. Quare Deus tanti fecit hominum genus, vt ipsemet ad legem docendam homo fieri voluerit, verbo atque opere legem suam docuerit, seque in exemplar quod omnes sequantur, proposuerit, exemplar, Ecclesiæ dederit, Apostolos scilicet, ac eorum successores Episcopos, cæterosque Ecclesiæ seniores. Qui ordo corruptus cum seruetur, omnium bonorum fons est. Propterea aiebat Paulus: *Imitatores mei estote, sicut ego Christi*. Nam, si qui cæteris præsunt, Apostolicam perfectionem imitandam sibi proponunt: exemplo suo populos ad virtutis studium impensius leniter trahent. Quinque itaque vulnera Christi vterque ordo ob oculos habeat necesse est, tamquam perfecta exemplaria in sublimi loco po-

Deus exēplar Angelorum.

Quàm magni factum genus humanum.

Paralip. 3.

Vulnera Christi exemplar.

ſita,

Tres gradus
Sapientia.

Prouerb. 2.

Psal. 11.

Pedes in sa-
cris literis affe-
ctus designat.

Pedes Christi.
Cor Christi
vulneratum.

sita, quæ totam diuinam sapientiam hominibus necessariam complectuntur. Tres gradus Sapientia in sinuat Salomon: de primo sic loquitur in lib Sapientia: *initium enim illius, Verissima est disciplina concupiscentia; hominis enim probitas, quod ad ipsum attinet, incipit à bona voluntate adimplendi necessaria ad salutem.* De secundo gradu idem Salomon alibi edisserit: *Si intrauerit Sapientia cor tuum, & scientia animæ tuæ placuerit, consilium custodiet te, & prudentia seruabit te.* Cum enim non satis sit, velle bene facere, nisi & modū ac rationē famulandi Domino calleamus, idcirco instructio plenior de his, quæ agēda sunt, ad secundū gradū pertinet. Postremus Sapientia gradus fuerit, ea adimplere, quæ intellexerit; quoniam instructio doctrinæ ad mores informandos dirigitur. Idcirco ait Psaltes: *Intellectus bonus omnibus facientibus eum, laudatio eius manet in seculum seculi.* Laudem etenim meretur, & quidem solidam, qui Dei præcepta accurate implet, ac consiliorum viam ingreditur, si vocetur. Hos tres Sapientia gradus, si oculi acie intenderis, in quinque plagis Saluatoris discernes. Pedes in sacris literis affectus, ac desideria designant, quos in Christo vulneratos vides, vt intelligas appetitiones nostras configēdas Cruci ab eius incorrupta doctrina, ac exemplo. Cor vulneratum admonet, legem

eius

eius in corde nostro inscribendā minio pretiosi
 eius sanguinis . Vulnera denique in manibus
 profunda intueris , quòd iam id maxime à no-
 bis exigit , vt legem operibus impleamus . In-
 tuere itaque præclarum istud exemplar per iu-
 gem meditationem ; amorem industrium artifi-
 cem adhibe , qui subtile plagarum opus in te
 ipso per imitationem repræsentet . Religiosæ
 vitæ progressum interea considera , ac recorda-
 re , eos qui Christo placere desiderant , ad pe-
 des morari ; qui pleniore eius notitia illustrari
 student , ad vulnus lateris ascendere ; qui verò
 præclaras actiones adiungunt , eos profecto ma-
 num vulnera attrectare , quod est consumma-
 tio Christiane viæ . Huc cū ventū fuerit , magnū
 illud mandatum amoris tunc adimplebitur , de
 quo in Euangelio : *Diliges Dominum Deum tuum*
ex toto corde tuo , ex tota anima tua , & ex omni men-
te tua . Quod incomparabili modo à Christo im-
 pletum vides , vt tu similiter desiderio boni ,
 cognitione veri , atque actionum præsentia , il-
 lum imiteris . Et quia semel partiti sumus hæc
 vulnera , tres virtutes Theologicas cuilibet
 Christiano ad salutē necessarias in vulneribus
 legamus , fidem , spem , & Charitatem . Pedi-
 bus , quibus inceditur , fides insinuatur ; illa
 etenim nos ad Cœlum perducit . Et quia my-
 sterijs diuinitatis , ac humanitatis æque credēdū

*Vulnera Chri-
 sti in mani-
 bus .*

LUC. 10.

*Virtutes
 Theologicae in
 Christi vulne-
 ribus leguntur .*

*Fides in Chri-
 sti pedibus .*

est ;

Iob. 19.
Spes in Christi
latere.

Charitas in
Christi mani-
bus.

1. Ioan. 3.

est; idcirco ambos pedes Saluatoris intuemur. Spem verò Dominus menti suggerit in vulnere lateris; quoniam ait Iob; *Reposita est hæc spes mea in sinu meo.* Et quia hoc vulnus vnicum est, innuit, à Deo futura tantum bona speranda esse. At manuum vulnera, charitatem, scriptum est enim. *Filioli mei; non diligamus verbo, neque lingua, sed opere, & veritate.* hoc vulnus duplex est, quoniam charitas complectitur delectationem Dei, & proximi.

A D D I T I O.

Vulnera
Christi sensum
mortificatio.

Rom. 8.

A Nimæ, Christi vulnera contèplanti, Deus hæc verba in corde loquit: Fac iuxta exemplar, quod tibi in monte monstratum est; aut enim à cœlo excludemur, aut nos vulneratos illic comparere oportet. Aula cœli statuis pulcherrimis plena erit, quæ omnes speciẽ à vulneribus acceperint. Qui ob Dei amorẽ vulneratus non fuerit, ac similis Christo, illic locum non habebit. Quinque itaque vulnera Christi, sunt exemplaria perfectæ mortificationis quinque sensuum, quam in manibus nostris exhibere debemus, ac exactiore imitatione in nobismet ipsis exprimere, iuxta id, quod D. Paulus scribit ad Rom. 8. *Qui autem in carne sunt, scilicet vitiosa, ac nondum in quinque locis vulnera-*

ta. Dei placere non possunt, vos autem in carne non estis. Hoc dictum puta ijs, qui quinque vulnera impressa habent, sed in spiritu: si tamen Spiritus Dei habitat in vobis. Si itaque Christo, qui Dominus erat, cœli fores non patuerunt, nisi vulnerato; quis sine vulnere speret intra illam gloriam admitti? Omnium primus Christus ingressus est, ac in alto positus; quoniam Pater quotquot ex hac vita migrant, unico intuitu cum Christo vulnerato, intuetur, ut qui acerba fortiter non tulerint, tãquam dissimiles, ad illius consortium non admittat. Vulnera quidẽ Christi pro nobis pugnant, dicente Paulo ad Hebr. 9. *Non enim in manufacta sancta Iesus introiuit exemplaria verorum: sed in ipsum calum, ut appareat nunc vultui Dei pro nobis.* Iis tamen suffragatur patrociniũ, qui Christi vulnerum picturam attulerint. Quid enim sunt labores nostri, spõte suscepti pro virtute, aut dolores constanter tolerati pro eadem, quàm similitudo expressa Crucifixi vulnerati, qua Pater plurimum delectatur?

Heb. 9.
Christi Vulnera
pro nobis pugnant.

*Questioni propositæ respondet Dominus, plagas suas
esse Euangelium viuum. Cap. IX.*

RESPONDVS quæstioni propositæ
respondet Christus. Ait enim,
vulnera sua esse Euangelium
viuum. Quid mirum, si & vitam,
& vitæ lætum nuncium vulnera
Christi hominibus attulerunt, quorum pleriq;
mortui, nōnulli mortuis similes, nō pauci som-
no profundiore absorpti? At Euangelium legis
veteris vita fuit, quia myſteria in tot ritibus,
ceremonijs, atq. præceptis latentia, reſeruauit,
non ſecus atque ſol exoriens, tot rerum ſpecies,
ac formas, quæ tenebris condebantur, reuelat,
& ob oculos ponit. Sicuti verò ex Dei iuſſione
Deuteronomium, ac repetita lex in Arca fœde-
ris poſita fuit, ſic Euangelium Chriſtus attulit,
qui per illam figurabatur, ſiue nomen Arcæ
conſideres, quæ fuit in ſignum, ac pignus bene-
uolentiæ Dei erga Hebræos, ſicuti Verbū, car-
ne aſſumpta, inter patrem ac nos ſequeſter, ac
mediator exitit: ſiue Arcæ artificium ſpectes,
qui Betelſeel appellatus, ac ſignificās, in vmbra
Dei, præſignauit eum, de quo Angelus ad Ma-
riam: *Spiritus ſanctus ſuperueniet in te, & virtus
altiffimi obumbrabit tibi;* ſiue materiam, quæ fuit

*Vulnera Chri-
ſti Euangelij
viuum.*

*Vulnera Chri-
ſti nuntius læ-
tus.*

Simile.

Deuter. 31.

Simile.

LUC. I.

ex lignis Setin imputribilibus , quæ carnem
B. Virginis, ac Filij, immunem ab omni corru-
ptione peccati, vel mortis, innuebāt: siue deniq.
ornatum , ac structuram; quoniam præceperat
Deus, vt Arcę coronam auream facerent in cir-
cuitu , ac quatuor circulos similiter aureos, ad
demonstrandam Christi coronam . At quatuor
rubra vulnera , quasi coronati Regis insignia .
Inepta, inquires, comparatio, quoniam Christus
spinis coronatus fuit: id tamen meminisse oport-
tebit, Christum diuitias, & aurum spinis com-
parasse; quoniam vt spinæ triticum suffocant, sic
auri amatores suis contractibus iniquis Chri-
stum comprimunt. Nō magna itaque inter au-
rum, & spinas diuersitas, vt tu putabas. Maledi-
ctum aurum, quod in spinas vertitur, quod ani-
mum possidentis curis, & doloribus transfigit,
ipsumq. Christum crudeliter cruentauit. An
ignoratis , ob victoriam, quam de nostris scele-
ribus retulit, Christum coronari? De Ecclesia
quidem prædictum fuerat: *Coronaberis de Capite*
Amana, de vertice Sania, & Hermon, de cubilibus
leonum, de montibus pardorum: ac multo magis de
eius. Capite Christo, qui in omnibus, ac pro om-
nibus vicit, ac superat. Sicuti ergo corona au-
rea arcæ, Christi coronarum typus fuit, sic &
quatuor circuli aurei quatuor vulnerum. Infert
quatuor circuli Arcę fuere, vt commodius por-

*Caro B. Maria
Virg. lignis
Setin compa-
ratur, & im-
munis ab om-
ni corruptio-
ne peccati.
Exod. 25.*

Luc.

*Aurum Chri-
stum cruen-
tauit.*

*Christi Co-
rona.
Cant. 4.*

*Corona Arcæ
typus Corona
Christi.*

tari, ac transferri posset: at quatuor vulnera Christo inflicta fuerunt, ut mortuus in Cruce remaneret, qui toties sese Iudæorum perfidiæ subtraxerat. Ille tamē confixus est, quia voluit, & à nobis vult, per plagas pretiosas, quasi per circulos, atque annulos commodius detineri. Quàm bello artificio piæ illæ Mariæ usæ sunt, quibus è sepulcro reuertentibus, cum Christus occurrisset, ac dixisset: *Auete, illæ autem accesserunt, & tenuerunt pedes eius, & adorauerunt.* Id & Apostoli fecerunt, illum cogentes in Emmaus remanere. Verum vtrumq. latus expendendū rexat, Arcæ scilicet, & Christi. Ad latus Arcæ poni legem Deus olim præceperat, Christi latus, tanquam Arcam vsque ad id tempus clausam, vnus militum lancea aperuit, ut intelligamus, Christi vitam, ac mortem veteris mysterij secreta reserasse, atque viuificasse, sicuti Isaac conceptus, viscera Saræ intermortua quodammodo suscitauit. Liber autem legis, ad latus Christi positus est, ut ab eius sanguine, & aqua vitam reciperet; quoniam, ut ait Paulus: *Litera occidit, spiritus autem viuificat.* Quare non sine mysterio, quod ait Apostolus, scribens ad Hebræos: *Lecto omni mandato legis à Moyse vniuerso populo, accipiens sanguinem vitulorum, & hircorum cum aqua, & lana coccinea, & hyssopo, ipsum quoque librum, & omnem populum asperfit, dicens:*

Matth. 28.

*Lex Dei ad
Arcæ latus.
Vulnera Christi
sili arcæ lancea
aperta.*

*Liber legis ad
latus Christi.*

2. ad Cor. 3.

Hebr. 9.

Hic

*Hic sanguis testamenti, quod mandauit ad vos Deus. Scilicet verum est, volumen legis antiquæ, Christi sanguine aspersum fuisse; quoniã tot sanguinis animalium effusiones, quæ in legis veteris sacrificijs fiebant, vim, & efficaciam à Christi sanguine sumpserunt, sicut & liber Euangelij, continens Sacramenta nouæ legis, quæ è Christi latere prodierunt, vt omnes Patres testantur, sanguine Christi aspergitur; quoniã sanctificatio, quæ per illa perficitur, à Christi infinito merito robur accipit. Quare verum est, Christi vulnera esse Euangelium viuum, quod ab initio dictum est. Qui vulnera Christi profundius meditantur, ea esse Euangelium, quod in cælis annunciat, animaduertunt, memores prophetiæ apud Isaiam vatem, quæ sic habet: *Primus ad Sion dicet, Ecce adsum, & Hierusalem Euangelistam dabo.* Hic, qui cunctos anteit, est Christus, qui se alibi dixit: *Ego principium qui et) loquor vobis.* Is est Euangelista, qui se præsentem constituit in Sion, quoniam Euangelium annunciauit in terris, per se ipsum verba salutis in ea regione annunciãs, & prodigia faciens. Cuius iussu, ac inspiratione Apostoli per vniuersum orbem terrarum euangelizauerunt, & quatuor Euangelistæ, (hos duntaxat recipit Ecclesia) verba, ac doctrinam Saluatoris ad posteros transmiserunt. Cordi Christi Ver-*

Sacrificia legis veteris efficaciam à Christi sanguine sumpserunt. Liber Euangelij sanguine Christi aspersus.

Isai. 41.

Ioan. 8.

Christus Euangelista.

Iussu Christi Apostoli Euangelizauerunt.

bum æternum Euangelium statim ab initio indidi, quod Pater approbavit, cum ille in Monte Thabor transfiguratus esset, & audita est vox illa magnifica, cuius meminit D. Petrus, qui montem Sanctum vocat, in quo Pater Christum Filium suum esse pronunciauit. Tunc adfuere Moyses, & Helias, qui loquebantur de excessu, quem Iesus in Hierusalem consummaturus erat. Omnis excessus vitiosus est, sed hic, de quo in Monte consultatio habita fuit, summam laudem meretur. Qualis, quantum fuerit, ex eo intelliges, quod, cum ipse Christus nos hortaretur serpentis prudentiam imitari, qui, ut caput illæsum seruet, reliquum totum corpus vulneribus exponit, ipse aliter in Hierusalem fecit: quin verò, & contra quam soleat naturæ pōdus in quouis homine facere: naturale quippe est, ut si quid periculi capiti ex vulnere, vel ictus immineat, brachium statim opponamus. At Christus huiusmodi prudentiæ limites excedens, caput obiecit pro incolumitate membrorum; cum etenim vindictæ gladium Pater in hominum genus vibraret, illud usque ad interuersionem cæsurus, Christus in suo corpore vulnera sponte excepit, ut ab æterna cæde nos eriperet. At Petrus, Prophetis, qui aderant, excessum approbantibus; quia mons Caluarius displicebat, in Monte Thabor manendum esse

Omnis excessus vitiosus.

Fessus in Thabor magna laudis.

Serpentis prudentia.

censebat : *Domine bonum est , nos hic esse*, aiebat. Matth. 17.
 Quis etenim, res humano ingenio expendens , æquum, ac iustum existimasset, vt pro peccatoribus Sanctus ; pro reis, insons ; pro perfidis , ac rebellibus seruis , Filius Dei crudelissimæ morti traderetur ? O singularem excessum , o admirabile plagarum mysterium ; quod cū ipse Christus in Hierusalem prædicaret, omnes qui audierunt, territi sunt, dicentes : *Nos audiimus ex lege , quia Christus manet in æternum : et quomodo nunc dicis , oportet exaltari filium hominis ?* Huic quæsito respondit tantum Dominus, adhuc in ipsis modicum lumen esse, vt qui tam altum mysterium adhuc non pertingerēt, quod Moyse, & Helix innotuerat. Istos in Maiestate apparuisse non sine causa scribit Euangelista : quoniam valde sublimi contemplatione opus est, ad plagarum arcanum , & excessum Redemptoris digne perscrutandū. Quare oportebat , eas & sic in Hierusalem primum prædicari, ac ibidem consummari . Decuit vero tot , tantaq; passum, resurgentem postea, vulnera in suo corpore retinere , vt esset Euangelista in cælo, vt res maxime expetitas annūciaret ; quid enim in cælo optatius fuerat hominum redemptione, per quam Angelorum ruinæ reparatæ fuerunt ? Propterea de Christo Lucas ait, quòd eleuatis manibus ferebatur in cælum, vt signa

Ioan. 12.

Christus post Resurrectionē vulnera sibi retinet.

Act. 1.

*Christus ele-
uatis mani-
bus ascendit
& quare.*

Dionys.

*In Christo
Euangelium
abbreviatum*

Pet. 2.

*Euangelium
varie descri-
bitur.*

Isa. 46.

Venter.

Prou. 30.

Clypeus.

Panis vita.

Pfal. 109.

immensi amoris ostenderet, ac excessum cæli-
colæ recognoscerent, quem Saluator in Hieru-
salem compleuerat: quem altiores spiritus, ex
ordine seraphim, intuentes transcendentem,
charitatem sæpius clamabant: Sicne Deus dile-
xit mundum? Annunciauit Euangelium Chri-
stus Angelis, Redēptionis mysterio patefacto,
quod multos latuerat ex sententia Apostoli. Et
quoniam, Dionysio teste, Angeli, veluti in spe-
cula certissima, haud dubitem, in eis sacra vul-
nera repræsētari, è quibus ex ordine Seraphim
principes altiores, incendia charitatis Christi
cognoscunt; quæ nunquam tepet, aut languet.
In Christo itaque, veluti in libro vitæ, Euange-
lium abbreviatum fuit, quinque plagis, veluti
quinque literis hieroglyphicis, insculptum: vt
omnes intelligant, operæprecium fore, vitam
nostram sic bonis moribus informari, vt in ea,
veluti in libro, Euangelium Christi legatur:
quod D. Petrus admonet, ad piam, & inculpa-
bilem conuersationem fideles exhortans. Præ-
stat interea Euangelij varia nomina breuiter
considerare: etenim quo res præclarior est eo,
pluribus nominibus condecoratur. Isaias Euan-
gelium ventrē vocat, in quo Ecclesia concipit:
Salomon, clypeum ignitum: S. Ioannes panem
vitæ: S. Paulus, administrationem spiritus, & iu-
stitiæ. At Rex Dauid egregie admodum: *Virgā*

Virtutis tuæ emittet Dominus ex Sion, dominare in medio inimicorum tuorum . Siue etenim virgam virentem intelligas, quæ multos arbores productura erat, siue sceptrum potentiae, cui tot populi, ac nationes per verbi Dei prædicationem subiijciendi erant: utroque modo Euangelium magnæ virtutis fuisse intelligitur . Huius virgæ summitatem Ioseph Patriarcha adorauit, cum pater eius è vita migraturus erat; quoniã quinque vulnera Christi sunt de altioribus Euangelij : ad quæ idem aspexisse videtur, cum Pater Iacob Manasse, & Ephraim benedicturus, brachia in Crucis figura superposuisset. Nō minus conuenienti significato Zacharias, pater Ioānis Baptistæ, Euangelium Cornu salutis appellauit dum ait in Cantico: *Et erexit cornu salutis nobis, in domo David pueri sui.* Cornu animal munit, atque armat: & Euāgelio armati Apostoli, impietatem vicerunt, ac profligauerunt . Quare de Christo in Deuteronomio dictum fuit: *Cornua Rhinocerotis, cornua illius.* In ipsis ventilabit gentes usque ad terminos terræ. ventilabit, idest, in altum tollet à terrenis cogitationibus gētes Dominus noster per Euangelij prædicationem, eodem cornu percutiens, & ad salutem animæ in corpore vulnerans. *Cornu autem auulsum ab animali, oleo impleri cōsuevit ad inūgēdos Reges.* Quare Euāgelij fuit figura, quod gratiā cōtinet ad inaugu-

*Administra-
tio spiritus.
Virga.*

*Euangelium
magna vir-
tutis.
Heb. 11.*

Gen. 48.

*Cornu salutis
Luc. 1.*

*Apostoli Euā-
gelio armati
impietatem
vicerunt.*

1. Reg. 16.

Cornu perforato in praelijs milites utebantur.

Isa. II.

Crucis leuato signo, Euangelium mundo insonuit.

rationē credentiū . Quoniā vero Euangelij robur, quod ei Christus per miracula conciliabat, ad salutem corporis, & animæ dirigebatur ; idcirco cornu salutis appellatur. Cornu perforato in praelijs milites vti sunt, cuius sono, veluti signo, pugnaturi, ad certamen excitabantur, dispersi congregabantur, socij admonebantur, & accersebantur ; vt intelligamus, per Euangelij propagationem Isaiaē oraculum adimpletum fuisse : *Et leuabit, inquit, signum in nationes, & congregabit profugos israel, & dispersos iuda colliget à quatuor plagis terræ.* Crucis leuato signo, Euangelij cornu per totū orbem terrarum insonuit, ac congregati credentes ex omni natione in vnum corpus, & ouile Ecclesiæ, huius tam præclari Euangelij præco per quinque vulnera sua Christus exitit, vt multis ostensum est .

A D D I T I O .

ad Eph. 3.

Christi Charitas sapientia terrena capti transcendit.

EXcessus charitatis, & amoris, de quo agit auctor, à D. Paulo commemoratur cap. 3. Epist. ad Ephesib. : *Scire etiam supereminentem scientiæ charitatem Christi .* Tam ardens etenim, tamque perfecta fuit Christi charitas, vt terrenæ sapientiæ captum transcendat. Neque tamē repugnat Sapientiæ, aut Iustitiæ, vt pro inferioris ordinis re, aut personæ, dignior, atque præ-

stantior multa patiatur, ratione nimirum officij, & ob aliquam ingentem vtilitatem. Hinc Ioan. c. 10. ait Dominus de eo, qui sanguinem profundit pro animalibus: *Bonus pastor animam suam ponit pro ouibus suis*. Tū & si quis pro amico inferioris notæ vitam posuerit, laudatur, vt fortis, ac veræ amicitiae obseruantissimus. Excedere amicitiae limites videtur, qui pro alio fideiubet: quare Eccles. 29. *Gratiam fideiussoris ne obliuiscaris; dedit enim pro te animam suam*. quam verò directè nemo se ad poenam corporalem pro alio obligare possit, tametsi 3. Reg. 20. Rex ille iustum iudicium putauerit, vt qui reum mortis, eius custodiam traditum, aufugere fineret, animam suam dare illius loco teneretur: Coram Deo receptum est, vt possit quis pro altero longe inferiore puniri, in eum sane finem, vt satisfaciat. Quare Christus tanta charitate exarsit, vt sicut generosior primogenitus æs alienum, quod fratres contraxerāt, de sui Maioratus bonis ex sola liberalitate dissoluit, cum non teneretur; sic ille, cum homines, secundum carnem fratres, ac eiusdem naturæ cōsortes, ob culpam Adæ, ac propria actualia, debito tam grandi obstrictos apud Deum videret, vt tota naturæ vniuersitas nihil æquiuales offensæ reddere posset; se pro cunctis in proprio corpore exsoluere statueret, cuius solutio à Sacrosancta

Ioan. 10.

Verus amicus.

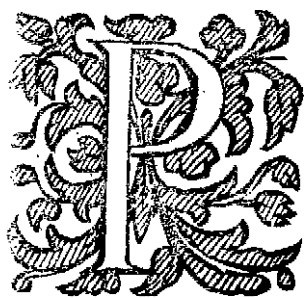
Eccles. 29.

Excessus amoris Dei.

3. Reg. 20.

Trinitate , non solum reiecta non fuit , sed summopere approbata .

*Quòd vulnera Christi sunt fontes salutaris
amoris . Cap. X.*

PERCONTANTI animæ à Christo , quid sunt plagæ istæ ; respondet Dominus, esse fontes salutis animarum . Quidni ita respondeat ? quoniam id futurū præuidit Isaias vates ? Ecce *Deus Saluator meus* , inquit, *fiducialiter agam, & non timebo, quia fortitudo mea, & laus mea Dominus, & factus est mihi in salutem . Haurietis aquas in gaudio de fontibus Saluatoris .* Qua oratione Propheta affirmat, Deum nostræ salutis causa hominem factum fuisse : quod perinde est, ac si diceret; aurum reubarbarum versum esse, quod languentiū morbus expellat . Potuisset vero Deus nos curare aqua frigida, vel ficuum emplastro, si id ei libitum fuisset : at voluit seipsum in medicamen dare , vt salus nostra pluris æstimaretur , quod Sapiens considerans , admirabundus clamat: *Etenim neque herba, neque malagnæa sanauit eos, sed tuus Domine sermo, qui sanat omnia .* Hic sermo omnipotētis Dei, cuius efficacia vniuersa condita fuerunt , forma medici assumpta , ad

*Vulnera Christi
sunt fontes salu-
tis animarū .*

Isai. 12.

*Deus medica-
men nostrum.*

Eccl. 38.

Sap. 16.

*Deus vt me-
dicus venit.*

curandum hominem descendit, non aliā, quā seipsum, morbis medicinam adhibens, quo inuento quid mirabilius? ut propterea idem vates diceret: *Notas facite in populis ad inuentiones eius.* Cæterum nomen Iesus, quod Christo impositum fuit, Saluatorem significat, auctorem salutis: & quia ab ipso perfecta fit morborum, ac miseriarum curatio; idcirco dicitur etiam salus. Cum verò infinita Dei sapientia existat, nullum malū inter homines contingere potest, nihil sinistri perpetrare valent creaturæ, è quo maius bonum Deus non eliciat, ac vberiore gloriam, & noua nomina non referat. An verò hominum scelera Omnipotentis maiestatem infuscent? an quicquam throni celsitudinis eius detrahant? Nostræ infirmitates in causa fuere, ut Deus nomen nouum sumeret, ut Saluator, & salus nostri causa vocaretur. Non ab re igitur, nomē Iesus quinque literis constat, quæ quinque vulnera sancta innuunt, in carne Christi exarata, in quibus sanctum nomen eius, tanquam in autographo, legis. Nomen salutis cum pronuncias, quinque vulnerū recordare, quibus veluti emplastro saluti nostræ consultum fuit. Quā magna, quā abundās est vulnerum salus; quæ Propheta vocat fontes Saluatoris? ab his haurire aquas Isaias nos rogat, à quibus impij satellites sanguinem tam crudeliter extraxerunt:

Iesus Saluatorem significat.

Iesus salutem signat.

Deus nomen nouum sumpsit.

Nomen Iesus quinque literis constat & quinque Vulnera Christi innuit.

Vulnera Christi emplastrū nostræ salutis.

Vulnera Christi fontes Saluatoris.

Lôginus verò latere aperto sanguinem, & aquã eduxit. Ab his fontibus Saluatoris B. Virgo, S. Ioannes Euangelista, S. Maria Magdalena lachrymas doloris, cum eum in Cruce pendētem cernerent: consolationis, cum suscitatum à mortuis viderunt, copiosissimè hauserunt.

Ezec. 47.

Accedāt itaque fideles, & ipsi hauriant aquam salutarem de fontibus Saluatoris, præsertim è fonte lateris, de quo illa Ezechielis intelliguntur, vbi agit de aquis Templi, quemadmodum vulnera manuum ad pœnitentes, iuxta illud

Cant. 5.

Sponsæ in Cant. *Manus mea distillauerunt myrrham primam*: de quibus, vt de vulnere pedum,

Motus humana nature.

multò plura dicentur. Vt autem luculentius doceamus, quomodo vulnera Christi perfectam salutem nobis attulerint, morbum illum consideremus, quo humana natura laborabat, fomitē, inquam, peccati, ad cuius remedium Dominus ex horto sudauit sanguinem, atque infirmus factus est: propterea enim, veluti ad infirmum, eum visitaturus è cælis Angelus venit,

Luc. 21.

Christus infirmus.

qui si ab eo quæreret, quomodo valeret, respondisset: *Spiritus quidem promptus est, caro autem infirma*. Diætā more infirmi Dominus seruauit, cum nihil deinceps cibi à cœna sumpsisset.

Diætā seruatur à Christo.

Sanguinis Christi effusio

Mittendus itaque sanguis fuit, vt in seipso corporis mystici curationem exprimeret, mittendus è toto corpore: & quia mors per quinque

sensuum fenestras ingressa fuerat, è quinque
 partibus præcipuis sanguis educi debuit, & to-
 tus quidem, ne gutta remaneret. Potio sumen-
 da erat opprobriorum, contumeliarum, calum-
 niarum, & ludibriorum tam amara, ac foetens,
 ut ipse infirmus diceret : *Domine transeat à me*
calix iste: eam tamen, quia manu Patris propi-
 nabatur, alacriter haufit. O patientissime Iesu, si
 abs te quæram, quomodo tecum agitur, in lecto
 Crucis decumbente? respondebis utique, Bonū
 signum Domine, post potionem sumptam, ma-
 gna scilicet humorum peccantium euacuatio
 facta est, idque sitis arguit. Quis hisce in dolo-
 ribus salutis nostræ abundantiam nō perspicit?
 Quàm illud Apostoli verissimū est : *Quòd infir-*
mmum est Dei, fortius est hominibus? Quis ad te post
 hac bene valere cupiens, non accedet? Quis ti-
 bi non dicet : *Dic animæ meæ, salus tua ego sum*.
 Quàm peritus es medicus, quàm certi experi-
 menti chirurgus? Quid verò de te Apostolus
 scribit? *Non enim habemus Pontificem, qui non pos-*
sit compati infirmitatibus nostris : tentatum autē per
omnia pro similitudine, absque peccato. Meritò cum
 in terris ageret, omnes quærebant eum tange-
 re, quia virtus de illo exibat, & sanabat omnes.
 Accedite nunc ad eius vulnera, accedamus ad
 fontes plenæ salutis: quid cunctamini? cur non
 mentis cogitatione ad vulnera gloriosa quæ nō

Potus Christi.

I. Cor. I.

Hebr. 9.

Luc. 6.

vide-

1. Pet. 4.

videmus, quæ in cælis coram Patre adstant, nō appropinquamus? Petrum Apostolorum Principem audite : *In quem nunc quoque non videntes creditis, credentes autem, exultatis letitia inenarrabili, & glorificata, reportantes finem fidei vestrae, salutem animarum.* Quisnam igitur suæ salutis contemptor erit? salutis fontes habes, ò Christiane, nec salutis modo, sed & amoris.

A D D I T I O.

Vulnera Christi
sti quare fontes.

Simile.

Hebr. 9.

Christus iuxta
aqua
languentes
curat.

Vulnera Christi dicuntur fontes salutis, quoniam ab ijs vis emanat curandi omnes animi morbos, & abstergendi omnem maculam tam culpæ, quàm reatus ad poenam. Sanguine etenim Christi mundamur, nō secus atq; aquæ fluentis: Idcirco ait D. Paulus, scribens ad Hebræos: *Si enim sanguis hircorum, & taurorum, & cinis vitulae aspersus, inquinatos sanctificat ad emundationem carnis, quanto magis Sanguis Christi, qui per Spiritum sanctum semetipsum obtulit immaculatum Deo, emundabit conscientiam nostram ab operibus mortuis, ad serviendum Deo viventi?* Christus vero aqua, vel iuxta aquas languentes curans, ostendit, se esse fontem salutis per vulnera. Cæcum, cuius oculos luto linierat, misit ad Natatoriam Siloë, de quo fonte Isa. 8. agitur & iuxta Probaticam piscinam paravit

para-

paralyticum qui triginta octo annos habebat infirmitatis. Tam aqua fontis Siloë, quam piscina, typus fuit sanguinis vulnerum Christi: quo curamur ab omni animi languore. Quisquis verò aquis fontium salutis in hac morbos non expulerit, sordes non deterferit, inundans flagellum inferorum pertimescat. Quare in mysterio ait Deus loco citato: *Pro eo quòd abiecit populus iste aquas Syloë, quæ vadunt cum silentio, & assumpsit magis Rasim, & Silium Romeliæ; propter hoc ecce Dominus adducet super eos aquas fluminis fortes, & multas, Regem Assyriorum, & omnem gloriam eius: & ascendet super omnes riuos eius, & fluet super uniuersas ripas eius, & ibit per Iudam inundans, & transiens, usque ad collum veniet.* Adde quæ de petra percussione tradit B. Card. Damian. Sermon. 2.

Aqua fontis Siloë & Piscina typus Sanguinis Christi.

B. Cardin. Dam.

Respondet Christus, vulnera sua esse guttas gloriæ, & fenestras amoris. Cap. XI.

ALTA est hæc Domini responsio; quoniam asserit vulnera sua stillare gloriam, & felicitatem, & quòd sunt fenestræ diuinitatis: quod ut intelligamus, sciendum est, gloriam esse duplicem, essentialem, & accidentalem. Essentialem constituunt in

Vulnera Christi gutta gloriæ.

Vulnera Christi Diuinitatis fenestra. Gloriæ duplex Essentialis.

*Accidental**Gloria accidentalis quare sit dicta.**D. Bonauent. Simile.**Gloria accidentalis veluti gutta essentialis. Simile.*

clara Dei visione, ac perfecta eiusdem fruitione, ad quam sequitur inenarrabile gaudium, & securitas de nunquam amittendo bono quod quis tenet. At accidentalis gloria præmium dicitur, quod consistit in gaudio, & possessione rerum creatarum. Dicitur autem accidentalis, non quod possit abesse, sed quia per eam anima haud proprie beata fit; & quia maiori ex parte ad corpus pertinet: tametsi verum sit, corporis gloria, quæ cum animæ beatitudini comparatur, accidentalis dicitur, ipsi corpori essentialem esse, quod sine illa beatum esse non valet. Porro tam arcta est animæ & corporis coniunctio, ut illius gloria statim in hoc redundet; quemadmodum proceres mensæ reliquias adolescentulis, qui famulati sunt, facile condonant, quo simili utitur S. Bonauentura. His præiactis, pro nostræ materiæ clariore intelligentia obseruabimus, ipsum Dominum Iesum plenum esse gloriam essentiali, tum accidentali. Accidental

per-

percontantibus, quare plagas retinere voluerit, respondebit, ac talem rationem reddet, quæ illos summa lætitia repleat. Theologi fane vocant aureolam, quandam gloriam accidentalem, cuius omnes participes non erunt, sed aliqui duntaxat. Doctores sacri, qui exemplo cæteris prælucentes, salutari doctrina populos imbuerunt, non aliò fane, quàm vt animarum lucra conquirerent, ij aureolam admodum fulgidam percipient. Virgines similiter, quæ se perfectè ab omni commercio ac voluptate carnali continuerint: multo magis qui pro Catholica Religione, aut iuribus Ecclesiæ tuendis, sanguinem fortiter profuderint, quos martyres inuictos appellamus. Has tres aureolas veluti gloriæ stillas esse dicimus, quibus Salvatore nostrum carere quis credat? Cum etenim illæ visibili aliquo signo in corpore, aut circa Corpus apparituræ sint, quis nõ perspicit, quinque vulnera non sine causa in Christo remansura, vt sint veluti etiam aureolarum insignia? Et quisnam vnquam laboriosius Euangelium populis annunciauit nostro Redemptore? quanta porro eius castitas, qui virgo extitit, nec minimum quidem carnis inotum in suis membris sentire potuit? Quis verò martyr Christo assimilari queat, qui omnium acerbissimam, ac probrosissimam passionem insuperabili constan-

*Vulnera
Christi quare
à se retenta.*

*Aureola Beati non omnes
participes.
Doctores.*

Virgines.

Martyres.

Aureola stilla gloria.

*Vulnera
Christi aureo-
larum insi-
gia.*

*Christus con-
cionator.*

*Christus vir-
go.*

*Christus præ
omnibus mar-
tyr.*

Gloria essentialis datur sine merito.

Gloria accidentalis labore & dolore acquiritur à Christo.

Labores & dolores Christi in comparabiles.

1. Pet. 1.

Angelorum lætitia pro assumpta Humanitate Christi.

2. Paral. 3.

tia sustinuit? Cur verò in Christo capite, aureolæ non splendebunt, qui cunctis membris essentialem, & quamcumque accidentalem gloriam meruit? Cum verò idem Dominus essentialem gloriam sine ullo prævio merito accepisset, id exigente vnione hypostatica, quam Christus pari modo tibi non meruit, accidentalem suis laboribus, atque doloribus sibi acquisiuit. Itaque quinque vulnera demonstrant, quamcumque gloriam cæterorum beatorum Christo parum; fuisse ipsum pro sua accidentali tot subiisse labores, tot cruciatus esse perpeßum, quales nemo mortaliũ vnquam pertulisse reperietur. Non solum autem quinque vulnera gloriæ stillæ fuerunt ipsi Domino, sed etiam Angelis. Quare Glos. exponens verba illa D. Petri: *In quem desiderant Angeli prospicere*, hæc dicit: *Tanta enim est posterior gloria, homini Dei, qui pro nobis passus est, ut in cælo, & Angelicæ virtutes non solum gaudeant, dum semper intuentur magnificentiam immortalis Deitatis, sed etiam vehementer lætantur ob continuum intuitum claritatis in assumpta humanitate.* Valde itaque exhilarantur præsentis specie quinque vulnerum: quod in mysterio Cherubin illa templi Salomonis significabant, de quibus scriptum est, quòd singulæ ipsorum alæ habebant quinque cubitos in longitudinem, & facies eorum erant versæ ad do-

num exteriorem . Habebant hi Angeli in manibus suis propitiatorium ex auro, ac in digniore templi parte positi erant, vt significaretur, eos quidem egregiam gloriæ essentialis portionem possidere, velare tamen alis quinque cubitorum ad contemplanda quinque vulnera Christi, & quia Cherubin significat, spiritus plenos scientia, profundior angelorum inspectio innuitur circa domum exteriorem, ad quam facies versas habebant . Quis verò non videt, domum exteriorem esse Christi Corpus? (nam altera eius domus ipsius anima est) in quo quinque sunt portæ, quinque scilicet plagæ, tam excellentis structuræ, vt Angeli eas intueri, admirarique non desinant, fabricæ pulchritudine, ac nouitate delectati, præsertim quòd in tota rerum vniuersitate, nihil æque pulchrum, ac speciosum cerni possit .

Addamus his, quæ sequuntur Aio, Christi vulnera esse stillas gloriæ, defluentes in Beatos. Videamus quomodo. Cum Christus transfiguraretur in monte Thabor, desijt tantisper continuum miraculum, quò gloria animæ eius exhiberetur, ne in sacrum illud Corpus redundaret . Sic enim decebat, Corpus suæ passibilitati dimitti, vt in eo mysterium Passionis, cuius causa venerat, consummari posset . Cum itaque Domino videretur futuræ beatitudinis ali-

Corpus Christi domus exterior .

Anima Christi domus interior .

Anima Christi quinque porta .

Vulnera Christi stillæ in Beatos & quomodo . In transfiguratione desijt miraculum .

Moyſes & E-
lias.

Luc. 9.

Sap. 3.

Philip. 3.

Corpus Chri-
ſti pro Inte-
riori parte
beabit. Ani-
ma pro exte-
riori autem
Coepus.

quod experimentum præſtari oportere, glorioſus in monte apparuit; ſimulque cum eo Moyſes, & Helias in maiestate viſi ſunt, vt Euangelista ait; de exceſſu loquens. Redundauit tunc Chriſti fulgor in eos, qui adfuerunt; vt intelligamus, illum propter exceſſum, quem conſummaturus erat in Hieruſalem, alterum exceſſum gloriæ in cœlo promeriturum fuiſſe; dotes, inquam, Corporis beati, quæ in ipſo longe eminent. Salomon hæc de beatis ſcribit: *Fulgebunt Iuſti, & tanquam ſcintillæ diſcurrent. Scintillæ lucis, nimirum à Sole Iuſtitiaæ procedentes, quoniam vt ait S. Paulus: Noſtra conuerſatio in Cœlis eſt, unde etiam expectamus Saluatorem Dominum noſtrum Ieſum Chriſtum, qui reformabit corpus humilitatis noſtræ, configuratum Corpori claritatis ſuæ. Itaque in cœlis beati erimus in Corpore Chriſti, pro ſimilitudine interioris aſpectus. Beatur anima, dum mentis intelligentia Deum videt, ſicuti eſt: beabitur & Corpus electorum ab humanitate Chriſti, quæ omnes eorū ſenſus recreabit, viſū præſertim admirabili quinque vulnerū pulchritudine. Merito itaq; de iſſdem ſcriptum eſt: *Ingrediētur, & egredientur, & pascua inuenient. Ingrediētur per animi facultates ad diuinitatem: egredientur per quinque ſenſus ad quinque vulnera Sacroſanctæ humanitatis exploranda; & pascua inue-**

nient

nient vberima, quoniam plenissime saturabuntur. Quis verò vnquam pro dignitate gloriosorum Christi vulnerum suauitatem, ac satietatē iucundissimam enarrare queat? Nā si saluator, cum hic in terris ageret, cum quinque panibus ordeaceis, quos puer vnus habebat, quinque millia hominum refecerit, ac satiarit, adeo vt duodecim cophini reliquiarū superessent; quam lautum, ac splēdidum conuiuium de suis quinque vulneribus, beatis in cœlo astruit? In Genesi legimus, Ioseph Patriarcham, & in Aegypto summa potestate fungentem, suis fratribus apparasse cōuiuium, quibus ordine suo ad mensam sedere iussis, manibus suis ciborum partes cum diuideret, Benjamin omnium minimo quintuplo maiorem cæteris suppeditauit, tanta potus copia, vt omnes inebriarentur. En conuiuij illius æterni egregium typum. Ioseph, & accrescens idem sunt. Quis est iste accrescens, nisi Christus Saluator, qui Angelorum choros hominū cohortibus adauxit? Cunctis verò opiparum conuiuium ministrat, federē iussis iuxtā primogenituræ ordinem. Angelis quidem naturæ præcellentiam supra conditionem nostram non adimit. Quia tamen Dominus est, ac nemini debet, cibos prout vult cōuiuis distribuit. Et quia Benjamin, significat filium dextræ, qui antea filius doloris dictus fuerat: Christianum

Suauitas Vulnerum Christi in inerrabilis .
Ioan. 6.

Vulnera Christi conuiuium Beatorum .
Genes. 43.

Conuiuiū Ioseph .

Ioseph accrescens interpretatur .

Ioseph figura Christi .

Benjamin filius dextræ Interpretatur .

Populus Chri-
stianus in
Beniamin fi-
guratur.

Matth. 20.

Beniamin fi-
lius doloris.

D. Francisci
Vulnera.

Matth. 23.

Cant. 2.
Vulnera Chri-
sti Ianua Pa-
radisi & A-
moris fene-
stra.
Vulnus late-
ris Christi fe-
nestra.

populū eo designatum fuisse putamus, quia ex-
tremis temporibus post legem naturalem, ac le-
gem scriptam formatus est : de quibus illa pa-
rabolæ intelliguntur verba : *Hi nouissimi una
hora fecerunt, & pares nobis illos fecisti.* Qui filius
doloris dicitur, quoniā illū in Cruce inter acer-
bissimos cruciatus Christus parturiit, ac deinde
filius dexteræ in terræ, ob singularia Ecclesiæ
Catholicæ dona, in cælo ; quoniam electi ob
similitudinem naturæ cum Christo sensibile
gaudium è quinque illius vulneribus capient :
ob id nimirum, quia cum in terris essent, totam
spem in vulnerum merito collocauerunt : quia
in eorum contemplatione ardentissime versati
sunt ; (quid enim miremini, Frānciscum quinque
vulnerum impressionem accepisse, quandquid-
em illa tantopere colebat ?) quia denique &
ipsi suas concupiscentias Cruci confixerunt.
Ego sane crediderim per quinque Virgines pru-
dētes, ad nuptiarum gaudium sponsi admissas,
Electorum coetum significatum fuisse ; quoniā
quinque vulnerum cultum impensiolem osten-
derunt, quæ sunt ianuæ Paradisi, & amoris fe-
nestræ. Idcirco de sponso legimus in Canticis :
*En ipse stat post parietem nostrum, respiciens per fe-
nestras, prospiciens per cancellos.* Fenestra sane, per
quas nos respicit Christus, sponsus animarum,
est plaga lateris : cancelli verò sunt manuum ;

ac pedum reliquæ , per quas ille nos prospicit :
 per plagas pedum vias nostras explorat, actū-
 que nostrorum finem, & intentionem: per ma-
 nuum plagas quæcunque agimus, obseruat, ac
 ponderat; quinetiam & quicquid non agimus,
 ac omittimus, opera nimirum, actionesque no-
 stras examinat, an debitis circumstantijs con-
 uestitæ sunt. Quàm facile Christus de rebus no-
 stris sententiam ferat, vt qui semper lapidem
 lydium in manibus gestat, plagas scilicet sacra-
 tissimas, indices incorruptos perfectionis, quæ
 nobis deest? An verò de istis fenestris ambiga-
 mus? Ait certe Iob Sanctus: *Nonne ipse conside-*
rat vias meas, & cunctos gressus meos dinumerat?
 & alio in loco: *Subter omnes cælos ipse considerat,*
& lumen illius super terminos terræ. Dauid verò
 in Psalmo: *Intellexisti cogitationes meas de longè,*
semitam meam, & funiculum meum inuestigasti,
& omnes vias meas prauidisti, quia non est sermo
in lingua mea. Syracides in eandem sententiam
 ait: *Oculi Domini multo plus lucidiores sunt super*
solem, circumspicientes omnes vias hominum;
& profundum abyssi, & hominum corda intuetur
in absconditas partes. Enimuero Dominus si-
 ne fenestris omnes generaliter intuetur, quia
 nihil eum latere potest. Eos verò, quos pecu-
 liari affectione diligit, prospicit per plagas
 suas, veluti per cancellos, quia quotquot dili-

*Vulnera pe-
 dum & ma-
 nuū Christi
 cancelli.*

Iob. 31.

Iob. 37.

Psal. 138.

Syracides.

*Deum nil la-
 tet.*

git, in sanguine vulnerum suorum amat, & intuetur.

A D D I T I O.

Quoniam de fenestris incidit sermo, & verbi gratia fenestram, quæ erat in latere Arcæ, typum plagæ lateris fuisse, ait D. Augustin. l. 12. contra Faust. Manich. l. 15. de Ciuit. Dei cap. 76. nihil vetat hic transcribere, quæ Alphons. Palæot. Archiepiscop. Bonon. vir valde pius, ac doctus in explicatione Sacræ Synodon. cap. 16. scribit: *Quoniam ab eisdem manibus plurimum virtutis manare oportebat, eam ob rationem, veluti fenestræ oblique vocatæ fuerunt; quæ quidem in his adumbratæ sunt, quas Salomon in templo fabricari mandarat; de quibus legimus, Fecit in templo fenestras obliquas. 3. Reg. 6. Atqui Dominicum Corpus ab Apostolo Ioanne templum vocatur. Hoc autem dicebat, inquit, de templo corporis sui. Ezechiel etiam, dum mysticum illud templum describeret, ait: In templi vestibulo, & eodemmet in templo fenestras aliquas esse. Istiusmodi autem fenestræ esse dicuntur, quæ foris angustæ sint, ac intus ampliores reddantur, & plurimum lucis effundât ut SS. Hierony. Gregor. Rup. Abb. & Lyren. testantur. Cum verò templum illud Domini nostri Corpus demonstraret, hæc Sacra vulnera per obliquas fenestras designantur; quod vitam, & lucem mun-*

do

D. Aug.

Alph. Pa-
leott.

Manus Chri-
sti fenestra.

3. Reg. 6.

Corpus Chri-
sti templum.

Ezec. 40. 41.

D. Hieron.
Greg.
Ruper.
Lyren.

do attulerint: quæ licet à paucis intimius inspecta, foris angustiores appareant; nihilominus si eas pietatis affectu considerari contingat, eæ plurimum sanè amplificantur, & vitam cum luce præbent. His adde Mallonij elucidationes: Plagæ sunt lucis fenestra, ijs, qui aperire nouerint: infinitum Dei amorem, infinitum in peccatum odium, iustitiam seuerissimam eiujdem; quàm atrox damnatorum pœna, quàm immensa saluandorum gloria, quid clarius plagis ostenderit? Magna itaque ab illis lux animæ spargitur, de qua mysticè illa Iob. cap. 36. intelligo: In manibus abscondit lucem, & præcipit ei ut rursus adueniat. Annunciat de eâ amico suo, quid possessio eius sit.

Mallonius.
Vulnera Christi
sunt fenestra lucis.

Iob. 39.

Quod plagæ Christi sunt abyssus, inuocantes abyssum.
Cap. XII.

V M Apostoli cæpissent Christi crucem, & plagas prædicare, Iudæi scandalizati sunt, Gentiles verò genus stultitiæ existimabāt de his differere, Græci potissimum, qui sapientiæ studiosissimi semper visi sunt: neque enim sibi persuadere poterant, in Deo vulnera reperiri posse, ad quem, in cœlo solum potestatis habentem, neque homines neque dæmones ascēdere possunt; tametsi enim

I. Cor. I.

Error Gentium & Græci.

Genes. 10.

filij Adæ , (quæ hominum temeritas est) rurrim , quæ ad æther vsque pertingeret , ædificare ausi essent , dissipauit Dominus , linguarum confusione facta , rebellium conatus , & consilia , eosque in varias terræ regiones diuisit , atque dissipauit . Quare , cum ad Deum tam facile accedi non possit , cumque ab hominibus nullam iniuriam pati queat , stultos , & mente captos putauerunt , qui Deum cum vulneribus annuntiassent . Neque verò , si rem philosophiæ humanæ industria metiamur , aliquando assequemur , qui fieri possit , vt Deus vulnera sentiat , quæ homines soli pati possunt , & damnationi iustæ obnoxij merebantur . At qualē , quātamq; potentiā esse cænimus à qua inuulnerabilis Deus in Cruce figeretur ? si quis dixerit , mortē illum plagis affecisse Salomon ait : *Quis ascendit in cælum , atque descendit ? quis continuit spiritum in manibus suis ? quis colligauit aquas , quasi in vestimento ? quis suscitauit omnes terminos terræ ? Quis ergo tam stultus sit , vt putet mortem cum omnipotente contendere potuisse ?* Itaq; dicendum erit , quòd humana scientia in abyfso plagarum Christi nattare nescit , sed statim demergitur in profundum . Amor itaque solus est , qui profunditatem istorum myfteriorum peruadat , de quibus , sicut & de contemplationis sublimiore gradu , illud Ricardi dici possit : *Amor intrat ,*

Vulnera Christi
si humanā
scientiā tran-
scendunt .
Solut amor
penetrator
vulnerū Christi
si .

Ricardi sen-
tentia .

ubi

Ubi cognitio foris stat . Amor & cognitio , sicut Dominus, & famulus, Principis palatium ingressi, se habent: ille etenim secretiorem thalamum intrat, famulus in aula moratur . Utitur verò amor cognitionis opera. Quis etenim nullo modo cognitum diligat ? cæterum eo penetrat Dominus , quo famulus non ingreditur ; tametsi enim iuxta modum notitia dilectio inardescat ; ardet tamen aliqua amor, ad quæ scientia segnior est. Non est igitur mirum, humani ingenij aciem ad ista mysteria hebescere . Amor Dei ea digerat , quæ isti concoquere non possunt : Pone me , ait Dominus animæ , ut signaculum, super brachium tuum; quia fortis est, ut mors, dilectio, dura, sicut Infernus, æmulatio. Quibus verbis Christus, animæ sponsus , alludit ad vulnus lateris, & brachij dextri, quod illi iungitur : haud verò ait, se à morte occisum , vel vulneratum fuisse , sed ab amore : idcirco illum laudat, dicens , fortem esse, sicut mors, insinuans, id amorem in ipso effecturum , quod in cæteris amor operatur : quem & David similiter in seipso expertus est, cum diceret : Tabescere me fecit zelus meus , & alibi : Zelus domus tuæ comedit me, & opprobria exprobrantium tibi ceciderunt super me. Quis verò nō perspicit, quinque vulnera Christi esse quinque morsus amoris, quos pedibus manibus , ac lateri eius infixit, illum nullo modo quiescere finens , donec pro nobis moreretur ?

Cant. 8.

Christus ab
Amore occi-
sus.

Psal. 118.

Psal. 68.

Vulnera Christi
morsus A-
moris.

An non fortis amor est, ut mors? Cum itaque filius Deus Salomonem admoneret, ut ipsum veluti signaculum super cor suum, & super brachium poneret, ut scilicet memor esset vulneris, lateri inflicti, & alterius plagæ, quam in dextera habet: cumque Salomon, audiens vulnera in Deo, valde terreretur; statim subdidit Christus, ut ad rei tam inuisitatæ recordationem non terreretur: quoniam ab amore vulnerandus erat, non illo quidem imbecilliore, ac muliebri, sed æque potenti, atque mors est. Amor, inquit ille, in me id efficiet, quod solet facere in victoribus bellorū, quos acriter animat, & hortatur ad profundendum sanguinem pro ijs, quos valde amauerint. Non est amor meus, sicuti mors illa debilis, ac infirma, quæ innumeros in lectulo occidit; sed sicuti illa altera audacior, quæ milites in prælio sternit. Lamentabatur valde Rex David propter cædem Abner Ducis primarij, à Ioabo proditoriè trucidati, & dicebat: *Nequaquam, ut mori solent ignavi, mortuus est Abner. Manus tuæ ligatæ non sunt, & pedes tui non sunt compedibus aggrauati, sed sicut solent cadere coram filiis iniquitatis, sic corruisti. Dixit quoque Rex ad seruos suos, Num ignoratis, quia princeps, & maximus cecidit hodie in Israel? Ego autem adhuc delicatus, & vinctus Rex. Abner, ut mysterium depromamus, significat Patris*

Reg. 3.

candela , ac Christi Iesus typus est, qui fax ardens paternę claritatis semper fuit. Is princeps, non sicut ceteri filij Adę , qui in lectulo proprii reatus occumbunt , mortuus est : sed cecidit, sicut fortis, coram filiis iniquitatis, ut omnes iacentes erigeret ; ac sicut cadit granum frumenti in terram , ut cum mortuum fuerit , multum fructum referat . Et ait David , pedes & manus non fuisse ligatas mystico Abner, ut insinuaret, quatuor plagas Christi, quarum meminit alio in Psalmo , dicens : *Foderunt manus meas , & pedes meos .* Tametsi enim Saluatoris manus, ac pedes vulneratos cernas , ne ideo putes, a quoquam vinciri potuisse, qui a morte detineri non potuit ; quin potius cogita, eum, ad Limbum cum descendisset, illic Patres victos liberaſſe, a quo, tanquam Rex verus Israël expectabatur . An non recordamini, quid illi dicerent ? *Quis est iste Rex glorię ?* Quibus responsum fuit : *Dominus fortis, & potens in pręlio, ipse est Rex glorię .*

Quando itaque Dominus respondet, plagas suas esse abyssum, in quem amor descendit, nobis significat, inimicos suos , ad earum conspectum terrendos esse, atque magna lætitia amicos, ac suos valde afficiendos . Quondam certę cum abyssum maris rubri aperiret, ac illud in tot diuisiones partiretur, per earum spatia viam

*Abner Patris
candela Inter-
pretatur .*

Psal. 21.

*Patres Victi
in limbo .*

Psal. 23.

*Vulnera Chri-
sti Abyssus a-
moris .*

Exod. 14.

*Maria soror
Moyſi B. Ma-
riam Virginē
perfigurat.*

*B. Virgo cer-
tiſſima de Re-
ſurrectione.*

cōplanans Iſraeliticis in terram promiſſionis ,
eos & ſpe meliorum, & gaudio ingēti repleuit;
quoniam ſeruis Dei, & ex huius mundi exilio
reuerſuris in patriam, Chriſtus Crucem, ſicu-
ti Moyſes virga mare rubrū aperuit, ſui ſangu-
nis eius quinq; diuiſiones faciens, quinq; vul-
nera in ſuo corpore ſuſcipiens, per quæ iter ſe-
curum, tametiſi formidoloſum, direxit. Inter
tot, qui mare pertranſierunt, Mariæ Sororis
Moyſi virilis animus commemoratur, quæ in-
ter tot metus & anguſtias, tympanum ſeruaue-
rat, eoque poſteà uſa fuit, cæteris mulieribus
præcinens, atque Dei magnalia concelebrans.
Hæc, cum Prophetiſſa eſſet, ac Soror Aaron,
Beatiſſimā Verginē Mariam præfigurauit, quæ
in medio maris rubri, paſſionum Chriſti filij
dilectiſſimi, ſub brachio tamen lætū fidei, tym-
panum tenuit, certiſſima de Reſurrectione mox
ſecutura, eo quòd filius, ſimul atque ſurrexiſſet,
ſe ipſam quamprimum inuiſeret. Mariæ ſe ad-
iunxerunt reliquæ mulieres, quæ de myſterio
Reſurrectionis deinceps tractauerunt. Porro
maris rubri diuiſiones Aegyptij poſt Hebręos
ingredi auſi, temeritatis pœnas dederunt: vn-
dis enim in locum ſuum reſluentibus, omnes
ſubmerſi ſunt: at ijdem, qui in Chriſtum poſtea
non credentes, crudeliſſima eum morte dam-
nandū curarunt, & præ animi ferocia cum fe-

rè in ipsas diuisiones sanguinis, vulnera scilicet penetrarunt, in profundum demersi sunt. Accidit eis, quod sibi imprecati fuerant coram præside, dicentes: *Sanguis eius sit super nos, & super filios nostros*. Hebræi mari trajecto Aegyptios spoliarunt, quos fluctus ad littus reiecerunt: at incredulos Christo Iudæos, fideles sacris scripturis, Sacerdotio, ac cunctis diuinis muneribus priuauerunt. Iam verò in Christi Passione dæmones quoque in profundum silentium demersi sunt. Ex quo etenim ille passus est, oracula respondere desierunt, ac idola muta facta sunt. O vtinam vita quoque nostra vetus, mores, inquam, Aegyptij in isto maris abyssu Passionis Christi demergantur, vt veræ pietati renascentes, crucem sequamur, & portemus. Operæpretium verò fortasse fuerit, & hic adijcere huius vocis abyssus, in sacris literis multiplicem vsum: non solum etenim aqua maris, aut alia quæcūque profundior rite abyssus dicitur, sed & terræ profunditas, ac locus Inferorum abyssus vocatur. Ionas Propheta ventrem balenæ abyssum dixit. Nomine abyssi Dauid quamcumque angustiam, ac tribulationem acerbiorē appellat: *Abyssus abyssum inuocat*. Sic & Ezechiel magnam prosperitatem abyssum nominauit. Iuxta has omnes exceptiones comperiemus, Christi vulnera abyssos ritè

Matth. 27.

*Dæmones in Christi passione deiecti.**Oracula in Christi passione siluerunt.**Abyssus multipliciter in scripturis.*

Ion. 2.

Psal. 41.

Ezech. 31. Vulnera Christi Abyssus secundum omnem Abissi significatum.

Psal. 68.

Deute. 8.

3. Reg. 4.

dici. Nam si abyssus aquam profundam notat, Longinus in lateris vulnere aquam admodum profundam reperit, quæ post sanguinem manavit, & per vulnera, aquæ dolorum atque pœnarum usque ad animam Salvatoris perueniunt, de quibus loquitur Propheta in Psalmo : Abyssus terræ profunditas est : & vulnera sacræ carnis veluti scrobes fuerunt, quæ terra sancta erat, illa nimirum, diligenter in Deuteronomio his verbis descripta : *Dominus Deus tuus introducet te in terram bonam, terram riuorum, aquarumque & fontium : in cuius campis & montibus erumpunt fluuiorum abissi : in terram frumenti, hordei, ac vinearum, in qua ficus, & malogranata, & oliueta nascuntur : in terram olei, ac mellis, ubi absque pecunia comedes panem tuum.* Has omnes laudes Sacrosanctæ Christi humanitati meritò attribueris : in ea etenim, quæcunque recensita sunt, spiritualiter reperiuntur. Si Ionas abyssum vocauit Cetum, è quo erutus fuit, quare ego latus Christi apertum, abyssum non dixerim, per quod animæ ad ipsius cor sanctum ingrediuntur ? Si Deus, quod scriptura non reticet, Salomoni tantam latitudinem præbuit, quanta est arena litroris maris ; an dubitamus, cor Domini nostri Iesu Christi, ventre Ceti longè amplius rem esse ? Si Dauid abyssum vocat magnas tribulationes, & eiusmodi, à quibus vix se ali-

quis

quis vëdicare potest; quid de vulneribus Christi sentiemus? quæ acerbissima fuerunt, vsque adeo vt Christus clamare cogeretur: *Deus Deus meus*, *ut quid dereliquisti me?* Si abyssi Inferorum loca significant, quis non videt hic Psalmi versiculum accommodari posse: *Abyssus abyssum inuocat?* quoniam inferiora loca terræ, quibus Sancti Patres claudebantur, abyssum doloris Christi plagarum inuocabat. Si denique apud Ezechielem vatem, abyssus magnam prosperitatem significat, quæ, aut quanta humani generis felicitas est, quam Christi vulnera non promeruerint? quàm magna felicitas ex summa miseria ad omnium rerum florentissimum statum transfertur? quid probrosius vulneribus? quid acerbius Christo, dum pateretur, accidere poterat? quid iisdem post Resurrectionem iucundius, quid gloriosius fuit?

A D D I T I O.

ITaque vulnera Christi multò profundiora sunt, quàm vt ab humano ingenio penetrari possint. Quis enim vnquam explicare potuit vulnerum Christi profundissimum mysterium, atque interiore mentis sensu pertingere, cur Deus maluerit vulneribus naturæ hominũ lapsæ, suis vulneribus mederi? de tam profundo

*Mysterium
vulnerũ Chri-
sti profundis-
simum.*

1. ad Tim. 3.

Vulnera Christi
sunt magnum
pietatis sacra-
mentum.

Ezech. 46.

Redemptio
Christi copio-
sa.

Deus semper
paratus ad
veniā propter
merita Vulne-
rum Christi.

Gen. 1.

Vulnera Christi
sunt Abyssus do-
lorum.
Psal. 68.

secreto loquitur Paulus 1. ad Timoth. 3. *Et manifeste magnum est pietatis sacramentum, quod manifestatum est in carne, iustificatum est spiritu, apparuit Angelis, predicatum est Gentibus, creditum est in mundo, assumptum est in gloria.* Non tu rite abyssum arbitrare, torrentem aquarum, de quo Ezechiel Propheta hæc ait : *Et mensus est mille, torrentem quem non potui pertransire, quoniam intumuerunt aquæ profundi torrētis, qui nō poterat transuadari.* Torrens de templo exibat, quoniam copiosa, ac inexhausta redēptio de Christi corpore (cuius templum typus fuit) per quinque vulnera effluxit. Dicit autem, quòd torrēs transuadari non poterat ; quoniam vastitas aquæ mūdantis sine termino est. Semper enim Deus parcere paratus est propter merita vulnerum. Et vulnera sunt veluti maria, in quibus infiniti ablui possunt, de quibus haud infulse dictum putes in Genesi : *Et congregationes aquarum vocauit maria.* Sicuti itaque ad vlciscenda tot orbis terrarū facinora, immensa aquarum diluuij moles necessaria fuit ; sic & plagæ Christo ipsi abyssi fuere dolorū, & cruciatuū ; adeo ut in persona Prophetæ diceret : *Infixus sum in limo profundi, & nō est substantia. Veni in altitudinē maris, & tempestas demersit me.* Tanta acerbitalis inundatione tot culpas immanes detergi, ac flammā gehennę illis, qui saluātur, necesse fuit extinguī.

*Respondet Dominus, quòd vulnera sua sunt hyacin-
thi, quos emit diuinus amor. Cap. XIII.*

MERCATORIBVS solene est, duorum maxime parare sibi notitiam, quale sit pretium mercium, quas emere intendunt, & vbinam illas auctiore lucro distrahere possint. Quare in Euangelio quidam memoratur, qui certior factus de thesauro abscondito in agro: *Vēdidit omnia sua, & comparauit illum*. Laudatur & in Prouerbijs Salomonis mulier, quia cum in remotiores oras varia rerum genera trāsportare curaret: *Facta est quasi nauis institoris, de longe panem portans*. At Dominus noster Iesus Christus agrum quodammodo emit Passionis suæ pretio, comparato ex omnibus suis, quæ Patri æterno vendidit. Quis non videt omnia illum vendidisse, qui nō habebat, in quo caput suum reclinaret, & in cruce pendens, vase aquæ frigida caruit, mortuus verò, in quo poneretur, sepulchrum non habuit? idcirco ad tantam inopiam Saluator redactus est, vt commodius agrum emeret, qui dicitur in Euangelio: *Ager sanguinis in sepulturam peregrinorum*, iuxta illud, quod ait Paulus, *Consepulti enim sumus cum illo per baptismum in mortem, vt*

Matth. 13.

Prou. 31.

Christus mercator.

Rom. 6.

quo-

quomodo Christus surrexit à mortuis per gloriā Patris, ita & nos in nouitate uitæ ambulemus. Si enim complantati, facti sumus similitudini mortis eius, simul & resurrectionis erimus. Quæ propterea dicit Apostolus, vt significet, Christianum, per fidem sæculo mortuum, sepeliendum esse in Christi Passione, vt cum eodem resurgere queat? Quod mysterium similiter Euangelista insinuat, dum narrat, triginta argenteorum pretio, quibus Dominus à proditore venditus est, agrum illum peregrinorū Hierusalem, idest in quo sepelirentur, à figulo emptū fuisse. Quis etenim figulū, Deum significasse non videt antiquum illū protoplastem, qui de limo terræ primum hominem formauit, ac fractum per transgressionem reformauit, atque in die resurrectionis quotquot in Christi merito sepulti fuerint, suscitabit à mortuis, æternoque præmio donabit? Meritò dicit Ioannes in Apocalypsi de istis: *Beati mortui, qui in Domino moriuntur. A modo iam dicit Spiritus, vt requiescant à laboribus suis.* Ex hoc agro sanguinis, thesaurus absconditus est meritum Christi, quod est infinitum. Quinque tamen hyacinthi ingentis pretij in eo fuerunt, quinque scilicet vulnera, quæ in loco conspicuo sibi ille retinuit, vt sint veluti immensi illius thesauri indices. In Cantico Salomonis scribitur, Sponsi digitos plenos esse

Matth. 27.

Figulus Deū
significat.

Apocal. 14.

In agro pas-
sionis quinq.
Hyacinthi.Cant. 5.
Vulnera Chri-
sti Hyacin-
thi.

hya-

hyacinthis . Reperitur & quispiā alibi hyacintho calceatus. Quis nō perspicit his locis Christi vulnera hyacinthos appellari? Hi porrò lapilli pretiosi coloris cœlestis sunt, quia nullus mortalium nouit pretium istarum plagarum: in cœlo verò à Beatis cognoscuntur, atque in admiratione habentur. Habent prætereā vim inditam lætificandi cor eorum, qui illas gestant. An verò quis dubitet, quin Christi vulnera gaudium gignant in corde? Quid ait Apostolus? *De cætero nemo mihi molestus sit; ego enim stigmata Domini Iesu in corpore meo porto.* Quod perinde est, ac si diceret, Non est, quòd aliquis me propter tot ærumnas tristius angi, ac mœrore confici arbitretur. Libèter enim omnia patior, ac recogitans me quinque plagarum Christi similitudinem in proprio corpore ferre, valdè gaudeo, ac illas ob oculos habens, multo acrius impellor ad acerbiora toleranda. Nam si elephantes, vbi sanguinem Cete viderint, animantur ad pugnam, quanto magis sanguis plagarū Christi ad tolerantiam malorum fideles inflamment? Multa alia de hyacintho feruntur, quæ credere par est, ac multo certius, spiritualiter à Christi vulneribus effici: suspensiones vanas ab hominis corde fugat, cibos sapidiore reddit, veneni vim dissipat. Christi verò plagæ cogitationes noxias, ac timores inutiles expellūt, neq;

Hyacinthina
tura.

Gal. 6.

Vulnera Christi
lætificat.

Elephantiū na
tura.

finunt

Effracia vul-
nerum Chri-
sti.

Christi vulne-
ra quare se-
milia Hy-
acinthis.

finunt hominem, qui eas diu meditetur, à iudicijs temerarijs transuersum agi: ieiunia, abstinentiam, ac leges temperantiæ condiunt, omnemque mortiferam peccati grauioris impressionem propulsant. Iam verò mercator solertior in eas regiones inuehit, vbi altiore pretio distrahi nouit, id quod fecisse Christum inueniemus; plagas enim suas secum tulit in cœlum, non quidē acerbis, & quæ cruciarent (erāt enim iā factæ cælestes, & ob id hyacinthis cōparātur) sed quæ perpefforum dolorum, ac laborū memoriale essent: earum pretio à Patre missionem Sancti Spiritus, ac tot illas opes, quæ in Apostolos die Pentecostes effusæ fuerunt, impetrauit. Tanti refert pro virtute multa, ac magna pertulisse. Quare igitur Magistrum nostrū non imitemur? cur non & nos merces, quæ in hoc mundo nihil valent, in cœlum, vbi pluris vaneunt, non transferimus? Odit mundus dolores, ac labores, detestatur angustias, & ærumnas, auersatur cruces, & plagas, pauperum habitum ac lordes à se procul omnes expellunt, nec vllus est, qui alterius infortunia equis auribus intelligat. An tu putas, te istud merciū genus hic in terra empturum esse? Quare igitur Hebræos non imitemur, qui dicebant cum Moyse: *Eamus. Et Aegyptiorum abominationes immolemus.* Quæ verò, aut quales sunt Aegyp-

Exod. 8.

tio-

tiorū abominationes, nisi ea omnia, quæ mūdus horret, & aduersatur, paupertas, miseria, dolores, opprobria, ac vulnera? Hæc & similia Deo sacrificamus, cum virtutis materiam facimus, cum non solum fortiter, sed & alacriter pro Christi amore ad imitationem plagarum eius hic perferimus. Quare itaque non etiam libenti animo excipiamus, cum pretium sortiantur à patientia ex parte nostri simul cum Christi vulneribus, qui causa est nostræ salutis? Sinum itaque voluntatis, tribulanti nos Deo multipliciter præbeamus, quemadmodum proijcienti aurum, ac gemmas, pallij, aut tunicæ expandemus. Hyacinthos esse Christi vulnera intelligamus, & nostra quoque mala hyacinthos in cœlo futuros credamus, ac speremus: ac interea nobis carior sit tribulatio prosperitate mundana. Recordemur, quòd Gedeon, cum tenuis esset, ac triticum in ara calcabat, probus erat, nec indignus, cui Angelus appareret; cum autem diues factus esset, auri copia abusus, dedit alijs causam, idololatriam committendi. Saul, antequam in Regem vngeretur, simplex ac rectus erat; regno suscepto, desijt esse, qui fuerat. David, cum oues patris custodiret, angelicis moribus præditus erat: at exaltatus ad folium, multoties offendit. Salomoni prosperitas nimia ruinas parauit. Alios Reges nu-

Carior est habenda tribulatio usū di prosperitate.

Iudi. 8.

Auri copia causa idololatrandi.

merare possemus, de quibus scriptura testatur quòd succedētibus prosperis, in superbiam elati sunt. Intelligamus itaque plagarum securitatem, ac pretium, sociemūque labores nostros cum hyacinthis Christi, qui tot vulnerum suorum opes, ac diuitias ad vsum Ecclesiæ parauit.

A D D I T I O.

Lapides pretiosi auro decorati.

Exod. 28.

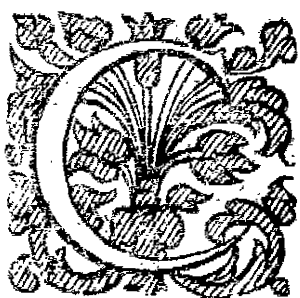
Vulnera Christi sunt lapides pretiosi.

D. Aug.

Lapilli pretiosi auro decus, ac pretium adiungunt; idcirco Deus mandauit eos varij generis Rationali summi Sacerdotis inseri, Exod. 28. *In eo se populum suum plurimi facere indicauit, & quòd Tribuum nomina gemmis insculpi iussit, & quòd eorum memoriam sibi caram perpetuò fore indicauit.* At multo nos luculentius Deus suis vulneribus decorauit, vt lapilli pretiosi inter hominum ornamenta (de ijs loquor, quæ personā venustant) summum locum tenent; sic & vulnera Christi non solum ipsum pulchriorem faciunt, vt ait D. August. in Psal. 45. sed credentium lectissima sunt ornamenta.

Sunt itaq; hyacinthi nostri plagæ pretiosæ, sunt, quibus inter cæteros irradiamur.

Quod plagæ Christi sunt clauēs cæli, & vexillum amoris. Cap. XIII.

CH R I S T I vulnera beata clauēs esse thesaurorum Dei, & quæ omnes eius arcas & scrinia aperiant, sapientum est sententia. Id vt clarius intelligamus, de Arcæ fœderis Hebræorum structura, aliqua prælibabimus. Multi enim mirantur, Deum, qui illam ex certa materia, ac determinatæ quantitatis fieri iusserat, nihil de fera, & clauē cauisse: quibus caruisse illam, Bethsamarum audax facinus arguit. Cum etenim quid in ea clauderetur, curiosius despicere tentassent, graui pestilentia percussi sunt. An verò clauē muniri Arcam non oportuit, quia illā, vt rem Dei, nemo temerare auderet? At impietas rebus sacris, ac Deo dicatis non parcat. An quia non magni esse pretij, quæ in Arca continebantur, existimauit; tanquam figuras, ac symbola præstantiorum, quæ in aduentu Christi manifestanda erant? & sane putem, Aaron Summo Pontifici, Arcæ nullas clauēs dedisse Deum, Petro verò Apostolorum Principi dedisse; vt ostenderet res noui testamenti dumtaxat esse permanfuras, vetera verò tandiu fer-

Vulnera Christi clauēs thesaurorū Dei.

Arcæ fœderis structura.

Cur D. Petro clauēs dātur. Aaron non.

uanda, dum plagæ apparerent, Patres Sanctos liberaturæ. Quæ itaque sera est, quam Christi clauēs non aperiant? plagæ scilicet Saluatoris, quarum merito nihil resistere, nihil obsistere vnquam potuit, non Inferorum portæ, quas Christus eò descendens perfregit, atque peruasit: non portæ regni cœlorum, quorum clauēs Vicario suo tradidit post Resurrectionem, cum illi totius ouilis curam demandaret. Antea quidem has clauēs Petro promiserat, cum illustrē illam fidei confessionem emisisset, dicens: *Et tibi dabo clauēs regni cœlorum*: non tamen tradidit, quia nondum perfectæ erant, nec decebat Petrum ante Christum illius Regni fores aperire. Quamobrem Christus cum Beato Petro non aliter se gessit, quàm soleat quisque faber ferrarius cum altero facere, qui clauis iam factæ experimentum faciens, an seram aperiat, dominum illius docet, quomodo clauis expedite vtatur. An verò dubitemus, Christum clauēs fecisse, qui eas in suo corpore fabricari patientissime tulit? Sic *Faber ferrarius*, ait Syracides, *sedens iuxta incudem, & considerans opus ferri, vapor ignis urit carnes eius, & in calore fornacis concertatur. Cor suum dabit in consummationē operum, & vigilia sua ornabit imperfectionem*. Hæc de Christo mysticè intelligemus, si ignem ardentis eius charitatis, qua sanctæ carnes eius torre-

Ioan. vul.

Luc. 23.

Claues D. Petro quando dantur & quare. Simile.

In Corpore Christi clauēs fabricantur. Eccles. 38.

bantur , mente reuoluamus . Is igitur in Cruce
extensus,opus crudele clauorum & pertulit,&
considerauit . Ecquid considerauit , quomodo
clauus impietatis, clauus misericordiæ efficeren-
tur ? O admirandam Saluatoris patientiam , ac
sapientiam, sic factum , vt cogitatum . Confo-
dientes clauus sanguinei sacras manus , ac plan-
tas Redemptoris , mox Regni cælorum clauus
facti sunt . Ille verò cor suum in cōsummationē
operis, idest clauum dedit, cum sibi latus à mi-
lite lancea aperiri , permisit . Clauus comple-
tas Petrus post Resurrectionē accepturus , quē-
admodum illis aperiendum cœlum esset , ad-
discere debuit . Attende, ò Petre (ait Christus)
en latroni, qui se mihi commendauit ianuam cœ-
li leuiter rogatus , aperui , ac respondi ; *Hodie*
mecum eris in paradiso . Illi cito aperui , quem
suorum criminum osorem , ac verè credentem
agnoui : sic tu aperias ex corde pœnitentibus .
Ne dubites clauibus vti , cum illas acceperis .
Sic fatur Christus , qui hominibus ianuam cœli
cito aperire cupit . Idcirco clauus semper in
manibus gestat , quæ sunt plagæ eius sanctissi-
mæ, ne cui illius causa mora fiat . Quid hic agis
anima mea? quid cūctaris ? Si intra Dei prom-
ptuaria admitti cupis, cur ad Christum, qui cla-
uus in manibus habet , non accedis ? an vere-
ris, ne moram trahat? an tui similem esse putas,

Luc. 23.

*Quare Chri-
sti vulnera
sua semper ge-
stat .*

qui

Apocal. 3.

De vulnere
Christi late-
ris differtur.Falsa nō mul-
torum opinio
reijcitur.
Hugo.Christus mor-
uus vulnera-
tus.
Ioan. 19.

D. Aug.

qui illi toties pulsanti, ac cortum ingredi cupienti, sæpius restitisti? Nonne audis, quid in Apocalypsi dicat? *Ego sto ad ostium, & pulso: si quis audierit vocem meam, & aperuerit mihi ianuam, intrabo ad illum, & cenabo cum illo, & ipse mecum.* Ad nos ingredi vult Christus, & id etiam expetit, ut nos ad ipsum ingrediamur; ut simul cœnemus: coreius atque nostrum fercula erunt, quæ ardenter se amantibus profecto sufficere debent. Ne quis verò arbitretur, lateris vulnus nihil ad claues regni cœlorum contulisse, de illo aliqua dicenda sunt. Mittimus eorum sententiam, qui Christo adhuc viuenti vulnus lateris inflatum fuisse aiunt. Nam, quod Hugo obseruat, præter quàm quòd textus Euāgelius clarè narrat, Christum iam expirasse, cum miles eum vulnerauit, ex phrasi id ipsum colligitur. Sic enim sacer Ioannes scribit: *Sed unus militum lancea latus eius aperuit, scilicet iā exanimati.* Id præterea adstruit admiratio Euangelistæ circa sanguinem, & aquam, quæ de latere exiuit: neque enim mirum esset, ea è vulnere viuentis emanasse. Quomodo ergo, inquires, vulnus hoc vltimum præcipuum fuerit, si illud iam mortuum Christi corpus excepit? An frustra vniuersum credentium cœtum lateris vulnus peculiari animi affectione venerari putemus? Nonne scribit D. Augustinus, ex eo

vulnere cuncta Sacramenta Ecclesiæ de fluxisse? Quid porro in Cântico Salomonis? An mysterio caret, quod Sponsus, Christi personam referes, vulnus cordis bis memorat? *Vulnerasti cor meum, vulnerasti cor meum*, inquit: de plaga cordis loquens. Iam verò in lateris vulnere, nō in reliquorum vllō miraculum factum est, quod probauimus. Potest à situ nobiliore vulneris lateris præcellentia notari; quæ etenim tam in cœlo, quam in terra natura præstant, locum excellentiorem sortita sunt: cur non & id lateris vulnere accidisse existimemus? Huius typū extitisse fontem illum paradisi terrestris, mihi facile persuaferim; qui postea in quatuor maxima flumina diuidebatur. Nomen vni Phison, qui circuit omnem terram Euclith, Nomen secundi Geon, qui circuit omnem terram Aethiopiæ. Nomen tertij Tigris, & ipse vadit contra Assyrios. Fluius autem quartus, ipse est Euphrates. Quatuor hæc flumina, quatuor vulnera manuum, ac pedum significant, quæ à fonte principali, idest à plaga lateris procedūt, in medio paradisi sito, idest in medio Corporis Sancti Christi, quod est cor, in medio pectoris à Deo positum, tanquam Rex in medio Regni; tametsi non nihil ad sinistram partem propendeat, vt imbecillio rem. Enimuero cum primi parentes nostri sitirent, credendum est, eos

In solo lateris vulnere attēditur miraculum.

Gen. 2.

Fōs Paradisi terrestris typus vulneris lateris Christi.

Nomina fluminū Paradisi terrestris.

Quatuor vulnera Christi quatuor fluminibus Paradisi terrestris significantur.

Adā & Eua sitiētes ex principali fonte biberunt.

*Responderetur
cuidam obie-
ctioni.*

Psal. 37.

*Vulnus late-
ris Christi cō-
decoratū mi-
raculo.*

Luc. 10.

*Christus, ut ho-
mo totus, mor-
tuis est, sed
ut Deus vi-
uens.*

ex fonte principali potum hausisse, quem fide-
les Christiani imitantur, quoties ad Christum
crucifixum accedētes, statim oculos conijciunt
ad lateris vulnus, tanquam præcipuum, ut inde
aquam gratiæ depromant. Quid ergo, inquires,
si mortui non merentur; quidnam ad meritum
lateris istud vulnus prodesse potuit? Quasi verò
nō illud præuidisset, (quid enim futurū Deum
latere poterat?) ac nō acceptasset. In eius per-
sonam dicebat vates: *Quoniam ego in flagella pa-
ratus sum, & dolor meus in conspectu meo semper.*
Quicquid itaq; acerbi, quicquid probrosi Chri-
sto euenturum erat, longè antea illi ostensum
fuit, inter quæ & lateris vulnus, sola appren-
sione tristitiam pariens. Quod cum ille propter
Dei gloriam amplexaretur viuēs, quid mirum,
meruisse? Miraculo propterea insigni vulnus il-
lud Dominus condecorauit, ut significaret, se,
& illud gratiæ fontem ac cœlorum regni cla-
uem cum reliquis longè ante, quàm inferretur,
præparasse. De quodam dicitur in Euangelio
Lucę, quòd descendens ab Hierusalē in Ierico,
incidit in latrones; qui eum despoliantes, pla-
gis impositis, semiuiuum reliquerunt. Multò
crudeliora Christus, perpeffus est; qui cum ve-
rus Deus, ac verus homo esset; ut homo qui-
dem, totus mortuus est, ex parte vero Deitatis,
uiuens, ac superstes, nec mori, nec occidi po-

tuit.

tuit . Semiuius ergo post plagas, iuxta sensum nostrum, relictus est; ac tali vulnus lateris in humano corpore inflictum est . Quid miremur, si sanguinem, & aquam illud tunc effudit, acceptionis diuinæ veluti argumenta? At si verum est, quod omnes pij meditantur, propterea Christum in horto sudorē sanguineū emis-
 sisse; quoniam, cum illi omnia, ac singula supplicia, quæ iam iam perpassurus erat, viuacissimè mentis oculis videnda, subiecta fuissent; usque adeo acerba apprehensio fuit, ut colluctante carne ac spiritu, sanguis per sudoris meatus omni ex parte, veluti in pugna, mitteretur. Accepit ille quidem Passionis calicem, paternæ voluntati plenissimè assensus: quia tamen homo erat, ac humanitas tot dolores, ac cruciatus perhorrescebat, & territus, & usque ad mortem contristatus est . Vulnus certè lateris præuidit sibi iam mortuo inferendum; sed quod matris carissimæ pectus transfuerberaturū erat . Quare & eius vicem vehementer doluit, & sui Corporis iniuriam grauitè tulit . Meritò itaq; lateris sacrum vulnus, cæteris clauibus paradisi adnumeratur; quod lōgè antea præfiguratum multipliciter fuerat. In latere Adæ dormientis, unde costam sumpsit Dominus ad fabricandam Euam . In porta, quam Noe Patriarcha ad latus Arcæ fecit . In latere Regis Israël, in suo

*Christus post
 Plagas semi-
 uius.*

Gen. 6.

curru vulnerato, de quibus alibi nos dixisse plura recordamur.

A D D I T I O.

HIs adde, auctorem conuenientissimè plagas Christi, clauas appellare ob tria, quæ inter se ordinem habent; sunt enim tria genera clauium maximi momenti, circa quas Principum potestas valde elucet. Clauas carceratorum, ac reorum, clauas thesaurorum, atq; arcium. Quotquot enim ex homine primo prodire homines, rei erant ob contractam culpam originalē; his adde reos propter peccata actualia. Christi itaq; potestas circa istos demonstratur, quos certè liberat si liberantur. Itaq; Christi figura fuit Ioseph, de quo Gen. 39. cui tametsi carcerato, Princeps carceris tradidit vniuersos vinctos, qui custodia tenebātur, & quicquid fiebat, sub ipso erat. Ergo Christus damnationi hominum fuit obnoxius, vt dānatos, ruptis eorum vinculis, & catenis, eripæret, iuxta illud Pauli ad Gal. 3. *Christus nos redemit de maledictio legis, factus pro nobis maledictum*. Secundum genus clauium est thesaurorū, est has habuit Christus à Patre, quas & meruit; omnes enim gratiæ, omnia dona, quæ viatoribus conferuntur, in Ecclesia manentibus, sub Christi sunt dispo-

fitio-

Vulnera Christi quare clauas dicantur.

Tria genera clauium.

Culpa originalis & actualis.

Gen. 39.

Galat. 3.

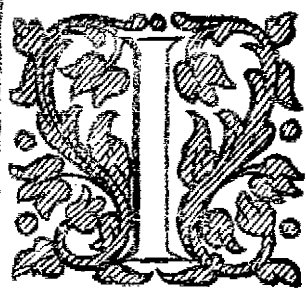
sitione . De his agitur in persona Cyri Regis Persarum Isai. 65. *Hec dicet Dominus Christo meo Cyro, cuius apprehendi dexteram, ut subiiciam ante faciem eius Gentes. & inferius: Et dabo tibi thesauros absconditos, & arcam secretorum. Clauem autē arcis primariæ, Coeli scilicet Empyreï, Christo datam nemo ignotat, Isai. 22. Et dabo clauem domus David super humerum eius, & aperiet, & non erit, qui claudat: & claudet, & non erit, qui aperiat.*

Isai. 65.

Isai. 22.

Christi vulnera amoris esse vexilla.

(ap. XV.

IMPERAVIT Dominus Israëlitis, vt, cum castra mouerent, per turmas, & agmina sua incederēt, vt in libro Numero. legitur: *Et verò ne gens inermis, ac incōdita videretur, locutus est Dominus ad Moysen, & Aaron, dicens: Singuli per turmas, signa, atq; vexilla, & domus cognationum suarum castrametabuntur: filij Israël per gyrum tabernaculi fœderis. Hæc vexilla, ait gloss. singula Tribuum, eius coloris extitisse, cuius erat lapis pretiosus Rationalis Summi Pontificis, in quo nomen Tribus insculptum erat. Addit præterea nomē Tribus scriptum gestasse, id quod verisimile fit. Itaque*

Præceptū Dominus Israëlitis.

Num. 2.

*Vexillum Ru-
ben.*

*Figura va-
ria in Vexil-
lis tribuum Is-
rael.*

*Vexillum Iu-
da.*

*Vexillum
Ephraim.*

*Deus pacis &
non dissidij .
Vexillum Chri-
sti, Crux.*

Cant. 5.

vexillum Tribus Ruben, erat rubri coloris, si-
cut lapis pretiosus Sardius, in quo nomen Ru-
ben legebatur. Ferunt præterea in vexillis istis,
figuras ac Imagines varij generis representatas
fuisse; singulas tribuum earum rerum formas,
quibus Patriarcha Iacob in celeberrimis illis
benedictionibus filios suos comparauerat; ver-
bi causa, in Vexillo Tribus Ruben cernebatur
species hominis, quoniam Pater illum vocaue-
rat primogenitum suum. In vexillo Tribus Iu-
da depictus leo ferebatur, quia pater illum leo-
ni comparauerat. In vexillo Tribus Ephraim,
taurus visebatur; quoniam id genus animantis il-
lius Tribus insigne esse constituerat Moyse-
s: ac sic de reliquis vexillis factum fuisse creditur.
Caterum Christus Summus Patriarcha, à quo
per fidem in eum, Christiani denominamur, tot
diuisiones respuit, nec patitur, quosdā dici Pau-
li, alios Petri, plerosque Apollo: est enim Deus
pacis, non dissidij. Vexillum & ipse sibi dele-
git, Crucem, quam innocentia candidam fe-
cit; quinque verò plagis purpurauit, adeo ut
sponsa propterea de illo dixerit: *Sponsus meus
candidus, & rubicundus, electus ex millibus*. Qui-
bus verbis insinuat Ecclesia, meruisse Christum
tot in eum credentium Ducē fieri, quos antece-
dit, Vexillo in altum leuato, quod etiam in die
Iudicij apparebit in Cœlo. Vocatur autem

Crux, signum Filij hominis; quoniam quinque vulnera plenissimam fidem faciunt, Christum esse verum hominem, sed & Regem Regum, cuius insignia in cœlo apparebunt micatissima: & dicuntur pariter vexillū amoris; quoniā cum Deus à nemine se vinci sinat, & tātū ab amore postquā amor Christum vulnerauerit, merito & ipse victus post victoriā Resurrectionis, quinq; plagarum vexillum suo exercitui tradidit, scilicet credentium multitudini. Tu verò anima mea, recordare, quam potens esset amor servorum Dei; quum enim Deus de impijs rebellibus Israëlitis supplicium sumere vellet, Moyses amicus illum tenuit, ne sceleratam gentem excinderet. Quare dicebat Dominus: *Dimitte me, ut irascatur furor meus, & deleam eos.* At tamdiu tenuit eū, donec prorsus placatus parceret. Amoris potentia fuit illa, qua Iacob post longam luctam tenuit eundem, nec dimisit, donec sibi benedictionem amplissimam impartiretur. Si itaque anima vincere cupis, ama, ad vexillum plagarum, quod est vexillum amoris, propius accede: te tamen antea vincere assuesce, id quod Sponsam fecisse certum est, quæ in Cantico Salomonis hæc inter alia dicit: *Introduxit me Rex in cellam vinariam, & ordinavit in me charitatem.* Pro quibus Hebræi legunt: *Et posuit super me vexillum amoris.* Cellam vinariā

Crux in die Iudicij apparebit.

Solus Amor vincit Deum.

Exod. 32. Moyses amicus Dei.

Amoris potentia. Gen. 32.

Cant. 2.

*Crux, Alta-
re Christi.*

Gloss.

*Matathias
Christi figu-
ra.*

Hebræi interpretantur, Altare legis veteris, vbi tot sacrificia offerebantur. Et quia à Sacrificio laudes Dei pangere, ac certo ordine prosequi solebant: idcirco sic mulier locuta est. Verùm Christiani aiunt, altare Iesu Christi esse pretiosam Crucem eius, in qua & seipsum obtulit pro delictis nostris, & vexillū leuauit amoris, idest quinque vulnerum: qua nos, atque omnia nostra ad ipsum veluti vltimum finem ordinatur; & omnis inordinata affectio compescitur, praua valente scilicet in nobis amore diuino, vt Septuaginta versio indicat. Qui verò nosse desiderat, quomodo amor, omnisque animi motus per quinque vulnera ordinetur, legat Gloss. in c. 2. l. 1. Machab. vbi dicit, Matathiam quinque filiorum fortissimorum presidio legem Dei, templum, ac populum propugnasse, ac ob id Christum præfigurasse, qui quinque vulnerum potentia, ac imitatione, omnes Sanctos ordinauit.

A D D I T I O.

P. Greg. Nazianz.

D. Aug.

D. Io. Chrysost.

R Ecce Ecclesia Crucē vexillum Regis nostri esse cantat, id quod etiam Patres affirmant. S. Gregor. Nazian. Orat. 1. inuecti. contra Iulian. D. August. Tract. 118. in Ioan. S. Ioan. Chrysost. hom. 36. ad Popul. Antioch.

S. Ephr.

S. Ephr. de ver. pœnit. B. P. Card. Damia. serm. 2. de Cruc. Fuit autē moris apud omnes nationes, vt non sine vexillis, ac signis militaribus exercitus in aciem prodirent. Iason innuit, Babylonios columbæ speciem in vexillis portasse: *A facie, inquit, gladij, iræ columbæ unusquisque ad proximum suum reuertatur.* Theodoretus verò illud Psal. 73. *Tu confregisti capita draconum in aquis,* refert, ad similitudines draconum, quos Aegyptij pro vexillis gestabant, celeberrimum esse Labarum, Romanorū vexillum, auro, gemmisque intermicantibus tātō artificio contextū, vt à militibus adoraretur. Dictum est autem Labarum, quasi laborium, quia ad labores militares vocasset. Meritò itaque huic Cōstātinus Magnus, quē sequuti sunt cæteri Crucis, & Christi nominis insignia adiecit, vt tradit Euseb. de vit. Constant. l. 1. c. 22. Vexillum itaque Crucis, quinque plagis purpureis, veluti carbunculis fulgens, Christianos ad pugnam & laborem vocat. De hoc, quod impietatem debellauit, dicta putant illa Isa. 13. *In onera*

Babylonis super montem taliginosum leuate signum, exaltate vocem, leuate manum, et ingrediantur portas Duces.

B. Card. Damian.

Vfus exercitū ad acies. Babyloniorū vexilla.

Theodoret.

Vexillum Romanorū labarum dictū & quare.

Constantinus Magnus

Euseb.

Isai. 13

*Quòd plagæ corporis Christi sunt moneta aurea,
impressa imagine diuini amoris.*

Cap. XVI.

*Caro Christi
aurea.*

*Munera Ma-
gorum quid
significant.*

Gen. 3.

*Christus flu-
uius rigās B.
M.V.*

IN sacris literis, Christi caro au-
rum vocatur; id quod munera
quoque Magorum insinuarunt;
cum obtulissent aurum, thus, &
myrrham. Thure, quod Deo
offertur, significantes diuinitatem illius: myr-
ram animam eiusdem Saluatoris propter incor-
ruptionem; auro, carnem pretiosam. Sic enim
se habebat Corpus infantuli, recens in lucem
editum, sicut aurum è fodina, paulò antea eru-
tum, ac nondum signatum, quale certè fuisse
illud Magorum creditur. Laudatissimum au-
rum gignebatur in terra Euilath, quam fluuius
Phison circuibat, & vbi bdellium ac lapis ony-
chinus nascebantur. Vox Euilath, significat eā,
quæ parere optat; vel quæ illam alloquitur. Id-
circo typus fuit B. Virginis, quæ cum in vtero
suo Deum verum, ac verum hominem conce-
pisset, illū parere desiderabat; vt posset ei facie
ad faciē humani generis calamitates exponere.
Fluuius verò præcipuus, qui illā rigat, est Chri-
stus Dominus, qui quibuscumque decuit hono-
ribus, & muneribus Matrem cumulauit. Car-

nem

nem itaque Christi de ventre Mariæ sumptā ,
quis aurum esse præstantissimū inficietur? Fuit
enim Maria terra benedicta , & idcirco aurum
eius optimum est. Hoc aurum tempore Passio-
nis cudendum tradidere, cui malleorum ictibus
impreslerunt , non imaginem Cæsaris, aut eius
inscriptionem ; sed amoris exuperantis effigiē,
ac superscriptionem quinque vulnerum : quæ
sunt illa quinque talenta, à Christo nobis dona-
ta , vt ex ipsis iusta negotiatione magnum lu-
crum referamus ; atque sic pro temporalibus
recipiamus æterna , pro visibilibus inuisibilia,
pro corporalibus spiritualia, ac deniq; pro pijs
meditationibus, internæ suauitatis experimen-
tum . Quòd autem vulnera Christi sint imago
amoris, monstrandum est modo. D. Paulus scri-
bens ad Hebræos, ait, legem veterem vmbra
futurorum habuisse , non rerum imaginem .
Hæc verba Glos exponens, asserit, magnum ef-
se discrimen vmbrae , & imaginis : quoniam
vmbra est remotissima rei similitudo ; imago
verò est proxima , ac expressa . Quare sacrifi-
cia respectu bonorum gloriæ futuræ, vmbra
erant ; neque enim illam apertè pollicebantur,
sed sub velamine terrenæ prosperitatis insinua-
bant : at sacrificium nouæ legis est imago bea-
titudinis æternæ, quam nobis promittit , & pa-
rat . Iuxta hanc Apostoli, & Glos. doctrinam .

*Cavo Christi
aurum signa-
tum & super
scriptum tem-
pore Passionis.*

*Vulnera Chri-
sti imago amo-
ris.*

*Discrimen
Vmbra &
imaginis.*

*Vulnera Christi
sibi imago gloria.*

*Imaginum
usus in anti-
qua lege in-
terdictus.*

Exod. 20.

Deut. 4. 5. 27

*Potestas pin-
gendi data
Ecclesiae &
quando.*

*Mos antiquo-
rum in pi-
cturis.*

Vulnera Christi, imago expressa gloriae aeternae dici poterunt; quoniam illam pollicentur. Nōne vides Christum, post quatuor tantum accepta vulnera, mox paradisum Latroni promississe, cum diceret; *Hodie mecum eris in Paradiso?* Si Imago est propinqua similitudo eius, ad quod refertur, & Christi vulnera ad gloriam ipsius atq; nostram ordinabantur, ne putemus, ullam moram ex parte Dei interpositam esse. Sunt enim vulnera, non aurum informe, quod nondum in rerum vanalium pretium cessit, sed aurum signatum, atq; Principis imagine signatum, quod statim in foro recipitur. In lege veteri Deus imaginum usum interdixerat. Quare propitiatorium, quod erat ipsius Dei symbolū, erat cuiusvis picturae, & Iconis expers: neque enim sub imaginationem cadit. At postquam homo factus est, cum Verbum, quod semel assumpsit, nunquam dimiserit, & Christus in corpore suo glorioso, speciē nihilominus Crucifixi retineat; Ecclesiae potestas facta est, imagines sacras pingēdi, ac fingendi, ac praesertim eas, quae Redemptoris mysteria repraesentant. Moris erat apud antiquos, in imaginibus clarorum virorum, qui vita cum laude perfuncti essent, memoriam recolere; cuius honoris cupiditate permulti excitati, nullum vitae periculum pro Reipublicae defensione reformidarunt.

Præ-

Præuiderat Dominus sibi imagines in Ecclesia Catholica erigendas: quàm id iure meruit, qui pro toto hominum genere tam fortiter occubuit? Vt itaque nobis ostenderet, quali imaginum genere magis oblectetur, Crucifixi imaginem in se ipso retinuit. Neque verò humana sapientia intelligere vnquam potuisset, quanto Christus amore vulnera illa susceperit, si cum ipsis non surrexisset, Quæ nobis chariora sunt, pluris facimus, & penes nos habere, & studiosius seruare solemus. Cum itaque in seipso, quæ fuerant crudelitatis vulnera, tam splendide habeat, quia in ipso amoris plagæ fuerunt; quis non videt, illa imaginem esse diuinæ erga nos beneuolentiæ? Scilicet artificio Dominus uti voluit, ut amorem vulnerum nobis iniiciat, quæ cum tam vehementer dilexerit, à nobis similiter impensiore affectu colenda sunt; quin vero & in anima nostra pēnicillo profundę cogitationis, & in reliquis omnibus nostris accurata imitatione, exprimēda. Hortatur nos Paulus, ut id præstemus. *Sicut portauimus, inquit, imaginem terreni: portemus & imaginem cælestis. Traximus nos à patre nostro terreno imaginem, & imaginem peccatoris, at Christus nobis imaginem suorum vulnerum impertitur, quæ cælestis est, ac in Corpore illius glorioso spectatur.* D. Ioannes ait in Apocalypsi: *Si quis acceperit characterem bestię*

Christus imaginem Crucifixi obtinuit, & quare.

Christi Vulnera imago beneuolētia.

1. Cor. 15.

Apocal. 14.

in fronte, & in manu sua, hic bibet de vino iræ Dei.
 At nos ex aduerso dicimus, quòd quicumque
 characterẽ Domini nostrĩ Iesu Christi, sanctã
 scilicet eius Crucem receperint, ac imaginem
 amoris eius adorauerint, quinque scilicet vul-
 nerum pretiosorum eiusdem; hi, quoniam filij
 Dei imagini conformes existunt, exaltabuntur
 in gloria. Debuit certe homo ad exemplum
 creationis post lapsum, ac ruinam reparari, vt
 reformatio formationem imitaretur. At Deus,
 cum primum hominem formaturus esset, dixit:
Faciamus hominem ad imaginem, & similitudi-
nem nostram, & præsit piscibus maris. Et id ipsum
 dixisse videtur Filius Dei, cum hominem redi-
 meret. Quare ab eo, iure suo deposcit, vt sic
 operetur, ac talia patiatur, vnde similis effi-
 ciatur, atque appareat Crucifixo.

A D D I T I O.

NON frustra vulnera Christi monetis com-
 parantur. In sacris enim literis illius san-
 guis dicitur in pretium Redemptionis nostræ
 effusus: tametsi Pater obtulerit Filio populos
 conuertendos, dicens: *Postula à me, & dabo tibi*
gentes, hereditatem tuam, & possessionem tuam ter-
minos terræ; non tamen hæc illi gratuito dona-
 uit, sed vitam Saluatoris in pretium poposcit, &
 obtinuit. Isai. 53. Quo loco clarissime Christi

Hominis re-
 paratio, &
 quare.

Gen.

Vulnera Chri-
 sti Moneta.

Psal. 4.

tormenta , dolores , & pœnæ prædicuntur : *De angustia* , inquit , *& iudicio sublatuſ eſt* , generationem eius qui enarrabit ? ideſt , quis Gentium per regenerationem baptiſmi ad Deum conuerſionem magnam explicare poſſit ? & paulò infra : *Ideo diſpertiam ei plurimos , & fortium diuidet ſpolia* , pro eo quòd tradidit in mortem animam ſuam , *& cum ſcleratis reputatuſ eſt ; & ipſe peccata multorum tulit* . Enimuero quicquid Filiuſ pro cæteris meruit , id ſibi numerato pretio emptum habet . Sicut verò non decuit Dei iuſtitiam , peccati originalis ſimul , & actualium totiuſ orbis terræ offenſam ſine iuſta aliqua ſatiſfactione remittere , vt eleganter S. Anſel. demonſt. in Tract. Cur Deus homo ; ſic etiam Chriſti animi tanta magnitudo fuit , vt ſibi magis empti , quàm donata mallet omnia Eccleſiæ dona , quæ meruit . Neque enim Principes , magnique viri ſibi quidquam donari patiantur , niſi aut emant iuſto pretio , aut quid amplius rependant . Placaturuſ Rex David Deum , cum peſtilentia ſæuaret , ſacrificio , aream Iebuſæi emere voluit : illa cum gratis dare vellet cum bobuſ , reſpondit

Rex : *Nequaquam vt vir , ſed emam pretio à te , & non offeram Domino Deo holocauſta gratuita*

2. Reg.

Iſai. 53.

D. Anſel.

Anima Chriſti magis empti , quàm data .

2. Reg.

Chri-

*Christi vulnera nidos esse, & Aquilarum
domicilium, sinus præterea amoris.*

Cap. XV II.

*Nisi signifi-
catum.*

Simile.

*Varia volati-
lium nida.*

Simile.

*Sap. 2.
Deo permittē
te, Dæmones
bellum infe-
runt.*

N I D V M Scriptura sacra appel-
lare consuevit, quod homines
multo labore præparant, vt de-
inceps in eo quiete, ac commo-
de viuant, vtpote domum, vineã
agrum, hortum, aut quid simile vitæ sustenta-
tioni conducens. Vt in nido volucres sibi tuti
esse videntur, sic in aliquo genere redditus ho-
mines spem habent: tametsi non desint, qui
nostram quietem perturbent, & oua etiã clan-
culum subtrahant. Quemadmodum verò inter
tot volatilia, quædam nidum super terra ex-
truunt, alia in arboribus, nonnulla in celsis
rupibus; sic inter homines, quidam in terra ni-
dificant, rebus humanis plus nimio addicti, &
isti maiore fortasse in periculo versantur: nidus
enim in terra positus, multorum iniuriæ expo-
situs est. Viri verò copiosi, & locupletes, inui-
diæ contrarium pondus euitare non possunt:
quod enim in vita Iob cernere est; opibus, atq;
alterius foelicitati maligni homines insidiatur,
inuidi negotium facessunt, Dæmones etiam,
Deo permittente, bellum crudele plerumque

infe-

inferunt. Nonne primi parentes nostri, qui in paradiso voluptatis, veluti in nido quiescebāt, serpētis tortuosi fraude, inde exturbati fuerūt? Sub tegmine quondam Ionas Propheta considerat contra orientem Ciuitatis, ibique in vmbra, quasi in nido quiescebat: sed & Dominus hederam statim produxit, quæ illam protegeret, (laborauit enim) & lætatus est Ionas lætitia magna. Quid porrò illi accidit? non multo tempore vmbra hederæ perfruitus est, & paru-
uit Deus vermem ascensu diluculi in crastinū, & percussit hederam, & exaruit. En humanæ prosperitatis apertum symbolum: quale nam illud est, homo, in quo te beatum putas, ac requiem inuenisse opinaris? quidquid labore tuo, ac industria per multos annos parasti, id totum Dei est, atque ab eius munificentia accepisti. Idem verò Dominus haud diutius tabernaculum durare sinet, in quo sæpe ob nimiam prosperitatem ebrius, ac temulentus iaces. Quare illum te admonentem audi, vt in nulla re humana spem tuam colloques, vt in terra nidificare nolis: quin potius cor tuum in sublime vehas, atque in sanctis eius vulneribus nidum tuum ponas, vbi magna securitas, ac perfecta tranquillitas reperitur. Audi Dominum, qui alibi ait: *In mundo pressuram habebitis, in me pacem.* Ac euentu id comprobari in-

Ion. vi.

*Hedera Iona
symbolū pro-
speritatis mū-
di.*

*Nidificandū
in celo non
in terra.*

Ioan. 16.

tellige;

*Vulnera Christi
sui Nidos.*

Ezech. 17.

Deute. 32.

*Christus A-
quila in Ascen-
sione.*

Gloss.

*Cruce nidos
Christi.*

tellige ; vix enim ab aliqua vna angustia respi-
ramus , cū in aliam grauiorē mox incurrimus.
Quamuis autem sub Christi vexillo militantes
in via , similiter afflictionis expertes esse non
possint ; si in vulneribus Crucifixi nidum collo-
cauerint , leuamen oneris , & laboris planē sen-
tient. Vulnera porrò Christi nidos esse , ex mul-
tis perspicuum sit . Per aquilam in sacris literis
Christum designari non pauca testimonia in-
finuant apud Ezechielem. *Aquila grandis* , ait
textus , *magnarum alarum , longo membrorum du-
ctu , plena plumis , & varietate venit ad Liba-
num , & tulit medullam cedri .* vt in urbem sci-
licet negotiatorum illam transferret. Diuinita-
tis enim fidem per medullam significatam , ijs
negotiatoribus attulit , quibus bonus pater ille
familias talenta partitus est . Hæc Aquila in
Ascensione pullos ad volandum prouocauit ,
desiderium rerum æternarum iniiciens . Quòd
si Aquila plus cæteris alitibus pullos suos dili-
git , vt ait Glos. in c. Isai. 66. Si lapidem ane-
thistum aduersus omnia venena collocat : si ex
altissimis locis pisces in aqua natantes prospi-
cit ; quis non meminit , Christum amore nimio
prolem suam diligere ? in Cruce , quæ ipsius ni-
dus est , patientiam , qua nos aduersus dolorum
vim mortiferam communit , posuisse ? corda ini-
micorum , ac latentes cogitationes acutissimè

per-

peruidisse? Sicut Aquila in pedibus, alis, & rostro fortissima est, sic Christus veluti loca refugij tutissima parauit, vulnera sacratissima, quæ similiter nidos esse contendimus. Fortissimus Christus est in manibus, idcirco dicebat de ouibus suis: *Et non rapiet eas quisquam de manu mea.* Fortissimus est Christus in alis: idcirco multoties voluit sub eas imbecilliores congregare. Fortissimus in ore: quis etenim imperio eius resistat, qui Saulum persequentem verbo suo deiecit, ac salutariter perculsum sanauit? Cum verò Sancti Dei per imitationem similiter Aquilæ fiant, Ioannes Euangelista meritò Aquilæ comparatur, qui cum in sinu Domini in Cena recumberet, nos planè docuit, vbi nidum collocare debeamus. Is omnium primus, nidum, quem in plaga lateris Christus parauit, suis oculis vidit, ac diligenter scripsit. Tu verò, qui ista legis, si Aquila non es, turtur saltem esto, de qua scriptum est; quòd quærat nidum sibi, vbi ponat pullos suos. O nos terque quaterque foelices, si dicere possemus, quæ Dauid in eodem Psalmo dicit: *Cor meum, & caro mea exultauerunt in Deum viuum.* & sequitur deinde: *Etenim passer inuenit sibi domum, & turtur nidum.* Vere hominum piorum corda exultant in Deum viuum: toti verò languescunt, ac contrahuntur, cogitantes Deum mortuum.

Simile.

Ioan. 10.

Sancti per
imitationem
Aquilæ fiunt.
Io. Euangeli-
sta Aquila
comparatus
& quare.

Psal. 83.

*Magdalena
turtur gemebunda.*

*Nidus Magdal. Manus,
& pedes Christi.*

Vulnus lateris Christi domus dicitur.

Psal. 100.

Domus David domus Dei.

*Domus nostra
latus Christi.*

*Vulnera Christi
sini sinus Amoris.*

Sinus quid.

Hos, tanquam passeres solitarios videas rerum humanarum strepitum euitare, nisi quatenus charitas eos impellit: Magdalena oratio intermisso, Martha opus perficere: ut turtures gemebundas peccata sua, atque aliena continuo plangere: domum sibi in plaga cordis Domini quaerere, ac nidos in vulneribus manuum, ac pedum ponere. Non ab re autem plaga cordis, de qua toties dictum est, domus dicitur: illic enim ingressus spiritus noster ampliora spatia reperit, per quae meditando, ac orando tamdiu perambulat mentis intelligentia, donec inflammetur affectus, ac totus in amorem dilecti rapiatur, iuxta illud Psal. *Psallam, & intelligam in via immaculata, quando venies ad me. Perambulam in innocentia mea: quando venies ad me?* Id nobis praestat innocentia, inquit Cassiodorus, ut in domo Dei manere possimus. David igitur domum suam vocabat domum Dei. Haud dissimili modo nos plagam lateris, domum nostram existimabimus, in qua, more passerum solitariorum, securissime ac suauissime habitemus. Quoniam verò diximus, vulnera sinus esse amoris, id quoque sufficienter explicandum erit. Est enim ea vox in sacris codicibus crebrior. Est autem sinus proprie parsilla, quae est intra pectoris, brachiorumque complexum, unde fit verbum sinuo. Quamobrem quae no-

stra faciunt, in sinum mittunt per traditionem. Sic apud Lucam . *Mensuram bonorum dabunt in sinum vestrum* . Quæ cariora sunt, in sinu habere, ac portare dicimur . Isaïæ c. 40. de pastore : *In brachio suo congregabit agnos, et in sinu suo* . In libro Numer. Moyses tam immensæ multitudinis curam fastidians, ait : *Nunquid ego concepi hanc omnem multitudinem, vel genui eam, uti dicas mihi, Porta eos in sinu tuo, sicut portare solet nutrix infantulum . defer in terram, pro qua iurasti patribus eorum* . Ex his perspicuum fit, sinum esse amoris sedem, quia, quos diligimus, amplectimur hilariter, ac pectore amicissimos suauiter stringimus. Merito itaque plagam cordis sinum amoris dicimus : ut enim latissimum cor suum, in quo totum hominum genus portabat, Christus ostenderet; sibi cor lancea aperiri voluit . Quærebatur Moyses, se iussione Dei implere non posse; quin verò insinuabat, se non teneri : *Nunquid ego, inquit, illos concepi, vel genui, ut in sinu meo illos portare iubeas?* Eiusdem est, qui in utero genuit, & in sinu portare, nec portare modo, sed & nutrire etiam, ac tueri, utrobique amor, & diligentis curæ & beneuolentiæ artifex est . Quare, si verum fateri volumus, quodam artificio Moyses Deo persuadere voluit, ad eius prouidentiam pertinuisse, ut populum, quem condiderat, perire non

Luc. 6:

Isai. 40.

Num. 11.

Sinus feder
amoris.Cor Christi
quare lācen
apertum.

fineret. Christus id intelligens, plaga pectoris, sinum ampliore fecit, quo non solum Israëlitas, sed & Gentes innumeras complecteretur. Et quidem magnum, ac singulare beneficium ille nobis largitus est, cū dilexit, ac interiore nos sinu amoris, corde nimirum ardentissimo, suscepit. Quàm illud eximium, ac transcendens fuit, vulnera pro nobis pati, ac sinum in pectore iam iam naufragaturū aperuisse? Libet verò nunc sinum Christi cum sinu Abrahæ comparare, præsertim quia alter alterius figura fuit. Dictus est sinus Abrahæ, in quem Lazarus ille mendicus post mortem receptus est. Quid mirum, cum omnes in gratia docedentes, cælum ingredi non possent, antequam Saluator, Patribus promissus, eius ianuas aperiret, ac ob id in locum spei recipiendi essent? qua virtute usq; adeo fidelis Abraham effulsit, ut de illo diceret Apostolus: *Credidit in spem contra spem*. Fœlix certe Lazarus extitit, quem Angeli in sinu Abrahæ sustulerunt. Post Christi verò mortem animæ pie, migrantes, in sinum amoris perducuntur, ut inde in cælum sustollantur. Sed ille vulneribus plenus erat. In cælum verò feruntur, qui vulnerati hic amore fuerint, qui vulnera calamitatum fortiter tulerint, quique in Christi vulneribus per piam meditationem se volutauerint. In sinu Abrahæ duo fuisse me-

*Sinus Abra-
hæ figura si-
nus Christi.*

Luc. 16.

*In sinu Abra-
hæ duo.*

moran-

morantur; alterum erat aqua tam excellens, vt flammam diuitis, qui apud inferos torquebatur, extinguere posset: alterum erat gaudiū, ex iucunda eorum societate proueniens, qui illic morabantur. Hæc duo satis aperte duplicē gloriam insinuabant; aquam, gloriam essentialē, quæ omnes beatorū appetitiones implet; gaudium verò, gloriam accidentalem, qua in cælo perfruentur electi. At in latere Christi aperto, quem sinum amoris dicimus, cuius pio, ac ardenti amatori licebit multiplices aquas, de quibus toties dictum est, exhaurire, simulq; gaudere de eorum societate, quos Christi charitas nobis coniunxit, vt vnum corpus efficiamur, cuius ipse caput est.

Gloria essentialis aqua.

Gloria accidentalis gaudium.

A D D I T I O.

Non parum auctoris discursum de nidis, quos Christus nobis in suis vulneribus parauit, locupletabis, si oraculum Isaïæ vatis præmiseris, de nido, quem Rex Assur sibi ex victorijs parasse gloriatur. Isaï. c. 10. *Dixit enim: In fortitudine manus meæ feci, & in sapientia mea intellexi, & abstuli terminos populorum, & Principes eorum depredatus sum, & detraxi quasi potens in sublimi residentes. Nullus itaq; tam fœlix est, cui alius potentior quietem non perturbet nidi sui.*

Isaï. 10.

Et

Et inuenit quasi nidum manus mea fortitudinem populorum, & sicut colliguntur oua, quæ derelicta sunt, sic vniuersam terram ego congregaui: & non fuit qui moueret pennam, & aperiret os, & garriret.

Quare Dia-
bolus Princeps
mundi.

Diabolus est, qui loquitur, vt Patres testantur, quia omnem sibi terram subiecerat. Idcirco enim Princeps mundi appellatus est. Omnes inertes, ac delicati in otio, veluti in nido, con- quiescunt, & ideo facile à Dæmone capiuntur. At Deus & istum Regē Assur è nido suo se ex- turbaturum pollicitus est, cum vates in eodem cap. hæc diceret: *Et erit, cum impleuerit Dominus cuncta opera sua in monte Sion, & in Hierusalem: visitabo super fructū magnifici Regis Assur. Cōple- uit opera sua in Hierusalem, cum omnia per- fecit Dominus Iesus, propter quæ missus fuerat, cum nidos, idest vulnera, in suo corpore fieri permisit, ad ignauorum, & otiosorum nidos conculcandos. Propterea dixit: Consummatum est. Opere completo, visitauit Dominus Regem Assur; ac illud accidit, quod prædixerat Io. 12. Nunc iudicium est mundi, nunc princeps mundi ej- cietur foras. Locum Iob mystice Animæ contē- planti potius accommodabis c. 39. Numquid ad præceptum tuum eleuabitur Aquila, & in arduis po- net nidum suū? In petris manet, & in præruptis silici- bus commoratur, atq; inaccessis rupibus. Hæc si de plagis interpretere, explicabis tria insinuari, ac*

Ioan. 12.

Iob. 39.

Nidus Aquilæ
in Petris.

tria significari de vulneribus Christi: quòd animæ generosæ in illis fouent oua propositorum, ac desideriorum suorum: quòd alta, ac sublimis est vulnerum Christi consideratio, non vulgaris, & communis: quòd deniq; in tuto collocant res suas, qui nidum ponunt in plagis Christi, quoniam scriptum est Psal. 90. *Quoniam non accedet ad te malum, & flagellum non appropinquabit tabernaculo tuo.*

Psal. 90.

Quòd plagæ Christi sunt oblationes plenæ, quas offert diuinus amor. Cap. XVIII.

OBLATIONES, quæ Deo fiebant pro quouis statu, ac tempore ante Moysen, à lege naturali dictabantur. Adam etenim primus parēs noster filios Cain & Abel docuerat, Deum muneribus, & oblationibus honorare, qui illis delectari sese varijs argumentis significauit, quum in lege scripta Moyſis, per fidem, ac circumcissionem populus iustificaretur: in lege verò Euangelica per Baptismum. Legis naturę institutione oblationibus, & sacrificijs mortales Dei gratiam inibant: id quod constat ex oblationibus Abel, & Noë, magni illius Patriarchæ; de quibus dicitur in Genesi: *Odoratusque est Dominus odorem*

Adam docuit filios suos Deum honorare, quomodo, & quare.

Gen. 2.

sua-

suauitatis. Legis scriptæ iussu, auctæ fuerunt oblationes, quas Deus tanti fecit, ut rei ferè cuiusque sibi fieri præciperet, tametsi ea vulgaris ac obuia esset, ne plebs quereretur, sibi non suppetere, quod numini offerret. Præceptum illud ad omnes pertinebat: *Non apparebis coram Domino tuo vacuus*, Quare singuli pro modulo facultatum oblationes & sacrificia reddebant. Salomon tantam animalium multitudinem Deo obtulit, ut riui sanguinis per viam currerent. Alij aurum, argentum, purpuram, byssum, alij pilos caprarum obtulerunt, quæ dona Deo grata fuerunt. Quamuis autem Dominus victimas, & hostias multiplices acceptaret, omnesque ritus, ac ceremonias legis veteris valde probaret; alibi tamen protestatur, se hircorum, vel taurorum sanguine haud delectari, qui per seipsum placere non poterat: ut autem respiciebat ad sanguinem Christi, suo tempore fundendum, acceptus erat. Cū etenim Deus quid eximiū ac singulare missurus erat, eius veluti exemplar, atque figuram populo præostendendam censuit. Sic enim similibus iam assuetus, multo se faciliorem sequentibus præbiturus erat. Baptismus Ioannis, ac Natorix Siloë ablutio, Sacramentū Baptismi præsignarunt. Quare ab illis ad hūc suscipiendum populus productus est. Haud dissimili modo

*Oblationes
antiqua Deo
grata.*

Isai. i.

*Ioan. 5. 2.
Ioan. 9. 6.
Baptismus
Ioannis.
Baptismi
Christi figura*

Deus

Deus in lege veteri, tot, tantisque sanguinis per sacrificia effusionibus, populum introduxit ad fidem sanguinis, quem Christus in altari Crucis effusus erat. Quia etenim delectari consueuisse Deum illis sacrificijs populus animaduertit, quàm illi quinque vulnerum oblatio accepta sit, facilius intelligat. Lex illa timoris varij generis animalia cædi iubebat, ad expiationem nimirum scelerum, propter quæ eos mortis reos esse illa cæde arguebatur. Sacrificijs etenim se peccatores Hebræi profitebantur, atque adeo damnationi obnoxios. Ab hac damnatione per vulnera sua nos Deus eripuit, cum sufficienter pro totius mundi culpis satisfacere potuerit. An vero caper, & agnus nos reatui subtrahere, culpasque mortalium abolere posset? An animal mediatoris munere defungi valeret? Quis rei, ultra vires eius, efficaciam attribuat? Signum quidem sufficiens illud esse poterat supplicij, quod homo merebatur, non vero calamitatis eius remedium. Summa itaque sapientia, ac misericordia, Christus sese pro vniuerso hominum genere fideiussorem interposuit, ac fuso sanguine, in Redemptionis pretium, & pro omnibus, qui illius Natiuitatem in tempore antecesserant, exoluit, & quinque vulnera sibi in cælo retinenda esse censuit, quæ Patri continuò offerat

*Hebræi dānati
oni obnoxij.*

*Christus ge-
neris huma-
ni fideiussor.*

Apoc. 8. 2.

Cor Christi
altare au-
reum.

1. Ioan. 2.

Leu. 6.
Hebraeorum
gloria.Oblatio qua-
druplex.

pro crimine cuiusvis. D. Ioannes in Apocalypsi scribit, se altare aureum coram Deo vidisse, in quo thura cremabantur. Quale putemus altare designatum, nisi cor Christi, amore plenum, quod plagas suas in iuge sacrificium offert? Quis non meminit eorum, quæ dicit idē Apostolus in sua Canonica? *Sed & si quis peccauerit, inquit, aduocatum habemus apud Patrem Iesum Christum iustum: & ipse est propitiatio pro peccatis nostris, non pro nostris autem, sed etiam pro totius mundi.* Hebræi quondam gloriabantur, se altare habere, in quo ignis continuo ardebat, magna id cura Sacerdote satagente, ne ad momentum extingueretur: quo sanè cultu, tam inopi, quàm copioso consultum erat: at Christiani in cælo se altare viuum habere memorare possunt, in quo perpetuò ardet amor Domini nostri Iesu Christi, qui non cessat pro nobis offerre omnia merita sua. Hæc luculentius explicanda erunt, facta communi illa partitione in offerentem, qui Christus est, in illum, qui suscipit oblationem, & cui Sacrificium offertur, qui est Pater æternus: in id, quod offertur, corpus nimirum ipsius vulneratum: ac in eos, pro quibus oblatio perficitur, qui sunt filij Adæ, ac peccatores. Hæc ut amoris plena esse animaduertas; considerabis, quòd oblatio, seu res, quæ offertur, ei coniunctissima est, quæ offert:

nemo

nemo enim Christo vulnera adimere potest ,
 quæ corde suo cariora habet . Vnio magna
 præterea inter offerentem , & eum , cui offer-
 tur , intercedit : qui offert est Filius Dei , qui
 est vnus cum Patre in Deitate , iuxta illud ,
 quod ipse dixit : *Ego , & Pater vnus sumus .*
 Vniuntur deniq; per amorem offerenti ijs , pro
 quibus oblatio fit . Cum itaque horum quatuor
 tanta sit inter se vnio , atque coniunctio , cumq;
 Pater omnia , quæ sunt Filij , carissima habeat ,
 & Filius nostri causa , omnia , quæ nobis expe-
 diunt , amore impensiore procuret ; quis nõ spe-
 ret , oblationem ijs , pro quibus offertur , semper
 profuturam ? Vnica oblatione tot illæ veteris
 legis antiquatæ sunt , tametsi in sacrificio Mis-
 sæ , multis vicibus eius valor applicari queat .
 Sua vulnera Filio , qui sedet à dextris Dei , con-
 tinuo offerente . Reliquum est igitur , vt nos illi
 per amorem adiungamur , ac vnus spiritus cum
 ipso efficiamur , iuxta illud , quod idem Christus
 à patre petijt , pridie quam immolaretur , dicēs :
Et pro eis ego sanctifico meipsum , vt sint & ipsi san-
ctificati in veritate . Sicut enim ille seipsum pro
 nobis offerebat , sic & nos Deo offerri cupit .
 Quare animaduertendum est , Christum , dum
 sua vulnera pro nobis Patri æterno offert , cum
 ipsis omnes nostras afflictiones , & cruciatus of-
 ferre , quos pro amore eius toleramus . Idque

*Vnio inter of-
 ferentem &
 cui offertur .*

*Oblationes
 antiquæ .
 Vnica Christi
 oblatione
 perfecta .*

Ioan. 17.

*Christus Vul-
 nera offert
 Patri .*

Exod. 12.

*Passionis Christi
si lactuca a-
grestes.*

*Animalia an-
tiqua figura
Christi.*

*Agnus Christi
si figura.*

*Hædus Pas-
sionis Christi
figura.*

*Capra Chri-
sti figura.*

*Memoria Pas-
sionis Christi
continua.*

*Varia Christi
figura.*

insinuatum puto, cum Dominus præciperet Hebræis, Agnum paschalem cum lactucis amaris comedere: dolores enim nostri cum Christi passionibus comparati, quid aliud esse arbitremur, nisi lactucas siluestres? Itaque tot legis veteris oblationes, si diligenter considerentur, aliquid speciale innuunt, quod in vnica Christi ipsius oblatione ponderare pretium operæ sit. Saluator sane propter suæ naturæ puritatem figuratus fuit in tribus similæ mensuris; propter sanctitatem, in panibus propositionis; propter Regiam dignitatem, in panibus primitiarum; propter vim roborandi, qua præditus est, in pane illo subcineritio Eliæ; propter humilitatem triumphalem, in pane, qui in somnis visus est subuertere castra Madianitarum. Fuit similiter figuratus Redemptor in tot illis animalibus, quæ antiquitus offerebantur. Propter incōparabilem mansuetudinem, qua præditus erat, in agno. Vt autē causa Passionis eius demonstraretur, ac peccatum originale insinuaretur, in hedo: ad culpas verò nostras mortiferas designandas, in hirco. Et quoniam & pro culpis etiam venialibus passurus erat, in capra figuratus fuit. Iuge sacrificium præmonstrabat, Passionis Dominicæ memoriam continuam esse oportere. Aries pinguis interioris deuotionis abundantiam denotabat: bos, præstantem illā

Filij Dei obedientiam : vacca illa ruffa sudorē sanguineum in mentem reuocat. In volucris Christi quoque oblatio significata est. Turturis oblatio ad gemitus Christi respiciebat; passeres continuam venatorum vitę Saluatoris persecutionem: oblatio columbæ arguebat foecundam futuram Ecclesiam, ex Gentibus congregandā. In reliquorum oblatione, aliqua virtus, aut efficacia Christi adumbrata est. In salis oblatione, sapientia atque discretio: in simila, puritas: in oleo eiusdem Christi immensa misericordia: in thure, eius oratio; in sanguine, pretiosissimi sanguinis eius oblatio. Porro quinque sacrificia apud Hebræos primaria fuerunt, quæ cum quinque plagis non parum affinitatis habent. Primum dictum fuit holocaustum, quia totum igne absumebatur: hoc cum plaga lateris Saluatoris conferetur. Is enim infinita charitate omnia sua propter gloriam Patris consumi voluit. Secunda oblatio, seu Sacrificium, pacifica vocabatur, cum qua conuenit plaga manus dextrę, per quam pax nobis à Patre impetrata est. Tertia oblatio, hostia dicebatur, & pro peccatis offerri consueuerat: huic respondet sinistrę manus plaga, expians quicquid sinistri à nobis committitur. Quartam, victimam appellatam, cum pede dextero vulnerato Christi coniungimus, quo sancti Patres è limbo li-

*Hebræorum
sacrificia
quinque.*

Rom. 12.

Afflictio spontanea Deo gratissima.

Psal. 46

Simile.

Psal. 43

berati sunt . Quinta species immolationis pertinet ad plagam sinistri pedis, quo reſeratum eſt oſtium ijs, qui in Purgatorio torquebantur . Num ergo nos vacui apparebimus? Offeremus & nos aliqua Deo, quæ ipſi valde accepta ſint. Auſcultemus, Paulo ſic inſtituente: *Obſecro itaq; vos fratres per miſericordiam Dei, ut exhibeatis corpora veſtra, hoſtiam viuentem, ſanctam, Deo placentem, rationabile obſequium veſtrum* . Deo maxime probantur ſpontaneæ corporis afflictiones, ſi modo per nimiam aſteritatem in alterum extremum non impingamus, primum quidem pro reatibus noſtris ſatisfacientes, quia iuſte is ſe affligit, qui contra fas peccando ſe delectauit. Pœnitentia itaque exterior ſacrificium eſt, de quo in Pſalmo dicitur: *Sacrificate Sacrificium iuſtitie, & ſperate in Domino* . Iam vero & aſterior vitæ inſtitutio nos promptiores ad omne opus perfectum reddit, cum ſegniores ſint, qui delicate viuunt . Chriſti vero Crucifixi imitatio grande pretium operæ fuerit: ipſe enim poſt perpeſſa ſupplicia, celerius vota noſtra exaudit . Quemadmodum enim citius ſurgit, cum vocatur, qui in duro lectulo, quàm qui in molli accubitu iacet; ſic Deus cum in ſua felicitate ſe ipſo frueretur, non ſtatim inuocatus aderat . Idcirco dicebat Vates: *Exurge Domine, quare obdormis in finem?* Alte vociferaban-

tur

tur sancti Patres, mitti liberatorem postulantes, tunc demum exauditi, cum Dominus in duro Crucis lecto iaceret; unde & promptius Latroni credenti opem tulit. Si itaque Christus passus est, cur & nos libenter non patiemur? Quod ergo Paulus ait, ex interpretatione S. Augustini, hoc est; te ipsum, ut offeras, monet Apostolus, ac id efficias, ut sis oblatio sancta; id est imbuta sanguine Christi, per iugem, & profundam meditationem Passionis eius; ut sit accepta; ne scilicet ob inanem gloriam, & cordis vanitatem hominibus placere studeas. Quoniam verò per poenitentiam homo se maxime Deo immolat, septem conditiones poenitentiae ex Glos. attendamus. Primo requiritur, ut voluntaria sit, propterea ait, ut corpora nostra offeramus; Secundo, ut satisfactio, quoad fieri potest, fiat in corpore nostro: Tertio, ut carnem mortificare intendamus, rebelles eius motus compescendo; propterea enim utitur voce hostiae, quam occidi necesse erat. Quarto, ut bonorum operum cumulus adiungatur: id etenim innuit vox illa viua: *illud enim viuit, quod in se ipso habet principium motus*. Quinto, ut sit continua, quemadmodum & vitia semper reuiscunt: & id epithetum *sancta* arguere videtur, nam *sanctum* inter cetera significata, firmum, ac stabile notat. Sexto, ut ad gloriam Dei, non verò

Patres lymbi exauditi quando.

D. Aug.

Inanis gloria fugienda.

Poenitentia conditiones septem.

1.

2.

3.

4.

5.

6.

ad

7.

ad hominum laudes aucupandas ordinetur. Septimo, vt fit rationabilis, idest discreta: quod enim modum excedit Deo nō probatur. Alius interpretes in præsentem locum scribit, Apostolum ostendere, oblationem nostram multo perfectiorem esse debere illa veteri Hebræorum, qui animalia offerebant; nos vero admonemur corpora nostra offerre. Oblationes illorum viuentibus animalibus vitam adimebant: at nostra oblatio viuaciores concupiscentiæ impetus reprimat. Quod si Hebræi in omni sacrificio sal adhibebant, nostra oblatio discretionem condienda erit.

A D D I T I O.

Quia itaque Christus fuit summus Sacerdos, & in seipso amplexus est vtrumque Sacerdotium, oportebat eum offerre vtroque modo. Seipsumque obtulit viuum in Sacrosanctæ Eucharistiæ institutione, ita ut res oblata non destrueretur. Obtulit deinde ritu antiquo hostiam Deo, viuentem, corporis sui pro peccatis totius mundi, quia reuera mortuus est. Vnica oblatione sui Corporis viuentis, sustulit cuiusvis generis sacrificia legis veteris. In eius memoriam Altaris sacrificium instituit, cum Apostolis diceret: *Hoc facite in*

Institutio sacrificij Altaris.

mei

*mei commemorationem . Et quia res digna est
consideratione , expendatur Epistola ad Hebr.
cap. 8. Talem habemus Pontificem , qui consedit
in dextera Sedis magnitudinis in calis : Sanctorum
minister , & tabernaculi veri , quod fixit Deus ,
non homo. Omnis enim Pontifex ad offerendum mu-
nera & hostias constituitur , unde necesse est hunc
habere aliquid , quod offerat . Ex his verbis col-
lige elegantissimam esse conuenientiam, de qua
D. August. lib. 4. Trin. cap. 14. agit in hæc
verba : Quis tam iustus , & sanctus Sacerdos ,
quàm unicus Filius Dei ? Quid tam congruenter
offeretur pro hominibus , & ab hominibus , quàm
caro ? & quid tam aptum huic immolationi, quàm
caro mortalis ? Quid tam mundum pro vitijs mor-
talium , quàm caro nata ex utero Virginali ? &
quid tam gratè offerri , & suscipi potest , quàm ca-
ro Sacrificij nostri , corpus effectum ipsius Sacerdotis
nostri ? Digna itaque est perpetua com-
memoratione, Christi singularis ob-
latio , cum qua omnes nostræ
oblationes coniun-
gendæ erunt .*

Heb. 8.

D. August.

*Quòd plaga Christi sunt silices viui, e quibus
amor aquam educit, & ignem excutit.*

Cap. X I X.

1. Cor. 10:

*Virga Moy-
sis carnis
Christi figura*

PAULVS Apostolus, scribens
ad Corinthios, ait, quòd petra
illa, de qua in lib. Num. multa
leguntur, Christum Dominum
significabat. Hæc, bis percussa
virga à Moyse, ad imperium Domini, aquas
vberrimas fudit: quare figura extitit sacræ car-
nis Christi. Semel atque iterum Christus per-
cussus est, à brachio Ecclesiastico Pontificum,
& à brachio sæculari Præsidis. Petra percussa,
Hebræis aquam dedit; at Dominus vulneratus,
aquam & sanguinem suppeditauit. Grande
prodigium, è duriore saxo elicere aquam, est
tamen singulare solatium, quod Deus seruis
suis parauit, aqua scilicet, quam anima pia,
atque deuota meditando, e durissimis, atque
acerbissimis Christi Vulneribus educit. De Eze-
chia Rege Eccles. 48. hæc leguntur: *Ezechias
muniuit Ciuitatem suam, & induxit in medium
ipsius aquam, & fodit ferro rupem, & edificauit
ad aquam puteum.* Quidpiam simile in corpore
suo ab impiis fieri Dominus perpeffus est, qui
in rupe fortissima, inquã Christi carne fodien-
tes,

Eccles. 48.

res, puteum aquæ suauissimæ parauerunt. Quare id perfecisse Rex maximus censebitur; quod ut ad ipsius arbitrium vtiliter fieret, sapientissime prouidit. Est vero admiratione dignissimum, quomodo ex eadem petra, aqua, & ignis, quæ inter se contraria sunt, eliciantur. Vide ergo, ac considera: *Apposuit tibi*, ait Ecclesiast. *aquam & ignem: ad quod volueris porrige manum tuam.* Quod perinde est, ac si diceret, in potestate tua est, o homo, aut per aquam Baptismi pœnas euadere, aut flammis inferorum tradi. Christus noster, qui lapis est, vtrumque in sinu suo habet, ignem, & aquam; idem enim qui aquam misericordiæ, hic vere pœnitentibus largitur, in contumaces, ac rebelles iustâ damnationis sententiam pronuntiabit: *Ite maledicti in ignem æternum.* Tu, qui aquam è petra, idest Christo, educere optas, illum valide percutere, interiore, inquam, animi motu. Nam cum à turbis Dominus comprimeretur, quas omnes præterijt, mulieris dumtaxat fidem sensit, quæ ad ipsum accedens, fimbriam vestimēti magna religione ac fiducia tetigerat. Tam ingens multitudo, à qua Dominus premebatur, haud tetigisse Christum dicitur; quoniam multi ad Ecclesias, ac memorias Martyrum conueniunt, preces multiplices recitant, psallunt, Missæ Sacrificio corpore præsentibus sunt; quia

Eccles. 15.

Mar. 5.

Nota.

*Christus à
quibus tangi
dicatur.*

*Christus si-
lex.*

*Esth. c. 14.
1. Reg. 14.*

Num. 20.

tamen frigide orant, ac corde distracto, quia vanas nihilominus, ac inuriles cogitationes nutriunt, quæ poscunt, non impetrant, & qui specie tenus feruentes apparent, intus vacui sunt, & sine fructu. Illi certe tangere Christum dicuntur, qui fidei piam, & efficacem voluntatem operandi adiungunt, qui mulierem istam, fluxu sanguinis laborantem imitantes, primo morbum agnoscunt, ac retro accedunt præ animi scilicet verecundia, ac demissione cum publicano, non audentes oculos in sublime tollere: qui tot licet curarum turbis præpedientibus, fimbriam vestis Redemptoris contingere nituntur, id est Sacramentorum remedia quærunt: atque in hunc modum fide, spe, & charitate muniti, ab animi morbo curantur. Ex mulieris verò historia satis intelligimus, Christum Dominum filicem esse optimum, qui quacunq; ex parte excutiatur, ignem concipit: id nos etiã experiemur, ad facra vulnera contingenda, si religione haud dissimili accefferimus. Nam, si Regina Esther Regij sceptri contactu vires resumpsit: si Ionathas, cum virgæ summitate mel degustasset, hebetatam ab inedia oculorum aciem roboravit: si Moyses percussio filice aquas vberrimas eduxit: si veteres Hebræi contactu sacrificij sanctificabantur; quomodo non assequor ego salutem, si vestem Domini

Iesu

Iesu contigerim ? sacram eius humanitatem ,
ac beata vulnera ? Quid ergo ? inquires, Quare
non permisit Dominus, se à Maria Magdalena
attrectari , dicens ei : *Noli me tangere*, At Tho-
mam Apostolum ad vulnera sua contingenda
inuitavit ? Quid hoc rei est ? Audaciorem qui
Magdalenam faciunt , longe aberrant , cuius
ardens charitate pectus , ac constantiam illis
apparitionibus Dominus consolatus est. Videamus
itaque , quare Thomas ad tangendum in-
uitatur , illa repulsa . Sed Apostolus , quia se
crediturum promiserat , ubi sibi per vulnera
resurrexisse Dominum innotesceret ; ea condi-
tione à clementissimo , & cupidissimo anima-
rum, ad contingenda vulnera non solum admis-
sus , sed & rogatus est . Solet enim Dominus ,
quæ immensa est illius bonitas , pro cuiusque
captu sese demittere , ac ultro illa concedere ,
quæ homines minime peruicaces ad conuersio-
nem alliciant . Magos , Astronomiæ studiosos,
nouæ stellæ apparitione ad Saluatoris notitiam,
& præsepe perduxit. Et quia Græciæ populi sa-
pientia plurimum delectabantur, dedit illis Do-
ctorem Paulum Apostolum, disertum, & doctum,
sicuti Hebræis , signa , ac prodigia quærenti-
bus , S. Petrum Apostolorum Principem, cuius
primatus etiam in edendis miraculis apparuit ;
quoniam de ipso tantum legitur, quòd vmbra

Ioan. 20.

Maria Mag-
dalena probi-
betur Christū
tangere &
quare .

Matth. 2.

I. Cor. I.

D. Petri pri-
matus in mi-
raculis.

D. Petrus um-
bra morbos
curat.

Act. 5.

mor-

Iud. 6.

Eccl. 4.

Ruper. Abb.

Magdalena
gētilitatis ty-
pus.Excusatur
ab aliquibus
D. Thom. in-
credulitas.

morbos fugaret . Quàm facile verò Dominus petitionibus eorum annuit , qui simpliciter, ac sine fūco verum intelligere cupiunt: ex ijs, quæ in vellere fieri Gedeon postulauit, perspicuum fit . Sunt, qui moribus præsens factum accommodent . Aiunt enim, Christum, qui nullum motum carnis sentire poterat, noluisse à Maria Magdalena tangi, qui tamen à pijs illis mulieribus, quibus in via occurrerat, se manibus prehendi permiserat : vt ostenderet, mulieris, quæ sola sit , familiaritatem , & multo magis contactum , periculo non carere ; & ob id summo studio fugiendum esse ; quia scriptum est ; *Va soli , quia cum ceciderit , non habet subleuantem se .* At Rupertus Abbas allegoriam prosequitur , Thomas enim Apostolus idcirco tangere Christi vulnera iussus est ; quoniam multi ex Iudæis, antequam Spiritus sanctus mitteretur, in Christum crediderunt , idque in mysterio significatum fuit : at Gentes, quarum Magdalena typū gessit, non tetigerunt Iesum , quia nondum ad Patrem ascenderat , à quo missionem sancti Spiritus impetraturus erat . Aliqui verò D. Thomæ incredulitatem excusantes , aiunt, eum ad contactum plagarum admissum fuisse, quoniam magno affectu ad illa accurrisset, verba, quæ postea protulit, non obscure indicant, Acerbissimi Magistri cruciatus adhuc plangebat, illum

resurgere non solum desiderabat, sed & sperabat; tametsi referentibus surrexisse, non crederet, qua in re incredulum se præstitit. Christus tamen incredulitatem redarguit, eique pepercit, eiusque pietatem, ac deuotionem erga vulnera probans, ad illa tangenda hortatus est. At Thomas, quanta sit inspectionis illorū utilitas, verbis suis manifestauit. *Dominus meus,* Ioan. inquit, *& Deus meus*. Nonne vides per Christi humanitatem nos accessum habere ad diuinitatem? Accessit ad nos, cum factus est homo Deus, ac tunc desijt ad nos tanta familiaritate appropinquare, cum pro nobis tam crudeliter vulnerari desijt: nos verò ad eum propius accedimus, quoties amore vulneramur, eius profunda vulnera contemplantēs, ac ignem ex eis veluti è filice excutientes. Admoueamus filici ferrum, & materiam, seu fomitem, quo excussæ ignis scintillæ excipiuntur. Mentis, inquàm, intelligentiam adhibeamus, quæ instar filicis, per varias mysteriorum considerationes ignem excutimus: adhibeamus affectum voluntatis vberiore, loco fomitis, vt totus homo attritans vulnera, spiritaliter in amorem Dei magis ac magis inardescat. Illud certe animaduertendū, ne, dum curiosius mysteria vulnerū, sine tenera deuotioe scrutamur, parum ignis, scilicet diuini amoris, concipiamus.

A D D I T I O .

Cant. 2.

B. Pet. Dam.

Vulnera Christi
sunt foramina.

SI itaque Christus flix est, ex quo ignis excutitur, quicumque frigidi, aut tepidi sunt, ingrediantur petras cauatas, vulnera, inquam, Domini, ac meminerint, Sponsam in Canticis cap. 2. sponsam laudare, quod illic moretur. *Columba mea*, inquit, *in foraminibus petrae, et in caverna macerie*. Quae verba eleganter Card. Damian. exponit lib. 7. Epist. ad Blacā ex Comitibus. Sanctimon. Si iuxta Apostolum, inquit, Christus petra est, foramina petrae Redemptoris sunt vulnera, quae profecto non casu quinque sunt, lanceae scilicet, & clavorum, sed quia nos fuimus quinque sensuum vulneribus sauciati, per has quinque plagas salutis sumus perpetuae restituti. Ista siquidem porte erant, per quas die Sabbati, Propheta, ne inferrentur onera graui, prohibebat. In his ergo foraminibus Dei columba consistit, quia qualibet anima totam propriae salutis spem in sui Redemptoris Passione constituit. Ibi sicut ab accipitris incursum defenditur, quia à cunctis malignorum Spirituum insidijs custoditur. Ibi plane nidificat, quia illic fetus bonorum operum coaceruat. Haecenus ille. Licetbit & ignem succendere, iuxta illud Psal. *In meditatione mea exardescet ignis*. Sed & aquam educere lachrimarum. Quotus enim quisque est,

qui

qui vulneratum cogitans Dominum propter scelera nostra , totus in lachrimas non solvatur ? Quare plagam lateris contemplanis , mystice intelligas , quæ Esdra lib. 1. c. ult. de se ipso scribit : *Et surrexit Esdras ante domum Dei , & ingressus cubiculum Iohosiã filij Eliasib , & ingressus est illuc : panem non comedit , & aquam non bibit .* Qui enim ingressi cubile Christi fuerint , idest plagam lateris , præ dolore , ac tristitia , cibi ac potus obliuiscuntur . Lugebat enim transgressionem eorum , qui venerant de captiuitate : in plaga lateris lugebis tua , ac cæterorum peccata , propter quæ Rex Dominus vulneratus est .

Esd. c. ult.

Quod plagæ sunt lamentationes aduersus obliuionem amoris Dei . Cap. XX.

QUOD aliquid maxime auersantur , solent antea de remedio prouidere , quo possint obitare , ne sibi mala accidant , aut ea depellere , cum acciderint . Qui iurgia , & rixas oderunt , nihil eorum prætermittunt , quæ ad pacem tuendam conducunt : quod si illæ deuitari non possunt , paratum iam habent virum magnæ auctoritatis , qui suam operam interponat , vt post discessionem factam , concordia nihilominus ineatur . Pacem nos miseri sepe

B. Maria cō-
suetrix in
Ecclesia.
Cant. ult.

Rebecca B.
M. V. figura.

Isai. 49.

cum Deo sancitam, iteratis sceleribus viola-
mus; ipse autem, quia misericors est, & cle-
mens, in Ecclesia sacratissimam suam Matrem
piæ conciliatricis munus obire voluit. Quare in
Canti. dicit in alterius persona: *Facta sum co-
ram eo, quasi pacem reperiens.* Nulla re potuit Deus
clarius ostendere, se pacis studiosissimum esse,
quàm instituendo mediatricem, antequam dis-
sidium oriatur, Mariam matrem suam, cuius fi-
gura Rebecca exritit, dissidentes fratres Iacob,
& Esau conciliare, animisque coniungere sata-
gens. Christus nobis dedit, non quæ peccatis
faueat, sed quæ peccatoribus patrocinetur.
At hæc exempli gratia dicta sunt. Aduersus ete-
nim obliuionem sui, ac suorum beneficiorum
Deus remedium instituere cogitans, inter cete-
ra quinque vulnera Sacratissima Corporis Chri-
sti, veluti signa commemoratiua recēsuit, qui-
bus similiter ostendit, se nostrum obliuisci nul-
lo modo posse. Isaias hæc dicere Dominum
scribit: *Et dixit Sion: Dereliquit me Dominus, &
Dominus oblitus est mei. Nunquid obliuisci potest
mulier, infantem suum, ut non misereatur Filio
uteri sui? Et si illa oblita fuerit, ego tamen non ob-
liuiscar tui. Ecce in manibus meis descripsi te, muri
tui coram oculis meis semper.* Audiat hæc quæcun-
que anima diutius afflicta, ac tribulata, ea for-
tasse Christi verba usurpat: *Deus Deus meus, ut*

quid

quid dereliquisti me? Deus meus, quare oblitus es mei? Neque enim ea proferre vere potest. Sic enim erga nos affectus est, ut mater erga infantem suum, quo nihil magis cordi habet. Idcirco Prophetam interrogat, dicens: *Nūquid obliuisci potest mater infantem suum?* ac si diceret, Vllumne monstrum tam ferum, ac inhumanū vllibi repertum est, mater, inquam, infantis sui oblita? at simili vos ego amore diligens, cum omnium vestrum pater per creationē existam, num veremini, ne vos in obliuionem mittam? Internam voluntatis affectionem cernere non potestis? tot meæ erga vos beneuolentiæ argumentis credite, ac memoriæ rerum vestrarum me habere ex plagis cognoscite. Ecce in manibus meis descripsi te, o credentium Ecclesia, o quisquis es, qui te desertum lamentaris. Itaque omnium nostrum nomina clavis scripta fuere in vulneribus Christi. Quomodo, inquires in manibus suis descripsit nos, si literam diuinitati accommodare placet? Ait Deus, se non posse non diligere opus manuum suarum, ad imaginem, ac similitudinem eius factum. Innuit præterea Deus, cum manus suas intuetur, potentiam, ac prouidentiam, quibus vniuersa, ac singula conseruat, atque gubernat, nos etiā in ipsis videre, quos speciali fauore prosequitur, utpote Maiestatis suæ famulos, si modo ta-

Nomina omnium in Vulneribus Christi.

les fuerimus : muros præterea semper in oculis habere, quicquid ad defensionem, ac præsid ū corporis, & animæ valet, adeo vt nos expugnari, ac deijci ab vlla tentatione, vel calamitate nō patiatur, si modo eius mandatis, ac gratiæ auscultemus. Quod si de Christi vulneribus interpretemur, plane constat ea Christo, nostri memoriam suggerere; quoniam Deus non amare non potest eos, pro quibus tot, tantaque passus sit. Beneficentiam, augere beneuolentiā, & Philosophi, & Theologi probe nouerunt, & sanctus Doctor ostendit, plus beneficium, diligere hominem à se beneficio donatum, quàm is ab eo diligatur. Christus ergo vulnerum suorum intuitu, eorum statim recordatur, in quos tam ingens, ac effusum beneficium contulit, vt pro eis manibus tradi nocentium non refugerit. Dicat aliquis, Senecam virum valde sapientem, vbi de beneficijs quàm diligentissime agit, hanc seruandam regulam inter cæteras proponere: *Beneficium qui dat, non amplius in mentem reuocet, eis obliuiscatur nunquam, qui accepit*. An vero Stoicus perperam de hisce rebus sentit? Quod si recte, ac ex virtutis verè legibus fit, quid causæ fuit, vt Christus plagas retineret, tanquam signa commemoratiua magni illius beneficij, quod in hominum genus contulit? Quare generosiores Dominus sibi

Seneca de
benef.

præferret, qui in alterum collata beneficia obliuiscuntur? At doctrina Senecæ vera est, in mortalium tamen Republica. Quòd si illam ad Deum extenderemus, multa inde incommoda sequeretur: neque verò nobis expedit, ut Deus obliuioni mandat multiplicia dona, quæ nobis largitus est, tametsi omnium liberalissimus donator existit Horto sane virenti, qui aquis irriguis opus habet, quid magis noxium accidat, quàm si olim laborum, quos eius causa subiit, obliuiscatur? Haud dissimili modo dixeris de beneficentia Dei erga nos cœpta, quam continuari oportet, ut finem nostrum assequi valeamus. Absit igitur, ut Deus, quod semel plantauit, rigare desinat; perirent enim, quæ nobis iam dedit, nisi veteribus noua beneficia adijceret. Ipse etenim Dominus ait in Euangelio: *Omni enim habenti dabitur, & abundabit, ei autem qui non habet, & quod videatur habere, auferetur ab eo.* Quod perinde est, ac si diceret, Qui non habet, idest cui dona gratuita collata non sunt, ac in suis tantum naturalibus manet, fructu eorum carebit, quæ habere videbatur, puta ingenij, roboris, sagacitatis, & similia. Ad supernaturalia iam per gratiam disposito, ampliora dabuntur, donec in virum perfectum euadat. Latro sane intelligebat, quanti referat, ut Deus nostri reminiscatur; idcirco Dominum

*Deus semper
rigat.*

Matth. 24.

Luc. 23.
Larronis in-
terpellatio.

sic interpellauit : *Memento mei Domine cum fue-
ris in regno tuo.* Quem sic locutum esse existima-
mur: Tametsi mei mundus obliuiscatur, qui me
in hoc patibulo diris cruciatibus torquet ; ne
mei, ò Domine, vlllo modo obliuiscaris, & quā-
uis ipse ab omnibus derelictus videare, memē-
to mei in Regno tuo, vt Princeps magnus, fi-
delis sui subditi reminiscitur. Quisquis sic affe-
ctus, sui memoriam Domino inculcat, caueat,
ne vulnerum eius obliuiscatur. Qua fronte ete-
nim beneficij ingentis immemor, recentia mu-
nera poscat? Te verò alloquor in studio virtutis
diutius exercitatum : quid etenim mundanos
homines rerum diuinarum obliuione capi mi-
remur? Non ne frequenter Christi dolores in
mentem non reuocare, turpissimum sit. Si nu-
dum sequeris eum, qui de se ipso dicebat :
*Vulpes foveas habent, & Volucres celi nidos, filius
autem hominis, non habet, vbi reclinet caput;* faci-
lius, ac firmitus vulnerum Christi recordaberis.
Hæc scilicet sunt, ad quæ tutum perfugium
habent quotquot & mundum spreuerunt, & à
mundo repudiantur. Quare igitur carissimorū
pignorum obliuiscimur? quid causæ est, vt, quæ
nobis coniunctiora sunt, negligamus? An nos
D. Iacobus non redarguit, dum ait in sua Ca-
nonica de viro obliuioso : *Quia si quis auditor
est verbi, & non factor, hic comparabitur viro, con-*

Match. 8.

Iacob 1.

sideranti vultum natiuitatis suæ in speculo . Considerauit enim se, et abiit, & statim oblitus est, qualis fuerit . Quàm misera hominum conditio, qui ceterorum imagines visas, retinemus; nostri verò vultus speciem statim labi sinimus? At causa non caret, formarum dissimilis impressio; nam multum interest, an quis speciem sumat ab ipsa persona, cuius est, an sui imaginem in vitro, vel cristallo intueatur . Vide verò, ne hoc responso satisfiat quæstioni, ab initio propositæ; Quare tam leuiter ac frigide vulnerum Christi recordemur: cum Paulo certe respondebimus; Videmus nunc per speculum in enigmate . Quare quid miremur, si fidei nostræ mysteria non admodum valide speciem suam mentibus nostris imprimant? quæ tamen non ad vitij excusationem dixerimus, sed vt naturæ imbecillitatem agnoscentes, acriorem Spiritus sancti impulsu iugiter postulemus . Quis enim non perspicit, amorem exiguum in causa esse, vt eorum obliuione capiamur, quæ ob oculos continuè habenda essent? Nonne vides puellam, simul atque viro alterius domicilij, ac regionis à patre desponsata fuerit, accepta Sponsi epistola, totam in eius amorem inardescere, tametsi adhuc illum non videat, ac eius præsentia non perfruatur? De sponso summa cum voluptate loquitur, de eo noctes, diesque cogitat.

Conditio hominum misera.

Corin. 13.

Quare

Quare & nos etiam Christi perpetuò recordaremur, si paulo viuaciore fide præditi essemus. Quis etenim ignorat, à potiore lumine mortaliū animos ad amorem excitari; amorem verò obliuionem procul pellere? Quid ergo Dominum in ingratos, & obliuiosos dicere putamus? Mea vulnera vos oscitantia, ac parum gratæ memoriæ arguunt, seigniores in reddenda amoris, ac dilectionis vice vos clamant. Illa ega propterea retinui, vt vos inertes excitent, ac obliuiosis rerum, à me pro humani generis redemptione gestarum, memoriā suggerant. *Numquid obliuiscitur Virgo ornamenti sui, aut sponsa fasciæ pectoralis sui? populus autem meus oblitus est mei diebus innumeris.* Quàm iusta hæc querimonia est. Virginem Dominus intelligit quamcumque animam, sibi per fidem desponsatam, cuius ornamenta sunt Christi vulnera, quibus manus, pedesque eius coruscant idest affectus, & actiones. Quid porrò fascia pectoralis, nisi lateris plaga pretiosa, qua anima deuota sensuum laxitatem coërcet, desideria sub seueriore disciplina constringit, ac se in via Domini agiliorem, atque expeditiorem reddit? Quomodo igitur Christi Sponsa horum ornamentorum obliuiscitur? An iure Dominus de multis queri possit, ac dicere: *Obliuioni datus sum, tamquam mortuus à corde.* & sane putem.

*Vulnera Christi
si hominum
obliuionē arguunt.*

*Virgo nomine
anima apud
Deum.*

*Vulnera Christi
si anime ornamenta.*

Psal. 30.

Qui-

Quidam etenim ita viuunt, ac si Deus non esset: alij diuinis mysterijs plane edocti, adeo tepidam, ac mollem vitam ducunt, vt vulnere, & passionum Christi prorsus obliti videantur. Quid igitur ait Christus? sic me obliuioni tradiderunt, vt mortuus solet ex hominum memoria recedere. Et vide quæso, eos, qui reuera moriuntur, mori etiam in superstitem recordatione: quare obliuio genus quoddam mortis esse videtur, & eam Eliù, vmbra mortis appellat Iob, his verbis: *Non sunt tenebræ, et non est vmbra mortis, vt abscondantur ibi, qui operantur iniquitatem.* De Deo is loquitur, in quo nec est ignorantia, significata per tenebras: nec obliuio, quæ vocatur vmbra mortis: nam vt mors subtrahit quemcumque viuentem sensum apprehensioni, sic & obliuio facit, ne quis in hominum memoria viuat. Queritur itaque Deus in Psalmi superiore versiculo, se in hominum recordatione mortuū esse. Ergo, vt sui memoriam suscitaret, homo factus est, & crudelissime vulnerari voluit, vt nobis sui memoriam inijceret. O insigne labilis memoriæ remedium. Quis vero non optet eius imbecillitatem curare? Hæc, quæ sequuntur, itaque obseruemus: abstinendum à rebus humidis, quæ mittunt humores crassiores in altum: secundo, nec in multa, nec in vaga distrahamur. vix est enim,

Obliuio mortis genus.

Iob 34.

Deus cur factus homo.

A rebus humidis abstinendum.

ut multa retineat, qui varia, ac inter se parum connexa, memoria mandet: tertio, multum rem amet, qui eius obliuisci non vult.

A D D I T I O.

Multa sunt quæ obliuionem Dei ac rerum diuinarum nobis immittunt: inter quæ terrena foelicitas. Quare in sacris literis sæpe cõperies, insigniores viros in prosperis rerum successibus periclitatos esse. Merito itaque Ioas filius Ioachar Amasiam Regem Iudam in hæc verba corripuit 2. Paralip. 25. *Dixisti, Percussi Edom: & idcirco erigitur cor tuum in superbiam, Sede in domo tua.* Itaq; Ecclesia, quod ait S. Vincentius Fereri. in quodam ferm. ritus ac ceremonias instituit, quibus memoria Passionis Domini per cunctos sensus fidelibus in memoriã reducatur, ac omnibus significetur ad cælorum regnum aditum patere non posse, nisi per multas tribulationes. Porro ad memoriam Dei habendam, nulla via commodior, quàm si plagati fuerimus, ut inter alios Tertullian. ostendit in Scorpia, & lib. de pudicit. exponens, angelũ, à quo Paulus colaphizabatur, dolorem aurium, vel capitis fuisse. Quamquam cuiusvis generis afflictio vehemens id efficit, quam significare

Terrena felicitas obliuionem Dei generat.

2. Paralip. 25

S. Vinc. Fererien.

Ceremonia ecclesie memoria passionis Christi.

Tertull. Angelus Scorpia D. Pauli.

D. Io. Chrys.

ἡ ἀσπίς

auktor est S. Io. Chrysost. in illa elegan.

Orat.

Orat. in illa verba 2. ad Corinth. 12. *Datus est mihi stimulus carnis meae, angelus Satanae, qui me colaphizet. Christus vero & in cælis quidem plagas retinere voluit, sed gloriosas, ut nostri memor existat.* D. Augustin. c. 2. Soliloq. *In plagis, inquit, suis Christus nos descripsit, ut nostri semper memoriam habeat. Vulnera, inquit, manuum tuarum, precor, ut aspicias. Ecce in manibus tuis Domine descripsisti me, & lege ipsam scripturam, & salva me.* c. 13. *En in manibus tuis descripsisti me, ut semper sit memoria mea apud te, si tamen memoria tua iugiter fuerit apud me.*

2. Cor. 12.

D. Aug.

Quod plagæ suæ sunt Rosæ, emittentes odorem suavitatis, amoris, & consolationis.

Cap. XXI.

INTER omnes flores, Rosam primum locū tenere, nullus est, qui ambigat. Quare à Plinio Rosa, florum regina appellatur, præsertim ubi. Haud exiguis sane viribus pollet, & varijs rebus admixta, aduersus ægrotudines multas remedio est. Sane eius odor cerebrum confortat, pulvis sanguinē sistit, folliculi sicci dentes corroborant. Quid de rubentibus plagis Christi dicemus, quas rosis purpureis non immeritò compares? Syraci-

Rosa omnium florum prima. Plinius.

Rosæ vires.

Vulnera Christi Rosæ purpureæ.

Eccles. 24.

*Christus Rosa
florida inter
spinas.*

2. ad Cor. 2.

*Vulnera Christi
sunt fragrantia.*

Gen. 27.

des de sapientia, quæ nihil aliud est, quàm Verbum Patris, prædixit, quòd exaltaretur, quasi plantatio Rosæ in Hierico. Veluti enim rosa inter spinas, Filius Dei in tempore nosci, ac efflorere dignatus est. In præsepi ortus est, inter spinas dolorum, ac persecutionum adoleuit, spinis coronatus simul, & tortus: sicut flos succissus, in Cruce elanguit, tertia die resurgens, quinque vulnera, tanquam quinque rosas discipulis adorandas attulit. Quanta porro Christi fragrantia est? Si enim Apostolus de se, ac cæteris collegis dicit: *Christi boni odor sumus*; quid de ipso Christo sentiendum erit? Mysteriū verò rosæ nos attendere opere præcium fuerit. nam reliqui flores crebrius odorem amittunt, ac vires, cum aruerint: rosarum verò folliculi gratissimam suauitatem semper spirant. Haud dissimili modo plagæ Christi post eius mortē, ac Resurrectionem odoratissimæ remanserunt. Quod si Deus quondam Sacrificiorum oblationes, vt odoratas, magni pendeat; non ne gratissimam illi plagarum fragrantiam esse putemus, in quarum gratiam alias res grauissimas esse constat? Ex quo etenim Christus rosas istas plagarum Deo Patri obtulit, ille quoscunque odores reliquos negligit. Quare, quod dixit Patriarcha Isaac de suo filio Iacob, cum fragrantiam vestimentorum eius percepisset;

modo

modo sic Pater æternus de Christo filio dicere credendum est: *Ecce odor filij mei, sicut odor agri pleni, cui benedixit Dominus.* In die etenim Ascensionis, cum Pater à dextris suis sedere iussisset Filium, indumentorum eius fragrantiam sensit, quinque scilicet plagarum, quibus vestis ex carne, & ossibus conflata, decorabatur; atque mox dixit: *Ecce odor Filij mei, sicut odor agri pleni.* Ager Ecclesia fuit, quæ quinque illos lectissimos flores, quinque plagas, veluti primitias obtulit. nã, ut ait Paulus Apostolus: *Surrexit Christus primitiæ dormientium.* Propter fragrantiam istam impertiuit Pater benedictionem Filio, illam, quæ in prædestinatos redundabit in die Iudicij, iuxta illud Saluatoris: *Venite benedicti Patris mei.* Antequam Isaac Filio benediceret, iussit ei, ut se oscularetur, quo fane osculo reconciliatio generis humani cum Deo significata est. Iam verò verbis posterioribus benedictionis Isaac insinuantur dona, ac præmia, quæ filius meruit, ac suis laboribus acquisiuit ad commodum, ac solatium Corporis sui mystici. Quare ait: *Det tibi Deus de rore cæli, & de pinguedine terræ, abundantiam frumenti, vini, & olei.* Quibus verbis doctrina cælestis, virtutum multiplex exercitatio, Sacramentorū præsidio notabatur. Quod autem subdit: *Et seruiant tibi populi, & adorent te Tribus: esto Dominus fratrum tuorum, & in*

Ecclesia agri similis.

*Osculū Isaac filio suo Iacob
Figura reconciliationis generis humani cum Deo.*

curruentur ante te Filij Matris tuæ; ostendit Pater, se Filio contulisse clarificationem & in cælo, & in terra, quam oranti ei promiserat. In eo verò maxime Christus clarificatus est, quòd omnes Gentes, ac populi in eum crediderunt, eiusque nomen vbique terrarum diuulgatum est. Hæc omnia Pater Filio largitus est propter fragrantia quinque illarum rosarum.

*Vulnera Christi
sunt solatium
Christi.*

At verò videndum est, quale solatium, Christi vulnera præbeant in huius vitæ exilio pro virtute decertantibus. Vulgo dicitur: *Solatium est miseris socios habuisse dolorum*. Grandis poena est homini solum in carcere detineri. Fac cum eo alterum vinciri, minus erit tædium singulorum. Quòd si is præclarior extiterit, si & sapientior, minus grauis erit arctatio; magnum etenim calamitatis leuamen affert sapientis cōfabulatio. Quòd si in vincula ductus, ex potentioribus est, alter tenuioris conditionis se liberatum iri certius sperat, cum ille se in libertatem pristinam asseruerit. Omnes nos in hoc mundo, veluti in carcere angustiae, detinemur: neq; enim vllus reperitur, qui non aliquid molestiarum perpetiatur: quod eo verius esse cōstat, quoniam vitia prævalent, virtus admodum paucos cultores habet. Recte Isaias: *Et controuersum est retrorsum iudicium, & iustitia longe stetit, quia corruit in platea veritas, & aequitas non*

Mundus carcer est.

potuit

potuit ingredi . Et facta est veritas in obliuionem ,
 et) qui recessit à malo, præda patuit. Permittit itaq;
 Deus, bonos, ac pios multipliciter vexari, haud
 tamen eos sine consolatione dimittit . Quale
 porrò solatium est , quod nobis miseris sese so-
 cium adiungit? propterea tot, tãq; acerba per-
 pessus, os obstruit querulis, atq; tenellis, qui ni-
 hil malorum ferre possunt . Quem etenim non
 pudeat de suis calamitatibus conqueri, dum au-
 ctorem salutis vulneratū è Cruce pendere cer-
 nit? Gaudeat porrò quisquis in hoc mundo ob
 virtutem affligitur , ac sciat , se socium ærum-
 narum habere Filium Dei, tam opulentum, tã-
 ta sapientia præditum , tamq; potentem, à quo
 se eripiendum non frustra speret ; quandoqui-
 dem & seipsum, cum oportuit, à poenis exemit,
 & vulnera sua in fontes gloriæ conuertit . Non
 parua certe consolatio fuerit, Dominum suum
 in itinere laboris & mœroris comitem habere;
 præsertim cum ipse Christus Apostolis suis di-
 ceret : *Non est discipulus super magistrum, nec ser-
 uus super Dominum suū. Sufficit discipulo, ut sit si-
 cut Magister eius : Et seruo, sicut Dominus eius. Si
 patrem familias Beelzebub . vocauerunt, quanto ma-
 gis domesticos eius? Nolite timere eos, qui occidunt cor-
 pus, animam autem non possunt occidere. Alibi ve-
 ro : Si de mundo fuissetis, mundus, quod suum erat,
 diligeret: quia verò de mundo non estis, sed ego elegi*

*Deus cur per-
 mittat bonos
 vexari.*

*Filius Dei tri-
 bulatorum so-
 cius.*

Matth. 18.

Ioan. 15.

*Deus semper
 consolatus.*

Sap. 18.

vos de mundo, propterea odit vos mundus. Hæc dicebat Dominus, ut suos consolaretur, ne in tentationibus succumberent, memores, quem, & quantum ducem haberent. Christum, ò homo, in Cruce contemplare, ac perspicies illud dici posse, quod apud Salomonem legitur: Simili autem pœna seruus cum Domino afflictus est. Quid ergo times? an calumnias? sufficiat tibi testimonium bonæ conscientiæ, quæ si te coram Deo non reprehendit, quid est, quòd hominum perperam sentientium iudicium te perturbet? Si hi bona tua desideria dānauerint, cerne pedes Domini Nostri, qui diuini cum essent, ab impijs confossi fuerunt. Si criminantur bona opera tua, considera manus eius sanctissimas, quas perfidi clavis confixerunt. Si oblique, ac temere de tua intentione, leues, ac improbi iudicant; respice ad plagam cordis Saluatoris. An verò ille tot, tantaque sine causa passus est? an verò intuentes ad patientiam nō prouocat? Quàm magna igitur quinque rosarum vis, ad interiores animi mœchos curandos præpotens. Rosæ sane, quo plus comminuuntur, atque tunduntur, eo magis fragrant, odoremq; suum latissime spargunt. Sic etiam Christi vulnera, quo profundius, ac minutius à nobis considerantur, eo nos acriore odore perfundunt. Quid pane obsecro utilius? quid iucundius? propterea ar-

Simile.

*Panes vulne-
rum Christi
figura.*

bitror

bitror quinque vulnera ſignata fuiſſe in quinque illis panibus propoſitionis, quos Abimelec David tunc profugo dedit. Quid enim æquè roborat animi tribulati imbecillitatē, vt quinque plagarum cōſideratio, quā myſticus quilibet Pater oppreſſis, ac male prægrauatis offerat? Fugiebat David à facie Regis Saul, cū ab omnibus dereliātus eſſet, ac panem petijt, & ſi quid armorum haberet: quiſquis varijs tentationibus impugnatur, ad Deum accedere debet ab eoque robur poſcere, ac ſpiritualia arma, quibus ſe ab omni Diabolico incurſu tueatur. Quinque panes propoſitionis ille porriget, quinque ſcilicet vulnerum Chriſti, profundam meditationem. Hinc confirmari ſibi vires ſentiet, qui ad leuioris pugnæ occurſum contremiſcit: hinc animi ſolidiſſimum, ſuauiſſimumque cūbū depromet, vt intelligat ad myſteriorum Dei ſecretiora ſe introductum fuiſſe cum veris Iſraēlitis, vt Sugat mel de petra, oleūque de ſaxo duriffimo. Vides verò quinque cum panibus, gladiū inuolutum Ephod Davidi traditum fuiſſe; quoniam Chriſti quinque vulnera cum Cruce conſideranda ſunt. Arbitror tamen gladiū hoc loco accipi poſſe ſeueroiorem illam morū diſciplinā, qua animalia D. Petro in linteo oſtēſa, trucidamus, omnia ſcilicet carnalia deſideria, aduerſantia legi mentis.

A D D I T I O.

Multa de Rosarum præcellētia collegimus ex ethnicis auctoribus in c. 2. Cāti. Anacreonte, Platone Plinio, & alijs, quibus adijci possunt, quæ Philostratus de iisdem in Epistol. iocatur. Omnia tamen ad præsens thema tradenda sunt; quoniam reuera quinque rosis purpureis vulnera Christi assimilari possunt, tum ob viuaciorem pulchritudinem, tum ob odoris fragrantiam, ex illis emanantem. Nam si Christus in terris instrumenta suorum dolorum, ac ignominia tanto honore sublimauit, quanta gloria, ac decore sua vulnera in cælo insigniuit? D. Augusti. Tract. 36. in Ioan. *Nihil erat, inquit de Cruce, in carne intolerabilius, nihil est nunc in fronte gloriosius. Quid seruat fidei suo, qui talem honorem dedit supplicio suo?* Ego verò sic dixerim, Qui corpora seruorum auxit suorum hic in terris tot dotibus præclarioribus, quanta corpori suo impartitum esse credemus? At in hoc sæculo corpora Sanctorum non rarò odorem suauissimum emiserunt, vt de Corpore seruuli, qui paralyticus fuerat, scribit S. Gregor. Pap. l. 4. dialog. cap. 14. Quod est argumento in futura vita, fragrantissima futura, vt inter alios docet S. Thom. in 4. sentent. dist. 44. quæst. 2. art. 1.

D. Aug.

Corpora san-
ctorum odori-
fera.

D. Greg.

D. Thomas.

quæst.

quæst. 4. Corpus verò Christi, vt supra omnia odoratissimum erit, sic multo suauiore est vulneribus fragrantia emittet, qui fulgidiora reliquis Corporis eius partibus esse nemo dubitat. Sicut ergo de halitu oris eius Sponsa in Canti. cap. 5. hæc ait: *Guttur illius suauissimum*; ita & David in Psal. 44. in mysterio de eodem dicit: *Myrra, & gutta, & casia à vestimentis tuis, à domibus eburneis.*

Canti. 5.

Quod plagæ sunt signa experientie & exercitationis amoris. Cap. XXII.

ILLI, qui in aliqua celebriore Vniuersitate lauream Doctoratus sumunt, post consuetas solennitates, ac illius dignitatis initiationes, moris est, vt & literæ, seu diploma priuilegiorum concedatur, quibus certa fide singulis & vniuersis constare possit de gradu, ad quem illi præuio examine promoti fuerunt. Christus sane cum è coelo in terras descēdisset, scientiam, quæ illic non discitur, comparaturus erat, passionum scilicet, & pœnarum experientiam, de qua illud Isai. intelligitur: *Vexatio dabit intellectum.* in Vrbe igitur Hierosoly-
ma, in cōspectu tot nationum, vt verbis Pauli utar, didicit ex his, quæ passus est, atque multo

Doctorum Ceremonia.

Christus Doctor & quando Doctoratus.

Isa. 24.

2. ad Tim. 4.

Isai. 53.

Vulnera Christi
sunt diploma
sua passionis.

Hebr. 4.

Notitia experi-
mentaliter in
Christi.

potiore iure, quàm Apostolus dicere posset: *Bonum certamen certavi, cursum consummaui, fidem servavi*: honor enim Doctoratus ijs defertur, qui scientiæ, quam profitentur, cursum absoluerint: hunc cum Christus exactissime peregrisset, tot tantisque varij generis supplicijs, adeo ut in fine diceret, *Consummatum est*; ille obtinuit cognomina, de quibus longè antea Isaias, scilicet *Virum dolorum, et scientem infirmitatem*. Tali ac tanto ob gloriam Patris suscepto Doctoratu, quinque vulnera in Cœlum secum tulit, veluti diploma patentissimus, quod fidem faceret eius professionis, in qua sese hic in terris exercuerat. De tam egregij Doctoris peritia hæc Paulus, scribens ad Hebr. *Non enim habemus Pontificem, qui non possit compati infirmitatibus nostris: tentatum autem per omnia, pro similitudine absque peccato. Adeamus ergo cum fiducia ad thronum gratiæ eius, ut misericordiam cōsequamur, et gratiam inueniamus in auxilio opportuno*. Vocat verò Apostolus hic auxilium opportunū, quod Christus nobis suppeditat, cum nullum nobis ærumnarum genus accidere possit, quod ipse expertus non fuerit. Multum verò leuaminis ægrotanti affert, si medicus id genus morbi in seipso quandoque senserit, quod varijs remedijs curare intendit. Itaque S. Paulus aliam malorum notitiam, præter illam ab initio acceptam,

ceptam, Christo attribuit; practicam scilicet, & experimentalem, de qua idē Apostolus hęc ait: *Et quidem cum Filius Dei esset, didicit ex ijs, quæ passus est, obedientiam, & consummatus factus est omnibus obtemperantibus sibi causa salutis æternæ.* Quid ergo didicit Christus in schola Passionis? opprobria, dolores, obedientiam laboriosissimam; quorum experientiam non habebat. Et verò hęc omnia ab ineunte ætate didicit, quare Isai. 7. hęc de illo leguntur: *Ecce Virgo concipiet, & pariet Filium, & vocabitur nomen eius Emmanuel, butyrum & mel comedet, ut sciat reprobare malum, & eligere bonum.* Pueriles scilicet labores subiturus erat Rex gloriæ, & nobiscum Deus, per communionem naturæ, quam assumpserat. Quid hoc autem est, butyrum & mel comedet, ut sciat reprobare malum, & eligere bonum? Planè scimus, Animæ Christi, sicut Angelis ab initio, inditam fuisse omnium scibilium scientiam. Sic planè decebat, ut, sicut Virgo ignobilis Regi desponsata, pro Spōsi dignitate, cuiusvis generis ornamentis decoratur; sic anima Christi verbo vnita, cunctis splendoribus emeretur. Quis igitur explicet, quanta fuerit scientiæ Christi amplitudo? Salomon in mysterio hęc scribit in Sapiencia: *In veste enim pudoris, quam habebat, ortus erat orbis terrarum, & parentum magnalia in quatuor ordi-*

Heb. 5.

Schola Christi.

Isai. 7.

Scientia animæ Christi.

Simile.

Sapi. 15.

*Humanitas
Christi signi-
ficatur.*

nibus lapidum erant sculpta, & magnificentia tua in diademate capitis illius scripta erat. Sacram humanitatem Christi hac veste Pontificis designatam fuisse, existimare par est. Magnificentiam verò Dei in diademate collocatam, potestatem iudicandi viuos, & mortuos accipimus, ac munus redimendi hominum genus. Pro ratione itaque officij, ac dignitate personæ assumptis, Christo ab instanti suæ Conceptionis plenissima scientia collata est; at præter infusam scientiam, aliam acquisitam in eo agnoscunt sacræ literæ, & qui eas sapienter interpretati sunt. Qua in re omnes monemur, ut ijs, quæ gratis nobis donata sunt, aliqua nostris laboribus adiungi curemus, ac in virtute magnos progressus facere studeamus. Christus ab initio perfectus, tam strenuè elaboravit, quasi virtutes sibi singulas paraturus esset, quas, absolutissimas iam ab initio obtinuerat. Sic verò Saluator fecisse videtur, ut miles quispiam, qui arcem à Rege donatam, alacriter accipit: deinde ingens pretium ~~et~~ pro illa sponte pendit, ac de suo numerat: tum etiam in varijs bellis pro Regiæ Maiestatis defensione pugnat, & vulneratur. Dominus hic arcis, & quia dono accepit, & quia pretium exoluit: addit tamen labores, pericula, & victorias. Christus verò post infusam notitiam tot cognoscibilium, non præter-

*Christi similis
militi.*

misit

misit sibi aliam partem, eam scilicet, quam rerum usus, & experientia gignit. Quis verò istam peritiæ cōparandæ rationem summopere probari non perspicit? An non vulgo dicitur, experientiam esse rerum magistrā? hæc quippe scientias peperit, artes adinuenit, ac in medijs difficultatibus accommodatiora remedia excogitavit. Quamobrem ea quoque noluit Filius Dei carere: & certè sibi etiam opus fore iudicavit ad mollitiem nostram redarguendam. Antequam Deus mala nostra experiretur, querebantur mortales, Deum nimis graua præcipere, plus nimio vulcisci, plura, quàm præstare possumus, exigere. At posteaquam eius Filius homo factus, tot, tamque acerba passus est, quis sic loqui, quis importunè lamentari audeat? Contra sic temere effutientes, vulnera sua sacratissima Dominus ostender, dicens. Quid querimini? quid labores vestros iactatis? quare tam acerba esse doletis, quæ non sunt? Nunquid ego homo non sum, vobis similis? nunquid vestra mala non sum expertus? Pati & ego inter vos didici, cum in terris degerem, & hanc mihi gloriam præcipuam esse, Patri obedire vsq; ad mortē, mortē autē Crucis. Et hæc quidē, hisque similia Dominus ad segniorum ait: qui cum tanta sapientia præditus esset, vt iuxta Prophetam, sciret adhuc infans elige-

Christi experientia.

Sapientia Christi ab infantia.

2. Theſſal. 5.

re bonum , & reprobare malum , nihil ſibi ex tot rebus vniuerſis delegit , ac retinuit præter quinque vulnera. Ait Paulus Apoſtolus: *Omnia probate , quod bonum eſt tenete* . At Dominus noſter Ieſus Chriſtus cum tam multa expertus eſſet, ſigna Paſſionis , quæ ſibi bona viſa ſunt, in proprio corpore retinuit: an, vt oſtenderet, optimum eſſe pro virtute pati ? & ſanè putem . Agit Chriſtus nobiſcum , ſicut ruſticus aliquis minime egens, ſed tamen quem proprijs manibus agricolari iuuat : is filios ſuos ſtudijs longè diuerſis abduci , hunc mercatorem , illum Notarium , quendam medicinæ intentum , alium rei militari deditum cernens: cum nullius opus, atque laborem ita probet , vt artem , quam ipſe profitetur; ſic eos alloquitur: Quid agitis, filij ? quare aliud vitæ inſtitutum ſequimini ab eo , quod mihi placere videtis ? cernite manus has , quæ ob aſſiduitatem operis calloſæ factæ ſunt: agriculturæ & vos etiam animum, & vires intendite; ſic enim fiet, vt paternis veſtigijs inſiſtentes , honeſtis laboribus vobis iuſtas opes paretis . Ego certè, quoties vulnera Saluatoris intueor , ac manus ligno Crucis confixas , arbitror, illum ſic me per ſilentium admonere : Quidnam agis ac cogitas ? An non & tu ſimiliter agens , ſimilia & patieris ? illud Pſal. inculcat : *Labores manuum tuarum quia manducabis ,*

Pſal. 127.

beatus

beatus es, & bene tibi erit. Nunquid ego cæterorum labores comedi, an non magis omnes meis sudoribus sustentamini? Videte mortales, quid mihi acciderit, dum vestra negotia sollicitè curo, ac vestræ causæ patrocinator, crudeliter vulnus excepi in manibus, pedibus, ac latere. At Paulus haud falsò suarum manuum opus commemoravit, cum diceret: *Ad ea, quæ mihi opus erant, & his, qui mecum sunt, ministraverunt manus istæ.* Quid mirum, cum Christi sedulus esset imitator? at Christi manus cunctis profuerunt, qui in hoc mundo veræ lucis participes facti sunt. Ait Philosophus, manus esse organum organorum; per eas etenim ad nos perveniat, quicquid boni videmus, audimus, ac concupiscimus, necesse est. Et Deus quidem non satis habuit per Angelos Rempubl. administrare. Quare hominum natura assumpta, manus admovit ad ea agenda, ac toleranda, quibus salus nostra promoveatur. Propterea dicebat: *Filius hominis, non venit ministrari, sed ministrare.* Nos tamen admonet, ut manus nostras eius manibus adiungamus, id quod etiam innuit, Thomæ Apostolo, præcipiens, ut manum suam in ipsius latus, clavorumque fixuras immitteret. Manus eas probat, quæ virtutis causa, ac ob iuges labores callum contraxerunt. Ergo oculi nostri sint, sicut oculi servorum fidelium,

Christus mortalium curam vulneratus.

Act. 10.

Manus organum organorum.

Christus naturæ humanae administrator.

Manus nostras manibus Christi iungenda.

Ioan. vi.

Psal. 122.

*Manus Christi
si aperta &
quare.*

*Manus Christi
si extensa &
quare.*

*Manuū Christi
si efficacia.*

Eccl 34.

*Miseria bona
mater prudentiæ.*

qui, vt ait Dauid, sunt in manibus Dominorum suorum . Intueamur nos continuo manus Redemptoris , ac dicamus non sinè animi interna dulcedine : ò manus pretiosas , apertas semper ad largiendum, & ad implendas res omnes bonitate ; extensas , vt probis, atque iustis benedicant; paratas ad animam amplexandam, quæ sponfa sit : eleuatas , ad Patrem rogandum, ac potētiores manibus Moy sis: munitiores, ac fortiores ad nostri defensionem manibus Iosue . Quàm estis validæ ad nostros aduersarios profigandos ? quàm pulchræ ad pusillos dirigendos in viam salutis , & pacis ? quàm expeditæ ad exaltandum humiles , quàm plenæ ad victores remunerandos , quàm misericordes ad curandos ægrotos , quàm placidæ ad iracundos mitigandos ? quàm securæ ad promissiones adimplendas ? quàm beatæ , quæ & alios beare possunt, animamque & corpus glorificare ? Cæterum quoties manus Christi intuemur, meminerimus, laudem hominis consistere non solum in actione proba , & honesta , verumetiam in forti rerum acerbarum perpeffione. Quare ait Syracides: *Qui non est tentatus, quid scit ?* Verum est illud antiquū prouerbiū : Miseria bona mater prudentiæ. Seneca, virtutē varie conflictatam augeri, non solum ait, sed & demonstrat. Tot nobis magistros Deus destinat, quot tri-

bula-

tribulationes mittit . Sic etiam multo tempore gentes Palæstinæ inualescere permisit, vt Israëlitæ præliari addiscerent . Decet itaque nos manus ad fortia admouere , vt similes efficiamur ipsi .

A D D I T I O .

Christus nostris pœnalitatibus subijci voluit, vt eas pretiosas redderet . Quare experimentaliter , vt barbare loquar , scientia dolorum, & laborum nostrorum necessaria fuit ad homines redimendos . Vides verò longe antea præsignata ista, quam voluit Deus incarnatus malorum experientiam habere . In Moyse, qui cū adoptatus esset à Regina Aegypti, spreto regno , se numero contribulium, luto, & laterum opere sordidatorum , inseruit , maiores diuitias æstimans , thesauro Aegyptiorum, improprium Christi, vt ait D. Paul. ad Hebr. 11. Angelus deinceps apparens in igne & rubo eidem Moyse, Exod. 4. indicauit, quandoque futurum , vt Deus homo in dolore positus , non vni tantum, quod fecit Angelus, sed multis diceret, vt soluerent calceamenta, ac se ad viam, spinis confitam , peragendam accingerent . Nabuchodonosor verò in fornace illa ardenti cum tribus pueris , quantum vidit, cuius spe-

Heb. 11.

Dan. 2.

Tertull.

D. Aug.

cies erat similis Filio Dei, quem typum incarnandi Dei, ac humanos inter cruciatus versaturi, putat Tertull. scribens cont. Praxe. *Quid miratur homo, voluisse Deum in aliena natura pati? intelligat, id fuisse necessarium, quoties vulnera contemplatur.* Exclamat cum S. Augustino l. de Agon. Christi cap. 11. *O medicinam omnibus consulentem, omnia tumentia comprimentem, omnia tabescentia reficientem, omnia superflua resecantem, omnia necessaria custodientem, omnia perditam reparantem, omnia deprauata corrigentem.* Quis iam se extollat contra Filium Dei? quis de se desperet, pro quo tam humilis esse voluit Filius Dei? quis beatam vitam esse arbitretur in ijs, quæ contemnenda esse docuit Filius Dei?

Quod per vulnera Christus insinuat, Corpus suum mysticum offendi in servorum suorum afflictione. Cap. XXXIII.

Sap. 1.

Alit Salomon, Deum omnia fecisse, ut permaneant: multo magis humanam speciem permanere eum voluisse, existimemus, cuius incolumitati tam provide consulendum esse iudicavit, ut diceret, se inultas belluas haud dimissurum, quæ hominem occidissent. Quanti verò Deus hominum vitam pender, ex ijs constare putaverim, quæ erga

Deus vitam hominū magni facit.

Iudam

Iudam proditorem dixit, atque fecit: quem tanta clementia pertulit, tam blande ad resipiscientiam prouocauit: cuius infandum ausum, & machinationem palam non aperuit, ne frustra vir, omnis prorsus humanitatis expers, discerperetur. Vsq; adeo vero benignus, & comis Christus est, vt si ab eo quæras, Quid sunt istæ plagæ manuum tuarum? incunctanter respondeat, hæ sunt iniuriæ, calumniæ, ac pressuræ, quibus filij amoris mei affliguntur, ac vexantur. Nullus enim in cætu fidelium tam pusillus est, in quo me ipsum læsum & contemptum nõ arbitrer, si quis illi iniuriam, damnumue intulerit. Syracides sane, vt ostendat Deum patrocinium imbecillum suscipere, hæc ait: *Non accipiet Dominus personam in pauperem, & deprecationem læsi exaudiet. Non despiciet preces pupulli, nec viduæ, si effundat loquelam gemitus. Nonne lachrymæ viduæ ad maxillam descendunt, & exclamatio eius super deducentem eas? à maxilla enim ascendent vsque ad cælum, & Dominus exauditor delectabitur in illis. Et post aliqua: Et Dominus non elongabit, sed iudicabit iustos, & faciet iudicium, & fortissimus non habebit in illis patientiam, quousque contribulet dorsum ipsorum, & Gentibus reddat vindictam, donec tollat plenitudinem superbiorum, & sceptrum iniquorum contribulet.* His verbis Ecclesiasticus ostendit, Deum

Syracides.

Eccl. 35.

*Ira Dei quā-
uis fera cer-
tō ventura.*

Psal. 58.

*Patientia no-
bis necessa-
ria.*

1. Reg. 24.

pro bonis, ac infontibus aduersus impios de-
pugnare, ac tenues aduersus superbos, ac in-
iustos defendere. Quamuis autem vindicta
coelestis interdum differatur, suo tamen tem-
pore Deus sceleratos vlciscetur, in die saltem
vniuersalis iudicij, quando *letabitur iustus, cum
viderit vindictam, & lauabit manus suas in san-
guine peccatoris*, qui eum persequabatur. Non-
ne audis, quid Ecclesiasticus dicat? Deum
haud quaquam dissimulaturum iniurias, & ca-
lumnias, quibus iniqui probos onerant, ac pre-
munt. Nobis igitur patientia retinenda est, ne
si nos intempestiue ad reposcendam vindictam
profiliamus, iure nostro meritò priuemur. Sic
obtinere vsus inter tribunalia, vt, qui auctori-
tate propria vlciscitur alterum, iudicis officium
implorare, aut actionem, quæ sibi compete-
bat, intentare postea non possit. Enimvero, si Da-
uid de Saule se persequente, manibus suis sup-
plicium sumpsisset, nunquam Deus illius cau-
sam suscepisset, qui Prophetæ mansuetudinem
gratam habens, illum tandem de manu hostis
acerbissimi liberauit. Porro Dauid non semel
dixerat Sauli: *Sit Deus iudex inter te, & me*. Sic
plane accidit, vt optauerat. Sublato enim perse-
cutore, Regni tandem habenas pacificè su-
scepit. Quare igitur & nos tam æquo, tamque
potenti iudici causam nostram non permitti-

mus?

mus? Quorsum illa monita Domini pertinent, dum ait: *Esto consentiens aduersario tuo cito: dum es in via cum eo.* Et cum dicit: *Ei, qui tecum vult contendere in iudicio; & tunicam tuam tollere, da ei & pallium.* Sane, vt patientiam teneamus, bonis terrenis spretis, admonet Deus: cui suffragatur Paulus, dum ait: *Non vos defendentes carissimi, sed locum iræ dantes.* Quòd si Christianus est, o homo, qui te persequitur, cogita, esse vñctum in Baptismo, Christianum scilicet. Dic, David vindictæ appetitum temperabat, vñctionem Saulis Regiam in mentem reuocans. At verò martyrij gloriam non hinc arripas, cum valde gloriosum sit iniurias fortiter ferre tempore pacis, cum Christus per os Ezechiae Regis dicat: *Ecce in pace amaritudo mea amarissima?* Quàm amarum est, si iustus non ab hæretico, non ab idololatra, sed ab altero catholico vexetur? At Christianis maxime pacis studium Dominus imperauit, cum Discipulis diceret: *Pacem meam do vobis, pacem meam relinquo vobis.* Habet sane emphasim repetitio. Quare in eo maxime elaborandum est, vt quoad fieri potest, cum omnibus pacem habeamus. Ne quis tamen putet, iniurias seruis Dei irrogatas, ab eo negligi, intelligat, Christū dixisse: *Quod uni ex minimis fecistis, mihi fecistis,* siue boni, siue mali, tu addere poteris. Quomodo verò suā

Matth. 5.

Isa. 38.

Ioan. 14.

Pax cum omnibus habenda est.

Act. 9.

D. Paulus ex
persecutore
Doct̃or.

Ioan. 13.

Plaga Christi
terror ab Am
re.

iniuriam non reputet caput, quæ fit membris coniunctis sibi? Saulum, qui postea Paulus, Ecclesiã Dei acerbè persequentẽ, in itinere equo deiecit, dicens: *Saule Saule quid me persequeris?* & paulo post: *Ego sum Iesus, quem tu persequeris.* Itaq; Christũ persequēbatur, qui fideles tã atrociter persequēbatur, grandem misericordiam consecutus, ut ex persecutore tam præclarus prædicator, ac Doct̃or Gentium foret. At videamus iam, quanto amore Dominus famulos suos prosequatur, eos præsertim, quos videt acerbis, ac implacabilibus persecutionibus pati. De Apostolis scriptum est apud Ioannem, quod Christus in finem dilexit eos. Sic etiam vberiore benevolentia prosequitur, quos ob virtutis studium vexari perspicit. Horum itaque causa in suo Corpore Christus vulnera sua retinuit, quæ tum cõstantibus in persecutione, tum persequentibus ostendit: illis, ut consoletur, his autem, ut terreat, ac prosternat. Cur verò non consoletur, quos sui causa multa mala perferre videt? quare plus cæteris non diligat, quos sibi similiores esse perspicit? An ignoramus, similitudinem esse causam amoris? Christus plagas suas intuens, persecutorum suorum cum gaudio meminit. Nam propter gloriam Patris Iudæi eum, cum adhuc in terris ageret, persequēbantur; cum verò pro virtute decertantium vulne-

ra respicit, gaudet, ut ita dicam, de suorum vulnerum lucro: gaudet, amoris vulnera, amoris item vulnera parere. Quare, ut sibi similiores, & à quibus plus diligitur, impensius amat. Fortis enim amor vulnerum altior est. Diligebant se Sponsus, ac Sponsa vehementer; cæterum amoris argumentum magnum præbuit Sponsus, cum nudo capite, pleno rore, ac guttis notium madido ad ostium Sponsæ pulsaret: at illa vicem reddidisse visa est, cum eius causa à civitatis custodibus vulnerata esset. Quis dubitet deinceps eorum amorem ardentiorum fuisse? Diligit Christus animas, pro quibus tot labores subiit, tot dolores pertulit. Sic mulier quædam filium valetudinarium, in cuius plagis curandis multo tempore immorata fuerat, se plus cæteris diligere professa est, eo quod illum bis peperisse diceret. Plus tamen diligit eos, quorum doloribus, ac ærumnarum vulneribus varia medicamina, ac virtutum fomenta adhibet. Quam obrem caueant, qui innoxios persequuntur, ne illos derelictos putent, quos sub peculiari Dei providentia vivere certum est: qui in persona Clericorum quotidie clamant: *Custodi nos Domine, ut pupillam oculi, & sub umbra alarum tuarum protege nos.* Nihil enim est in toto corpore pupilla munitius, quam Deus tot integumentis vestivit. Vos autem piorum vexatores intel-

Vulnera A-
moris ab A-
more.

Cant. 4.

psal. 6.

Odia iterum
Christum cō-
figunt.

ligite bellum frustra peragi contra Christum , qui vulnera in pedibus, in manibus, & in latere contra vos feruat. Clamat Dominus, ipsos latus sibi denuo aperire, si amarissima odia in cordibus nutriunt: pedes iterum clavis configere, si discordes serunt , si cæteros ad persequendū aliquem commouent: manus rursus sacras confodere , si ausibus nefarijs , si vi illata aliquem persequuntur .

A D D I T I O .

Multa suppetunt testimonia ex sacris literis, quibus constet , Deum vexatos , ac tribulatos , si modo illi se fortiter gerant , impensius diligere. Nihil suauius eo solatio, quod Dominus seruis præstat , suas quoque iniurias commemorando, quod amicissimi facere inuicem solēt . Magnam iniuriam irrogauit Samueli populus Israëliticus, repudiās optimam illius gubernationem. Quid porrò Dominus ad illum

1. Reg. 8.

1. Reg. 8. Audi vocem populi in omnibus , quæ loquuntur tibi ; non enim te abiecerunt , sed me , ne regnem super eos. Iuxta omnia opera sua, quæ fecerunt à die , qua eduxi eos de Aegypto usque ad diem hanc: sicut dereliquerunt me, & seruiuerunt Dijs alienis , sic etiam faciunt tibi . Ac si diceret: Quid te spretum doles, si Deum spreuerunt? Porro Pa-

ter ,

ter, multos habens filios, quos amat ardentem, egrotum, ac doloribus vexatum plus diligere videtur, quem frequentius inuifit, imò à quo vix ad momentum recedit, cui blandiora loquitur, cui quocunq; artificio perfuadet potiones amaras haurire, ac ferri, & ignis sectiones ferre. Haud diffimilia agit Chriftus cum fœuiorē perſecutionem patientibus. Sic enim præter vulnera ſecretius alloquitur ſuos, ac blande conſolatur. *Iſai. 12. Et tu iſraël, ſerue meus Iacob, quem elegi, ſemen Abraham amici mei, in quo apprehendi te ab extremis terræ, & à longinquis eius vocaui te & non abieci te. Ne timeas, quia ego tecum ſum. Ne declines, quia Deus tuus confortauit te, & auxiliatus ſum tibi, ſuſcepit te dextera iuſti mei. Audiant nunc perſecutores. Ecce confundentur, & erubeſcent omnes, qui pugnant aduerſum te: erunt quaſi non ſint, & peribunt viri, qui contradicunt tibi. Quaeres eos, & non inuenies viros rebelles tuos, erunt, quaſi non ſint, & veluti conſumptio, homines bellantes aduerſum te. hæc tenus vates.*

Iſai. 12.

*Respondet Christus, quòd plagæ sunt indices infiniti
odij, quo Deus insequitur peccatum.*

(ap. XXIV.)

*Peccatū ma-
ius Dei odiū.*

*Nullum faci-
nus non patri-
tum.*

*Lucifer à Cœ-
li deiectus pro-
pter peccatū.*

*Peccatū can-
sa Diluviū.*

SI nossent homines, quanto odio Deus peccata hominum habet, nemo vnquā auderet sacras eius leges violare. At constat certe, Deum nihil vnquam odisse præter peccatum, aut propter peccatum. Propter scelera tum Dæmones, tum damnatos homines inuisos habet, quos tanquā creaturas amore naturali diligit, ac eorum existentiam conseruat. Vsqueadeo vero Deus peccatum semper odio habuit, vt sibi paulo ante carissimos, post patratum ab eis facinus, statim repulerit, ac inter inimicos recensuit. Quare ab æterno decreuit, nullum improbum facinus inultum dimittere; quod in hoc, vel in altero sæculo pleat. Si cupis nosse, quàm sit ille sceleri infestus, recordare, quid in cœlo fecerit, cum in Angelis suis reperisset prauitatem, Inde Luciferum cum sequacibus exturbauit, reliquos etiam, nemine excepto, in profundum tenebrarum demersurus, si deliquissent. Propter peccatum Deus vniuersum orbem terrarum diluuiο aquarum deuastauit. Nonne vides, iniquitatem Deū

ad iracundiam adeo prouocare , vt pro satisfactiōe iniuriæ, quam illi vnius culpæ transgressio irrogat, tantum poscat , quantum nec totus mundus exoluere queat ? Itaque tantum is odit impium facinus, quantum suam gloriam, & honorem expetit. Quinque millia annorum spatio ijs, qui in gratia decesserant, dilata fuit æternæ gloriæ participatio , nec vllus cœlum ingredi permissus est, antequâ Christus, Filius Dei, atrocissima tormenta pateretur, penam, humani generis flagitio debitam, de suo dependens . Is cū tantus esset, iussus est à Patre Crucem probrofissima pati , & quæ non rapuerat, exoluere; post tot supplicia , ac totum sanguinem fusum, dixit Dominus; *Consummatum est* . Quæ verba Syriacè ab eo prolata fuisse , quidam Doctor affirmat , voce vsus, quæ tria significat . Quare dicens, *Consummatum est*, simul dixit , pacificatum est persolutum est . Quæ omnia in Passione Domini facta fuisse omnes intelligunt , tã etsi interpretes pleniorẽ significatũ prætulisse videatur. Si vis ergo, ò Christiane, quàm sit scelus deforme , quàm illud infinito insequatur odio Pater, agnoscere; aspice Christum crucifixum, eiusque vulnera intuere. Tum sic roges, Domine, Quare tã crudeliter vulneratus, è ligno pēdes? Respondebit sane: Hæc ego patior pro sceleribus omnium vestrum , atque parentum ve-

Spatium annorum Patrũ in Lybo .

Tria in Consummatũ est significantur.

strorum . Nec est, cur aliquis in perfidos ministros inuehatur, à quibus Cruci suffixus sū: quin magis suorum facinorum conscius, horum cruciatuum se auctorem esse fateatur. Quoties tortores, ac carnifices, me torquentes in depicto pariete videris, mox cor tuum explora ac perquire diligenter, an peccata aliquot ibi morentur, quæ cum inueneris, scito, illa me torfisse, cruciasse, ac vulneribus confecisse. Si non id cogitas, intellige, Christianos improbos Iudæis peiores esse. Caue itaque tu, ne vnus ex illis reperiare. Iusta sane Christi querimonia est, qui aduersus fideles improbos profert illa verba Psaltis: *Super omnes inimicos factus sum opprobrium vicinis meis valde, & timor notis meis.* Neque etenim pagani, ac infideles Baptismum petunt, aut veram Christianam Religionem veram esse putant, scandalosa credentium vita valde offensi de prauis Christianis idem Dominus iu alio Psalmo lamentatur, dum ait: *Quoniam, quem tu percussisti, persecuti sunt, & super dolorem vulnery meorum addiderunt.* Viri etenim impij, ac preuaricatores, Christi vetera vulnera renouant; id quod etiam D. Paulus ait: Superbi rursus Christi caput spinis coronant; quia illius humilitatem contemnunt; tūc etiam ostentiam, cum inclinato Capite emisit spiritum. Gulosi, ac crapulæ dediti, qui suauiores cibos, ac

Psal. 36.

Psal. 69.

*Impij, Christi
vulnera re-
nouant.*

*Christus Ca-
put indinat
& quare.*

potus, inopum indigentia neglecta, ac studio castitatis omisso, auidus sectantur, Christo fel & acerum porrigunt. Luxuriosi, & qui ob carnis voluptates insaniunt, Redemptorem nostrum flagris cædunt. Auari, ac tenaciores eundem clavis in ligno confodiunt, nec illud attendunt, quod Christus foratis manibus resurrexit, nihil ut sibi retineat, sed ut omnia liberaliter effluere sinat: cum in Cruce nudus pendens, omnia distribuisset, Crucem Apostolis, Matrem. S. Ioanni, Ecclesiam S. Petro, sanguinem humano generi in Redemptionis pretium, Animam Patri, Corpus Matri, ac pijs Discipulis, sepulturæ tradendum. Iracundi, & qui tam cito ad cõtumelias, & conuitia prorumpunt, blasphemantes, ut illi, quos Euangelium commemorat, caput, linguam, & manus aduersus Dominum iniuriose mouent. Inuidi, & quotquot erga proximos suos amaro sunt corde, rursus latus Domini lancea crudeliter aperiunt. Negligentes porro, & accidia torpentes, discipulos imitantur, qui cum se fortes futuros pròmisissent, eo relicto, postea fugerunt. Constant itaque flagitiosos homines, ac diuinæ legis transgressores, quantum in ipsis est, rursus Christo intentare supplicia, tanto maiore piaculo, quàm Iudæi facerent, quoniam illum probe cognitum ac in throno gloriæ sedentem, Christiani

Christus foratis manibus resurrexit & quare.

Peccator plus quam Iudæi Christum seruit.

Heb. 10.

contumeliose tractant, Quamobrem & cum Paulo sic licet argumentari: Irritam quis faciens legem Moyfi, sine vlla miseratione duobus vel tribus testibus moritur; quanto magis putatis deteriora mereri supplicia, qui Filium, Dei conculcauerit, & sanguinem testamenti pollutum duxerit, in quo sanctificatus est, & Spiritui gratiæ contumeliam fecerit? Nos vero Paulum interpretantes, dicimus, illius sententiam percellere peruicaces homines, qui Christo rursus vulnera infligendi essent, si is in terris nunc ageret, in carne passibili, ac dolori exposita. Quare qui se peccasse quandoque meminerit, plagas intuitus, ploret, ac ingemiscat, illos sequatur, de quibus in Zacharia scribitur:

Zachar. 12.

Et aspicient ad eum, quem confixerunt, & plangent eum planctu, quasi superunigenitum. Cur enim homo facinorosus, Christi dolores, ac sua damna non plangat? offensæ magnitudinem ab ijs, quæ Dominus passus est, an non intelliget? an non seipsum, tanquam auctoris vitæ inuasorem, & crucifixorem, non criminetur, non vlciscatur? Audiant quicunque culparum pondus non sentiunt. Trifariam delinquent homines, aut ob ignorantiam, aut ob fragilitatem, vel per malitiam. Propterea tribus in locis Saluator mundi profundiora vulnera sustinuit, in pedibus, in manibus, & in latere. Sicuti autem

Homo tripliter delinquere dicitur.

dedi-

pedibus terram continuo culcātibz homines impingunt, & claudicant, sic per eos ignorantia peccata designantur, qua terrenæ mentes plurimum laborant, iuxta illud Pauli: *Animalis homo non percipit ea, quæ sunt Dei*. Hæc itaque primi generis delicta, Christi pedes vulnerauerunt, qui per inscitiam nunquam aberrare potuit. Imbecilitas, seu fragilitas conditionis nostræ in manibus nostris inermibus, quas naturæ haud nobis communijc vnguibus, vt plerisque animalibus fecisse videmus: qui ergo ob carnis infirmitatem labimur, haud plane excusamur, sed plaga crudeli manus beneficas, ac robustas Saluatoris confodisse existimandi sumus. Postremo quia malitiose tunc peccant homines, quoties ex praua deliberatione aliquid committunt, vel omittunt contra legem Dei, idcirco hoc culpæ genus plagæ lateris responderet: adeo vt, qui ex corde, id est ex deliberata electione peccat, latus Christi læcea perfodisse meritò censeatur.

*Peccatum ex
deliberatione
latus Christi
perfodit.*

A D D I T I O.

O Prima theoria hæc est, odium Dei aduersus peccatum infinitum ex plagis, ac passionibus Christi insontis dignoscere. Quis in persona Iob, dirissima patientis, statum repræsentatum non videat? cap. 16. *Nunc autem op-*

Iob. 16.

pressit me dolor meus, & in nihilum redacti sunt omnes artus mei. & paulo post: Concluserunt me Deus apud iniquum, & manibus impiorum me tradidit. & paulo post: Circumdedit me lanceis suis, conuulneravit lumbos meos, & effudit in terra viscera mea. Conscidit me vulnere super vulnus, irruit in me quasi gigas. Hæc passus sum absque iniquitate manus meæ, cum haberem mundas ad Deum preces.

Peccatū semper odio Deo.

Deus occisus à Patre & quare.

1. Reg. 22.

Cum Deus semper, & vbique peccatum persecutus sit, cum illud sese post Christi tergum abdidisset, vt illud occideret, Filium confodere, veritus non est. Rex Saul immane odium, quo in Regem Dauid ferebatur, tunc maxime declarauit, cum ciuitatem Sacerdotum Nobæ sic deuastauit, vt præter 84. vestitos Ephod lineo, percussisset in ore gladij viros & mulieres, paruulos & lactentes, bouemq; & asinum, & ouem 1. Reg. 22. At quæ, aut qualis istorum culpa fuerat? ob id igitur tam ingentem cædem in ciuitatem Nobæ fieri iussit, quia ad illam diuerterat inimicus eius Dauid. Sic etiam Deus Pater tam crudeliter Christi humanitatem deuastari permisit, in eam, tametsi innoxiam, hostem suum terribilissimum vlsceretur. Sic legimus, Regem aduersus rebellem populum vsque adeo ira exarsisse, vt cum eorum ciuitatem arctiore obsidione vallasset, ipsi verò è mœnibus filium illius suspendissent, eius amore patrem

ab oppugnatione cessaturum sperantes, Rex præciperet nihilominus valide murum varijs machinis quati, tamen si certissima hinc mors Filij timeretur. Quid miraris adeo carum Patri Filium, postea ab eo morti, ac supplicij traditum? Sed orbis totius scelus expiandum erat. Rex quoque Saul Filium suum Ionatham ob violationem iurisiurandi, mori coëgisset, nisi eum populus liberasset, quia grãde beneficium Reipublicæ contulerat. 1. Reg. 14. At Pater æternus ob alienam culpam Filium suum morte tolli voluit, ut per eum populi innumeri liberarentur, atque sic in hominum genus omnium maximum beneficium conferret. Quàm igitur inuisum est peccatum oculis Dei? legatum Moysen ad Pharaonem mittebat, magnum virum, virgam ei tradiderat, quæ prodigia inaudita in Aegypto patraret, sæpius cum eo, atque cum amico intimo locutus fuerat. Cumque in itinere esset, dixit ad eum: *Hæc Pharaoni dices nomine meo: Filius meus primogenitus Israël, dixi tibi, Dimitte filium meum, ut seruiat mihi, & noluisti dimittere eum. Ecce ego interficiam filium tuum primogenitum.* Quàm plena sunt hæc benevolentia, ut filios suos adoptiuos in libertatem affereret? minatur, se Regis primogenitum occisurum, quod loco ac tempore suo perfecit. Quàm maior, ac effusior

1. Reg. 14.

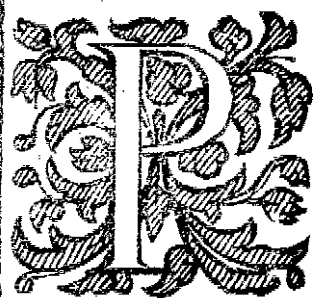
*Amor Patris
eterni cū ge-
nere huma-
no.*

Patris caritas erga hominum genus extitit, qui primogenitum suum morti tradidit, ut adoptandos è potestate tenebrarum erueret? Ut autem videas, odium, quo Deus fertur aduersus scelerum immanitatem, allatæ historiæ hæc mox subiiciuntur. Cumque esset in itinere in diuersorio, occurrit ei Dominus, & volebat occidere eum. Quidni faceret, si culpa suberat? at tanto viro, ad tam magna peragenda destinato, non parceret? quare parceret, si Filio non parcit? Haud tamen Moyse cæsus est, qui parum abfuit, ut caderetur. Mox enim filio circūciso, quieuit indignatio. At Christum nō modo terreri, sed & occidi oportuit, nec aliter satisfaceret, nisi crudeliter occideretur. Rei etenim, pænæ, quæ duratione est infinita, nō debuerunt absolui, nisi quid infinitum in compensationem penderetur. Quare quædā, veluti commutatio facta est, ut pro pœna æterna, quam passuræ erant personæ finitæ, satisfaceret pœna temporalis, quam perferret persona infinita. Quid ergo miraris, si ministri Regis, cuius maiestas læsa fuerat, Dominum Iesum in horto suffocarent, dicentes: *Redde, quod debes.* At nos tantam nouitatem, ac opus inusitatū videntes, nonne indignabimur?

Quòd

*Quòd plagæ suæ sunt discordiæ, ac diuisiones, quæ in
eius corpore mystico gliscunt.*

Cap. XXV.

Acis, ac vnionis synceræ ardens amator Deus, in seipso ostendit, quàm pulchra sit plurium in idem consensio, ac concors animus. In eo, cum tres esse personas, ac vnā essentiam esse fateamur; omnis deinceps multitudo, quæ in aliquo vno conuenit, nos ad vnitatis studium vehementer hortatur. Quamobrem & in Ecclesia Catholica, quæ vnica tantum est, vt in Cant. insinuatur, omnia, quoad fieri potest, inter se cohærent, vt ad aliquod vnum ordinentur. Meritò Dominus dicebat Hebræis: *Omne Regnum diuisum in seipso, desolabitur*, quoniam, vt vnitas partium ad corporis permanentiam confert, ita & rerum diuisio ad earum destructionem tendit. Vnio vero hypostatica, quid aliud prædicat, quam vt vnitatis studiosi simus? Vnionem istam naturarum beatissimam variarum gentium, atque populorum, in vnā, atq; eandem fidem conspiratio consecuta est: & Christus caput est, non dissidentium inter se membrorum, sed quæ vnum Corpus mysticum ob summā vnio-

Pax à Deo amata.

Luc. II.

Christus caput Vnitorū.

nem

Psal.

Secta vulnus
Christo infligitur.Canti. 6.
Malum puni-
cum Ecclesia
figura.Multa de V-
nitate. disse-
runt.

Psal. 44.

nem efficiunt. Vide itaque, quid eius vulnera clament? auersari se dissidia, simultates, ac schismata, à quibus hæreses postea gignuntur. Schismatis auctor diuidit, & vere disperdit, de quo in Psal. dicitur: *Singularis ferus depastus est eam*, scilicet vineam Domini. Enimvero qui credentium multitudinem in sectas distrahit, grande vulnus Corpori mystico Christi infligit. In hoc, quod est Ecclesia, si qua distinctio personarum, ordinum, graduum, ac functionum retinenda est; sic omnia attemperantur, ut multa in vnum coeant, ac diuisio destruens euitetur. Propterea in Cantico Salomonis, malo punico Ecclesiam assimilari legimus, in quo cernimus grana innumera distinctionem cum vnitatem sic retinere, ut cum tam multa sint, vnum tamen malum, vnumque corpus efficiant. In Dei Ecclesia similiter statuum Religionum, seu sodalitatum magna varietas visitur, quæ pulchram illam reddunt, iuxta illud Vatis: *Astitit Regina à dextris tuis, in vestitu deaurato, circumdata varietate*. Omnium tamen vna, ac eadem est Fides Catholica, & ob eandem spem æternorum strenue decertant, eodem caritatis glutino cohærentes. Quàm dirum vulnus tam pulchro, ac tam bene compacto Corpori infligerit, quisquis schisma ferit, ac discordias suscitatur. Vulnus reliquis lethalius est, quia cor

petit,

petit, & vnitatem, quæ fons vitæ existit. Est quidem arduum vnitatem inter multos seruare, quia vbi multitudo, ibi confusio. Sed quid difficile Christiano sit, credenti, plures esse personas diuinas, quæ sunt vnum in essentia? Inde nobis adueniet, vt cum plures numeremur, vnum tamen ob vnanimē voluntatū esse reperiāmur. Quod in magnis exercitibus facit metus, cur in nobis amor non efficiat? de Ecclesia etiam scriptum est: *Terribilis, vt Castrorum acies ordinata*. ad hanc vnitatem adeo speciosam ac necessariam Apostolus nos his verbis hortatur, dicens: *De cætero, fratres, gaude- te, perfecti estote; exhortamini, idem sapite, pacem habete, & Deus pacis, & dilectionis erit vobiscum*. Hæc dicebat vir magnus, penes quem erat sollicitudo omnium Ecclesiarum, quibus vnitatem seruandam esse continuo inculcabat, qui ad eosdem scribens, similiter dicebat: *Obsecro autem vos, fratres, per nomen Domini nostri Iesu Christi, vt idipsum dicatis omnes, & non sint in vobis schismata: sitis autem perfecti eodem sensu, & in eadem scientia*. Itaque qui diuersas à Catholicis sententias afferunt, reiiciendi sunt, cum illo Pseudopropheta, quem Deus in Deuteronomio interfici iubebat. Arrogantiæ ac præsumptionis omnes illi rei arguuntur, qui nouam doctrinam, novosque mores Ecclesiæ, spiritui

2. Cor. 13.

1. Cor. 1.

Schisma fugiendam.

Deuter. 18.

Arrogantes.

Matth. 23.

Prouerb. 6.

Apostata natura.

Sex odit Deus.

haud consentientes, inuehunt, qui magistri, ac Rabbi dici volunt cum scribis, & Phariseis: & quia primas cathedras, ac honores ambiunt, se illos assequi posse per singularitatem arbitrantur. Quàm sunt isti vani, ac miseri, qui, ut aliqui esse videantur, à reliquo cœtu superbe resiliunt, pœnas acerbis vel in hoc sæculo daturi. Salomon vero diffidētium à communi doctrina characteres representat in quodam male animato. Homo apostata, vir inutilis, graditur ore peruerso, annuit oculis, terit pede, digito loquitur, prauo corde machinatur malum, & omni tempore iurgia seminat: huic exemplo veniet perditio sua, & subito conteretur, nec habebit ultra medicinam. Sex sunt, quæ odit Dominus, & septimum detestatur anima eius. Oculos sublimes, linguam mendacem, manus effundentes innoxium sanguinem: cor machinans cogitationes pessimas: pedes veloces ad currendum in malū, proferentem mendacia, testem fallacem, & eum, qui seminat inter fratres discordiam. Omnium postremum dicitur Dominus abominari, quoniam prius recensita scelera singula potest homo committere, tamen si solus extiterit: at discordias inter multos viri male ferari ferunt, qui & alia coniunctim flagitia perpetrant, sexque anteriora frequentius committunt. Iam vero nouæ do-

ctrinæ

doctrinæ auctor sex etiam peccata capitalia committere videtur. Quàm etenim superbus est, qui aliquid se docere posse præsumit, quod Ecclesia Romana non viderit? Quàm avarus, ac egregius est impostor, qui falsam monetam errorum pro vera in Ecclesia Dei obtrudere conatur? Quam luxuriosus, qui voluptuosissima, & adulterina scientia, tanquam concubina abutitur? Quis illo iracundior, qui tanta pertinacia suas opiniones tuetur, ac doctiores ipso conuitijs, & contumelijs onerat? An non gula vitio laborat schismaticus, cuius palato cibi doctrinæ communis non sapiunt? Quid porò dissidentes in Religione ab invidia exemptos esse opinemur, quæ inter eos maxime viget, qui cupiunt videri litterati? Accidia torpore corripitur schismaticus, licet videatur interdum altiora moliri; nam quorum Dæmoniam corda subuertit, ut sint ad ea, quæ ob inane gloriam sponte eligunt, satis alacres, ad Dei, & Ecclesiæ præcepta seruanda segniores reperti sunt.

*Auctor nouæ
doctrinæ sex
peccata comit
tur.*

A D D I T I O.

DE vnitate Ecclesiæ Catholicæ Patres multa scribunt, & non pauca congeffit Gratian. in Decreto, caus. 7. quæst. 1. & 2. Nunc

Gratian.

D. Irenaeus .

S. Iren. Marty. & Episcop. Lugdunens. contenti erimus, qui sic de præsenti argumento scribit. l. 1. aduer. hære. cap. 3. *Hanc predicationem cum acceperit, & hanc fidem, quemadmodum prædiximus, Ecclesia, & quidem in uniuersum mundum disseminata, diligenter custodit, quasi unam domum inhabitans, & similiter credit ijs, videlicet, quasi unam animam habens, & unum cor, & consonanter hæc prædicat, & docet, & tradit, quasi unum possidens os. Nam etsi in mundo loquelæ dissimiles sunt, sed tamen virtus traditionis una, & eadem est.* Porro idem S. lib. 4. cap. 62. grauius inuehitur in eos, qui Ecclesiæ unitatem impugnant, his verbis: *Iudicabit autem eos Dominus, qui schismata operantur, qui sunt immanes, non habentes Dei dilectionem, suamque utilitatem potius considerantes, quàm unitatem Ecclesiæ propter modicas, & quaslibet causas, magnum & gloriosum Corpus Christi conscindunt, & diuidunt, & quantum in ipsis est, interficiunt, pacem loquentes, & bellum operantes, vere liquantes culicem, & camelum transglutientes.* Nulla enim ab eis tanta potest fieri correptio, quanta est schismatis pernicies. Haftenus ille. Arbitrer ego, plagis suis Christum ad unionem atque concordiam fideles efficacissime exhortari; quoniam sicut per vitulorum in frustra concisionem, Principes, ac populi Orientales fœdera fanciebant, sic Chri-

Schismaticis
Christi Cor-
pus conscindū.

stus per vulnera sua , atque tormenta , pacem posuit inter Deum, & homines, de qua re Apostolus Paulus egregie scribit in hæc verba : *Nunc autem in Christo Iesu, vos qui aliquando eratis longe , facti estis prope in sanguine Christi . Ipse enim est pax nostra , qui fecit utraque unum , & medium parietē maceriæ, soluens inimicitias in carne sua, legem mādatorum decretis euacuans, ut duos condat in semetipso in unum novum hominem : faciens pacem, & reconcilias ambos in uno corpore Deo: per Crucem interficiens inimicitias in semetipso.* Hęc Paulus . Si itaque tantæ potentiæ plagæ fuerunt , ut & hominum genus Deo conciliarent, & populos in vnum cœtum cogerent, parumne efficaciam habebunt ad dissidentes , ac schismaticos curandos ? atque ad faciendum , ut feri homines omnem iram , atque animi acerbitaltem deponant ? Concisis bobus in frustra , quæ per omnem terram Israël videnda misit , adeo terruit, atque ad concordiam impulit, ut textus dicat 1. Reg. 11. *Inuasit ergo timor Domini populum , & egressi sunt , quasi vir unus .* Et non id caro Christi , tot modis conscissa, ac vulnerata à Schismaticis , ac dissidentibus obtinebit , ut reliquo Corpori reconcilientur, animisque iungantur ?

1. Reg. 11.

Quòd plagæ Christi non tam sint clauorum quàm amoris vehementis . (ap. X X V I .

Ioan. 20.

SANCTVS Thomas Apostolus, cum adhuc esset incredulus, non est ausus Christi vulnera signa clauorum appellare, sed loca maluit dicere: in Corpore enim glorioso differentioris cõditionis futura erant. Euangelista verò Ioannes non dicit, Christum Apostolis clauorum fixuras; sed ait, manus, & latus ostendisse. Dominus vero ipse, cuius verba plurimum sunt obseruanda, cum D. Thomæ apparuisset, eius incredulitatem sanaturus, hac phrasi tantum vsus est, dicens: *Infer digitum tuum huc, & vide manus meas, & affer manum tuam*. Nam quoniam Christi plagarum varius status, & qualitas differens considerari potest, hinc varia similiter earum appellatio exorta est. Alio se modo illæ habebant in Cruce, nimirum recentem sanguinem effundentes, ac Christum dolore acerbissimo cruciantes: aliter in sepulchro clausæ per illam Sabbati moram: aliter in Corpore Saluatoris glorificato post Resurrectionem. Cum Dominus in Cruce pendebat, eius plagæ fixuræ clauorum dicebantur; quando in sepulchro latuit, eadem signa cla-

uorum

uorum dici poterant : at postquam resurrexit ,
aliam longe præstantiorem designationem me-
ruerunt . Si quis ergo paulo altius de Christi
vulneribus disceptare voluerit , quod diximus ,
intelligat . Plagas eius non tam clauorum esse ,
quam amoris dicimus : an forte earum acerb-
tatem apud audientes extenuamus ? an forte
crudelitatem abfuisse existimemus ? Sed si vul-
nerum preciositas , altissimumque meritum ex
parte illius , qui plagatus est , spectari debet
qui tam ardens animarum amator extitit ,
quid vereamur plagas potius amoris , quàm cla-
uorum dicere ? Quid ergo dicam ? quoties pio,
ac tenero corde vulnera Saluatoris meditor ,
in his fixuris manuum , ac pedum clauos non
video , non ferrum : quid ergo , nisi amorem ,
& illum immensum , ac eximium ? quid iuxta
sentio , nisi flammam caritatis ? nonne perspicis
amoris magnitudinem ? qui sic clauos consum-
psit , sic ferrum deuorauit , vt quondam virga
Moy si in serpentem versa , serpentes Magorum
in Aegypto deuorauit . Signa ne igitur clauo-
rum , an amoris plagæ sunt ? amborum sane :
nunquid plaga sine ferro ? an putas clauos sa-
cras illas Saluatoris carnes penetrare potuisse ,
nisi eis amor locum profundiorē dedisset ? In-
fligebat vulnus crudelitas , sed quàm imbecilla
foret , nisi vulneri amor viam aperuisset ? abie-

*Plaga Christi
signa amoris .*

*Clavi pariter
dolorum.*

*Vulnera Christi
sunt manent.*

*Amor, nō Clavi
Christum
Cruci cōfixit.*

*Amor passio-
nis Christi ar*

re clavi, cessavit dolor, mansere vulnera gloriosa, non tam ad memoriam doloris, quàm ut sint signa infiniti amoris, qui omnes totius orbis clavos pro hominum redēptione alacriter absumpsisset. Nunquid ergo clavorum vulnera esse inficior, si, quod in illis præstantius est, attentius cerno? Quid clavi pariunt, nisi dolorem? dolorem quis ferat, nisi fortis amor? si dolorem video, amorem quidni contempler? si ob amorem Christus vulnera appetijt, excepit, constanter pertulit, quare non magis amoris, quàm clavorum esse clamem? Non clavi Dominum in ligno tenuere, non tantum poterant in eum, qui potestatem habebat ponēdi animam suam, cum libuisset, & iterum sumendi eam. Amor itaque Christum in Cruce confixit, in cruce tenuit: quia etenim Patrem amabat, cuius iniuriæ solus de toto rigore satisfacere poterat, sui facta oblatione; & quia fratres suos secundum carnem impensius diligebat; gloriam Patris, humanique generis redemptionem respiciens, sponte vulnerari voluit, vulnera sustinuit acerba, retinuit deinceps gloriosa. Omnium istorum amor artifex eximius extitit. Vulnus enim imprimere ferrum poterat, clavius poterat, malleus & manus impij tortoris potuere; sed vulnus vivificans, vulnus sanans, vulnus redimens, vulnus, è quo Ecclesia prodiret, quid nisi

amor

amor efficere poterat, & amor Christi? An igitur dicere vereamur, Christi plagas magis amoris esse, quàm clauorum? alios ego memini clauos in fornace illius cælestis Hierusalem fabrefactos, clauos amoris, ac caritatis, de quibus interrogati Spiritus illi Seraphici, plura enunciabunt. Hos longe fortiores ferreis clauis esse scitote, quia Christum, & in Crucis patibulo confixerunt, & in eo vsque ad vltimum spiritum tenuerunt. An non vides Dominum illic brachia tendentem, tametsi atrocissimis vndique cruciatibus vrgeretur, tanta nihilominus animi tranquillitate, cordisque suauitate mansisse, vt ne vllum vnquam verbusculum amarum proferret, nemini comminaretur, aut quidquam asperius in immanissimos hostes loqueretur? In tanta amoris plenitudine, quid miremur, omnia dulcia facta fuisse, ac ipsos clauos, quos dulces Ecclesia canit, in illum profundum amoris demersos, intuenti plagas vix occurrere? Videas in sacris literis, vbi plagarum mentio fit, clauorum nomen non exprimi. An quia amoris vulnerum potior ratio habenda est? Sic apud Zachariam Vatem quærentibus: *Quid sunt plagæ istæ in medio manuum tuarum?* respondit Dominus: His plagatus sum, certe ferro, sed tamen silêtur clauis, quia illæ plagæ amoris erant. Similiter in Psalmo, vbi verbo vtitur,

quod

*Amor Christi
in Cruce*

*Clauus Christi
fuit dulcis.*

Zach. 13.

*Clauis Christi
in scriptura si-
lentur & qua-
rè.*

quod insinuat, in plagis thesaurum ingentem, quo Ecclesia ditata est, quæsitum fuisse; clauis tacentur. *Foderunt manus meas, inquit, & pedes meos*, quia inimicorum crudelitas, ac barbaries à mansuetudine patientis superata est, nec tam immensi dolores visi sunt magni & infiniti amoris, cui se Christus adeo subiecit, ut sicuti seruos in fronte, & manibus signamus, eos ut constet in alterius esse potestate; sic amor Christo, cui pleno imperio dominabatur, quinque vulnera, tanquam notas seruitutis, inussit. O admirandam amoris potentiam, qui in vulnerabilem vulneravit, & sibi Christum ita subiecit, ut noster sit à nemine coactus, Cum itaque Christiane, plagas Christi intueris, puta, illum sic te alloqui: Quàm tu loco sublimi positus es? Ut plagæ istæ amoris Indices indebiles sunt, sic meus in te amor nunquam desinet. Perpetua caritate dilexi te, diligamque semper, si modo in amicitia perseueres. Quod si me diligis, vulnera mea dilige, de eis cogita, ad illa suspira, ea in cælo videre desideras. Quidni desideres, si amas ardentèr, me videre non concupiscis, vulneribus pulchriorem, quæ me vestri causa secundum aliquando fecerunt? Sic sane Christus. Nos vero cōfidèter dicamus, Christi vulnera non clauorū, sed amoris in cælis maxime, ubi clavis locus non est, amor vero est amplissimus.

Servorum signum.

Amoris admiranda potestas in Christo.

Cælum locus amoris non clavis.

A D D I T I O.

Admiraris, quod ait auctor, Christi amorem clauos deuorasse? at certum est, amoris hanc esse victoriam, vt acerba non sentiat, cum inferuntur, & cum abierint, parua illa, ac modica fuisse arbitretur. Ipse Christus id ita se habere docuit, cum increparet Discipulos euntes in Emmaus: nam cum illi mirarentur simul, & narrarent, quæ, & quanta ille passus esset: *Nonne hæc oportuit, inquit, Christum pati, & ita intrare in gloriam suam?* puerile abiit in proverbio: Amor vulnus non sentit. Quare scriptura, vt ostenderet dolorem ab amore Dei superari, commemorat Abraham iam senis in adimplendo præcepto circūcisionis alacritatem. *Abraham, inquit, nonaginta & nouem erat annorum, quando circumcidit carnem præputij sui.* Et Ismael filius suus tredecim annos impleuerat, tempore circūcisionis suæ. Eodem die circumcissus est Abraham & Ismael filius eius. Et omnes viri domus illius tam vernaculi, quàm emptitij, & alienigenæ pariter circumcisi sunt. Non timuere isti vulnera, non senex Abraham, quia Deum amabat, non puer Ismael, quia patrem amabat, non serui, quia Dominos reuerabantur. Quod vulnus amor non sentiat, osten-

*Amor Christi
clauos deuor-
rat.*

*Amoris victo-
ria.*

Adegium.

*Dolor Christi
ab eius amore
superatus.
Gen. 17.*

3. Reg. 10.

Christus vul-
nera sua de-
voral.

dit ille de filiis Prophetarum, qui iussus à Domino Regem Israël corripere, iussit in nomine Domini alteri, ut se percuteret; & à secundo vulneratus est: vulnus non sensit, quia Deum amabat, præceptum durius non refugit, alterius corripiendi gratia vulnus libèter pertulit. Quanto magis dicemus, Christum ob vim ingentem amoris, & ut Patri obediret, vulnera contempsisse, ac deuorasse?

Quòd plaga sunt effectus indignationis benignæ Paterni amoris. Cap. XXVII.

Ira rationis
satelles.

QVI de virtutibus moralibus tractant, de passione iræ sic edisserunt, ut ea nos bene uti posse, ut & reliquis animi perturbationibus, æque demonstrent. Quamobrem dixere Sapientes, iram esse rationis satelitem. Sine irascibili vero facultate, quis non videt, homines frigidos, & ad agendum inertes futuros? Oportebat vero, animalia iracûdia aduersus noxia armari, & ad contraria depellenda excitari. Sicuti itaque passio, qua indiuiduo, vel speciei conseruandæ consulitur, delectabili-um scilicet appetitio, otiosa non est, ita & illa altera facultas necessaria, qua aduersantia à nobis arcere valeamus. Quoniam vero propter

Adæ peccatum magna in vniuerso homine inordinatio consecuta est, & facultates inferiores vsque adeo rebellarunt, vt rationis imperium non modo non ferat, sed nisi virtutis adsit labor, & industria, illam loco deiiciant, atque pessundent; idcirco sacræ literæ nos admonent, vt iram, furoremque cohibeamus, quæ homines in feras vertit, atque in cognatos, & propinquos sæuire sæpe compellit, vt in Caim videre est, qui à Fratris sui Abelis cæde nefarias manus non tenuit. Ira vero laudabilis est, qua aduersus improbitatem, impietatemque indignamur, odio habentes quidquid diuinæ legi aduersatur iuxta illud Psalmi: *Irafcimini, & nolite peccare*. Iusta hac indignatione, quam zelum vocant, correpti serui Dei, ad ultionem scelerum ardentius cucurrerunt. Qui enim Deum vehementer diligunt, eius sanctissima iussa contemni, maiestatem sperni, ferre non possunt. Quamobrem cum perpetrari facinora vident, vehementer dolent, atque tristantur, & ob numinis reuerentiam, illa vindicari optant. Quam zelo plenus esset Moyse, tamen omnium mortalium sui temporis mitissimus, & sacræ literæ non tacent, & ex multis patere puto. Mitto nunc commemorare, quæ dixerit, feceritque, cum è monte descendens, populum aureum vitulum adorare comperisset. Constat

Adæ peccatū inordinatio.

*Cayn Ira se-
nit in fratrē
Abel.
Ira quā lau-
dabilis.*

Psal. 40.

*Moyse om-
nium morta-
lium mitissi-
mus.*

Exod. 32.

Num. 16.

Zelus Moyse.

Matth. 5.

Moyse zelotes.

Quantus Amor Dei tantum peccati odium.

vero : eum & tabulas lapideas , in quibus lex Dei scripta erat , ad montis racides fregisse, & cedem viginti millium hominum imperasse, atque interfecto-ribus valde congratulatum fuisse . Hic idem Moyse alia vice Deum enixius rogabat , ne sacrificia suorum aduersariorum reciperet , ac eorum contumaciam vlcisceretur . Nunquid vir magnus immoderata illa, ac iniusta indignatione arripiebatur, quæ mentes excæcat , rationis vsum adimit , ac præcipites dat , quotquot illi non resistunt, ac frenum rationis, veluti equo indomito, mature non ini- ciunt ? quis putet ? Zelus itaque erat , quo ducebatur vir Dei contra præuaricatores à caritate, & iustitia proficiscens, ab ea certe , de qua Dominus ait in Euangelio : *Beati, qui esuriunt, & sitiunt iustitiam ; quoniam ipsi saturabuntur.* Quod si homo altioris intelligentiæ particeps factus , vsque adeo in facinorosos sancto odio exarsit, quid dicemus de Deo summo, & Optimo? an non se & zelotem commemorat, & qui parentum scelera in filiis plectit ? Quis ignorat, Deum tanto odio peccatum insequi, quanto se amore prosequitur? cum vero infinitus sit amor, quo seipsum diligit, an non similiter infinitum erit odium, quo in aduersarium suum fertur ? quis porrò Dei inimicus , nisi scelus , & quisquis scelere contaminatur ? Bellum sem-

per

per Deus cum peccato gessit, perpetuoque geret : quod delendum, ac destruendum esse non modo generalibus legibus, sed & factis plerisque imperavit. An tu putas clementissimum Dominum tot illas gentes Palestinae ob aliud euer- ti, deleri, ferro succidi iussisse, quàm ob imma- nia scelera, quibus erant obnoxiae ? zelum tunc Dei maxime intelliges, cum audis, suis Ducibus, & Imperatoribus precipere, foeminas, par- uulos, cunctaque pecora internecioni traderet. An vereris, ne iniustus videatur ? at nullo cer- te modo esse potest : quin vero quia iustissimus est, & iniuriarum ultor acerrimus ; idcirco in- tegras gentes, ac nationes funditus mandat euer- ti. Cæterum licet multoties, ac modis in- numeris Deus implacabilem iram suam aduersus peccata declarauerit, cum scilicet gladium suum (ut verbis Prophetæ utar) in cœlo inebriauit, cum morti genus humanum subiecit, cum diluui- o orbem terrarum una cum tot viuētibus destruxit, cum igne e cœlo pluere iussit, cum bellis, pestilentiæ famisque flagellis per vicos, regna, populos, ac nationes in nihilum redegit. Eius tamen seue- ritas potissimum innotuit, cum viros maximos morti turpissimæ damnandos esse censuit. Iosue quinque Reges, in spelunca comprehesos, con- culcari pedibus à Principibus exercitus, Dei instinctu, imperavit, quos in ligno suspendit,

Bellū Dei cū peccato.

Deus iniuria- rum ultor acerrimus.

atque

Ios. 10.
Deus Zelotes.

2. Reg. 21.

*Ira Patris in
filium suum
maior, quàm
ira filij sui in
peccatum.*

*Vulnera Chri-
sti ira beni-
gna. & zelus
paterni amo-
ris.*

atque sic dimisit pendere vsque ad solis occubi-
tum. Ios. 10. Zelotem se Deus similiter ostēdit,
cum famem immisisset in populum Israël, ob
scelus Saul, & domus eius, qui Gabaonitas cæ-
ciderant. Sed grandis seueritas Regis David,
qui septem de domo Saul crucifigendos tradi-
dit Gabaonitis in monte, corā Domino. 2. Reg.
21. Atroci, ac turpi genere supplicij, impietas,
ac iniquitas in semine Regio multata est. Cur
non magis zelum Dei aduersus peccata non
admiraris in Cruce, & vulneribus filij eius? cō-
culcandos utique Dominus, qui victorias con-
cedebat, populo Reges tradidit: at maior ira
est Patris, Filium suum permittentis, opprobrijs
onerari, conspui, crudelissime cædi, ac postre-
mo in Crucem turpissimam agi. Grandis cala-
mitas, ac inauditum spectaculum, Reges pau-
lo ante fœlices, gloria, & omnium rerum copia
affluentes, suspēsos in patibulis cernere: & eos,
qui de semine Regio erant, pro Gabaonitis
crucifigi, qui ferro, ac internecone quondam
destinati erant. Omnia tamen iuste iussa, iuste
peracta fuerunt, ut mysterium latens intelliga-
mus. Designauere etenim, Deum de Deo, ho-
minem factum, pro expiatione delictorum to-
tius vniuersi, in Cruce suspendendum. Quare
itaque non dicamus, Christi vulnera iram be-
nignam, ac zelum paterni amoris præ se fer-

re? Quia etenim peccatum penitentibus remittere Pater decreuerat, iram suam effudit in fideiussorem, & plena solutione ab eo per tot penas accepta, infinita misericordia erga reos usus est; æque iustus, ac misericors, malens iustitiam ostendere in Filio naturali, eum, tamen si innoxium, puniendo: quia cito liberandus erat, quàm in adoptiuis, eos damnando, qui, si æqua lance plectendi erant, nunquam liberarentur: Patris zelum in vindicandis culpis, zelus Filij amplexus est, qui, cum improbitatem perpetuo odisset, illam in seipso puniri libentissime tulit. Nam si de se ipso vere dixit: *Ego gloriam meam non quero*, sua tamen morte glorificare Patrem ardentissime expetijt. Zelum tunc maximum ostendit, cum domum Patris, Templum scilicet, prophanari non ferens, arrepto flagello, ex eo vendentes, ac euentes eiecit, mensas nummulariorum evertens, zelo tamen ardentiore sese ad regnum peccati destruendum accinxit, cum morti obuiam prodijt, cum Templum sui Corporis, quod in triduo reædificauit, tot modis prophanari, ac dirui passus est: cum à Iuda pessimo mercatore vendi voluit, pretio triginta argenteorum, quos postea ille proijciēs, restituit: cū flagris ipse crudelissime cæsus est, ac extra Urbem ad supplicium Crucis ductus fuit: tam ar-

Christus peccatorum fideiussor.

*Zelus Patris
Zelus Christi.*

*Vulnera Ze-
lus Christi.*

zeli signa sunt quinque vulnera, quæ adhuc in glorioso Corpore suo retinet, perpetuoque retinebit.

A D D I T I O.

D. Aug.

*Zelus iustitiæ
& misericor-
diæ in Christi
passione.*

*Peccator pla-
ga doloris
Christi.*

*Dei Humili-
tas.*

PLacet hic subijcere pulcherimam S. Augu-
stini contemplationem de zelo iustitiæ Dei
cum infinita misericordia, erga nos ostensa in
Passione acerbissima dilecti Filij sui. Sic igitur
ait August. l. Medita. cap. 7. *Quid commisisti, dul-
cissime puer, ut sic indicareris? Quid commisisti,
amantissime iuuenis, ut adeo dire tractareris? Quod
scelus tuum, quæ noxa tua, quæ causa mortis, quæ
occasio tuæ damnationis? Ego enim sum tui plaga
doloris, tuæ culpa occisionis? Ego tuæ mortis meri-
tum, tuæ vindictæ flagitium. Ego tuæ passionis li-
vor, tui cruciatus labor, ò mirabilis censuræ conditio,
& ineffabilis mysterij dispositio. Peccat iniquus, &
punitur iustus, deliquit reus, & vapulat innocens,
offendit impius, & damnatur pius. Quod meretur
malus, patitur bonus; quod perpetrat servus, exolvit
Dominus, quod committit homo, sustinet, Deus. Quò
nate Dei, quò tua descendit humilitas? Quò tua fla-
gravit caritas? Quò processit pietas? Quò excrevit
benignitas? Quò tuus attigit amor? Quò peruenit
compassio? ego enim inique egi, tu pœna multaris: ego
facinus admisi, tu ultione plecteris: ego crimen edi-*

di, tu

di, tu torture subijceris: ego superbiui, tu humiliaris: ego tumui, tu attenuaris: ego inobediens extiti, tu obediens, scelus inobedientiae luis: ego gulae parui, tu inedia afficeris: me ad illicitam rapuit concupiscentia arbor, te perfecte caritas duxit ad Crucem: Ego praesumpsi vetitum, tu subijsti aculeum: ego delector cibo, tu laboras patibulo: ego fruor delicijs, tu laniaris clavis: ego pomi dulcedinem, tu fellis gustas amaritudinem; mihi ridens congaudet Eva, tibi plorans compatitur Maria. Ecce Rex gloriae, ecce mea impietas, et tua elucet pietas: en mea iniustitia, et tua liquet iustitia. Quid Rex meus, et Deus meus? quid retribuam tibi pro omnibus, quae tribuis mihi?

Quae, et qualia Christus vulnera ab homine exigat.
Cap. XXVIII.

IVD AEI, qui per tot annos gloriae Christi inuiderant, ac varijs artibus insidiati fuerant, illum crudeliter crucifigentes, nomen eius in obliuionem abire cupientes, omnem lapidem mouerunt, ut ignotum fieret, qualis ipse antea fuisset, ac ut, velut vnus ex sceleratioribus, digito monstraretur. Sed, quae Dei est prouidentia, à Pilato, à quo damnatus fuerat, publicum, ac solenne veluti testimonium accepit, cum titulum supra

*Pilatus Christi-
um regem
floridum di-
cit.*

Cant. i.

Genf. 25.

*Christus ca-
put inclinat.*

caput Crucifixi, tribus linguis perscriptum, imposuisset: Iesus Nazarenus Rex Iudæorum. Regem floridum Pilatus Saluatorem pronunciat, quia ipse atrocissimas spinas in flores conuertit; & quia sibi animas, odore pudicitiae vernantes, desponderi vehementer optat; idcirco illas inuitat ad suauissimos amplexus, dicens: Lectulus noster floridus est: Huc accedite inquit, o sponsa, ac in hoc angusto lectulo crucis mecum conquiescite: an eius duritiem veremini, quam meis carnibus emolliui? an in delicijs iacebitis, cum me in asperrimo strato decubentem videatis? An sicut Rebeccam puduit super Cameli dorso vehi, cum Isaac Sponsum, pedibus incedentem, vidit, ac ob id statim descendit; vos pudor non inuadet non aspera quæque pati, dum me constanter tot perferre supplicia cernitis? Hæc quisquis audit, & Crucem intuetur, simulque inclinasse caput Dominum Iesum perspicit: eum animæ osculum præbere velle animaduertit, sicuti fecit Rex Assuerus, qui Esther Reginam, virium deliquio correptam, complexu tenuit, osculoque recreauit. Terretur initio anima, quæ molliuscula est: quidni terreatur, cum lectus sit durior, osculum acetum, & fel redoleat, & amplexus pleni sint sanguine? Verum cum exercitior fuerit, confixionem sponsi in Cruce, perpetuitate conuigij

signi-

significare intelligat: neque enim à sponso hæc voluntatum coniunctio separatur. Nuditatem sponsi, ad arctiorem istam vnionem demonstrandam pertinere cognoscit; nudus enim Christus diligendus, & amplexandus est; quia propter seipsum vult diligi, qui nos diligit propter utilitatem nostram, & gloriam suam. Quis igitur non expetat inter Sponsas Crucifixi recenseri? quis Sponsi diuitias, ac magnitudinem in Cruce maxime apparere non fateatur? Contemplantur anima, Christum aures demisisse, quia te audire paratus est: caput inclinasse, quia te blande inuitat ad sinum plagæ cordis, manus habet apertas, atque porrectas ad largiendum. Figura Sponsi nos admonet, vt sub obscura virtutis imagine eum latere intelligamus. Quid mirum, si & in abiecta egentium conditione abscondi se ait? Discat itaque amare anima Sponsum, à cuius amore præuenta est: discat & modum amoris, ab eo, qui amauit immeritos vsque ad opprobrium Crucis: non putet se amoris reciproci mensuram impleuisse, nisi & ipse crucifigatur, amara, & aspera experiatur, ac quali erga Sponsum amore prædita sit, per plagas, ac flagella repræsentet. Quale cor Christi esset erga hominum genus, multis iam argumentis compertum erat: voluit tamen ipse per corporis fenestras ardētissimum

*Vulnera Christi
si ardenti sē-
mum affectū
monstrant.*

affectum ostendere, ut scilicet amantes, & constanter amantes ad se trahat. Tot igitur vocibus loquitur sponsus ad animam, ac efficacius de Cruce persuadet, nisi illa plumbea sit. Quàm foelix, ac beata illa sit, quæ silens, alloquium Crucifixi intelligat, multa iuste petenti, tribuat quicquid volet, sibi ipsi rerum etiam permissarum usu ob sponsi amorem interdicens? Ne quæso, anima mea, commemores amplius Domini tui è ligno pendentis querimoniam, quavis in scelestissimos, ac ingratißimos lamentationem amariorem effundat: quin potius de Christianorum torpore, ac mollitie, in summo silentio expostulantem exaudi: redarguimur à Cruce, à clavis, à vulneribus, & à tot supplicijs, quæ perpessus est. Cur non excitamur?

A D D I T I O.

Foelix anima, quæ Christum sese alloquentem, quin vero alta voce admonentem, intelligit. Quinque veluti linguis vociferatur Dominus è Cruce, ut illum diligamus, ut per aspera, ac dura itinera imitemur. D. August. in Man. cap. 23. *Clavi, & lancea clamat mihi, quòd vere reconciliatus sum Christo, si eum amaue- ro, & de efficacia Passionis ad excitandum amorem*

*Vulnera Christi
si veluti lin-
gue.*

D. Aug.

Idem

Idem l. poster. Medita. cap. 16. *Vnum autem est, inquit, quod me plus his omnibus accendit, urget, monet, & promouet ad te diligendum super omnia: amabilem te mihi reddit, o bone Iesu, ignominiosissima, & amara mors, quam sustinuisti, opus redemptionis nostrae. Hoc solum, vel hoc omnino totam vitam nostram, totum laborem nostrum, totum obsequium nostrum, amorem denique nostrum sibi vendicat; totum hoc, inquam est, quod deuotionem nostram & excitat melius, & quatit suauius, & auget amplius.* B. Laur. Iustin. Sermo. de Passio. Domini, Clamant, inquit, sputa, clauis, lancea, irrisiones, & verbera, ut ipse toto corde, totisque visceribus diligatur qui pro dilectione nostra talia ac tanta pati dignatus est. Iste est ignis, quem venit Dominus mittere in terram, & quid aliud vult, nisi ut ardeat? Peto & ego Dominum e Cruce verba illa Isaiae Prophetae clamare, cap. 46. *Mementote istud, & confundamini: redite prauaricatores ad cor: quid enim perpetua memoria dignum, nisi Christi Passio? quid, quod voluptuosos magis confundat Passione Christi? quid est, quod magis oscitantiae arguat hominem, quam non saepe cogitare de Passione Christi? Recordamini prioris seculi; quoniam ego sum Deus, & non est ultra Deus, & non est similis mei. Ille utiliter Christi Passionem meditatur, qui eius diuinitatem simul & semel contemplatur, cum acerba sacrae eius humanitatis torsione.* Annunciaui ab exordio nouissimum, &

B. Laur. Iust.

Vulnera Christi clamant.

Isai 46.

ab initio, quæ necdum facta sunt, dicens: Consilium meum stabit, & omnis voluntas mea fiet. Ergo quicquid delinquant peccatores, Dei voluntas semper impletur, quia quæ remittuntur, cēsentur in Christo punita, quæ non delentur, apud Inferos puniuntur.

Quòd plagæ Christi sunt supplementum modici amoris, ac multorum aliorum defectuum, qui recensentur. (cap. XXIX.)

OMNIA creavit Deus, aut interitui obnoxia, aut aliquem defectum patientia, ut constet, creaturas esse fluxas, ac labiles, Rerum vero lapsus tam altus est, quantum ipsarum conditio fert: neque enim æquali ruina arbor v. g. & homo cadunt. Illa enim, si præcidatur, aut in solum, aut in ignem cadit: homo vero, qui per culpam ceciderit, præceps ad Inferos deuoluetur. Itaque quo res præstantior est, eius ruina deterior. Ex quo fit, ut Reipublicæ dignitates, ac honores, præsertim sacri, quos miser^{is} mortales tâto studio ambiunt ob impendens maius periculum fugiendisint: quod tamen stultis, ac ebrijs huius sæculi ægre persuades. Heli Summus Sacerdos, quia altius sedebat, cum retro cecidisset, fractis cervicibus expiravit. Sic plane mente elat-

Res quò præstantior, ruina còdeterior.

1. Reg. 4.

tis,

tis, & ambitiosis accidit, qui periculum non attendentes, quid mirum si ex alto ruant? Excelsa itaque hominis conditio, multis nihilominus lapsibus obnoxia est; & quia in plerisque delinquimus, ac præsertim in reddendo tributo amoris; idcirco Deus nobis prouidit de supplemento per quinque vulnera sacratissimi Filij sui Iesu Christi. Sicuti autem Deum non diligimus, ut oportet, sic etiam non parum deficimus incertamine, quod cum Diabolo inimus: neque enim strenue depugnamus, ut par est; neque impertunis illius suggestionibus, atque temptationibus viriliter resistimus, præterea omittimus adimplenda circa dilectionem proximi, in quem tametsi non simus contumeliosi, non superbi, non iniusti, haud tamen ea beneuolentiæ argumenta ei præstamus, quæ ius Christianæ societatis, ac disciplinæ deposcit. Ut autem primi ordinis omissiones persequamur; quis segnitie mortalium in Dei famulatu non deploret, cuius inspirationes pauci dignoscunt, paucissimi intra pectus admittunt? Quotus quisque est, qui de suo statu recogitet, qui de salute animæ suæ, de nominis diuini gloria sollicitus sit? Bonus quidem Dominus pias cogitationes, ac sancta desideria immittit, nos vero ea reijcimus, Solis lumini, ut est in prouerbio, fenestram occludentes. Imitamur Nabal illius stulti peruiaciã,

*Vulnera Christi
supplementa*

*Nabal perui-
cacia.*

1. Reg. 25.

David precibus Abigail placatur.

Inspiratio Dei

ad quem David, dum in silua moraretur, decem pueros misit, qui ab eo aliquid subsidij ad vitam sustentandam impetrarent. Ille vero cum in monte Carmelo tonsoribus gregum suorum copiosam mensam apparasset, (id regionis incolæ, cum oves tonderent, faciebant, ad renouandam memoriam veterum patrum suorum, qui fuerant pastores) non solum vacuos milites remisit, sed, quod extremæ demētix fuit, David contemptui habens, hæc respondit: *Quis est David, & quis est filius isai? hodie increuerunt serui, qui fugiunt Dominos suos. Tollam ergo panes meos, & aquas meas, & carnes pecorum, quæ occidi tonsoribus meis, & dabo viris, quos nescio, unde sint?* Hæc cum David renunciata essent, vsque adeo ille ira aduersus auarum, & ingratum exarsit, vt militibus suis arma arripere iubens, domum totam Nabalis ferro excindere properaret. At Abigail vxor Nabal, Davidi cum muneribus occurrens, cum inter cætera quinque arietes coctos, & quinque sata polentæ obtulisset; tam blande, ac sapienter locuta est, vt Regem placaret, atque apud eum summis laudibus digna censeretur. En typum satis apertum nostræ erga Deum superbiæ, atque inobedientiæ. Cogitemus, Deum suos veluti nuncios ad mentes nostras mittere, interioris scilicet luminis radios, quibus pulsat ad ostium liberi arbitrij, nec

fine

sine mysterio decem illos fuisse existimemus :
 omnis enim diuina inspiratio ideo fit, vt homi-
 nes præcepta decalogi accurate obseruent : at
 qui varijs occupationibus, curisque domesticis,
 velut Nabal implicantur, salutaria Dei monita
 non accipiunt, ac spreta Dei voce, ea morum
 licentia viuunt, ea terrenarum rerum cupidita-
 te cæcati, vt Deum ad iracundiam prouocent,
 iamiam flagitiosos, ac rebelles varijs cladibus
 flagellaturum, nisi Sancta Mater Ecclesia oc-
 curreret, quæ varijs oblationibus, ac præsertim
 quinque vulnerum Christi memoria, illum mi-
 tigat, & a vindicanda iniuria remoratur. Quo-
 niam vero dicebamus, nos in pugna cum Dæ-
 mone inita, haud strenue præliari, intelligamus
 à quinque vulneribus, Dei pugnatores & ani-
 mari, & valide roborari, quod exemplo Regis
 similiter ostendetur. Is, cum valde adolescens,
 in certamen descendisset cum Golia Philistæo,
 qui fortissimum quemque de filijs Israël ad pu-
 gnam singularem prouocauerat; quinque lapi-
 des limpidos è torrente selegit, quos in porten-
 tosum gigantem funda iaceret. Sic tu, quoties
 inferorum ministri te varijs tentationibus ado-
 riuntur, ne in continua ista pugna succumbas,
 ad quinque plagas Domini recurras, quas è tor-
 rente Passionis eius sumptas, illo inquam, de
 quo Rex Dauid loquitur in Psal. *De torrente in*

*Deus prouoca-
 tur ad irā ex
 in obseruātia
 præceptorum.*

*Ecclesia Dei
 flagitijs occu-
 rit.*

1. Reg. 17.

Psal. 109.

uia bibit, propterea exaltauit caput; iugi ac profunda meditatione aduersus hostiles incurfus opponas. Si prauis te cogitationibus pulsas, plagam lateris mox arripe, è qua sanguis, & aqua manarunt ad corda mundanda ab omni turpi consensu. Si te ad scelera patranda impulerit, plagas manuum, ac pedum considerato, vt importunā belluam humi sternas, atque deiicias. David vero strenuitatem, qui primo ictu Philistæi caput perfregit, imitabimur; ita vt Demonis suggestionibus quamcelerrime fores cōsensu occludentes, eius conatus & consilia eludamus. Quoniam vero erga proximum non vno modo peccamus, in quem & non laudanda committimus, & suis locis, ac temporibus officia pleraq; collocare omittimus, idcirco à quinque vulneribus delectionis, caritatisque feruorem desumemus. Quis enim proximum non diligit, pro cuius redemptione tot, tantaque passum Dominum fuisse animaduertit? Quis non se beneficium in fratres præstet, quibus sanguinem suum tam copiose è suis vulneribus ille propinauit? Porò, qui plagarum vocem intelligunt, animaduertent, de eis in mysterio loqui Paulum voluisse, cum diceret: *Sed in Ecclesia volo quinque verba meo sensu loqui, vt et alios instruam, quàm decem millia verborum in lingua.* Hæc quinque verba Glos. interpre-

1. Cor. 14.

Gloss.

tatur

tatur quinque materias, quas concionatores ad populum crebrius tractare debent: primo loco credenda ponuntur, secundo, quæ facienda sunt, tertio, quæ fugienda sunt, quarto, quæ metuenda sunt, quinto, quæ sperare debeamus. Hæc sensu suo Paulus enarrare se velle ait, iuxta sensum, quem Christi vulnera suggerunt. Omnia etenim ipse ad gloriam Crucis ordinabat, & alibi dicebat: *Nihil inter vos scire iudicavi, nisi Dominum nostrum Iesum Christum, & hunc Crucifixum.* Saluatoris doctrinæ promptuarium Crux est, cuius Discipuli studiosi, de quinq; vulneribus ita loquuntur, ut si qua virtus audientibus persuadenda sit, non alia commodiore via id assequantur, quàm Christi doloribus, ac laboribus ostensis.

Concionatores quinque materias habere debent.

1. Cor. 2.

A D D I T I O.

Possumus ex Cardin. Damia. addiscere fructus ingentes Passionis Domini, & modum meditandi eius dolores, & cruciatus. Sic ergo perorat serm. 1. de Exalta. Crucis: *Excede, inquit, anima paulisper sensus carnis, & irruentia corporearum phantasmata voluptatum, & intueri divinæ naturæ bonitatem, suavitatem, dignationem. Meditare positionem crucifixi Corporis. Vide, si aliquid est in eo, quod non peroret pro te apud Patrem.*

B. Pet. Dam. fructus Passionis Christi, & eorum meditatio.

Diuinum illud Caput multiplici spinarum densita-
 te perforatum, usque ad cerebri teneritudinem confi-
 xum est, dum configitur spina. Spinis peccatorum suo-
 rum, ait Dominus, per Prophetam, circumdedit me
 populus iste. Ad quid hoc? ne doleret caput tuum, ne
 tua vulneraretur intentio. Caligauerunt in mortem
 oculi sui, & illa luminaria, quæ illum, inant orbem
 ad horam extincta sunt. Nonne illis obtenebranti-
 bus, tenebræ factæ sunt per vniuersam terram, & il-
 la duo magna luminaria cum illis luminaribus sub-
 mota sunt? Hoc autem totum factum est, ut auer-
 terentur oculi tui, ne viderent vanitatem, & si vi-
 derent, non adhererent. Aures illæ, quæ in cælis
 audiunt: Sanctus, Sanctus, Sanctus Dominus Deus
 Sabaoth; audierunt in terris: Demonium habes, &
 Crucifige, crucifige eum. Vt quid istud? Ne aures
 tuæ obsurdescerent ad clamorem pauperis, ne recipe-
 rent auditum vanum, ne detractionis virus apertis,
 propitijsque auribus homines susciperent. Speciosa il-
 la facies speciosi præ filijs hominum, sputis illita, &
 ætiffilia colaphis, addicta delusionibus; sic namq; scrip-
 tum est: Cæperunt conspuere in eum, & percuture fa-
 ciem eius, & illudere ei, dicentes: Prophetiza, quis
 est, qui te percussit. Quare hoc? ut facies tua illumi-
 naretur, illisminata confirmaretur, & diceretur de
 te: Vultus eius non sunt amplius in diuersa mutati.
 Os illud? quod docet Angelos, homines instruit, &
 quod dixit, statim factum est, parumper obmutuit,

Isa. 6.

Ioan. 7.

Luc. 23.

Matth. 16.

1. Reg. 1.

ut veritatem, & iudicium loqueretur os tuum, & confiteretur Dominum Deum suum. Manus illæ, quæ fundauerunt cælos, extensæ sunt in Cruce, clavisque transuerberatæ durissimis, ut manus tuæ tenderentur ad inopem, & dicere posses: Anima mea in manibus meis semper. Quod tenemus in manibus, non facile obliuiscimur; sic & qui animam suam bonæ operationi imprimit, non tradit eam obliuioni. Pectus illud, in quo sunt omnes thesauri sapientiæ & scientiæ Dei absconditi, lancea militari perfossus est, ut pectus tuum à prauis cogitationibus mundaretur, mundatum sanctificaretur, conseruaretur sanctificatum. Pedes illi, quorum scabellum adorare debemus, quia sanctum est, dura transfixione confixi sunt; ne pedes tui festinarent ad malum, sed currerent viam mandatorum Domini. Quid plura? Foderunt eius manus, & pedes, & dinumerauerunt omnia ossa eius. Pro te carnem, & animam suam posuit, ut corpus, & spiritum tuum sibi vindicaret. Toto se, totum te comparauit, Quid ultra debuit facere, & non fecit? Absoluit vinctum, illuminauit cecum, quia Dominus soluit compeditos, Dominus illuminat cæcos. Reduxit erroneum, reconciliauit reum, qui te portauit in humeris suis, qui pro te Patri proprio sanguine satisfecit.

Psal. 118.

Col. 2.

Psal. 21.

*Quòd plaga Christi bonis Angelis vtilis fuere,
prauis autem valide restiterunt.*

(ap. X X X.)

Rom. 8.

VERE Diuus Paulus ait: *Non sunt condignae passionēs huius temporis ad futuram gloriam, quae reuelabitur in nobis.* Nam si opera nostra, paulo minutius examinentur, verendum est, ne nobis accidat Regis Babylonis calamitas, qui appēsus in statera, inuentus est minus habens. Ad quinque itaque Christi vulnera recurramus, oportet, quorum merita inanitatem nostram suppleant. Quid vero de Angelis dicemus? an putamus in illa antiqua pugna, bonos potuisse vincere malos, sine quinque vulnerum Christi praesidio? Lapsus Luciferi ex Christi verbis in memoriam reuocemus: sic enim aliquando Iudæos alloquutus est: *Vos ex patre diabolo estis, et desideria patris estis vultis facere, ille homicida erat ab initio.* Quo loco, Lucifer pater appellatur, quoniam, ut ait S. Thomas, Angeli superiores, patres inferiorum dicuntur, quoniam eos illuminant, & quid fieri oporteat, praescribunt. Pater ergo Lucifer à Christo vocatur, quia & ipse prauarum cogitationum, quas hominibus immittit, auctor

Ioan. 8.

Lucifer Pater
dictus.
D. Thom.

Pater Lucifer
dicitur.

est;

est; & Iudæos ad necem Domino intenrandam impulit. Propterea ait Dominus, illos desideria patris eorum perficere voluisse. At Lucifer homicida erat ab initio. Vide, quomodo, ex sententia S. Bernardi, condita natura Angelica, fuit Lucifero ostensa Christi hominis gloria futura, ac inter alia, quod Christus non hominum solum, sed & Angelorum caput futurus erat. Hæc inique ferens diabolus, illi invidit: propter quam invidiam, ait Salomon, quod mors introiuit in orbem terrarum. Qui itaque ab initio, Christi magnitudini aduersatus est, post eius aduentum Iudæos impulit ad cædem illi inferendam. Sane D. Paulus huic sententiæ fauere videtur, sic loquens in Epist. ad Hebr. *Et cum iterum introducit primogenitum in orbem terræ, dicit: Et adorent eum omnes Angeli Dei.* Videtur & Apostolus innuere, aliàs Patrem natiuitatem futuram filij in Carne, Angelis præostendisse, eisq; præcepisse vt illum adorarent: quorū alij iussioni morem gesserunt, ac ob id statim in gloriam introducti sunt; alij superbe renuentes, in barathrum præcipites cæti fuere. Imperatum est Angelis rursus, Christum adorare, cum scilicet in vtero Virginis conceptus est. Nam, & cum in præsepio natus esset, illum similiter adorauerunt, ac de eius ortu gaudentes, pulchrum illud carnem cecinere: *Gloria in excelsis*

B. Bernard.

Sapi. 2.

Hebr. 5.

Angeli Christum adorant.

Apocal.c. 12

Elephantes,
ostenso sangui-
ne ad pugnam
animantur.

Zach.3.

Angeli Chri-
sto inniſſantur.

Deo, & in terra pax hominibus bonæ voluntatis. Quidni canerent, ac grati eſſent, ſi in illa antiqua pugna ob gloriam Agni vicerunt? Ioannes in Apocalypſi, vbi Michaëlis, & Draconis certamē deſcribit; *Et ipſi, inquit, de Angelis loquēs, vicerunt eum propter ſanguinem Agni, & propter verbum testimoniū ſui.* Et putē ſane, vt Elephantes ad pugnam, oſtenſo eis ſanguine vuæ, multo magis animantur; ſic Angelos, cum vulnera Agni immaculati ob oculos haberent, multo valentius contra rebelles dimicaſſe. Quis vero victoriam illam Angelorum ad Chriſti gloriam pertinuiſſe neget, cum poſt eiectum draconem hæc ſcribat Ioannes? *Et audiui vocem magnam in celo dicentem: Nunc facta eſt ſalus, & virtus, & Regnum Dei noſtri, & poteſtas Chriſti eius: quia proiectus eſt accuſator fratrum noſtrorum.* Sicuti ergo legis veteris ſacrificia à Chriſti ſanguine promiſſo, vires, ac efficaciam hauriebāt, hoc modo Angelis vulnerum reuelatorum Chriſti ſpecies robur addidit, vt vincerent. Apud Zachariam in myſterio hæc legimus: *Quia ecce lapis, quem dedi coram Ieſu, ſuper lapidem unum ſeptem oculi ſunt.* Loquitur ſane de Chriſto, qui ſæpe per lapidem deſignatur. Septem oculi, vniuerſitatem Angelorū ſignificant; quia ſemper vigilant, ac faciem patris cæleſtis ſemper vidēt. Angeli iſti dicuntur lapidi inſidere, quo-

niam

niam & ipsorum Respublica , quæ vna est cum altera hominum , Christo summo Principi, ac Capiti innititur: tum etiam, quia sicut Christus non parum ornamenti capit à victorijs hominum, qui eius ope, & gratia superant; sic etiam ab Angelis condecoratur, eius iussa exequentibus in mundi gubernatione .

De quinque Christi triumphis ab eo per vulnera obtentis vincendo inimicos, Infernum, & Demones, Uniuersum orbem, cælum, & Animam deuotam.

RA R A sine vulneribus victoria: quis ignorat? sed gloriosa sunt vulnera post victoriam, solent enim Duces, posteaquam cōualuerint, ea cum gaudio numerare, ac ostendere, dicentes, hoc vulnus primo prælio suscepi, quo, in capite saxo ictus sum dum murum conscenderem: in pede vulneratus sum, dum cohortem in aciem terga dare & gradū sistere coëgi. Si itaq; roges Dominū, quare quinque vulnera in suo Corpore seruet, respondebit se illa suarum veluti victoriarum monumenta æterna in proprijs membris statuere voluisse, quibus damna Adæ irreparabilia restaurauit. Quinque vicit Christus, Inimicorum multitudinem Infernorum po-

Cum vulneribus victoria.

Vulnera Christi Victoria Christi.

Quinque vicit Christus.

Gen. c. 49.

1. Reg. 3 r.

Simile ii

tentiam, ac Dæmones, totum orbem, coelum, animamque fidelem, ac deuotam. De his omnibus victoriam prospiciens Patriarcha Iacob; hæc dicebat: *Iuda te laudabunt fratres tui, manus tua in cervicibus inimicorum tuorum, adorabunt te filij patris tui, Catulus leonis Iuda ad prædam fili mi, ascendisti.* Hæc verba ad Christum dicta sunt, excelsum leonem, in quo gloriabatur magnus ille luctator, qui ob victoriam Israëlitæ cognominatus fuit. Quomodo ascendisse dicitur ad prælium, cum alibi milites descendere dicantur: quomodo ad prædam ascendit, qui prædæ usque adeo patuit, ut nudus in Cruce penderet, & latrones, inter quos medius positus erat, nihil ei auferre possent, præterquam famam, ac boni nomen? Vere Iacob Dominum ascendisse ait; quia sicut leo in altiore loco prospicit, in quam ferā irruat, sic Christus Crucem conscendit, ut se tormentis longe superiorem ostenderet, à quibus vinci non poterat.

Primo inimicos subit vicit, & superauit, occidens in illis errorem.

Magno ipsorum bono. idcirco dicitur in textu: *Manus tua in cervicibus inimicorum tuorum.* Fuit autem hæc manus dextera, recen-

tem sanguinē & vulnera fundens, quo duritiem
ceruicū Hebræorum emolliret. Nō ne tu victo-
riam de istis relata celebrabis? Quoniam qui
tam pernicaces fuerant pro Christi damnatio-
ne, apud Pilatum instantes, clamauerant: *Crucifige, crucifige*: postquam ille vulneratus, ac de-
functus est, ē monte Caluario in Ciuitatem re-
uertebantur, percutientes pectora sua. Nonne
tundentes pectora se victos fatebantur? Qua-
lis est ista victoria? Audi D. Augustinum: *Vltus*
est inimicos suos, & quomodo occidit in illis errorem,
& veræ Religionis studium excitauit? Mortuus
igitur Saluator errorem subtulit inimicorum
suorum, atque eos deiecit non iudicio indigna-
tionis, sed zelo amoris.

*Vulnera Chri-
sti victoria in-
micorum suo-
rum.*

*Ira Dei in In-
daos zelus A-
moris, non in-
dignationis.*

*Secundo, dextri pedis vulnere Dominus regnum in-
ferorum & Dæmones superauit. idcirco
canit Ecclesia.*

P Ede conculcans tartara, soluit à pœna miseros.
Victores, expugnato iam oppido, aut agmi-
ne profligato, pede valeantiorē ianuas aperiunt,
intra quas, aut captiui, aut eorum facultates
clauduntur. Sic Christus in Limbo irrupisse
portas creditur, ac verba Psalmi vsurpasse: *At-*
tollite portas Principes vestras, & eleuamini portæ
eternales, & introibit Rex gloriæ. Sacræ sane literæ

*Psal. 23.
Simile.
Limbi Portæ
à Christo ir-
ruptæ.*

Gen. 48.

Cruce Christi
tanquam cur-
tus.

Psal. 34.

Simile.

Anima Chri-
sti, Daemonum
terror.

Isai. 9.

memorant, Reges Israël, è curru solitos secu-
rius, ac diutius præliari. At Christus Cru-
cem tanquam currum conscendit, vnde tot
iacula torfit in hostes, quot tormenta perpeffus
est. Verum quia legimus in Gen. ca. 48. Ioseph
iuncto curru obuiam Patri Iacob Patriarchæ
iuisse; fortasse hæc Christi descensio insinuata
est, qui in Cruce occurrere voluit, primo Pa-
renti Adæ, cuius causa, tam dira passus fuerat,
ad se verba illa David asserens, quæ sæpe legi-
mus: *Iudica Domine nocentes me, expugna impu-
gnantes me. Apprehende arma, & scutum, & exurge
in adiutorium mihi. Effunde frameam, & concludere
aduersus eos, qui persequuntur me. Sane compe-
ries, quod extremo loco ponitur, Christum fe-
cisse. Nam vbi reliquis armis milites fortiter vsi
fuerint, ensed educunt è vagina, singula sin-
gulis manibus tenentes: sic Filius Dei Chri-
stus, cum animam efflaret è corpore, ensed è
vagina eduxit, vtrumque penes se retinente Di-
uinitate; atque in hunc modum pugnam cum
morte, ac diabolo conclusit. Descendente Do-
mino ad inferos, Dæmones territi sunt, vt solent
pueri, viso ensis fulgore. At Patres Sancti ve-
hementer gauisi sunt; de illis enim dictum fue-
rat à vate Isa. cap. 9. *Letabuntur eorum te, sicut
qui letantur in messe, sicut exultant victores, capta
præda, ac diuidunt spolia. Quibus verbis insinuat**

eos, qui in Limbo detinebantur, valde gauissos
 esse, ac proinde non absurde messoribus, atque
 victoribus comparari: copiosa enim segetum
 meritorum Christi demessuerunt, ac de illis di-
 ci potest, quod in Sapientiæ libro scribitur: *Iu-
 sti autem tulerunt spolia impiorum*. Quippe qui-
 bus Dæmones ab initio exturbati fuerāt. Tunc
 plane accidit, quod ait Dominus in Euangelio:
*Cum fortis armatus custodit atrium suum, in pace
 sunt omnia, quæ possidet; si autem fortior eo superue-
 niens vicerit, tū uniuersa arma eius aufert, in qui-
 bus confidebat, & spolia eius distribuit.*

*Vulnera Chri-
 sti Dæmonum
 victoria.*

LUC. C. II.

A D D I T I O.

Quoniam præsens materia deseruit con-
 cionatoribus pro diebus Paschalibus, ope-
 ræ præmium duxi, Victoriā, quam Dominus
 de inferis obtinuit, ex Cæsare Arelatenſi, Patre
 disertissimo, hic edicere: sic in Homilia 3. pe-
 rorat, introducens Dæmones talia fantes. *Quiſ-
 nā, inquiunt, est iste terribilis, & niueo splendore co-
 ruscans? nunquid noſter talem excepit tartarus? nun-
 quid in noſtram cauernam talem euomuit mundus?
 Inuaſor eſt iſte, non debitor: effraCTOR eſt, non pecca-
 tor; Iudicem videmus, non ſupplicem; venit iubere,
 non ſuccumbere: corrumpere, non manere. Ubinam,
 putatis, ianitores noſtri dormierunt, cum iſte bellator*

*Patres in lyn-
 bo Valde ga-
 uisſi.*

Arelatenſi.

claustra nostra vexabat? Hic, si reus esset, audax non esset. Si eum aliqua delicta fuscarent, nunquam fulgore suo tenebras nostras dissiparet. Sed si Deus est, quid in sepulchro facit? si homo, quid presumpsit? Si Deus, ut quid venit? si homo, quare captiuos soluit? Nunquidnam iste cum euectore nostro composuit, aut forte ipsum aggressus, vicit, & sic ad nostra Regna transiuit? Certe mortuus erat, certe victus erat. Illusus est praeliator noster in mundo; nesciuit, quam hic stragem procuraret in inferno. Crux illa fallens gaudia nostra, parturiens damna nostra. Per lignum ditati sumus, per lignum euertimur. Perijt potestas illa, semper populis formidata. Nullus huc diuus intrauit, nemo carnifices terruit. Nunquam hoc in loco fuligine, & nigra semper caligine cacato, iucundum lumen apparuit. An forte sol de mundo migravit? sed nec cælum nobis, astraque parent, & tamen infernus lucet. Quid agimus? quomodo vertimur? Defendere contra istum cruentas domos non valemus, & obtinere nostri Auerni custodiam non possumus. Hæc Cæsarius. Testimonio, quod affert auctor ex Isaia possunt adijci sequentia, ac explicari de Victoria Christi ex sententia Sancti Hieronymi, & Cyrilli: Iugum enim oneris eius, & virgam humeri eius, & sceptrum exactoris eius superasti, sicut in die Madiam. Explica figuram, ac ostende lagenas fictiles significasse, carnem Christi, quæ conscissa, ac rupta cum fuisset, lumine diuinitatis, statim viso,

Dæmones per
lignum dita-
ti, & per li-
gnum euersi.

D. Hieronymus.
Cyril.

Caro Christi
comparatur.

Dæmonum turmæ profligatæ fuerunt. Adde somniū illius, qui à pane ordeaceo subuerti castra Madianitarū vidit. Iud. 7. ex sententia D. Aug. in quæst. ad l. Iudic. cap. 33.

Iud. 7.
D. Aug.

*Tertio. Dum Christi corpus penderet confixum.
Cruci, vincebat totum orbem.*

DUm Christi anima Dæmones apud inferorum sedes sibi subiiceret, ac eorum Regnum deprædaretur, eius Sacrum corpus Cruci confixum, mundum vniuersum vincebat, iuxta quod ipse Discipulis suis dixerat: *Confidite filij, ego vici mundum.* Quid per mundum intelligas, nisi mundanam vitam improborum? Porro Dominos, pede sinistro clauo confixo, quique natura altero inuvalidior est, mundum superauit. D. Paulo dicente: *Quod infirmum est Dei, fortius est hominibus.* Quid infirmū est Dei, nisi caro assumpta à Verbo in humana natura? at de hac idem Dominus dicebat. *Spiritus quidem promptus est, caro autem infirma.* Iacob Patriarcha, dum iurgaretur cum Laban auunculo, hæc inter cætera dixit: *Modicum habuisti, antequam venirem ad te, & nunc diues effectus es: benedixitq; tibi Deus ad introitum meum.* Pro quibus verbis extremis Septuagin. editio habet: *Benedixit tibi Deus in pede meo.* Nulla maior be-

Corpus Christi
Cruci affi-
xum, mundū
vincit.

Mundus hu-
manam vitā
deorat.

1. Cor. c. 15.

*Caput Christi
superbie an-
tidotū sed ut
inclinatum.*

*Oculi Christi,
lascivia anti-
dorum.*

*Os Christi cō-
tra gulam.*

*Nuditas Chri-
sti contra A-
uaritiam.*

*Brachia Chri-
sti contra spē
mundi falla-
ciam.*

*Flagella Chri-
sti horror con-
tra libidinē.*

*Clavi Christi,
leuitatem ani-
mi vincunt.*

nedictio nobis tribui possit, quā si à pede Chri-
sti sinistro premamur. Quid enim felicius no-
bis accidere possit, quā si diuino munere pas-
sionis animi edomitas sentiamus? Tolle in altū
oculos, ò homo, Crucifixum intueri, & cerne
caput eius inclinatum, quod, impositum Regis
titulum respuit: superbiam tuam vince, qui ni-
hil aliud quā honores ac thronos suspiras: &
cum, spinis coronatum Dominum videas, flori-
bus, ac delitijs totus inhias. Eius oculi lachry-
mabundi inanem tuam lætitiā, & lasciuos in-
tuitus criminantur, ac si voles, etiam expugnāt,
Eius os diuinum, felle amarissimo, & aceto per-
fusedum, immoderatos risus, garrulitatem, ac om-
nem gulæ excessum à nobis profligare longius,
potentissimum est. Eius nuditas auaritiā, ac
immodicā accumulandi sitim, crudelitatem
denique in nudos pauperes damnat, ac superat.
Quotquot enim à morbis istis liberati fuerunt,
ac sæculi pomis perfecte renuntiā, nudi nu-
dum Christum sequi voluerunt. Eius brachia
extensa in ligno, nimiam sollicitudinem rerum
terrenarum, & fallacem spem, qua mortales
brachio carnis innitūtur, salubriter arcent. Eius
flagella à nobis, si sapimus, impetrant, ut om-
nem foedæ libidinis motū perhorrescamus, ac
turpem tactus voluptatem, membra nostra cæ-
dendo, arceamus. Eius clavi leuitatem animo-

rum

rum nostrorum vincunt, ac tam cito à virtutis norma resilientes, in officio continent, ad perfectam Saluatoris imitationem, qui è Cruce tolli, aut descendere noluit, donec, expleto Sacrificio, diceret: *Consummatum est*; per constantiam, propositique firmitatem inducentes. Eius lateris plaga, omne odium, ac animi rancorem è corde nostro procul abigit. En gloriosam Christi de mundo victoriam. Quotquot enim illi nomen dederunt, ac contra pravas propositiones fortiter decertarunt, dum seipsos vicerunt, à Christo similiter victi sunt. Quare verba illa eiusdem Domini nostri considerata sunt: *Nunc Iudicium est mundi; nunc princeps huius mundi eijcietur foras*. Scilicet Crucis, ac vulnerum suorum victoriam prædicebat. Per liberam electionem homines peccando, ac delinquendo, diaboli tyrannidi seipsos subiecerant. Quamobrem, sceleribus ex animo per fidem, ac poenitentiam pulsus, Satanus è suo principatu exturbatus est, id operante viuifica Christi Cruce, ac vulnerum eius tum merito, tum exemplo.

Plaga lateris Christi contra odium.

Ioan. 12.

Homines peccando Diabolo se subiiciunt.

Quarto, vicit cælum, & obtinuit.

IAm vero sinistra manu Dominus cælum vicit, & obtinuit. Quis hæc me dicentem mireretur? Salomon certe ait, quòd in Dei sinistra,

Manus sinistra Dei Cælum vicit.

Match. 11.

Psal. 127.

Iosue Christi
figura.

gloria ac diuitiæ repositæ sunt. Ipse vero Dominus in Euangelio ait: *Regnum celorum vim patitur, & violenti rapiunt illud*. Nullus vero tanta violentia uti potuit, quanta Christus, qui tanquam potestatem habens, ac legitimus Regni paterni Dominus, & hæres, cum imperio sibi, ac nobis paradyfi portas reserauit. An ullus ei aditum intercludere potuit, cum diceret: *Aperite mihi portas iustitiæ, & ingressus in eas, confitebor Domino*? Manum quidem ligno confixam, cœlum sibi vendicasse, vel ex eo cognosce, quod Solem lumine priuauit Dominus, & tenebras super faciem terræ diffudit: sed & latroni statim in cœlo sedem assignauit. De hac manu, ac brachio extenso Beatissima Virgo loquuta est: *Fecit potentiam in brachio suo, dispersit superbos mente cordis sui*, Scilicet Christus patiens dirupit claustra cœlorū, & elusit cogitationes Dæmonum, eorum tyrannide ablata. Quamobrem in Iosue summo illo Imperatore, qui per medium Iordanis alueum Israëlitæ in terram promissionis, inde pulsus superbis Regibus, introduxit, Christus Dominus figuratus est, Quod si tanta fuit auctoritas Iosue, ut Solem stare iuberet, quanta fuit potentia Christi in reserandis foribus supernæ Ciuitatis?

Quinto, vicit animam deuotam.

V Ideamus nunc victoriam, quam plaga lateris Christi retulit, & sane putem, recte dici victoriam amoris. Hoc enim à nobis Deus obtinuit, vt pro ipso alacriter mortem obeamus, quoniam nostri causa homo factus est, ac mortem pati dignatus est. Tot vulneribus, quid à nobis exigit, nisi tributum fortis amoris, quem Salomon scribit fortem esse, sicuti mortem? An quia idipsum in nobis spiritualiter efficit, quod mors in corpore? Quisquis enim Deum valde diligit, cunctis sensuum cupiditatibus, ac voluptatibus mortuus est, & (quod ardentioris caritatis alterum caput existit) dolores, ac ærumnas tam fortiter tolerat, vt in modum mortui, cuiusvis generis vulnera non sentire videatur. Qui sic amore vulneratus est, talis est, vt non solum iuxta Crucem cum Beatissima Vergine, & cum Ioanne, ac reliquis pijs deuotis morari possit, verum etiam inter cariores allectus, intra sinum plagæ lateris admittatur. Nā fideles deuoti sic vincti, ac funiculo triplici, qui difficile rumpitur, ligati ligno Crucis Christi, contemplantes plagam diuini amoris in medio paradyfi. Sancta Scriptura narrat: *Gradu fortitudinis, ibant gaudentes, etiam in sexu*

Cant. c. 8.

Anima deuotus fructus.

Act. c. 5.

*Virginum vi
floria.*

*Amor morti-
ficationis cau-
sa.*

Cor. c. 4.

fragili, vt canit Ecclesia in Oratione Virginis, & Martyris, contumelias, teterrimos carceres, afflictiones, dira supplicia, inaudita, ac exquisita Tyrannorum tormenta, & similia, ac mortem pro nomine Iesu pati, & cum tortores non haberent, à quibus cruciarentur, vt carnes carni Crucifixi similes haberent, secedebant ad montes, altissimas speluncas, ad syluas, ac diuersas solitudines, vt ibi orationibus assidujs, ieiunijs, multis vigilijs, cilicijs, fletu, & planctu, ac durissimis flagellationibus rationabiliter vsque ad effusionem sanguinis, & alijs similibus, quorum amor est artifex, se ipsos torquentes, vt cum Beato Paulo dicere potuissent: Mortificati cum Iesu in Corpore nostro circumferentes, vt Iesus manifestaretur in carne nostra, vt neque mors, neque vita, aut alia creatura potuisset eos separare à caritate Christi. Et quia de his sæpius in hoc tractatu verba fecimus, non plura dicemus.

A D D I T I O.

B. Pet. Dam.

*Crux locus In-
ris Christi.*

E Legantem, & ingeniosam sententiam Cardinalis Damiani in sermone 12. qui est de Resurrectionis Domini nostri victoria, haud omittendam esse opinor. *Ecce, inquit, locus turris, in quo Advocatus noster postulat, patibulum*

Crucis

Crucis fuit, cum enim ex officio aduocati habent stare, ac ipse Christus noster aduocatus, non stans, sed toto Corpore extenso in ligno (Crucis apud Patrem pro nobis allegauit, desiderium suum, & amicorum suorum exponens, & aduersarij desiderio contradicens: usque ad proprij sanguinis effusionem, rem suam postulat, id est, genus humanum, quod ipse creauit, cuius verum dominium habebat. Ecclesiam de gentibus conuerti postulauit, tanquam proprius heres, hereditatis petitionem proponens, & in possessionem de iure mitti desiderans. Recte enim proposuit Dominus noster aduersus Diabolum eiusmodi petitionem. In hac aduocatione, seu postulatione Aduocati nostri, maxime gaudet Ecclesia die Resurrectionis Dominicæ, quia Aduocatus postulauit à Patre, dicens: *Postulaui Patrem meum*, Ecclesia respondet *Alleluia*, id est Deo laudes, & quia impetrauit: *Alleluia, alleluia*, & quia obtinuit: *Alleluia, Alleluia, Alleluia*. & quia possedit: *Alleluia, Alleluia, Alleluia, Alleluia*. Et quia in fortitudine sua Dominus inimicos vicit, extinguens in eis errores, Regnum inferorum, & Dæmones, totum orbem conuertens ad se; vniuersos fines terræ, & Cælum suo Imperio, sibi, & nobis paradysi portas reserauit, & animam deuotam ligans ligno Crucis, & contemplans plagam diuini amoris in medio Paradysi; ideo sollenniter cantemus Domino gloriose dicen-

Gaudium Ecclesia in Christi resurrectione.

Alleluia, laus Deo.

tes : *Alleluia, Alleluia, Alleluia, Alleluia, Alleluia*. Et supplices rogemus Dominum nostrum Iesum Christum, vt meritis suæ benedictæ Passionis, & mortis, ac sacrarum plagarum regnemus in cœlo, vbi omnes Sancti, & idem Christus Dominus nos expectant, cum Patre, & Spiritu Sancto, in sæcula sæculorum. Amen.

FINIS.

INDEX COPIOSVS

OMNIVM NOTABILIVM

AC SENTENTIARVM,

QVAE IN HOC OPERE CONTINENTVR.

<i>A</i>		<i>Adæ doctrina in filios suos, quomo</i>	
<i>B E L</i>	<i>occisus à</i>	<i>do & quare.</i>	135
<i>Cayn.</i>	<i>pag. 211</i>	<i>Admirationis causa.</i>	11
<i>Abyssus in sacra</i>	<i>scriptura multi-</i>	<i>Admiratio radix interrogationis.</i>	9
<i>plex.</i>	97	<i>Affectus filij, qualis esse debeat.</i>	13
<i>Abyssus terræ pro-</i>		<i>Affectus Evangelici concionatoris,</i>	
<i>fundius.</i>	98	<i>qualitas.</i>	13
<i>Abyssus, locus inferorum.</i>	97	<i>Affectus Animæ nostræ, qualis esse</i>	
<i>Abyssus, venter Balenæ.</i>	98	<i>debeat.</i>	14
<i>Abyssus, tribulatio acerba.</i>	98	<i>Affectus serui fidelis qualitas. ibid.</i>	
<i>Abyssus, magna prosperitas.</i>	99	<i>Affectus egēt, qualis esse debeat. ibid.</i>	
<i>Abyssus, vulnera Christi.</i>	97	<i>Affectus peccatoris qualitas. ibid.</i>	
<i>Abyssus dolorū, vulnera Christi.</i>	98	<i>Affectus huiusmodi tribulati qualitas.</i>	
<i>Ablutio Siloe, figura Baptismi Chri-</i>		<i>ibid.</i>	
<i>sti.</i>	136	<i>Affectus hominis ad poenam dam-</i>	
<i>Abner, candela Patris, interpreta-</i>		<i>nati qualitas. ibid.</i>	
<i>tur.</i>	95	<i>Affectus ardentissimus in hominem,</i>	
<i>Abner, Christi figura.</i>	ibid.	<i>vulnera Christi. ibid.</i>	
<i>Abner manus non ligata, typus vul-</i>		<i>Affectiones corporis spontaneæ, Deo</i>	
<i>nerum Christi.</i>	ibid.	<i>gratissimæ.</i>	142
<i>Abraham, & Israel, eadem die cir-</i>		<i>Alleluia, laus Deo, interpretatur.</i>	245
<i>cumcisi.</i>	25	<i>Altare Christi, Crux.</i>	118
<i>Abstinentum à rebus humanis, &</i>		<i>Altare aureum, Cor Christi.</i>	138
<i>quare.</i>	161	<i>Altaris sacrificium quare institutū.</i>	
<i>Accidiosi, relicto Christo, fugiūt.</i>	191	<i>pag.</i>	144
<i>Adam, & Eva sitientes, ex quo fonte</i>		<i>Amara potio, à Christo alacriter</i>	
<i>biberint.</i>	111	<i>sumpta.</i>	79
<i>Adam in Paradiso terrestri tanquā</i>		<i>Ambitiosi ex alto rui dicuntur.</i>	223
<i>in Nido.</i>	127	<i>Amicitia Dei cū homine, causa pas-</i>	
		<i>sionis Christi.</i>	55

I N D E X.

<i>Amicitia hominis cū Deo, Cor Chri-</i>		<i>Amoris admirāda potentia in Chri-</i>	
<i>sti causa.</i>	31	<i>sto.</i>	208
<i>Amygdalus carnis Christi figura,</i>		<i>Amoris victoria, acerbam non sentit.</i>	
<i>& quomodo.</i>	51		209
<i>Amor, vulnerum Christi penetra-</i>		<i>Anachorita similis locustis, procer.</i>	6
<i>tor.</i>	92	<i>Angeli admirantur aspectum vulne-</i>	
<i>Amor intrat ubi cognitio foris stat.</i>		<i>rum Christi.</i>	10
<i>pag.</i>	93	<i>Angeli, Christum interrogant in die</i>	
<i>Amor occidit Christum.</i>	93	<i>sue Ascensionis.</i>	11
<i>Amor artifex benevolentia.</i>	131	<i>Angeli, Oves dicuntur, & quare.</i>	48
<i>Amor Dei in Demones, & quomo-</i>		<i>Angeli letantur in assumpta Chri-</i>	
<i>do.</i>	188	<i>sti humanitate.</i>	84
<i>Amor Patris aeterni cum humano ge-</i>		<i>Angeli superiores, Patres sunt infe-</i>	
<i>nere quantus.</i>	196	<i>riorum.</i>	230
<i>Amor, non clavi, Christum crucifi-</i>		<i>Angeli, Christum in Vtero B. M. V.</i>	
<i>xit.</i>	206	<i>adorant.</i>	231
<i>Amor artifex Passionis Christi. ibid.</i>		<i>Angeli, Christum natum adorant.</i>	
<i>Amor Christi in Cruce, quātus.</i>	207	<i>ibid.</i>	
<i>Amor Christi clauos decorauit.</i>	207	<i>Angeli, Christo innituntur.</i>	232
<i>Amor, vulnus non sentit.</i>	ibid.	<i>Angelica natura cum humana com-</i>	
<i>Amor Christi, dolores superat.</i>	ibid.	<i>paratur.</i>	49
<i>Amor, artifex mortificationis.</i>		<i>Angelis præceptum datur à Patre,</i>	
<i>Amor in perfectis notatur.</i>	15	<i>quale.</i>	231
<i>Amor præcipuus, vulnus lateris</i>		<i>Angelorum vniuersitas septem ocu-</i>	
<i>Christi.</i>	18	<i>lis significata.</i>	232
<i>Amor, & Fides, Christum feriunt.</i>		<i>Angelorum ruina per corpus Chri-</i>	
<i>ibid.</i>		<i>sti reparata.</i>	232
<i>Amor hominū magnus in filios.</i>	42	<i>Angelorum victoria, vulnera Chri-</i>	
<i>Amor plagarum Christi, profundis</i>		<i>sti.</i>	ibidem.
<i>siuius.</i>	40	<i>Angelus de cælo, Christus visitat in-</i>	
<i>Amor Dei immensus.</i>	74	<i>firmum.</i>	78
<i>Amor Dei, Vulnera Christi.</i>	75	<i>Angelus Satanae D. Pauli quis fue-</i>	
<i>Amor vincit Deum</i>	117	<i>rit.</i>	162
<i>Amoris potentia in Christo.</i>	ibid.	<i>Anima fidelis, similis formica, &</i>	
<i>Amoris morsus, vulnera Christi.</i>	93	<i>quare.</i>	2
<i>Amor imago, vulnera Christi.</i>	121	<i>Anima suimet oblita, Christum al-</i>	
<i>Amoris sinus, vulnera Christi.</i>	130	<i>loquitur.</i>	4
<i>Amoris sedes, sinus.</i>	ibid.	<i>Anima osculatur à Christo, & quo-</i>	
<i>Amoris signa, plaga Christi.</i>	205	<i>modo.</i>	218

I N D E X.

<i>Anima quem affectum habere debeat.</i>	13	<i>modo.</i>	<i>ibid.</i>
<i>Anima culpa mortali maciatur.</i>	38	<i>Antiquæ oblationes multiplices.</i>	<i>ibid.</i>
<i>Anima Christi populo alba comparatur, & quare.</i>	50	<i>Antiquæ oblationes Deo gratæ.</i>	139
<i>Anima Christi, domus interior dicitur, & quomodo.</i>	85	<i>Apostata natura.</i>	200
<i>Anima, & Corpus, quomodo in Cælo beata erunt.</i>	86	<i>Apostoli, Ecclesiæ exemplar.</i>	61
<i>Anima Christi, magis emptæ, quàm data.</i>	125	<i>Apostoli, iussu Christi, Euangelizarunt.</i>	69
<i>Anima, desponsatur Christo, & quomodo.</i>	160	<i>Apostoli, Euangelio armati, vicebunt.</i>	<i>ibid.</i>
<i>Anima Christi ab instanti suæ conceptionis scientissima.</i>	173	<i>Appetitus hominis, Cruci configendi.</i>	64
<i>Anima Christi datur Patri.</i>	194	<i>Aqua in sanguinem versa, quando, & quomodo.</i>	22
<i>Anima Christi ensis eductus.</i>		<i>Aqua mundi, carnis delectamenta.</i>	48
<i>Anima deuota B. Mariæ, & B. Ioanni Euangelistæ iuxta Crucem sociatur.</i>	<i>ibid.</i>	<i>pag.</i>	48
<i>Anima deuota, in sinu Christi.</i>	<i>ibid.</i>	<i>Aqua Dei, gratia.</i>	48
<i>Anima deuota triplici fune Cruci ligatur.</i>	<i>ibid.</i>	<i>Aqua Siloë, typus sanguinis Christi.</i>	81
<i>Animæ deuote Christus presens, & quomodo.</i>	5	<i>Aqua piscine, sanguinis Christi figura.</i>	81
<i>Animæ, & corporis arcta coniunctio.</i>	85	<i>Aqua, & ignis ab una petra, & quomodo.</i>	81
<i>Anima Christi quinque portæ summæ structuræ.</i>	85	<i>Aquila, Christi figura.</i>	128
<i>Animæ ornamenta, vulnera Christi.</i>	160	<i>Aquila, B. Ioannis Euangelistæ typus, & quare.</i>	129
<i>Animæ Christi Scientia, qualis & quanta.</i>	171	<i>Aquila amor in pullos præ alitibus, maior.</i>	128
<i>Animæ deuote fructus.</i>		<i>Aquila nidus in petris, & similibus</i>	<i>pag.</i>
<i>Animus Mariæ sororis Moysis, virilis.</i>	96	<i>Arbor Crucis, tutamentum nostrum.</i>	2
<i>Antiquæ oblationes à lege naturæ dictatæ.</i>	136	<i>Arca signum, & beneuolentia Dei erga Hebræos.</i>	66
<i>Antiquæ oblationes auctæ, & quomodo.</i>		<i>Arca coronæ, & circularum aureorum mysterium notatur.</i>	67
		<i>Arce fœderis, structuræ.</i>	67
		<i>Aries deuotionis typus.</i>	140
		<i>Arrogantium natura.</i>	199
		<i>Ascensus Christi, eleuatis manibus, & quare.</i>	72

I N D E X.

<i>Aspera vitæ constitutio, operis est per sectio.</i>	218	<i>Brachia Christi extensa, & quare</i>	pag. 240
<i>Assur rex, nidum ex victorijs sibi astruit.</i>	133	G	
<i>Auaritia, Christum confodit.</i>	191	C	
<i>Auaritiæ antidotum Christi nudi- tas.</i>	240	<i>Ain in fratrem Abel seuit, & occidit.</i>	211
<i>Auctor novæ sectæ, multipliciter pec- cat.</i>	198	<i>Cayphas prophetat, & quare, ubi multa de Prophetia notantur.</i>	21
<i>Aureole, stille, & guttæ gloriæ essen- tialis.</i>	82	<i>Capra, Christi figura.</i>	140
<i>Aureolarum numerus in Beatis.</i>	82	<i>Caput Christi inclinatum, superbiæ antidotum.</i>	240
<i>Aurum Christum cruentat.</i>	67	<i>Caput Christus inclinat, & quare.</i>	pag. 218
<i>Auricopia, causa idololatrandi, ubi multa ex sacra Scriptura notan- tur.</i>	105	<i>Caritas Christi terrenæ sapientiæ ca- ptum transcendit.</i>	74
B		<i>Caro Christi, tutum iter pro Patria. pag.</i>	24
B <i>Abylloniorum vexilla, qua, & quomodo.</i>	119	<i>Caro Christi, aurum, & quare.</i>	121
<i>Baptismus, medicina culpæ origina- lis.</i>	45	<i>Caro Christi, aurum signatum in sua Passione, & quomodo.</i>	121
<i>Basis huius operis interrogatio.</i>	9	<i>Caro Christi assumpta, infirmitas. pag.</i>	239
<i>Beati aliqui aureolam habebunt, & qui.</i>	83	<i>Caro Christi lagenæ fœtuli compara- tur.</i>	238
<i>Bellum Dei cum peccato.</i>	213	<i>Caro B. M. V. lignis Setin compa- ratur.</i>	67
<i>Beniamin, filius dextræ interpreta- tur.</i>	87	<i>Caro B. M. V. immunis ab omni pec- cato.</i>	67
<i>Beniamin populum Christianum fi- gurat, & quomodo.</i>	88	<i>Caritas in manibus Christi.</i>	64
<i>Beteleel, arcæ sacrificiū significat.</i>	66	<i>Cæcus mittitur ad natatoriam Siloë, & quare.</i>	80
<i>Bona opera ad poenitentiam neces- saria.</i>	143	<i>S. Cecilia cilicium gestavit.</i>	51
<i>Bonitas Dei in morbos animæ.</i>	41	<i>Cælum locus amoris, nō clauorum. pag.</i>	208
<i>Bonitas Dei in homines.</i>	35	<i>Ceremoniæ Doctorem, in Doctora- tu.</i>	171
<i>Bonos, quare vexari permittat Deus. pag.</i>	167	<i>Ceremoniæ Ecclesiæ, memoria pas- sionis Christi.</i>	162
<i>Bos, figura obedientiæ Christi.</i>	140		

I N D E X .

<i>Cherubin , plenus scientia interpre-</i>	<i>tur .</i>	56
<i>tatur .</i>	<i>Christus exemplar , & quare .</i>	61
<i>Cherubin Solomonis mysteria dicunt ,</i>	<i>Christus attulit Euangelium .</i>	66
<i>& quomodo .</i>	<i>Christus , Euangelista , & quomodo .</i>	69
<i>Cilicium memoria Passionis Christi .</i>	<i>pag .</i>	69
<i>Cilicium fortis armatura contra mun-</i>	<i>Christus resurgens vulnera sibi re-</i>	
<i>dum , & sensum .</i>	<i>tinuit , & quare .</i>	71
<i>Christus , gallina , & quare .</i>	<i>Christus eleuatis manibus in calum</i>	
<i>Christus , ouis , ceruus , leo , & simi-</i>	<i>ascendit , & quare .</i>	72
<i>lia dicitur , & quare .</i>	<i>Christus factus infirmus , ab Ange-</i>	
<i>Christus mannae similis , & quare .</i>	<i>lo visitatur .</i>	78
<i>Christus cibis suauissimus .</i>	<i>Christus infirmorum more , dietam</i>	
<i>Christus abundat donis suis ad cu-</i>	<i>seruat .</i>	78
<i>iuseq; mensuram .</i>	<i>Christus effundit sanguinem , & qua-</i>	
<i>Christus de salute nostra cogitat , quo</i>	<i>re .</i>	78
<i>modo , & quando .</i>	<i>Christus iuxta aquas infirmos cu-</i>	
<i>Christus non sibi retinuit sanguinem ,</i>	<i>rat , & quare .</i>	78
<i>& aquam , & quare</i>	<i>Christus concionator Euangelicus .</i>	80
<i>Christus cor suum inclinat peccato-</i>	<i>Christus , Virgo .</i>	ibid.
<i>ribus , & iustis .</i>	<i>Christus , praee omnibus Martyr .</i>	ibid.
<i>Christus ad veniam pronus .</i>	<i>Christus omnem gloriam meruit , &</i>	
<i>Christus rogat nos ad gratiam .</i>	<i>quomodo .</i>	ibid.
<i>Christus pro nobis Patrem rogat .</i>	<i>Christus sponsus animae .</i>	ibid.
<i>Christus medicus .</i>	<i>Christus non a morte , sed ab amore ,</i>	
<i>Christus pro infirmis visitandis ve-</i>	<i>occisus .</i>	93
<i>nit .</i>	<i>Christus , mercator .</i>	101
<i>Christus de nostra valetudine an-</i>	<i>Christus , vulnera semper gessit , &</i>	
<i>xius .</i>	<i>quare .</i>	109
<i>Christus columbis gementibus dele-</i>	<i>Christus , ut homo , totus mortuus est</i>	
<i>ctatur .</i>	<i>pag .</i>	112
<i>Christus brachia in Cruce extendit ,</i>	<i>Christus , ut Deus , viuens .</i>	112
<i>& quare .</i>	<i>Christus post plagas , seminiuus reli-</i>	
<i>Christus pro amicis passus est , & quo</i>	<i>ctus ,</i>	113
<i>modo .</i>	<i>Christus in Horto sanguinem sudat ,</i>	
<i>Christus retinuit sibi plagas , & qua-</i>	<i>& quare .</i>	113
<i>re .</i>	<i>Christus an praeviderit vulnus late-</i>	
<i>Christus amator inimicorum suo-</i>	<i>ris esse sibi infligendum .</i>	113
<i>rum .</i>	<i>Christus Iosepho figuratur .</i>	114
<i>Christus peccatores quotidie consola-</i>	<i>Christus imaginem Crucifixi reti-</i>	

I N D E X.

nuit, & quare.	123	do.	208
Christus aquila in sua Ascensione.		Christus, ut Patri obediat, vulnera	
pag.	128	deorat.	210
Christus hominum fideiussor.	137	Christi vita, instructio generis hu-	
Christus offert vulnera sua Patri		mani.	126
pag.	139	Christi humanitas, gemma pretij in-	
Christus simile figuratur.	140	finiti.	50
Christus ob latus in Sacramento Eu-		Christi membra, virgæ Jacob decor-	
charistiæ, & quomodo.	144	ricata.	59
Christus lapis dicitur, & quare.	148	Christi potus amarus, & ab ipso ala-	
Christus tangi dicitur, & à quibus.		criter sumptus.	79
pag.	149	Christi labores in comparabiles.	84
Christus, Rosa inter Spinis.	164	Christi anima, domus interior.	85
Christus in Cruce, flos, & quomodo.		Christo Cælum non patuit, nisi vul-	
pag.	165	nerato.	64
Christus, socius tribulatorum.	167	Conditio humana, misera.	159
Christus Doctor, & quando docto-		Confirmationis virtus.	45
ratus.	171	Cogitationis Dei, & hominum diffe-	
Christus experientiam habuit, &		rentia.	56
quam.	175	Columba nescit vindictam.	57
Christus vulneratus, & quare.	177	Columba, typus animæ piæ.	57
Christus, humane naturæ admini-		Columba figura gentium, ad Eccle-	
strator.	ibid.	siam congregandarum.	57
Christus penalitatibus subiectus, &		Comparatio naturæ Angelicæ cum	
quare.	179	humana.	49
Christus caput in Cruce inclinat, &		Concionatoris affectus qualitas.	13
quare.	190	Concionatorum materiæ quæ esse de-	
Christus foratis manibus surrexit,		beant.	227
& quare.	191	Constan. Imp. Crucis signum in ve-	
Christus dat Beato Ioanni matrem		xillo Roman. posuit.	119
suam.	191	Conuiuium Ioseph. figura conuiuij	
Christus occisus à Patre, & quare.		vulnerum Christi.	87
pag.	194	Cor Christi, triticum nostrum.	3
Christus, caput unitorum.	197	Cor Christi in cor nostrum recon-	
Christus sua vulnera fixuras vo-		dendum.	3
cat, & quare.	204	Cor Christi vulneratū, & quare.	3
Christus seruus, & quare, & quo-		Cor Christi liquecit, & quomodo.	27
modo.	208	Cor Christi amoris cedit.	28
Christus, seruus signatus, & quan-		Cor Christi forte.	28

I N D E X.

<i>Cor Christi sancto desiderio vulneratus dicitur.</i>	28	<i>Culpa mortalis, corpus, & animam maculat.</i>	38
<i>Cor Christi causa amicitiae hominum cum Deo.</i>	31	<i>Curiosa suggestio, causa errorum omnium.</i>	1
<i>Cor Christi vulneratum, quare.</i>	62	<i>Curiositatis causa.</i>	1
<i>Cor Christi lancea apertum, & quare.</i>	131	<i>Clavi Christi, partus dolorum.</i>	206
<i>Cor Christi, altare aureum.</i>	138	<i>Clavi Christo dulces.</i>	207
<i>Cor nostrum Deo manifestandum & quomodo.</i>	35	<i>Clavi in sacra Scriptura silentur, quare.</i>	207
<i>Cor nostrum à Creaturis claudendum.</i>	36	<i>Crucifixi imago e Columbarium.</i>	59
<i>Cornu animalis inungebat Reges, & quomodo.</i>	73	<i>Crucifixi imago, à Christo retenta, & quare.</i>	58
<i>Cornu perforato in praelijs milites utebantur.</i>	74	<i>Cruci vexillum, ad pugnam nos invitat.</i>	116
<i>Corpora Sanctorum, odorifera, & quare.</i>	170	<i>Cruce Christi, tutamentum nostrum.</i>	2
<i>Corpus Christi vulneratum, columbarium, & quomodo.</i>	59	<i>Cruce Christi, silentium inutile.</i>	8
<i>Corpus Christi, domus exterior.</i>	85	<i>Cruce Christi, humilitatis doctrina.</i>	8
<i>Corpus Christi, animam, & corpus beabit, & quomodo.</i>	86	<i>Cruce Christi, domus Dei, in qua, Sapientia.</i>	8
<i>Corpus Christi, templum.</i>	90	<i>Cruce Christi tamquam Currus.</i>	236
<i>Corpus Christi, mediu Paradisi.</i>	111	<i>Cruce, arbor, ex qua Christus fructum sumpsit.</i>	2
<i>Corpus Christi, quod offertur.</i>	144	<i>Cruce datur Apostolis à Christo.</i>	191
<i>Corpus Christi datur Beatae Mariae Virgini eius matri.</i>	191	<i>Cruce, sonus Evangelij in mundo.</i>	74
<i>Corpus Christi, Cruci affixum, universum vicit.</i>	219	<i>Cruce, locus, ubi Christus invenit nos.</i>	30
<i>Corona Christi victoria est nostris sceleribus.</i>	67	<i>Cruce, locus quietis Christi.</i>	30
<i>Corona, & circuli Arcae aurei, & quare.</i>	67	<i>Cruce in die iudicij apparebit, & quare.</i>	117
<i>Corona Arcae, typus Coronae Christi.</i>	67	<i>Cruce signum filij hominis, & quare.</i>	117
<i>Culpa originalis, & actualis à Christo sublata.</i>	114	<i>Cruce, altare Christi.</i>	118
<i>Culpa hominum quam gravis.</i>	28	<i>Cruce, nidus Christi.</i>	128
		<i>Cruce, locus iuris Christi.</i>	244
		<i>Cruce, pax inter Deum, & hominem.</i>	30

I N D E X.

D

D Ei multiplex operatio pro nobis .	13	Deus continuo consolatur, & quare .	167
Deus irremunerator operum, quae non pure fiunt .	4	Deus dissimulator iniuriarum, & quomodo .	181
Deus, cibus noster, triticum, & panis .	3	Deus iniuriarum ultor acerrimus .	213
Deus, fons, & quare .	13	Deus, Zelotes .	214
Deus arbor, & quare .	13	Demon Princeps mundi dicitur, & quomodo .	144
Deus proficientium amicus .	14	Demones bellum ferunt, & quomodo .	126
Deus leo fortissimus .	15	Demones dilecti à Deo, & quomodo .	178
Deus neminem vult perire .	23	Demon per lignum ditari, & per lignum euerfi .	238
Deus cur factus homo .	29.76.161	Descensus Christi ad inferos, demonum terror .	239
Deus in aliena natura tristatus .	29	Dieta seruatur à Christo, more infirmi .	71
Deus dissimulat peccata, & quare .	34	Differentia Pastoris caelestis, & terreni .	48
Deus bis minatur mortem Adae, & quare .	39	Dilectio Dei, non secundum merita sed secundum caritatem suam .	92
Deus exemplar Angelis, & hominibus factus .	61	Diuinitas, platano figurata .	50
Deus potuit nos aliter curare, quam curauit .	76	Diuitiae, & aurum spinis similes, & quare .	67
Deus nomen nouum sumpsit .	77	Doctoribus diploma datur, & quare .	172
Deus quos amat, per Cancellos respicit .	88	Doctorum aureola in Patria .	83
Deus aperit viam maris rubri .	96	Doctorum ceremoniae in Doctoratu .	171
Deus semper ad veniam paratus, & quare .	100	Dolor Christi ab eius amore superatus .	209
Deus in figulo significatur .	102	Dominus in incipientibus .	14
Deus de claue Arcae non cauet, & quare .	107	Domus David Domus Dei .	130
Deus non patitur varias Christianorum diuisiones .	116	Dona Christi ad cuiusque mensuram .	4
Deus vincitur ab anima .	117	Dulce in proficientibus .	15
Deus semper rigat .	157		
Deus interpellatur à latrone .	158		
Deus permittit bonos vexari, & quare .	167		

I N D E X.

E

Ecclesia compellit fideles, & quomodo. 31
 Ecclesia agro comparatur, & quare. 165
 Ecclesia data à Christo D. Petro. pag. 191
 Ecclesiamalo punico similis, & quare. 198
 Ecclesia pia mater. 225
 Ecclesia Dei flagitijs occurrit. 225
 Efficacia vulnerum Christi. 52. 100
 Egeni affectus qualis esse debeat. 14
 Egyptij temeritatis pœnas solvunt. 97
 Egyptiorum vexilla, quæ, & quomodo. 119
 Electi comparantur, & quibus. 88
 Elephantes, viso sanguine, animantur ad pugnum. 232
 Elephantium natura. 103
 Episcopi, successores Apostolorum. 61
 Erinacei natura. 5
 Erinacei venter in quinque receptacula diuisus. 6
 Erinaceus aculeoso tegmine, & quare. 6
 Erinaceus habet quinque dentes, & quare. 6
 Erinaceus quinque ova parit, & quare. 206
 Erinaceus, figura vulnerum Christi, & quomodo. 6
 Esber ad sceptri contactum virescepit. 148
 Euangelium legis antiquæ, vitafuit, & quomodo. 66
 Euangelium vitæ in Christo abbreviatum. 72

uiatum. 72
 Euangelium, veluti venter, in quo Ecclesia concipit. 72
 Euangelium, clypeus ignitus. 72
 Euangelium, panis vitæ. 72
 Euangelium administratio Spiritus, & Iustitiæ. 73
 Euangelium virga dicitur. 73
 Euangelium, cornu salutis. 73
 Euangelistæ ad nos Christi doctrinã transmiserunt. 73
 Eucharistia, famelicorum mundi, antitodum. 45
 Euilath, ea quæ parere optat, interpretatur. 120
 Euilath, Beata Maria Virginis typus. 120
 Euilath, laudatissimi auri genitrix. pag. 121
 Euphrates flumen Paradisi terrestis. 111
 Excessus amoris Dei. 70
 Excessus vitiosus. 70
 Excessus in monte Tabor, quantus, & qualis. 70
 Experientia, rerum magistra. 175

F

Fascia pectoralis Virginum, lateris Christi figura. 160
 Flagella Christi horror contra libidinem. 204
 D. Franciscus quare quinque vulnera habeat. 88
 Felicitas terrena obliuionem Dei immittit. 162
 Fides, & Amor Christi feriunt. 18
 Fides in pedibus Christi, & quomodo

I N D E X.

do.	63
Figulus, Dei typus.	102
Filij Agar à Deo inuisi, & quare.	8
Filiorum affectus qualis esse debeat.	13
pag.	13
Fons Paradisi, typus lateris Christi.	111
Fomes peccati, morbus humanae naturae.	78
Formica sedula, anima fidelis.	3
Formicae prudentia.	3
Fortitudo Christi notatur.	129
Fulgor in transfiguratione Christi in Moysen & Eliam.	86
Furor & ira, cohibendi.	210
Flumina Paradisi terrestris quatuor, & quae.	111
Fluvius rigas Beatam Mariam Virginem, Christus.	120
Fruetus Crucis perpetuus.	2
Fruetus Crucis, vulnera Christi.	2
Fruetus Passionis Christi.	227

G

G Audendum, & dolendum per dolores, & fructus Passionis Christi.	51
Gaudium Euae in Christi resurrectione.	245
Gradus Sapientiae, tres, & qui.	62
Gratia, aqua Dei.	48
Gentes Palestinae eversae, & quare.	213
pag.	213
Genus humanum quam Deus magnificerit.	61
Geon. flumē Paradisi terrestris.	111
Gloria non sine vulneribus.	81
Gloria duplex, essentialis & acci-	

dentalis, & quae.	82
Gloria accidentalis, quare sic dicta.	82
pag.	82
Gloria accidentaliter, gutta, et stilla gloriae essentialis.	82
Gloria essentialis Christi, sine praevio merito.	82
Gloria accidentalis Christi, per dolores, & labores.	84
Gloria essentialis, aquae similis, & quomodo.	82
Gloria accidentalis, gaudio comparatur, & quomodo.	82
Gulosus, fel, & acetum Christo praebet.	190
Gutta Sanguinis non remansit in corpore Christi.	75

H

H Ebraei, damnationi obnoxij, & quare.	137
Hebraeorum gloria, quae.	138
Hebraeorum sacrificia, quot, & quae?	138
pag.	138
Hebraeorum sanctificatio, quomodo.	148
pag.	148
Hedera Iona, prosperitatis mundi typus.	127
Hedus figura Passionis Christi	140
Heli, fractis cervicibus expirat.	222
Hyacinthi natura.	103
Hyacinthus latificat cor gestantium.	103
pag.	103
Homo tribulatus, quem affectum habere debeat.	44
Homo post lapsum reparatus, & quare.	124
Homo tripliciter peccat, & quomo-	

I N D E X.

do .	192	Iosue precepto Dei quinq; reges conculari iubet .	213
Homo per peccatum, tyrannidi Diaboli subiectus .		Iosue, Christi figura .	242
Humana cōditio multis lapsibus obnoxia .	222	Iudæi, & Gentiles donum habent ex latere Christi, & quomodo .	23
Humanæ naturæ dona .	50	Imago Crucifixi, columbarium animæ .	58
Humanitas Christi, vesti Pontificali similis .	174	Imago ab Adamo contracta, terrena .	123
Humanitas Christi, gemma pretij infiniti .	50	Imaginum vsus, in antiqua lege interdictus .	122
Humilitas, causæ salutis .	8	Imitatio Christi Crucifixi grande pretium .	123
Humilitas Dei vsque ad Passionem. pag.	216	Immolatio, plagæ pedis sinistri, Christi figura .	141
Humilium Sapientia, Deo grata. 6		Impij Crucem portāt, & signati non dicuntur, & quare .	
I		Interrogatio, basis huius operis .	9
I Acob, supplantator interpretatur .	30	Interrogatio, admirationem importat .	11
Iacob vincit Deum, & quomodo. pag.	117	Interrogatio, radix responsionis. [11	
Iacob antequam benedictus, osculatur, & quare .	165	Inanis gloria fugienda .	143
Iesu duo dicit, & quæ .	16	Incipientium affectus in Christum. 14	
Iesus, Saluator interpretatur .	77	Infernus lucet præsentia Christi. 238	
Iesus, typus vulnerum Christi, & quomodo .	77	Inobseruantia præceptorum, Deum ad iram prouocat .	225
Iesse donum interpretatur .	10	Inspirationes Dei, nūtiij mentis. 224	
B. Ioannes Euangelista aquilæ similis & quare .	129	In tentationibus ad cor Christi ad-eundum. 3	
B. Ioannes Euāgelista præuidit plagam lateris Christi .	129	In Cruce Christus inuenit genus humanum .	30
B. Ioannes Euangelista primus scripsit plagam lateris Christi .	129	In Christo Euangelium Vitæ abbreviatur .	72
Ionadab, solum Domini interpretatur .	27	In Incarnatione Christi, aurum in reubarbarum versum est. 76	
Ioseph, Christi figura .	114	In trasfiguratione Christi, desinit miraculum 85	
Ioseph. adoratur summitatem Virgæ, & quare .	73	In Passione Christi, siluerunt Ora-	

I N D E X.

<i>cula.</i>	97
<i>In Corpore Christi, clauus fabrican-</i>	108
<i>tur.</i>	
<i>Ira, rationis satelles.</i>	210
<i>Ira, quomodo laudabilis.</i>	211
<i>Ira Dei in peccatum implacabilis, &</i>	
<i>quomodo.</i>	213
<i>Ira Patris in Filium suum maior,</i>	
<i>quàm ira filij in peccatum.</i>	214
<i>Ira Dei in Iudeos, zelus amoris, nō</i>	
<i>odij.</i>	235
<i>Iracundus in Deum mouetur.</i>	191

L

L <i>Abor vitæ, libenter amplecten-</i>	5
<i>duus.</i>	
<i>Labores Christi incomparabiles.</i>	84
<i>Lapides pretiosi, aurum decorât.</i>	106
<i>Lapides Dauid, figura vulnerum</i>	
<i>Christi.</i>	225
<i>Latus Christi, aditus ad diuina my-</i>	
<i>steria.</i>	20
<i>Latus Adæ, lateris Christi typus.</i>	113
<i>Latus Christi latere vulnerato cur-</i>	
<i>ru Israel figuratum.</i>	
<i>Latus Christi, domus nostra.</i>	130
<i>Laudis extrinsecæ damna.</i>	2
<i>Leges, factu possibiles, sunt conden-</i>	
<i>de.</i>	46
<i>Leones Mesopotamiæ nocent, & sa-</i>	
<i>nant.</i>	46
<i>Lepusculus, symbolum Plebis.</i>	2
<i>Leuitæ admirantes Io: Baptistam in-</i>	
<i>terrogant.</i>	9
<i>Liber legis ad latus Christi positus.</i>	
<i>pag.</i>	68
<i>Ligna Setim, Carnis Beatæ Mariæ</i>	
<i>Virginis typus.</i>	67

<i>Locus orationis altus est eligendus.</i>	57
<i>Locusta, Anachoritarum symbolū.</i>	6
<i>Locusta, & mel, B. Io: Baptiste ci-</i>	
<i>bus.</i>	7
<i>Locustæ natura.</i>	6
<i>Longinus, an cæcus, & an illumina-</i>	
<i>tus.</i>	22
<i>Longinus ferijt Christum, & qua-</i>	
<i>re.</i>	22
<i>Longinus plura ictu fecit, quam no-</i>	
<i>uisset.</i>	22
<i>Lucifer à cælo in profundum deie-</i>	
<i>ctus, & quare.</i>	188
<i>Lucifer, Pater dictus, & quomodo.</i>	
<i>Luxuriosus, Christum flagellat.</i>	191

M

M <i>Acula Sacerdotum, templum</i>	
<i>Dei speluncam facit.</i>	60
<i>Magi in Christi notitiam veniunt,</i>	
<i>& quomodo.</i>	149
<i>Magorum dona, carnis Christi fi-</i>	
<i>gura.</i>	120
<i>Manus, organum organorum.</i>	177
<i>Manus Christi apertæ, et quare.</i>	178
<i>Manus Christi extensæ, & quare.</i>	178
<i>Manus Christi, fortiores manibus</i>	
<i>Moyfis.</i>	178
<i>Manus naturæ, manibus Christi iun-</i>	
<i>gendæ.</i>	177
<i>Manus sinistra Christi, cælum vi-</i>	
<i>cit.</i>	244
<i>Mentuum Christi efficacia.</i>	178
<i>Manna, typus Christi, & quomo-</i>	
<i>do.</i>	17
<i>B. Maria Virgo admirans, Ange-</i>	
<i>lum percontatur, & quare.</i>	9
<i>B. Maria Virgo, terra benedicat.</i>	
<i>pag.</i>	120

I N D E X.

<i>B. Maria Virgo aurum optimum .</i>	120
<i>B. Maria Virgo, à Christo Ecclesie data, & quare .</i>	154
<i>B. Maria Virgo, refugium Peccatorum .</i>	154
<i>B. Maria, data B. Ioanni à Christo .</i>	191
<i>Maria soror Moysis, B. Mariae Virgine typus .</i>	96
<i>Maria Magdalena, turtur gemebunda .</i>	130
<i>Maria Magdalena prohibetur Christum tangere, & quare .</i>	150
<i>Maria Magdalena, gentiliium typus .</i>	150
<i>Mariae Magdalene nidus .</i>	130
<i>Matthias, Christi figura .</i>	118
<i>Melius est sanguinem fundere, quam Christi legem violare .</i>	24
<i>Melius est unum ardentem facere, quam plura, & frigide .</i>	14
<i>Memoria Passionis Christi, continuanda .</i>	140
<i>Mercator summus, Christus .</i>	101
<i>Mercatorum industria .</i>	101
<i>Merces mundi, nihil valent .</i>	101
<i>Minima terrae sapientia sapientioribus, & quare .</i>	2
<i>Miracula D. Petri, prae omnibus prima, & quomodo .</i>	149
<i>Miraculum in vulnere lateris Christi .</i>	111
<i>Miseria, bona mater Prudentia .</i>	78
<i>Missa de quinque Plagis utillima, & quibus .</i>	44
<i>Missa de quinque Plagis causa novorum beneficiorum .</i>	48
<i>Missa de quinque Plagis, iram Dei mitigat .</i>	48

Mystetium vulnerum Christi profundissimum. 99
Moyſes tulit oſſa Ioseph, & quare. 23
Moyſes, vultu velato, & quare. 32
Moyſes, & Elias in maiestate, & quare. 70
Moyſes vicit Deū, & quomodo. 117
Moyſes percusso ſilice, aquas educit. 146
Moyſes, præ alijs mitiſſimus. 211
Moyſes tabulas legis fregit, & quare. 211
Moyſes, Zelotes dictus, & quare. 212
Mors quare in Mundo. 23
Mortificatio carnis, ad pœnitentiam neceſſaria. 143
Mūdāna vita, nomine Mundi. 239
Mundus, pede ſiniſtro Chriſti ſuperatur. 239
Mundus famem non explet. 1
Mundus carcer eſt. 166

N

N <i>Atura humana, annulo reſecto ſimilis .</i>	50
<i>Natura humana dona à Deo .</i>	50
<i>Neceſſaria tantum ſcienda, & qua- re .</i>	I
<i>Negligentes , relicto Chriſto , fu- giunt .</i>	109
<i>Nidus multiplex in ſacra Scriptu- ra .</i>	126
<i>Nidus voluerum , multiplex nota- tur .</i>	126
<i>Nidus Adæ in Paradifo .</i>	127
<i>Nidus Chriſti, Crux .</i>	118
<i>Nidus Mariæ Magdalene, & alio- rum notatur .</i>	130

I N D E X.

Nil gratius sãctissimæ Tryadi, quã gesta Christi in terris. 48

Nomina tribuum, gemmis sculpta, & quare. 115

Nomina fluminum Paradisi terrestribus. 111

Notitia experimentalis in Christo. pag. 172

Novitas, radix admirationis. 10

Novitas in hoc opere, ex vulneribus Christi. 10

Nuditatis Christi, auaritiæ antitodum. 240

Nullus sine vulnere, Cœlum intrabit. 65

O

O *blationes Euangelicæ, per Baptismum.* 136

Oblationes antiquæ multiplices, & Deo gratæ. 136

Oblationes antiquæ, una Christi oblatione perfectæ. 136

Oblatio, quadruplex. 138

Oblatio, plagæ manus dextræ Christi figura. 141

Oblatio Christi perfectior oblationibus Hebræorum. 141

Oblivio, genus mortis. 161

Oracula siluerunt in Passione Christi. 97

Oratio Dominicalis septem petitiones habet, & quare. 13

Oleum Christi, immensæ misericordie. 141

Oves Iacob ad virgarum intuitum fetus varios concipiunt. 50

Opus Dei, opus amoris. 14

Oculi Christi, lucidiores super Solem. 89

Oculi Christi, lasciviæ antitodum. pag. 240

Odia, Christum Crucifigunt. 156

Ordinis virtus. 45

Os Christi felle, & aceto perfusum, contra gulam. 191

Osculum Isaac, reconciliatio nostra cum Deo. 165

P

P *anis, figura vulnerum Christi, & quomodo.* 168

Patientia nobis necessaria. 182

Pax à Deo amata. 197

SS. Patres in limbo exauditi, & quando. 143

SS. Patres in limbo quanto tempore extiterint. 198

SS. Patres, in limbo valde gauisi, & quando. 237

SS. Patres, victoribus, & messoribus similes. 237

Patri æterno sacrificium offertur, & quod. 139

D. Paulus à Deo misericordiam consecutus. 184

D. Paulus ex persecutore Prædicator, & Doctor. 184

Plaga lateris Christi, amorem depa- 26

scit. 26

Plaga lateris Christi, animam deuotam vincit. 141

Plaga lateris Christi, contra odium. pag. 41

Plage Christi, medicina. 42

Plage Christi, Plage amoris. 185

Plage

I N D E X.

<i>Plaga Christi, terror, & consolatio.</i>	<i>Pœnitentia, Sacrificium est, & quomodo.</i>
pag. 184	143
<i>Plaga Christi in tribus partibus, & quare.</i>	<i>Pœnitentia debet esse voluntaria.</i>
192	pag. 143
<i>Plaga Christi, quomodo in Cruce, & post Resurrectionem.</i>	<i>Penitentia, in gloriam Dei ordinanda.</i>
71	143
<i>Plaga Christi, signa amoris.</i>	<i>Penitentia debet esse rationabilis, & discreta.</i>
205	143
<i>Plaga Christi, antidotum peccati.</i>	<i>Penitentia conditiones, quæ.</i>
pag. 240	143
<i>Plaga. Vide latius, verbo. Vulnera.</i>	<i>Perfeكتورum affectus, qualitas.</i>
<i>Pater aternus, lucifer à Christo dicitur, & quomodo.</i>	15
230	<i>Petitiones Orationis Dominicales septem, & earum nota.</i>
<i>Platanus, figura Diuinitatis.</i>	13
50	<i>D. Petri miracula præ omnibus prima, & quomodo.</i>
<i>Peccati pœna, ex amore Dei.</i>	149
19	<i>D. Petro clauces dantur à Christo quando, & quare.</i>
<i>Peccator seipsum occidit, & Christum in seipso crucifigit.</i>	107
39	<i>D. Petrus Hebrais datus.</i>
<i>Peccator, Christi vulnera renouat.</i>	149
pag. 195	<i>Petra, Christi figura, & quomodo.</i>
<i>Peccator, plusquam Iudæi, Christum ferit.</i>	pag. 149
191	<i>Petra aquas fundit, & quomodo. ibi.</i>
<i>Peccator, plaga dolorum Christi.</i>	<i>Præexcellencia in latere Christi.</i>
pag. 216	111
<i>Peccatoris affectus, qualis esse debeat.</i>	<i>Preces ad Christi Plagas fundere, sacrificium est.</i>
14	47
<i>Peccatum, à Deo magis in odio.</i>	<i>Pia cogitatio, capillis Sponsæ Christi.</i>
188	51
<i>Peccatum, causa Diluuij.</i>	<i>Pilatus, Christum regem floridum dicit.</i>
188	218
<i>Peccatum hominum à triplici re originatum.</i>	<i>Piscina, typus Sanguinis Christi.</i>
192	81
<i>Peccatum ex malitia, latus Christi confodit.</i>	<i>Phison, fluuius Paradisi terrestris.</i>
193	pag. 111
<i>Peccatum Adæ, causa inordinatio nis.</i>	<i>Primi Parentes sitibundi, ex quo fonte biberint.</i>
211	111
<i>Pectus B. Mariæ Virg. transfuerberatum, & quare.</i>	<i>Primorum parentum peccati origo.</i>
113	1
<i>Pedes Christi, clauis fixi, & quare.</i>	<i>Primum à Domino factum, notatur.</i>
62	27
<i>Pedes, desideriorum, & affectus figura.</i>	<i>Populus alba, typus animæ Christi.</i>
63	pag. 50
<i>Pœnitentia lapsorum remedium.</i>	<i>Populus Christianus in Benjamin figuratus.</i>
45	87

I N D E X.

Potentia, & valor vulnerum Christi. 43
Potestas pingendi Ecclesie data, & quando. 122
Potio Christi amara, ab ipso alacriter sumpta. 79
Pro amicis passus est Christus, nulla inimicorum facta mentione. 55
Probat à Deo, qui dicantur. 8
Prodigia Christi, primum, & ultimum in aqua. 22
Prophetia nomen multa dicit, & notantur. 24
Proficientes Deum ex domino, amici habent. 14
Proficientium affectus, qualis esse debeat. 14
Propitiatorium expers omnis pietate & quare. 122
Prosperitas superbie causa. 105
Prosperitas mundi, hedera Ione similis. 127
Prudentia formica. 3
Prudentia terra non exquirenda. 8

Q

Quantus amor Dei, tantum peccati odium. 212
Qui à Deo probati esse dicantur. 8
Qui vulnera Christi impressa habere dicantur. ibid.
Quietis locus Christi Crux. 30
Quinque lapides David, figura quinque vulnerum Christi. 225
Quinque verba D. Pauli, figura vulnera Christi. 226
Quatuor in hoc opere considerantur. 9

Quatuor notantur in radice Iesse. 11
Quaestio, ut flos. 10

R

Rationate summi Sacerdotis, quale, & quare. 115
Rebecca B. Maria Virg. figura. 154
Redemptio Christi copiosa. 100
Regis Babylonis calamitas. 250
Religiosum est à sanctis opem implorare. 44
Res quo praestantior, ruina eo deterior. 222
Responsio ut fructus. 10
Responsio de rebus profundis una esse non debet. 10
Rosa omnium florum prima, ut Regina. 163
Rosa natura, & eius virtus. 163
Rosa eo tuta, eo odor maior. 164
Ruina Angelorum per Christum reparata, 124

S

Sacramenta ex latere Christi. 41
Sacramenta nouae legis sanant. pag. 42
Sacramenta Ecclesie in vulgari materia instituta, & quare. 47
Sacramenta in benedictione Iacob praestantur. 165
Sacrificium altaris cur institutum, pag. 144
Sacrificium plagam manus dexterae Christi figurat. 141
Sal sapientiae Christi figura. ibid.
Sal discretionis typus. ibid.

Sala-

I N D E X.

<i>Salamonis tractatus, tres, qui, & quare.</i>	16	<i>Servus Dei mel de ore Dei degustat.</i>	pag.	15
<i>Sanguis & Aqua ex latere Christi, & quare.</i>	22	<i>Scelera hominum vulnera Christi.</i>		40
<i>Sanguis & aqua ex latere Christi, quid significant.</i>	ibid.	<i>Spes in latere Christi.</i>		64
<i>Sanguis in aquam versa in latere Christi quomodo, & quare.</i>	ibid.	<i>Sex odit Deus, & quare.</i>		200
<i>Sanguis & aqua ex latere Christi, signa acceptationis divina.</i>		<i>Sexus fragilis virtute vulnerum Christi, tyrannos vicit.</i>		242
<i>Sanguis, Sanguinis Christi figura.</i>	pag.	<i>Stellionis natura.</i>		7
	124	<i>Stellio symbolum hominis iusti.</i>		7
<i>Sanguis Christi, in redemptionis precium.</i>	199	<i>Simila, puritatis Christi figura.</i>		141
<i>Sancti per imitationem aquile fiunt</i>	pag.	<i>Sinus definitio.</i>		131
	129	<i>Sinus sedes amoris.</i>		ibid.
<i>Sanctorum corpora odorifera, & quare.</i>	170	<i>Sinus Abraha cum sinu Christi comparatur.</i>		132
<i>Sapientia Christi ab instanti Conceptionis.</i>	175	<i>Sinus Abraha sinus Christi figura.</i>		ibid.
<i>Sapientia humilium Deo grata.</i>	8		pag.	ibid.
<i>Sapientia vera in Cruce, tamquam in domo Dei.</i>	8	<i>Sinus Abraha duo continebat & quare.</i>		ibid.
<i>Satisfactio nostra esse debet.</i>	143	<i>Sitis nostra extinguenda per aquam lateris Christi.</i>		4
<i>Saul prophetat & quare ubi de propheta plura notantur.</i>	21	<i>Sitis Christi salus animarum.</i>		4
<i>Secula mala grande vulnus Christo infligit.</i>	198	<i>Scientia anime Christi, qualis, & quanta.</i>		173
<i>Seneca sententia.</i>	1	<i>Schisma fugiendum.</i>		199
<i>Sensus sacrarum literarum multiplex, & qui.</i>	23	<i>Schismatici corpus Christi conscindunt.</i>		ibid.
<i>Sepultura Christi pijs discipulis datur.</i>	191	<i>Schismaticus peccat, & quomodo.</i>		pag.
<i>Serpentis prudentia.</i>	70			200
<i>Servi signantur in fronte, & manibus, & quare.</i>	208	<i>Schola Christi sua passio.</i>		173
<i>Servus fidelis, quem affectum habere debeat.</i>	14	<i>Sponsus de vulnere cordis bis memoret, & quare.</i>		111
<i>Servus Dei familiaris Deo.</i>	14	<i>Superbus Christi caput spinis coronat.</i>		190

T

T Egmen Erinacij aculeatum, Cilicij typus.

T Templum Dei spelunca fit. per maculas

I N D E X.

<i>culus sacerdotum.</i>	60	<i>Vexillum Christi, Crux.</i>	118
<i>Tres gradus sapientiæ, & qui.</i>	62	<i>Vexillum Crucis Christianos ad pu-</i>	
<i>Tigris flumen Paradisi terrestris.</i>		<i>gnam inuitat.</i>	118
<i>pag.</i>	111	<i>Umbra & imaginis differentia.</i>	121
<i>Tria in Christo, & qua.</i>	50	<i>Victima plaga pedis sinistri Christi</i>	
<i>Tria genera clauorum, & qua.</i>	114	<i>figura.</i>	141
<i>Tribulatio charior tenenda, prospe-</i>		<i>Victoria rara est sine vulneribus.</i>	
<i>ritate mundi.</i>	105	<i>pag.</i>	233
<i>Tribulatio iustorum, quo maior, eo</i>		<i>Vir impius vulnera Christo renouat</i>	
<i>talis consolatio.</i>	168	<i>190</i>	
<i>Tribus quæq; vexilla, qua, & quo-</i>		<i>Vir nunquam senescit per vulnera</i>	
<i>modo.</i>	115	<i>Christi.</i>	11
<i>Tribus in rationali summi Sacerdo-</i>		<i>Virga Moysis, figura carnis Christi</i>	
<i>tis, & quare.</i>	115	<i>& quomodo.</i>	146
<i>Tribus affectibus interrogandus</i>		<i>Virginum aureola, quare.</i>	83
<i>est Christus & qui.</i>	14	<i>Virtus non citra pugnas.</i>	44
<i>Triplex status hominum, & qui.</i>	14	<i>Vita hominum, quam à Deo magni-</i>	
<i>Triticum quantæ substantiæ.</i>	3	<i>facta.</i>	180
<i>D. Thomas incredulus vulnera Chri-</i>		<i>Vita Christi instructio nostra.</i>	26
<i>sti locos vocat.</i>	204	<i>Vltimum & primum prodigium</i>	
<i>D. Thomas manus missio in latus</i>		<i>Christi in aqua, & quare.</i>	22
<i>Christi, & quare.</i>	177	<i>Vnio inter offerentem, & cui offer-</i>	
<i>Turtur Christi gemitus symbolum.</i>		<i>tur.</i>	138
<i>pag.</i>	141	<i>Vnio hypostatica signum unitatis.</i>	
<i>Thus orationis Christi figura. ibid.</i>		<i>197</i>	
		<i>Volucres oblationis Christi figura.</i>	
		<i>141</i>	
		<i>Vulnera Christi, ades regie.</i>	7
		<i>Vulnera Christi remedia sensuum</i>	
		<i>quibus peccator.</i>	40
		<i>Vulnera Christi officina Amoris.</i>	
		<i>40</i>	
		<i>Vulnera Christi medicina omnium</i>	
		<i>infirmorum.</i>	41
		<i>Vulnera Christi perfectio legis vete-</i>	
		<i>ris.</i>	44
		<i>Vulnera Christi officina medicamen-</i>	
		<i>torum.</i>	41
		<i>Vulnera Christi canales gratiæ.</i>	50

V

Vacca rufa, figura Sanguinis Christi.

141

Valor vulnera Christi.

43

Vestis Christi contactus efficacia.

148

Vexilla cuiusq; tribus notantur quæ & quomodo.

115

Vexilla Romanorum tanto in honore, ut adorarentur.

119

Vexilla Romanorum quomodo insignita, & quomodo dicta.

ibid.

Vul-

I N D E X.

<i>Vulnera Christi, columbaria.</i>	58	<i>re.</i>	89
<i>Vulnera Christi exemplar, & indi-</i>		<i>Vulnera Christi, amor Dei.</i>	91
<i>cia amoris.</i>	55	<i>Vulnera Christi, iustitia, & odium</i>	
<i>Vulnera Christi exemplar humane</i>		<i>in peccatum.</i>	91
<i>nature.</i>	56	<i>Vulnera Christi, poena damnato-</i>	
<i>Vulnera in manibus Christi, & qua-</i>		<i>rum.</i>	91
<i>re.</i>	177	<i>Vulnera Christi, gloria saluando-</i>	
<i>Vulnera Christi sensuum mortifica-</i>		<i>rum.</i>	91
<i>tio.</i>	53	<i>Vulnera Christi abyssus amoris.</i>	
<i>Vulnera Christi pugnant pro nobis,</i>		<i>pag.</i>	25
<i>& quomodo.</i>	57	<i>Vulnera Christi morsus amoris.</i>	93
<i>Vulnera Christi, Euangelium viui,</i>		<i>Vulnera Christi, abyssus dolorum,</i>	
<i>& Pacis.</i>	66	<i>ubi plura notantur.</i>	100
<i>Vulnera Christi, nūtiū letus homi-</i>		<i>Vulnera Christi, magnum Pietatis</i>	
<i>nibus.</i>	66	<i>sacramentum.</i>	
<i>Vulnera Christi arca clausa, & lan-</i>		<i>Vulnera Christi, humanam scien-</i>	
<i>cea aperta.</i>	68	<i>tiam transcendunt.</i>	92
<i>Vulnera Christi fontes salutis ani-</i>		<i>Vulnera Christi, Hyacinthi.</i>	102
<i>marum.</i>	76	<i>Vulnera Christi, letificant.</i>	103
<i>Vulnera Christi, Emplastrum no-</i>		<i>Vulnera Christi memoriale dolorum</i>	
<i>stre salutis.</i>	77	<i>suorum.</i>	104
<i>Vulnera Christi, fontes Salvatoris,</i>		<i>Vulnera Christi, lapides pretiosi.</i>	
<i>& quare.</i>	77	<i>pag.</i>	106
<i>Vulnera Christi abstergunt macu-</i>		<i>Vulnera Christi pulchriorem Chri-</i>	
<i>lam, & reatus poenam.</i>	80	<i>stum reddunt.</i>	106
<i>Vulnera Christi, Ianua Cœli.</i>	88	<i>Vulnera Christi, Claves thesauro-</i>	
<i>Vulnera Christi, fenestra Diuinita-</i>		<i>rum Dei.</i>	107
<i>tis, & amoris.</i>	81	<i>Vulnera Christi figurata in Para-</i>	
<i>Vulnera Christi, gloria accidentalis</i>		<i>disi fluminibus.</i>	111
<i>corporis Christi.</i>	82	<i>Vulnera Christi, vexilla amoris.</i>	113
<i>Vulnera Christi stillant gloriam, &</i>		<i>Vulnera Christi moneta aurea, &</i>	
<i>fœlicitatem.</i>	81	<i>signata, & quando.</i>	124
<i>Vulnera sibi Christus retinet, &</i>		<i>Vulnera Christi, quinque talenta.</i>	
<i>quare.</i>	83	<i>pag.</i>	221
<i>Vulnera Christi insignia Aurola</i>		<i>Vulnera Christi, imago amoris.</i>	121
<i>rum.</i>	83	<i>Vulnera Christi, imago gloriæ.</i>	122
<i>Vulnera Christi, Conuiuium Bea-</i>		<i>Vulnera Christi, imago beneuolen-</i>	
<i>torum.</i>	87	<i>tiae erga homines.</i>	123
<i>Vulnera Christi, cancelli, & qua-</i>		<i>Vulnera Christi, nūdus amoris.</i>	128

I N D E X.

<i>Vulnera Christi, sinus amoris.</i>	130	<i>Vulnera Christi, ira benigna, & zelus amoris Paterni.</i>	214
<i>Vulnera Christi, hospitium nostrum.</i>	131	<i>Vulnera Christi, affectus Christi, & quare.</i>	220
<i>Vulnera Christi, pro nobis satisfactoria.</i>	137	<i>Vulnera Christi, veluti tot lingue.</i>	220
<i>Vulnera Christi Speculum penitentia.</i>	184	<i>Vulnera Christi clamant, & quomodo, & quare.</i>	221
<i>Vulnera Christi, filices viui.</i>	148	<i>Vulnera Christi supplementa amoris nostri.</i>	223
<i>Vulnera Christi, foramina.</i>	152	<i>Vulnera Christi robur Angelorum contra Diabolum.</i>	223
<i>Vulnera Christi, hominum oblivionem arguunt.</i>	160	<i>Vulnera Christi, victoria Angelorum.</i>	250
<i>Vulnera Christi, ornamenta anima.</i>	160	<i>Vulnera Christi, robur nostrum contra Diabolum.</i>	223
<i>Vulnera Christi, Rose purpurea.</i>	163	<i>Vulnera Christi, victoriarum monumenta.</i>	233
<i>Vulnera Christi, fragrantia.</i>	164	<i>Vulnera Christi, victoria inimicorum suorum.</i>	233
<i>Vulnera Christi, solatium Christi.</i>	166	<i>Vulnera Christi, Demonum victoriam.</i>	237
<i>Vulnera Christi figurata in pane, & quomodo.</i>	168	<i>Vulnera Christi, tributum amoris exigunt.</i>	243
<i>Vulnera Christi, signa experientia.</i>	175	<i>Vulnus lateris Christi, amor est precipuus.</i>	78
<i>Vulnera Christi, diploma sue Passionis.</i>	172	<i>Vulnus lateris Christi, singularis amor.</i>	18
<i>Vulnera Christi, medicina.</i>	172	<i>Vulnus lateris Christi, arca clausa, in qua thesaurus.</i>	68
<i>Vulnera Christi, offensa sunt suorum, qui leduntur.</i>	184	<i>Vulnus lateris Christi, habitatio nostra.</i>	33
<i>Vulnera amoris, amoris vulnera pariunt.</i>	185	<i>Vulnus lateris Christi, miraculo decoratum, & quare.</i>	112
<i>Vulnera Christi, signa doctrinae Christi.</i>		<i>Vulnus lateris Christi, domus, & quomodo.</i>	130
<i>Vulnera Christi, in tribus partibus & quare.</i>	192	<i>Vulnus lateris Christi, apertura SS. Patrum in limbo ad claram Dei visionem.</i>	20
<i>Vulnera Christi, index odij in peccatum.</i>	194		
<i>Vulnera Christi, Pax inter Deum, & hominem.</i>	293		
<i>Vulnera Christi, modus fidei, & Religionis.</i>	103		

I N D E X.

Z

Zelus Christi, zelus Patris.
pag. 215
Zelus Christi in templum suū pro-
fanantes. 216

Zelus Iustitie, & misericordie in
Passione Christi. 216
Zelus Moysis fregit tabulas legis.
pag. 212
Zelus Christi maior in peccatum,
quàm in templum suum profa-
nantes. 215

R E G E S T V M.

* ** *** A B C D E F G H I K L M N O P
Q R S T V X Y Z.

A a B b C c D d E e F f G g H h I i K k.

Omnia sunt folia integra præter K k, quod est
folium cum dimidio.

R M AE,
Ex Typographia Gulielmi Facciotti. M. D C. XVI.

Superiorum Permissu.